ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI TANÁCS

XXVIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Társadalomtudományi Szekció

Pécs
2007

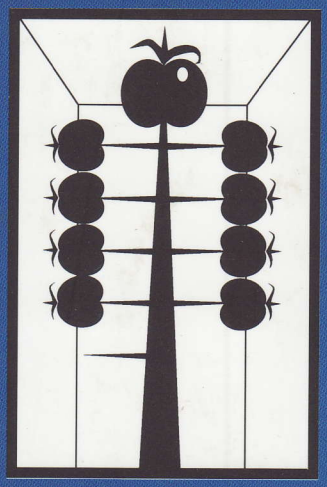

UNIVERSITAS QUINQUEECCLESIENSIS 1367

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

XXVIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Társadalomtudományi Szekció

Az elhangzott előadások tartalmi összefoglalói

(javított változat)

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Pécs
2007. április 12-14.

Szerkesztők:
Dr. Szilágyi Erzsébet – Dr. Schadt Mária – Dr. Kiss Gergely

Technikai szerkesztő:
Dr. Kiss Gergely

Kiadó: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Felelős kiadó:
Dr. Schadt Mária

Nyomdai munkálatok:

Molnár Nyomda és Kiadó Kft.

7622 Pécs, Légszeszgyár u. 28. tel./fax: 72/532-414

Készült 500 példányban

ISBN 978-963-642-150-2

A rendezvény fővédnöke:
Tasnádi Péter
Pécs város polgármestere

A rendezvény díszvendége:
Prof. Dr. Ormos Mária

Országos Szakmai Bizottság
elnök:
Szilágyi Erzsébet, CSC, főiskolai tanár, KJF

A. Gergely András, CSc egyetemi docens, ELTE
Erős Ferenc, DSc, egyetemi tanár, PTE
Hajba Éva, CSc, egyetemi docens, BCE
Hoffmann Istvánné, DSc, egyetemi tanár, BCE
Kővágó Sarolta, CSc, főiskolai tanár, KE
Mányai Judit, CSc főiskolai docens, ELTE
Marjainé Szerényi Judit, PhD, egyetemi docens, BCE
Rosta Gergely, egyetemi adjunktus, PPKE
Rostoványi Zsolt, DSc, egyetemi tanár, BCE
Schadt Mária, PhD, egyetemi docens, PTE
Tardos Róbert, CSc, tudományos főmunkatárs, MTA-ELTE
Thiel Katalin, PhD, főiskolai tanár, EKF
Utasi Ágnes, CSc egyetemi docens, SZTE
Valastyán Tamás, PhD tudományos munkatárs, MTA-DE
Varsányi Erika, CSc, egyetemi docens, BME

Szervező bizottság:
ügyvezető elnök:
Schadt Mária, PhD, egyetemi docens, PTE
Ügyvezető titkár:
Kiss Gergely, PhD, egyetemi adjunktus, PTE
Hallgatói képviselő:
Antus Kata, egyetemi hallgató
OTDK koordinátor:
Mallász Rita, PhD hallgató

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ 6
A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEKCIÓ TAGOZATAI 8

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK 9

ESZTÉTIKA TAGOZAT.....111
FILMTUDOMÁNY TAGOZAT..... 21
FILOZÓFIA 1..... 33
FILOZÓFIA 2. 41
KULTURÁLIS- ÉS SZOCIÁLANTROPOLÓGIA 1. 51
KULTURÁLIS- ÉS SZOCIÁLANTROPOLÓGIA 2. 65
MÉDIA- ÉS KOMMUNIKÁCIÓTUDOMÁNY..... 77
MENEDZSMENTTUDOMÁNYOK 89
NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK 1. 108
NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK 2. 119
POLITIKATUDOMÁNY 1.....129
POLITIKATUDOMÁNY 2.....139
POLITIKATUDOMÁNY 3.....151
SZOCIÁLIS MUNKA, SZOCIÁLPOLITIKA 1. 165
SZOCIÁLIS MINKA, SZOCIÁLPOLITIKA 2. 179
SZOCIOLÓGIA 1. 193
SZOCIOLÓGIA 2.....203
SZOCIOLÓGIA 3.....217
SZOCIOLÓGIA 4.....229
TÁRSADALMI NEMEK KUTATÁSA.....237
TUDOMÁNY- ÉS TECHNIKATÖRTÉNET 247
VALLÁSTUDOMÁNY 255

NÉVMUTATÓ 273
KÜLDŐ INTÉZMÉNYEK, RÖVIDÍTÉSEK 277
A RENDEZVÉNY TÁMOGATÓI.....279

Előszó

Tisztelt Olvasók!

2007-ben a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara rendezi a ***XXVIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Társadalomtudományi Szekcióját***. A konferencia kapcsolódik Pécs Európa Kulturális Fővárosa 2007-i rendezvénysorozatához is, mivel az EKF 2007-es felvezető évének mottója: **„A tanulás és tanítás éve**".

Ugyanakkor karunk életében is jelentős évszám 2007, mivel az OTDK-val párhuzamosan ünnepeljük a Bölcsészettudományi Kar megalakulásának 15 éves évfordulóját. Oktatóink közül többen a megelőző konferenciákon kötelezték el magukat az oktatói pálya szerves részét képező tudományos kutatómunka felemelő érzése mellett.

A tanulás és tanítás jelentőségét egy ilyen konferencia mindenképpen szimbolizálja. Egyrészt a szakmai közönség figyelmét ráirányítja a felsőoktatásban folyó tudományos tevékenységre, a tehetséges hallgatókra, kutatókra, másrészt a felkészítő tanárok, a szakmai zsűrik tagjai, mint szakterületük legkiválóbb képviselői, bírálataikkal, javaslataikkal segítséget nyújtanak a hallgatók további tudományos tevékenységéhez és a kutatói pályán történő elindulásukhoz.

2007-ben ebben a szekcióban 317 nevezés történt, és közülük közel 300-an megmérettethetik magukat a tizennégy tudományterület valamelyikében. Ez az első konferencia, ahol a Társadalmi nemek önálló tudományterületként kapott helyet, jelezve, hogy a nemek esélyegyenlőségével foglalkozó tudományos kutatások jelentősége fokozatosan nő.

Az egyetemeken folyó elmélyült tudományos tevékenység jó mutatója, hogy az esztétika, a filmtudomány, a filozófia a kulturális- és szociálantropológia, a média- és kommunikációtudomány, a menedzsment tudományok, a nemzetközi tanulmányok, a politikatudomány, a szociális munka, szociálpolitika, szociológia, tudomány és technikatörténet, vallástudomány, vagy a társadalmi nemek tudománya területén is milyen széles spektrumban találtak kutatásra érdemes területet a hallgatók. Az egyes szekciókba különböző arányban jelentkeztek a hallgatók, a legnépesebb a szociológia négy zsűrivel, a politológia hárommal, míg a többi tudományterület két, vagy egy zsűrivel képviselteti magát. Annak ellenére, hogy minden tudományterület más és más módszere-

ket-, más tudományos nyelvezetet használ, a hallgatók tudományos tevékenység iránti elkötelezettsége, a felkészítő tanárok áldozatos munkája hasonló. Ennek következtében a konferencia során, különféle tudományterületeken tevékenykedő, sokoldalú kutatási ismerettel és szakmai képességgel rendelkező hallgatók, oktatók és kutatók osztják meg egymással tudásukat, megerősítve ezáltal az egyetemeknek, mint tudományos közösségeknek a tudományban betöltött szerepét.

A konferencián elhangzó előadások alkalmasak arra, hogy a szakmai, és az érdeklődő közönség megismerhesse, hogy az egyetemisták a társadalomtudományi kutatások területén milyen új látásmóddal rendelkeznek, mennyire elkötelezettek a választott téma iránt. Ugyanakkor a zsűritagok, és opponensek szakmai észrevételei ösztönzően járulhatnak hozzá ahhoz, hogy az itt bemutatott munkáikat sikerrel folytathassák tovább.

Bízunk benne, hogy – bár a konferenciával egy szakasz lezárul – ez nem jelenti azt, hogy az itt bemutatott kutatások véget érnek, hanem minden résztvevő megtalálja a lehetőséget és a módot ahhoz, hogy a távolabbi jövőben jelentős eredményeket érjen el az általa választott tudományterületen.

Ehhez, és a konferencián való jó szerepléshez kívánunk minden résztvevőnek sok sikert!

Pécs, 2007 április

Schadt Mária
Ügyvezető elnök

Szilágyi Erzsébet
Az Országos Szakmai Bizottság elnöke

XXVIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

A
Társadalomtudományi Szekció tagozatai

1. Esztétika
2. Filmtudomány
3. Filozófia 1.
4. Filozófia 2.
5. Kulturális és szociálantropológia 1.
6. Kulturális és szociálantropológia 2.
7. Média- és kommunikációtudomány
8. Menedzsmenttudományok
9. Művelődéstörténet és -elmélet
10. Nemzetközi tanulmányok 1.
11. Nemzetközi tanulmányok 2.
12. Politikatudomány 1.
13. Politikatudomány 2.
14. Politikatudomány 3.
15. Szociális munka, szociálpolitika 1.
16. Szociális munka, szociálpolitika 2.
17. Szociológia 1.
18. Szociológia 2.
19. Szociológia 3.
20. Szociológia 4.
21. Társadalmi nemek kutatása
22. Tudomány- és technikatörténet
23. Vallástudomány

Tartalmi összefoglalók

Esztétika tagozat

Görföl Balázs

Költői nyelv, referencialitás, értelem. Mallarmé lírája mint a költészetelméletek provokációja

Esztétika – magyar, V. évf., PTE BTK
Témavezető: dr. Orbán Jolán, egyetemi docens, PTE BTK Modern Irodalomelméleti Tanszék

A német tudósok együttműködéséből szerveződő *Poetik und Hermeneutik* kutatócsoport 1964-ben megkísérelte kimutatni a modern irodalom poétikai újszerűségeit, elsősorban a líra területén. A vizsgálódások nagy figyelmet fordítottak Mallarmé költészetére, a francia költőt a modern irodalom talán legjelentősebb alakjává léptetve elő. Mindazonáltal nemcsak a csoport tagjai számára alapvető Mallarmé költészete: az életmű több jelentős irodalomelméleti gondolkodóra gyakorolt nagy hatást. A dolgozat feltevése szerint a mallarméi líra vagy különösen erős kihívást intéz a tárgyalt szerzők értelmezői gyakorlata felé, vagy éppenséggel radikális költészettörténeti, esztétikatörténeti állítások megfogalmazására készteti őket. A dolgozat Mallarmé költészetének e megközelítéseit igyekszik áttekinteni, elsősorban azokra az elgondolásokra helyezve hangsúlyt, amelyek – általában reflektált módon – érintkeznek egymással. A *Poetik und Hermeneutik* csoport két fontos képviselőjén kívül a dolgozat Paul de Man, Jacques Derrida, Maurice Blanchot és Hans-Georg Gadamer Mallarmé-felfogását értelmezi.
Wolf-Dieter Stempel és Karl-Heinz Stierle a homályos költészet poétikájához fordulva próbálják jellemezni Mallarmé költészetét, amely véleményük szerint kivonja magát a referenciális közlés követelménye alól. Paul de Man a német kutatók „genetikus" irodalomtörténetét elmarasztalva arra a következtésre jut, hogy a költemény nem szakad el a referencialitástól. Ez az alapvetően én-központú líra azonban a *Kockadobás*sal mind a megjelenített világot, mind az ént destruálja. Derrida a mimézis történetével szakító műként tárgyalja Mallarmé költészetét. A szövegek jelszóródását nem függesztheti fel semmiféle tematizálás. Blanchot szintén a mű identitásának megszűnését emeli ki, amely a lét szóhoz juttatásának a következménye. Gadamer a költészet nyelvi létmódját kiemelve a mimézis újrafelismerésként történő „antropológiai" értelmezését adja. A mallarméi vers a befogadóban teljesedik ki, aki e tapasztalat hatására maga is túlnő önmagán. Gadamer szerint ez minden költészet sajátja, még a „végletes" Malllarmé-líráé is.

Józsa Kitti

A gyönyör világa: Katherine Mansfield írásművészete Gyönyör című novellájában

Esztétika – művészettörténet, V. évf., PPKE BTK
Témavezető: dr. Hörcher Ferenc, egyetemi docens PPKE BTK Esztétika Tanszék

„Rettentő dolog egyedül lenni – igen, az – valóban – de ne vedd le a maszkod, míg egy másik maszk nincs alatta készen – Amilyen szörnyűségeset csak akarsz – de maszk legyen.[1]" Katherine Mansfield írásairól nehéz határozott véleményt alkotni. Sosem tudhatjuk, hogy épp melyik arcát mutatja, s egyáltalán hol bújik meg a valódi énje. Talán ez az oka annak, hogy a kritikusok sokszor félreértették őt. Pedig írásai gyakran meglepően szókimondóak és zavarba ejtők. Felismerte a magában rejlő „különcséget", hogy ő más, mint a többi író, más, mint a többi nő, és ezt tudatosan vállalva alakította ki írásművészetét, melynek feltérképezése során a mai napig nem sikerült minden titkot felfedni: a maszk mögött igazi arca mindig rejtve maradt.
Értelmezői körében gyakori vita tárgya, hogy a novellák Mansfield írástechnikai bravúrjai vagy inkább saját életének tükrei. A Gyönyör című elbeszélésében Mansfield egy hozzá hasonló nő történetét meséli el. Az elbeszélés középpontjában egy szerelmi háromszög áll, s egy gyönyörű körtefa a kertben. A dolgozat e különös szerelmi háromszög és a körtefa kapcsolatára kérdez rá.

Karip Tímea

Az értelmezés hatalma – a hatalom értelmezései. '56 a középpontban és a periférián

Filozófia, esztétika, kulturális antropológia, szociológia VI., V., III., I. évf., ELTE BTK
Témavezető: Dr. habil. György Péter egyetemi docens, ELTE BTK Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet

Dolgozatomban azt vizsgáltam, miként jelenik meg a történelmi emlékezet az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulójára készült műalkotásokban. Mivel a művek közül válogatnom kellett, így választásom azokra esett, amelyek formai vagy tartalmi okok miatt nem vagy nem feltétlenül találkoznak a befogadó elvárási horizontjával.
A Kádár korszak politikai nyomásának hatására az '56-os forradalom lassanként a kollektív felejtés áldozatává vált, a rendszerváltás azonban megteremtette a múlt értelmezésének / újraértelmezésének lehetőségét. A forradalom ötvenedik évfordulójára született alkotások megmutatták, hogy a kortárs művészek élnek a felkínált lehetőséggel.
Dolgozatom első felében Papp András és Térey János Kazamaták című tragédiáját elemezve arra kerestem a választ, hogy ez a témaválasztásában és hangvételében is hihetetlenül provokatív darab, amely sok szempontból sérti, sértheti a befogadó érzelmeit, hogyan segíthet a múlt felidézésében és megértésében.
Dolgozatom második felében a műalkotások egy olyan csoportját vizsgáltam, melyek elsődlegesen műfaji okokból szorultak a perifériára, ugyanis képregényben dolgozták fel az ötven évvel ezelőtti eseményeket. Kérdésfeltevésem arra irányult, vajon a kilencedik művészetként aposztrofált műfaj rendhagyó, a bevett beszédmódtól eltérő ábrázolási formája képes-e saját műfaji keretein belül egy történelmi eseményt reprezentálni. Műelemzéseimben a történelmi reprezentáció és etika, illetve a történelmi és esztétikai tapasztalat műalkotáson belüli viszonyának vizsgálatára helyeztem a hangsúlyt.

Katz Kata

Az esztétikai elmélet hanyatlása

Filozófia IV. évf., SZTE BTK
Témavezető: dr. Gyenge Zoltán, egyetemi tanár SZTE BTK

Ligetfalvi Gergely

Genealogikus karakter Daniel Spoerri asszamblázsaiban

Esztétika – kommunikáció IV. évf., ELTE BTK
Témavezető: Dr. Rényi András, egyetemi docens, ELTE BTK Esztétika Tanszék

Az 1960-as évek a realista tendenciák térhódításának terepévé tették a korszak művészeti világát. *Pop art* – az Angliából származó, ám értelmét főleg az amerikai társadalmi és művészeti világ kontextusában elnyerő elnevezés alatt tárgyalja a hatvanas évek nyugati művészetét a kapcsolódó szakirodalom számos szerzője. Ám durva egyszerűsítés, minden tényleges és látszólagos hasonlóság ellenére, azonos csoportba sorolni a számtalan európai és amerikai alkotót, mert a felszíni megegyezések ellenére alapvető különbségek is fennállnak művészetük között.
A legalapvetőbb különbség Amerika és Európa pop-tendenciái között rajzolódik ki: az európai művészek történeti reflektáltsága szemben áll az amerikai, felszínes fogyasztói társadalom pusztán kritikus, ironizáló felmutatásával. Az európai – ezen belül a kontinentális – művészek nem csak az elidegenedett faktumokat mutatják föl, hanem feltárják az elidegenedés történetét is.
Daniel Spoerri, az európai Újrealizmus csoportjával induló képzőművész szervesen a nyugati kultúrkör eszme- és tárgytörténethez kapcsolódva végzi kritikai és feltáró, genealogikus tevékenységét, amely nyomán személyes és organikus asszamblázsokat alkot. Asszamblázsai révén Spoerri egyike a század második felének legérdekesebb és legizgalmasabb objekt-művészeinek.

Marsó Paula

A magányos sétáló álmodozásai – a tanúskodás filozófiája, a narratív identitás és az érzelmek legitimitása Rousseau-nál

Esztétika V. évf., ELTE BTK
Témavezető: dr. Bacsó Béla, egyetemi tanár ELTE BTK Esztétika Tanszék

A magányos sétáló álmodozásai Descartes *Értekezés*ének mintájára az elmélkedés és az ábrándozás köztes terét járja be. Az ötödik sétából figyelemre méltó egzisztenciafilozófiai és affektuselméleti gondolatok bonthatók ki; Rousseau a „gondolkodom, tehát vagyok" karteziánus tapasztalatától a létezés önmagáért való öröme felé mozdul el. ,,Hogy örömnek érezzem a létezést, a gondolkodás fáradtsága nélkül… A puszta létezés *érzete*; celui seul de notre existence". A karteziánus elmélet meghaladása, hogy a „je pense donc je suis"-től a „je sens que j'existe"-hez jut el. Az identifikáció az érzésben történik, ami nélkülözi a fogalmi konstitúció általánosságát, vagyis teljesen szubjektív, csak az önmaga számára adott, és az önelbeszélés tanúsító aktusában legitimálódik, vagyis narratív identitásként jelenik meg – ez az aspektus radikálisan új fordulatot jelent a vallomás-irodalom kontextusában.
Az identifikáció másik lehetősége a lelkiismeret; a lélek saját természetéhez tartozó, vagyis kizárólag belőle származó és oda visszatérő érzelmek, a lélek belső érzelmei. Rousseau-nál a morális érzék ugyan törvényt ad, de a szabályai fogalmilag nem adhatók meg – nem tudjuk meghatározni, mi a jó, pusztán érezzük a jó és a rossz közötti különbséget. Rousseau szerint a lélek alapvető diszpozíciója a lelkiismeret, mely nem valamely médiumon keresztül, hanem közvetlenül adott, halk hívás-jelleget ölt; a lélek általa és benne közvetlenül érzi önmagát – érzi, hogy van. Ez az identifikációs aktus nem ölt gondolati formát, megőrzi puszta állapot-jellegét; mindazonáltal negatív módon identifikál, ráébreszt arra, hogy nem mindig vagyok azonos azzal, amivel korábban azonosítottam magam.
Az identifikáció e kísérletei az írás közegében jelenítődnek meg; az írás azonban nem puszta eszköze a megjelenítésnek, hanem felmondja a referencialitást, és azáltal, hogy cél nélkül íródik – a szabályok nélküli gondolkodás, az írás felszabadító öröméért – a fikció szabad terében teszi lehetővé az identifikáció aktusait. A sétálás, a botorkálás, a tévelygés, gyaloglás és a botanizálás – az írás megannyi formája, melyek újra meg újra az álmodozás metaforájába fordulnak át – nem más, mint az én újraírása, ami elindítja az énre vonatkozó képzeletbeli variációk sorát, melynek során a folyamatosan (át)alakuló én elveszítheti vagy elnyerheti identitását.
Feltevésem szerint Rousseau-nál szépirodalmi formában jelennek meg olyan gondolatok, melyek a filozófia történetében később (többek között Sartre-nál, Heideggernél, Foucault-nál, Ricoeurnél, de Mannál, stb.) kifejtésre kerülnek, és meghatározóvá válnak.

Marosán Bence Péter

A szabadság drámái

Esztétika V. évf., ELTE BTK
Témavezető: *Dr. Radnóti Sándor egyetemi tanárELTE BTK, Művészet- és Médiatudományi Intézet*

Vajon elsősorban író vagy filozófus volt-e Sartre? Irodalmi művei csupán filozófiai tételeinek illusztrációiként szolgáltak-e, vagy éppen megfordítva: filozófiai munkássága vajon nem volt-e több, mint pusztán filozofikus hangvételű, de alapvetően irodalmi jellegű esszék sorozata? Mindkét álláspontnak akadnak képviselői a Sartre-szakirodalomban.
Tanulmányomban azt a felfogást képviseltem, hogy Sartre a szó heideggeri értelmében vett gondolkodó volt – a létezés alapszituációi és alapmódjai érdekelték; ezeket a szituációkat és módokat próbálta felmutatni különbözőképpen; hol a filozófia, hol a művészet eszközeivel. Filozófiai érvelés és irodalmi elbeszélés számára csupán különböző utak voltak ahhoz, hogy alapvető problémákat láthatóvá tegyen.
Filozófiai tekintetben azonban irodalmi művei mégis továbbvezetőknek bizonyultak a filozófiai érvelés technikáival és módszereivel élő írásainál. Filozófiai munkásságában ugyanis Sartre azt a nézetet képviselte, hogy az ember mindenekelőtt aktív lény; lényege semmi több, mint tiszta aktivitás. Ennek a nézetnek az alapján azonban háttérbeszorult nála az emberi létezés passzív oldala; pontosabban, e passzivitás eredete.
Irodalmi műveiben azonban az emberi egzisztenciára, mint tiszta aktivitásra vonatkozó metafizikai előfeltevése kevésbé érvényesült, mint filozófiai műveiben. Ezekben az elbeszélésekben és színművekben az ember ugyanannyira szenvedő, testének, helyzetének, a másik embernek kiszolgáltatott lény, mint amennyire aktív, önmeghatározó létező.

Nagy Ágnes

A muzsikus és a csábító. Énképek és irodalomszemléletek ütközése Andersen és Kierkegaard vitájában

Esztétika-kommunikáció IV. évf., PPKE BTK
Témavezető: Dr. Hörcher Ferenc egyetemi docens, tanszékvezető PPKE

A XIX. századi dán irodalom két vitathatatlan tekintélyű alkotója volt Sören Kierkegaard és H. C. Andersen. Ám míg a filozófus egész életműve kirajzolódik a magyarnyelvű kiadások alapján is, Andersen mindmáig meseíróként él a magyar olvasók tudatában. Pedig ugyancsak fontos szerepet játszott a korabeli dán regényirodalom kibontakozásában is.
A dolgozat a két szerző irodalomszemléletének különbségét tárgyalja, elsősorban kettejük vitája kapcsán. Kierkegaard ugyanis éles kritikát fogalmazott meg Andersen Csak egy muzsikus című művészregényével szemben. A kritika alapja Kierkegaard nagyon határozott elképzelése arról, hogy milyen elvárásoknak kell megfelelnie a regényírónak, s Andersen szövege természetesen nem elégíti ki a filozófus kritériumait.
Ám ha kibontjuk a kettejük között több menetben zajló vitát, két karakteres irodalomszemléleti pozíciót azonosíthatunk. A vizsgálat során e két alapállás sajátosságait szeretnénk rekonstruálni.
Ami a kifejtés sorrendjét illeti, először a korabeli dán irodalmi élet sajátosságait tekintjük át, s benne két főszereplőnk helyét próbáljuk meg kijelölni. Aztán az irodalomszemléletüket meghatározó énképüket vetjük össze. A dolgozat második felében néhány, a vita teoretikus magvát alkotó fogalom elemzésére vállalkozunk: ilyen az életszemlélet, az etikai stádium, és a zseni kategóriája.

Filmtudomány tagozat

Bánki Ágnes

Csoportképek Agnès Jaoui Ízlés dolga című filmjében: identitás és alteritás

Angol-francia, V. évf., DE BTK
Témavezető: Dr. Kálai Sándor egyetemi tanársegéd, DE BTK Francia Tanszék

Agnès Jaoui filmje a szereplők közötti kapcsolatok ábrázolásával felveti a társadalmi csoportok közötti átjárhatóság kérdését, a kommunikációs problémák megjelenítésével pedig a széles látókör és nyitottság témáját és az előítéletek és sztereotípiák kérdését. Dolgozatomban ezeket a témákat vizsgálom, elemzésemhez Pierre Bourdieu kultúraszociológiai elméletét, valamint a társadalmi nemek kritikai vizsgálatának szempontjait használom fel.
Bourdieu kultúraszociológiai elméletéből a mező, a habitus és a szimbolikus erőszak fogalmát alkalmazom a filmben megjelenített társadalmi csoportok vizsgálatához. A film szereplőinek kapcsolatai ugyanakkor felvetnek olyan kérdéseket is, melyekhez elemzésemben a társadalmi nemek kritikai vizsgálatának szempontjait és Nancy J. Chodorow énhatárokra vonatkozó pszichoanalitikus elméletét alkalmazom. Ilyen kérdések a hatalmi viszonyok, az empátia, a férfiak között szövődő kapcsolatok, a tekintet, valamint a szubjektum önmeghatározása, tehát az identitás és ahhoz kapcsolódóan az alteritás.
A dolgozatomban kiemelt témák elemzése során az egyes filmnyelvi megoldásokat, valamint a paratextusokat és az intertextusokat is vizsgálom. A filmnyelvi megoldások között megfigyelhetőek a szereplők kapcsolatainak alakulása szempontjából hangsúlyosabb jelenetekben alkalmazott, ezért különlegesnek tekinthető kameramozgások, például a bazini értelemben vett szubjektív kamera. A paratextusok közül kiemelem a film főcímét és a plakátját; utóbbi a főszereplők alkotta különböző társadalmi csoportok elemzéséhez nyújt segítséget. Mivel a film részben színházban játszódik, ezért a plakátok vagy előadásrészletek által megjelenített, felidézett színdarabokat intertextuális elemzés révén hozom kapcsolatba a filmmel.

Bodnár János Kristóf

„Csodálatos világ...” - Enyedi Ildikó: „Az én XX. századom”

Filozófia - magyar nyelv és irodalom IV., III. évf., DE BTK
Témavezető Kelemen István, egyetemi tanársegéd DE BTK Filozófia Intézet

Dolgozatomban Enyedi Ildikó „Az én XX. századom” című filmjét vizsgálom meg annak egyik központi motívuma, a csoda elemzése nyomán. Elsődleges célom az lesz, hogy bemutassam, a csoda a filmben valóban centrális szerepet tölt be, nemcsak stiláris értéke van, hanem funkcionális, a történet belső logikája szempontjából is meghatározó szereppel bír. Dolgozatom három egymást követő részében a filmnyelv három részének elemzésével: a film terének, idejének, és szimbolikájának a vizsgálatával próbálok majd rámutatni arra , hogy a film csodáinak „státusza” a mélyebb elemzés tükrében mennyire „elbizonytalanodik”, hogy azok az olvasatok (kritikai, elemzői megjegyzések) melyek a filmet a „magyar miszticizmus” , a modern filmes mese, a parabolikusság horizontjából próbálják meg vizsgálni, mennyiben járnak téves úton. Ezen kívül arra is megpróbálok választ találni, hogy Enyedi filmje mennyiben tekinthető „posztmodern” alkotásnak, amennyiben szimbólumrendszere és motívumai kitettségüknél fogva éppen saját megszerkesztettségükre hívják fel a befogadó figyelmét – így lehetetlenítve el ismét egy olyan olvasatnak a lehetőségét, mely az alkotást egy olyan körülhatárolható műfajhoz rendelné, mint például a mese. Dolgozatom végén arra próbálok rámutatni, hogy Enyedi filmje miként és mennyiben önreflexív alkotás, értelmezhető-e, „Az én XX. századom” egy wittgensteini, nyelvkritikai nézőpontból?

Juhász Dóra

A homofil mozgalomtól a New Queer Filmig -Kísérlet egy műfaj történeti rekonstrukciójára

Filmelmélet, filmtörténet - esztétika III. évf., PTE-BTK
Témavezető: dr. Pólya Tamás egyetemi tanársegéd PTE-BTK, dr. Stőhr Lóránt meghívott előadó PTE-BTK

Homoszexualitásról való beszéd értő, (homoszexuális) értelmezési hagyományokra támaszkodó gyakorlatához szándékozom kiegészítésként csatolni e meleg filmtörténetet a kezdetektől napjainkig.
Ezt a melegmozgalmak által meghatározott különböző identitáspolitikákra fókuszálva, azokhoz igazítva alakítottam ki, és ehhez kerestem filmes példákat. Deduktív módszer ellenére, a filmek jól kitapintható, elkülönülő rétegeket alkottak, anélkül, hogy szubjektíven vagy erőszakkal alkalmaztam volna rájuk a metódust.
Az Egyesült Államokban már meghonosodott, vezető egyetemeken (Yale University, University of California, Berkeley, UCLA) tanított interdiszciplinilás gender-studies eredményeit tekintettem mérvadónak. Nem pedig a Magyarországon is létező szexuálpszichológiai gyakorlatot, amely részét képezi az előzőnek de homophób tartalmakat rejt.
Teljesség igénye nélkül készült írásom. Célja legfőképp az, hogy betekintést biztosítson a homoszexualitás filmes ábrázolásába, eme reprezentációs forma kulturális vonatkozásaiba és hogy kedvet csináljon az egyelőre perifériára szorult elméleti terület vizsgálatához.

Kőhalmi Péter

Erdély Miklós filmesztétikája montázsának tört tükrében - avagy dialektikus zárójelek, mint Erdély mosolyai

Filozófia IV. évf., SZTE BTK
Témavezető: dr. Czeglédi András, egyetemi tanársegéd, SZTE BTK Filozófia Tanszék

Labancz Eszter Szidónia

A Magyar Játékfilmszemle kezdetei – politikai korlátok és lehetőségek

Kommunikáció-Német V. évfolyam
Témavezető: dr. Szijártó Zsolt, egyetemi docens, PTE BTK

A Magyar Játékfilmszemlék sorozata kétségkívül fontos szelete Pécs történetének. Nem csak várostörténetről beszélünk itt, hanem társadalom-és kultúratörténetről is. Érdemes a szemlét ezekből az aspektusokból megfigyelni.
A város szemszögéből, mely választ adhat arra a kérdésre, hogy hogyan alakult át Pécs szerepe a hatvanas években, milyen lehetőségei voltak, mint városnak Budapesttel szemben illetve, hogy hogyan jelentette meg magát Pécs, mint a fesztiválnak otthont adó város.
A társadalom szemszögéből, mely feltárhatja azt, hogy a városkép hogyan alakult át az emberekben a fesztivál hatására, valamint, hogy hogyan szervezte meg az akkori társadalom a városképet, illetve önmagát.
A harmadik, pedig a kultúrpolitikai szempont, mely egyrészt a politikai hátteret, általa szabott korlátokat és lehetőségeket tárgyalja, a Magyar Játékfilmszemle kezdeti időszakára koncentrálva, célja többek közt az is, hogy bemutassa, milyen politikai döntések húzódtak a szemle hátterében, hogy feltárja azt, hogy hogyan valósulhatott meg egy ilyen, eleinte csak kísérleti jellegűként emlegetett, majd magát érettnek nyilvánító, már nemzetközileg elismert rendezvény? Melyek voltak a felső vezetés mozgatórugói, és művészetpolitikai elképzelései a fesztivállal kapcsolatban? A dolgozat azt is tárgyalja továbbá, hogy a szemlén bemutatott művek milyen jelentőséggel bírtak kulturális és öndefiníciós értelemben a városlakók számára.

Major Zoltán

Cyberpunk és anime – a cyberpunk motívumai és tematikai jegyei, ember-és városkép két japán animációs filmben: Katsuhiro Otomo Akirá-jában, valamint Mamoru Oshii Ghost in the Shell-jében

Angol – film V. évf., PTE BTK
Témavezetők: dr. Pólya Tamás, dr. Varró Attila, egyetemi tanársegéd, meghívott előadó PTE BTK Mtk Vizuális Kultúra Szeminárium, Film Szak

A tanulmányban felvázolom röviden az anime történetét fókuszálva a cyberpunk, mint stílus megjelenésére és dominánssá válására. Ezután két anime, a Katsuhiro Otomo rendezte 1988-as *Akira*, valamint részletesebben az 1995-ben Mamoru Oshii által rendezett *Ghost in the Shell – Páncélba zárt szellem* (Kokadu kidotai) című animékat vizsgálom. Az *Akirá*-ban Tetsuo karakterén keresztül megvizsgálom a nukleáris katasztrófa okozta trauma egy feldolgozását. A *Ghost in the Shell*-ben pedig értelmezem filozófiai megközelítésből és analizálom az ember-gép interfészt felhasználva Kusanagi őrnagy hozzáállását, valamint a kapcsolatot a ma létező japán nagyvárosok és a cyberpunk verziójuk között, végül rátérek a filmben ábrázolt város jellemzőire, annak filozófiai vetületére.
A tanulmány hosszabb első részében ismertetem röviden az anime médiumának történetét, kezdve a mangák megjelenésével, a legfőbb mérföldköveket megemlítve, amely fontos ahhoz, hogy megértsük, hogyan tudott bekapcsolódni az anime a cyberpunk világába, hogyan volt lehetséges a nyugati és a keleti populáris kultúra fúziója. Megvizsgálom azt is, hogy hogyan lehetséges az, hogy Japán az egyetlen ország, amely még mindig ontja magából a cyborgok, mesterséges intelligenciák, valamint a megalopoliszok világában játszódó történeteket.
Japánnak a történelmi folyamatokhoz fűződő kapcsolata rendkívül sajátságos abban az értelemben, hogy egy olyan kultúra képviselői ők, akik képesek voltak megőrizni hagyományaikat, ugyanakkor, valószínűleg kényszerből, nagyon gyorsan tudnak adaptálódni az új körülményekhez, sőt, miután az alapvető folyamatokat megértették és átvették, inventív módon tudják alkalmazni, képet adva ezzel saját kultúrájuk, társadalmuk helyzetéről. Az előbbi kijelentés többszörösen igaz a cyberpunk és az anime kapcsolatára.

Ritter György

Az „Ajtmatov-szál" a szovjet-kirgiz filmben. A Csingiz Ajtmatov filmadaptációk szerepe a kirgiz filmművészet születésében és annak motívumrendszerének kialakulásában

Történelem-filmelmélet és filmtörténet, IV. évf., PTE BTK
Témavezetők: dr. Zalán Vince, címzetes egyetemi docens, PTE-BTK, Forgács Iván, szovjet utódállamok, kelet-európai és balkáni filmek szekcióreferense, MNFA.

Csingiz Ajtmatov írói munkássága Magyarországon is ismert. A Kirgiz Filmszövetség titkáraként fontos szerepe volt a kirgiz film irányának hatvanas és hetvenes évekbeli meghatározásában. Dolgozatomban a kirgiz film egyik jellegzetességét próbálom bemutatni, a Csingiz Ajtmatov regényeiből készült kirgiz filmeken keresztül. Tanulmányom első részében meghatározom, mely filmekre szorítkozom elemzéseimben és megkísérlem elhelyezni a kirgiz filmművészetet az általánosabb szovjet filmtörténet keretein belül.
Bemutatom a *szovjet újhullám* második nemzedékéhez tartozó rendezők (Larissza Sepityko, Andrej Mihalkov- Koncsalovszkij) megjelenését és hatását a kirgiz filmre. Majd rátérek az Ajtmatov és az *új hullám*osok köré gyülekező kirgiz szerzői filmesek (Tölömüs Okejev, Bolotbek Samsijev) alkotásainak elemzésére. A kirgiz filmben előkelő helyett kaptak az Ajtmatov adaptációk, amelyek véleményem szerint jól reprezentálják a kirgiz film jellegzetességeit, gondolkodását. A hatvanas évek végén az archaikus nomád élettel szimpatizáló filmekben szemléleti váltás figyelhető meg: az *ökonómiai realizmust* felváltja a mitológia. A hetvenes években a hatalom (Goszkino) szorítása miatt ezek az aspektusok folyamatosan műfajizálódnak. Dolgozatomban a filmekben megjelenő egyes motívumok (a táj, a gyermekkarakter, a beavatás rítusa, a társadalmi kollízió) változásait vizsgálom a hetvenes évek közepéig (Bolotbek Samsijev: *A fehér hajó*-1975, című filmjéig).
Tanulmányom befejezésében a hetvenes évek korszakát érintőlegesen összekötöm a kilencvenes évek kirgiz szerzői filmes stílusával. Mellékleteimben táblázatokkal, részletes kronológiával, gazdag képanyaggal kívánom bizonyítani és világosabbá tenni gondolataimat.

Tihanyi Ágnes

Intertextualitás és intermedialitás Quentin Tarantino Pulp Fiction című filmje 2005-ös magyarországi DVD kiadásában

Magyar – filozófia V. évf., DE BTK
Témavezető: Takács Miklós egyetemi tanársegéd, DE BTK Magyar Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék

Tóth Zsuzsanna

A nő a test-kép-médium láncban (Michael Haneke A zongoratanárnő című filmjének elemzése)

Magyar—művelődésszervező V. évf., DE BTK
Témavezető: Dr. Berta Erzsébet egyetemi adjunktus, DE BTK Magyar és Összehasonlító Irodalomtudományi Intézet

A dolgozat Elfriede Jelinek regényének adaptációját, Michael Haneke filmjét elemzi. Míg a regény különös nyelvével a kulturális kliséket teszi az irónia tárgyává, addig a rendezői férfitekintet által fölülírt filmképeken az irónia iránya megváltozik: nem a társadalmi klisé a célpont, hanem a zongorajátékos Erika Kohut.
Ez a filmelemzés egyrészt azért újszerű, mert a nőtudományokat hívja segítségül ahhoz, hogy a rendezői férfitekintet jelentésmódosító hatására érzékennyé tegye a befogadót; másrészt azért, mert nem áll azoknak az olvasatoknak a sorába, amelyek a pszichopatologikus tünetek freudi analízisével magyarázzák az Erika-jelenséget, hanem az idegenség élményének nemek közti játszmákban való állandó jelenlétét tudatosítva rámutat egy új értelmezés lehetőségére.
A dolgozat szerkezeti váza olyan képelemzések és filmesztétikák összeolvasásából született, melyek eredményeként a film befogadásának mechanizmusa és narratív technikái rokonságot mutatnak az epikáéval, szekvenciái a drámával, 'látványossága' a színházzal. Az elemzés gondolati alapját tehát a nemek közti játszmák játékosainak idegenségélménye adja. E játszmákat nem az egyezményes játékszabályok begyakorlottsága felől, hanem a társasjátékokban újra és újra résztvevő 'szabályszegők idegensége' felől olvassa.
A látszólag egyszerű kijelentés, hogy a játék alapja a szabályok ismerete, nehezen feloldható ellentétet rejteget, mert még ha a megértés is a cél, a megértés sémái mindig a megértővel lesznek analógok, nem a megérteni kívánttal. Ahogy Bernhard Waldenfels írja, antropológiai beágyazottságunk miatt mindegyikünknek saját szabályrendszere van. Ezért a Másik mindig Idegen**.** Ennek szellemében a dolgozat egyik törekvése az, hogy az idegenségélmény*t* dinamizmusában mutassa be: az Egyik a Másiknak – egy bizonyos határon túl vagy azon innen – mindig idegen.

Varga Zoltán

Alkonyat. Expresszionizmus a posztmodern amerikai filmben

Filmelmélet és filmtörténet – magyar, V. évf., ELTE BTK

A dolgozat a filmművészeti expresszionizmus egy viszonylag kevéssé (el)ismert örökségére hívja föl a figyelmet: a posztmodern amerikai film által kidolgozott expresszionista áramlatra. A legfontosabb állítás, hogy az amerikai film a hetvenes és nyolcvanas évek fordulójától a kilencvenes évek közepéig újraértelmezte a filmes expresszionizmus lehetőségeit. Ennek hátteréhez az amerikai film és az expresszionista stilisztika viszonyára is reflektálni kell: a klasszikus amerikai filmben egyes műfajok – a horror, a film noir és a pszichothriller – egyértelműen használják, míg a modern amerikai (új-hollywoodi) filmre nem jellemző az expresszionizmus alkalmazása. A dolgozat azt tárja fel, hogyan tér vissza a posztmodern amerikai filmben az irányzat folyamatszerűen: másfél évtized alatt – a hetvenes-nyolcvanas évek fordulójától a kilencvenes évek közepéig – periferikus alkotóktól/alkotásoktól a fősodorba, a sajátos, csak érintőleges kapcsolódási pontoktól a komplex expresszionista filmig. Többek között olyan munkák tartoznak ide, mint *A kéz*, a *Vincent*, a *Véresen egyszerű*, a *Kafka*, az *Árnyékok és köd*, a *Batman visszatér* és a *The Addiction*. Abel Ferrarától Tim Burtonig olyan expresszionista fogalmazásmód jelent meg, amely a műfaji minták mellett integrálja a szerzőiséget is, valamint a német expresszionista filmre is nyíltan reflektál: újraírja, újraértelmezi egyes alkotásait. Az expresszionizmus e különleges fölelevenítésének egy lehetséges magyarázatával is szolgál a dolgozat: a digitális képalkotásra való áttérés ellenhatásaként is fölfogható a filmesek visszatérése a hagyományos értelemben vett mesterségesség esszenciális irányzatához. Egy új technikai korszak hajnalán, búcsú egy eltűnőben lévő alkotásmódtól.

Záhonyi Ábel Márk

Cannes-tól Budapestig avagy az Apokalipszis most című film hazai forgalmazás-történetének egy bizonyos szakaszáról

Filmelmélet és filmtörténet – történelem, III. évf. ELTE BTK
Témavezető: dr. Gelencsér Gábor egyetemi adjunktus, ELTE BTK Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet

FILOZÓFIA 1.

Áncsán Beáta

Heidegger és Sartre a Semmi*ről*

Filozófia, V. évf., ELTE-BTK
Témavezető: Ullmann Tamás egyetemi tanársegéd ELTE BTK Újkori És Jelenkori Filozófia Tanszék

A semmiről való értekezésnek legalább azóta örvendhetünk, mióta a lét problematikája megérintette a filozófust. Azon a ponton, ahol először tetten érhető a létről való elmélkedés, vagy annak bizonyos körvonalai, már rögtön ott ólálkodik az ellentettje is. Világos, hogy magához a léthez sem könnyű kérdéseket intézni, megválaszolni, pedig néha lehetetlennek tűnik. Amikor viszont ugyanezt a semmivel próbáljuk meg, az abszurditás érzése hatványozódik. Dolgozatomat egyértelműen Sartre erről való értekezése ihlette, mely a *Lét és a Semmi* című munkájában nyer teret. Ebben a *fenomenológiai ontológiai vázlat*ban kikerülhetetlennek tünteti fel Sartre a semmi analízisét, olyannyira, hogy az embert alapjaiban meghatározó szabadsághoz is ezen keresztül vezethet az út. Heidegger hatása Sartre esetében nem kétséges, illetve Heidegger életművének az a szelete sem, mely egyértelműen ideköti a szerzőt, ha a semmiről van szó, így az sem véletlen, hogy Sartre a fenomenológia címszó alatt tárgyalja Heideggert.

Bécsi Zsófia

Janus-arcú erkölcs, Az egyéni és a társadalmi erkölcs vizsgálata

Angol – filozófia VI. évf., PTE-BTK
Témavezető: dr Bertók Rózsa, egyetemi docens, PTE-BTK, Filozófia Tanszék

Bertrand Russell az erkölcs természetének kettősségére világított rá, *A hatalom és az egyén* című kötetében. Ez az írás hat, egymásra épülő előadás anyagát tartalmazza. A hatodik és egyben összegző előadás az *Egyéni és társadalmi erkölcs* címet viseli. Russell természetüket tekintve megkülönbözteti a társadalmi és az egyéni erkölcsöt, mind létrejöttüket, mind működésüket vizsgálva.
Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy milyen viszony van az egyéni és a társadalmi erkölcs között Bertrand Russell írásában. Ehhez először bemutatom Russell érveit, majd különböző szerzők vélekedéseit a témáról, végül két ellenvetést fogalmazok meg Russell *Egyéni és társadalmi erkölcs* című előadásával kapcsolatban. Írásomhoz segítségül hívom többek között Kant, Szent Ágoston, Feinberg, Hart és Sen gondolatait. Kutatásomhoz felhasználom továbbá G. E. Moore írását. Moore jó baráti viszonyban állt Russell-lel, ami szakmai kapcsolatukon is érezhető. Az európai gondolkodástörténet kánonjából válogatva igyekszem példákat és magyarázatokat találni arra, hogy egyes szerzők milyen prioritást vallanak. Vizsgálódásaim célja, hogy megtaláljam az okát és a lehetőségét annak, miért hangsúlyozta Russell az egyéni és a társadalmi erkölcs közötti egyensúly fenntartását.

Csepcsányi Éva

Az önmagaság technikái és az unio mistica

Hittanár II. évf., EKF
Témavezet: dr. Kicsák Lóránt, főiskolai docens, EKFBTK Filozófia Tanszék

Michael Foucault: *Az önmagaság technikái* című tanulmányában, az archeológiai és a genealógiai módszerét alkalmazva, elemzi azokat a technikákat, melyeket az egyének önmaguk megváltoztatása érdekében alkalmaznak magukon, a tökéletesedés és egy magasabb rendű létállapot elérése érdekében. Foucault írása nyomán kerestem azt a gondolkodót, akinek elméletei rendhagyóak ebben a témában. Választásom a 16. századi misztikus gondolkodóra, *Keresztes Szent János*ra esett, akinél a kereszténység hagyományaitól *eltérő* cél és ehhez idomuló új technikák jelennek meg, melyeket a *Kármelhegy útja* című művében fejt ki. Röviden bemutatom a kereszténység hagyományában megjelenő önmagasági technikákat, kiemelt figyelmet szentelve *Loyolai Szent Ignác*nak, aki ugyanebben a korban a *lelkigyakorlatok*on keresztül vélte elérhetőnek a keresztény ember általános célját, hogy Isten akaratának alárendeljük magunkat, létrehozva és megtagadva egy elvetendő, bűnös ént, hogy így azonosulhassunk egy megerősített, jó énnel, a *túlvilági élet* reményében. Ezzel szemben a 16. században megnyílt egy új út is Keresztes tanításaiban, mely ezzel a hagyománnyal ellentétben az *én elgyengítésé*re törekszik, hogy a *földi élet*ben megvalósuljon a Teremtő és a teremtmény ontológiailag egészen különböző lényeinek teljes egyesülése. Ez az *unio mistica*, mely úgy ad meg minden eszközt az önmagasság technikáihoz, hogy közben nem ad semmit, és úgy adja a semmit, hogy azon keresztül a Mindenhez jut el az egyén.
A választott téma, tágabb kontextusba helyezve, kiindulópontja lehet az európai kultúrában meghonosodott, majd mára kizárólag a vallási életen belül továbbélő önismereti és önfejlesztő technikák feltérképezésének.

Földes Tibor Lajos

Az "Így cselekszem és kész..." és a határsértés nyelvjátéka

Filozófia – nyelvészet IV. évf., SZTE BTK
Témavezető: dr. Sutyák Tibor egyetemi adjunktus SZTE BTK Filozófia Tanszék

Galba Zsolt

A gnósztikus kozmogónia és kozmológia Plótinosz II. 9. Enneászának tükrében

Filozófia V. évf., ELTE BTK
Témavezető: dr. Bene László egyetemi adjunktus, ELTE BTK Filozófia Tanszék

Plótinosz 244 és 269-között írta meg a *polémikus tetralógiát,* négyrészes antignósztikus vitairatát. A polémiában a platonikus filozófiai tradíció áll szemben „önnön torzképével." A két szellemi irányzat találkozásának bizonyítéka, a Plótinosz tanítvány Porphüriosz életrajzi műve, amelyben említést tesz bizonyos gnósztikus irányzatokról, amelyekkel vitában álltak. Valószínűsíthető, hogy az újplatonikus iskola által vizsgált szövegek erősen platonizáló, valentiniánus színezetű szethiánus iratok lehettek. Plótinosz nem az általa kritikával illetett eretnek csoporthoz címzi a műveit, sokkal inkább saját tanítványaihoz, okulásul. A fentiek tudatában számos fontos kérdés merülhet fel. Milyen lehetett a két szellemi irányzat kapcsolata? Milyen viszonyban álltak? Mivel a gnószticizmus időben megelőzi az újplatonikusok működését, elképzelhető hogy hatással voltak a plótinoszi tanok kialakulására? Netán az újplatonizmus levezethető volna a gnósztikus eszmerendszerből? Miként hatott az eretnek iskolákkal való vita a plótinoszi életműre? Az előadás az említett két rendszer viszonyát kísérli meg tisztázni, a II. 9. *Enneász* vizsgálatán keresztül. A kitüntetett irányzatok viszonya kizárólagosan a teremtőről és a teremtésről szóló plótinoszi érvek tükrében kerül elemzésre. Úgy vélem, e témában világosan elkülöníthető a felek álláspontja. E problematika már az értekezés címében is megjelenik: *,,Azok ellen, akik a világ teremtőjét rossznak, a világot pedig rútnak mondják".*

Láng Attila

A dolgozat címe: Kant szabadságfogalmai – fejlődés közben

Filozófia - esztétika IV. évf, PTE-BTK
Témavezető: Prof. Dr. Boros János egyetemi tanár, PTE BTK Filozófiat Tanszék

Szabadok vagyunk? Ha igen, akkor milyen értelemben? Több különböző szabadságfogalom is létezik? Ezek szükségszerűen kizárják egymást? Vagy lehetséges az, hogy ezek *egyszerre* legyenek jelen egy *egységes* rendszerben?
Az utolsó kérdésre Kant válasza határozott igen. Három különböző szabadságfogalmat használ: egyet az elméleti filozófiában és kettőt a gyakorlatiban. Ám ez e kettő élesen különválik egymástól: az előbbi a megismerésre, míg az utóbbiak a szabad cselekvésre vonatkoznak – ezért e kettő között, mivel két különböző rendszer részesei még csak látszólagos ellentmondás sem áll fenn.
Ám a gyakorlati filozófiára vonatkozók közti feszültséget már nem lehet ilyen könnyen feloldani, mivel mindkettő a cselekvésre vonatkozik. Ezért nem marad más hátra, meg kell őket vizsgálni: az egyik a kategorikus imperatívusz által meghatározott autonóm észhez, míg a másik az önkényhez tartozik.
Azonban a kanti életműben ezek nem egyszerre jelennek meg – a második csak a kritikai korszak után, amikor elsősorban már csak a gyakorlati filozófia által felvetődő problémákat kezdi el tárgyalni, és a korábbi rendszerre legfeljebb csak utal, de nem tárgyalja részletesen.
Ennek viszont az lett a következménye, hogy a szakirodalom elsősorban a korábbi műveket elemzi, és az ott található problémákra irányulnak, és az önkény szabadságát sokkal ritkábban tárgyalják, mint a másikat.
Ezzel szemben én arra vállalkozom, hogy a kritikai rendszer megszületésétől, végigkísérjem Kant gondolati fejlődését, és megkísérelem felvázolni azokat a problémákat, amelyek elvezettek a második szabadságfogalom létrejöttéhez. Bemutatom azt, hogy ez e kettő hogyan tud együttműködni egy cselekvésben – ez utóbbinak milyen a szerkezete.

Rosta Kosztasz

Kalliklész

Filozófia-ógörög, V., I. évf., ELTE BTK
Témavezető: Bene László egyetemi adjunktus, ELTE BTK Ókori És Középkori Filozófia Tanszék

A Platón *Gorgiászában* szereplő Kalliklész a platóni életművet tekintve több szempontból is kivételes. Először is egyetlen dialógusszereplő személye sem olyan tisztázatlan, mint Kalliklészé: kérdéses, hogy mi volt a voltaképpeni platóni szándék az alak megalkotása kapcsán, de már az is, hogy létezett e egyáltalán a történeti Kalliklész. Másodszor Kalliklész az, akinek az álláspontja a leginkább továbbélt, önállósult, a „legmodernebb" platóni figurává téve a dialógusszereplőt. Mi sem támasztja ezt jobban alá, mint az a tény, hogy Kalliklészt a filológusok többsége Nietzsche felől interpretálja - Taylor például nemes egyszerűséggel a „hatalom akarásának" képviselőjét látja az alakban. Az igazi kitüntetettség azonban akkor jelentkezik, ha a dialógus drámai megkomponáltságának módjára tekintünk. Kalliklész ugyanis az egyetlen olyan platóni dialógusszereplő, aki lényegében meggyőzhetetlen, azaz a *Gorgiászban* először és utoljára lehetünk szemtanúi annak, hogy Szókratész és vitapartnere egyenesen elbeszélnek egymás mellett. Ez a dramaturgiai kitüntetettség messze túlmutat önmagán, s meggyőződésem, hogy a platóni filozófia negatív önmeghatározása felé vezet el bennünket. A kettő, a nietzschei utóélet és a platóni gondolkodás öndefiniálása, azonban nem véletlenül jár együtt. Ezt az együttjárást egy szellemtörténeti összefüggés felállításával igyekszik megmagyarázni a dolgozat.

FILOZÓFIA 2.

Forgács Gábor

Hogyan és Mit tudhatunk cselekvéseinkről?

Angol - filozófia V. évf., PTE BTK
Témavezető: Garai Zsolt egyetemi tanársegéd, PTE BTK Filozófia Tanszék

Dolgozatom témája az analitikus cselekvéselméletek leírása köré épül. A cselekvések individuálásának egy episztemológiai oldalát vizsgálom; milyen tudásfajták nyilvánulnak meg a cselekvéseink során, és ezekhez milyen hozzáférésünk lehetséges. A hagyományos elmélet szerint pusztán a cselekvő egyes szám első személyű hozzáférése az, amely meghatározza a cselekvéseink leírását. Nincs szükség semmilyen külső megfigyelésből származó tudásra, ez ugyanis képtelen rekonstruálni azt, mi is lehet a cselekvő szándéka a cselekvésével. A másik elmélet szerint viszont szükség van megfigyeléses tudásra, ugyanis ez az a komponense a cselekvés leírásának, amely a tényleges cselekvést leírja. A cselekvésbeni szándékok arra szolgálnak, hogy vágyainkat kivitelezni tudjuk. Abban, hogy a vágyaink megvalósítása, és a cselekvéseink a lehető legnagyobb mértékben fedjék egymást szükséges a megfigyeléses tudásra támaszkodnunk. Az elmélet tehát a megfigyeléses tudásból és a szándékok tudásából szerzett faktorokból állítja fel a cselekvés tényleges leírását.
Dolgozatomban szeretném megvizsgálni a két rivális elmélet vitáját, illetve a rivális két faktor elmélet mellett állást foglalni, a cselekvő teljes hozzáférését biztosító elmélettel szemben. A két elmélet vitáját végigkövetve, különböző példákat vizsgálva próbálom megmutatni a cselekvő autoritásának elmélete nem megfelelően megalapozott, illetve apró belső hibákat rejt, amelyek a riválisok vitájából a két faktor elméletet hozhatja ki győztesen. Szeretném továbbá kifejteni azt az elgondolást, amely szerint a kérdező képes arra, hogy rekonstruálja, hacsak részben is, a cselekvésbeni szándékot. Ebben minden esetben a megfigyeléses tudására támaszkodik, és azokra a konvenciókra, amelyekben a cselekvés lezajlik.

Gyarmathy Ákos

A szabadság érzése

Filozófia V. évf., PTE BTK
Témavezető: dr. Garai Zsolt egyetemi tanársegéd, PTE BTK Filozófia Tanszék

Dolgozatomban azt a kérdést kívánom világosabbá tenni, hogy milyen mentális állapot lehet szabadon cselekedni. Azaz a szabad akarat kérdését az elme oldaláról közelítem meg. Milyen jegyek alapján különítjük el a velünk történő események közül azokat, melyeket saját szabad cselekvéseinknek ismerünk el. Csupán azt kívánom vizsgálni, hogy az elmének milyen intencionális állapotban kell lennie a szabad cselekvések során. Ezért nem kívánok elköteleződni a metafizikai válaszok tekintetében, viszont mindenképp meg kell vizsgálnom, hogy milyen pozíciókat tartanak fenn ezekben a vitákban. Ugyanis az elme szempontjából minden esetben egy kitüntetett tapasztalati viszony veti fel a szabad akarat kérdését, mégpedig az a tapasztalat, hogy olykor úgy érezzük, rajtunk áll hogy a kérdéses esemény bekövetkezik-e vagy sem.
Lehetséges, hogy a szabad akarat viták különféle pozícióit elfoglaló filozófusok másként magyarázzák ezt az érzést, azonban mindenféleképpen számolniuk kell az elmének ezzel a tapasztalatával.
Azonban az elme ezen tapasztalata nem ragadható meg intencionálisan. Dolgozatomban egy lehetséges értelmezését adom az intencionális állapotoknak, amelyeket leginkább a Searle által megadott formában kezelek. Amellett érvelek, hogy a szabad akaratról szóló metafizikai viták nem hatnak ki a szabad akarat elmefilozófiai problémájára, azaz arra az élményre, amit szabad akaratunk egyik fontos jelének tartunk. Továbbá az intencionalitásról mutatom ki, hogy önmagában nem elegendő, a szabad akarat élmények megragadására, ahhoz mindenképpen szükséges vagy a tudatosság, vagy az inferencialitás vizsgálata a kérdéssel kapcsolatban.

Mezei Tamás

Terrorizmus – Erőszak – Globalitás (Összefüggés-elméleti tanulmány)

Matematika tanár V.– Filozófus IV. évf., DE TTK
Témavezető: dr. Orosz László PhD. egyetemi adjunktus, DE BTK Filozófiai Intézet

A dolgozat célkitűzése, hogy olyan összefüggésekre hívja fel a figyelmet, amelyek korábban nem kaptak megfelelő hangsúlyt, vagy egyáltalán nem jelentek meg a tudományos diskurzusban. A jelenkor eseményeit meghatározó és befolyásoló események tulajdonságainak vizsgálata és a helyes következtetések levonása esélyt jelenthet az újabb társadalmi problémák elkerülésére, vagy a már meglévők megoldására. A globális civilizáció kialakításának lehetőségein keresztül közelítek a címben exponált fogalomkörhöz.
A vizsgálatot öt szakaszban folytatom le, amelyek egymásra épülve alkotják a művet. Miután mindhárom fogalomról rövid leírást adok, már csak az azokat egymáshoz fűző attribútumok megragadásra koncentrálok. A bevezetést követően a globalizációval foglalkozom, amire, mint jelenünket általánosan meghatározó alapra támaszkodik elméletem. Ezt az erőszak meghatározása, illetve meg nem határozhatósága követi, majd az erőszak megfoghatatlanságából származó kettősség jegyében haladok tovább. A média jelentőségét, és globális szerepét megfigyelve jutok el a kultúripar és az erőszak között fennálló kapcsolat miben létének meghatározásához, vagyis ahhoz miként konstituálódik a média a terrorizmus aktív résztvevőjeként. Miután a terror és a terrorizmus közötti határvonalat meghúztam, a kettőt összekötő szálak leírására térek át. A terrorizmust a háború dekonstrukciójaként felfogva konkludál arra az érvelésem, hogy a globalizációt és a terrorizmust a társadalmi dualitás újabb reprezentációjaként formálom meg. A legitim erőszak alkalmazást határozom meg a kettőt elválasztó határvonalként. Végezetül arra a következtetésre jutok, hogy a globális civilizáció kialakítása jelenleg csaknem kivitelezhetetlen feladatnak tűnik, vagy pedig olyan lépés megtételét kívánja, amelyhez hasonló volumenűre az ismert történelemben még nem volt példa. Azaz a globális méretű és általános érvényű felvilágosodás bekövetkezésére.

Méder Zsombor-Zoltán

Elgondolás és elképzelés - Berkeley győzedelmes argumentumáról

Filozófia V., évf., ELTE BTK
Témavezető: dr. Faragó-Szabó István, egyetemi adjunktus, ELTE-BTK Filozófia Intézet, Újkori és Jelenkori Filozófia Tanszék

Dolgozatom tárgya George Berkeley egy sokszor elhanyagolt, figyelelmen kívül hagyott vagy lenézett érve, a győzedelmes argumentum (master argument). A legtöbb interpretátor attitűdje az érv kapcsán az azonnali elutasítás. A dolgozat olvasható az ilyesfajta reakciók ellen írt apológiaként.
Az értelmezés és a védelem bázisául az a felismerés szolgál, hogy bár a *Tanulmány* és a *Hülasz és Philonusz első párbeszéde* releváns passzussai terminusként használják a *conceive* és az *imagine* szavakat, a magyar fordítás nem tesz következetesen különbséget köztük; ezért a dolgozat tartalmazza a szövegrészek egy-egy új fordítását. A fordítás hibája azonban egy mélyebb hiányosságra mutat rá, nevezetesen hogy maguk az értelmezők sem vették észre, hogy Berkeley szigorúan szétválasztja a két fogalmat. Mindazok a visszatérő vádak, melyek szerint az érv összemossa a különféle intencionális aktusokat, melyek szerint minden gondolkodás képszerű ideák észleléséből áll (Tipton, Pitcher, stb.) megalapozatlannak bizonyulnak. Az érv részletes vizsgálatakor az irodalomban felmerült legfontosabb ellenvetések az elgondolás és az elképzelés megkülönböztetésének fényében kivédhetőeknek bizonyulnak.
Végül a dolgozat egyfajta technikai keretet próbál kidolgozni az érv további vizsgálatához; néhány értelmezés formalizásálásával megkísérli az érv menetét a különböző értelmezések szerint rekonstruálni. Ugyanakkor a formális megfontolások ismerete nem szükséges a dolgozat fő gondolatmenetének megértéséhez.

Szabó Máté

A Quine-Putnam-féle nélkülözhetetlenségi argumentum

Matematikus IV. évf., ELTE TTK
Témavezető: dr. E. Szabó László tudományos főmunkatárs, MTA-ELTE Elméleti Fizika Kutatócsoport , ELTE TTK Tudománytörténet és Tudományfilozófia Tanszék

Dolgozatomban a matematikafilozófiai irodalomban a leghatékonyabb platonista érvként számon tartott Quine–Putnam-argumentumot vizsgálom meg. Az argumentum lényege, hogy a matematikai entitások mellett szóló ontológiai elkötelezettségünket arra a nélkülözhetetlen szerepre vezeti vissza, amelyet a matematikai entitások a fizikai elméleteinkben töltenek be. Az érvvel szemben felhozott kritikák között részletesen ismertetem Hartry Field Lakatos-díjas könyvében (*Science Without Numbers*) megfogalmazott cáfolatát, amelyben azt mutatja meg, hogy a fizikai elméletek felépíthetők „nominalista" módon is, azaz a matematikai entitásokra történő referencia nélkül.
Dolgozatomban egyrészt azt vizsgálom meg, hogy tarthatók-e az eredeti argumentum premisszái, másrészt hogy Field nominalista programja valóban eléri-e a célját. Konklúzióim többnyire negatívak: sem az eredeti argumentum nem alkalmas a matematikai platonizmus alátámasztására, sem pedig Field nominalista programja nem éri el a matematikai entitásokra referáló terminusok teljes kiküszöbölését a fizikai elméletekben.

Szendrő Júlia Eszter

Lewis Carroll végtelenségre vonatkozó paradoxonja

Filozófia – német, IV. évf., PTE BTK
Témavezetők: Prof. Dr. Boros János egyetemi tanár PTE BTK Filozófia Tanszék, Kocsis László PhD hallgató, PTE BTK

Lewis Carroll 1895-ben jelentette meg *Mit mondott a teknős Akhillésznek?* című rövid írását, melyben saját végtelenségre vonatkozó paradoxonját dolgozta ki. Carroll szerint az axiómák alkalmazása még nem elegendő egy következtetés érvényességének megállapításához. A probléma éppen ezért lényegében érinti tudásunk alapjait, hiszen egy nyilvánvalóan érvényes következtetés példáján mutatja be, hogy a logikai szükségszerűséget sem kezelhetjük azzal az evidenciával, amelyet általában tulajdonítunk neki.
Dolgozatomat öt részre osztottam. Az első részben ismertetem a carrolli paradoxont; a másodikban részletesen elemzem a következtetések egyik alapvető szabályát, a *modus ponens*-t; a harmadikban ennek kapcsán vizsgálom a logikai szükségszerűségről kialakult platonista és konvencionalista nézeteket, kitérőt téve Wittgenstein koncepciója, illetve a szabálykövetés paradoxonja felé. A negyedik fejezetben a következtetés paradoxonjával foglalkozom, illetve megemlítem e paradoxon feloldására alkalmas lépéseket. Az ötödik részben a következő kérdésekre keresem a választ: Mi alapján vonunk le bizonyos következtetéseket? *Intuíció*inkra hallgatunk; vagy *tudjuk*, hogy a dolgok *nem lehetnek másképp*? Végül a befejezésben az intuitív belátás mellett foglalok állást, ám az inferencialista nézetek figyelembe vételével arra a következtetésre jutok, hogy a paradoxon máig él és megoldásra vár.

Tamási Katalin

Hogyan gondolkodhatott Orwell az ideális nyelvről?

Filozófia-angol II., elméleti nyelvészet I., ELTE BTK
Témavezető: Dr. Faragó-Szabó István egyetemi adjunktus, ELTE-BTK Filozófiai Intézet

Az orwelli életmű különböző szakaszait vizsgálva a nyelvvel kapcsolatos gondolatok eklektikusnak tűnhetnek. Dolgozatomban ezen gondolatokat kíséreltem meg koherens rendszerbe ágyazni, valamint arra kerestem választ, hogy Orwell milyen meghatározásokkal élt az ideális nyelvet illetően. Először is, korai műveiben az ideális nyelv mint az írói szándék legtökéletesebb közvetítője jelenik meg.
A *Why I write* fordulópontja abban áll, hogy Orwell belátja: az elmosódott jelentésű és funkciójukat tekintve rosszul definiált szavak nehezítik; sőt, egyenesen akadályozzák a megértést. Megoldásként a szavak esztétikai funkciójának háttérbe szorítását javasolja az átlátható gondolatmenet érdekében.
A New words-ben az egyes gondolatok a megfelelő szavak hiányában maradéktalan leírásának a képtelensége kerül előtérbe. Orwell szerint a *film* tökéletes közvetítő lévén áthidalhatja a különböző jelentésekből fakadó problémát, mivel gondolatok átélése és kratüloszi mintájú megnevezése tetszőleges számú ember között. Tehát az ideális nyelv – a film által – képes minden gondolat adekvát megragadására.
Újabb állomást jelöl a *Politics and the English Language*. Az író egyrészt a nyelvi pontatlanságok forrását a gondolatok és szavak körkörös meghatározottságára specifikálja, másrészt felsorolja eme pontatlanságok típusait a kiküszöbülésükre tett javaslatokkal együtt. Ezek alapján az ideális nyelv *1 szó–1 jelentés–1 gondolat* struktúrájú, melynek megvalósítását a szubjektum hatáskörébe utalja.
Az 1984 jelentősége ezen észrevételek szintézisében áll. A mű fő mondanivalója, hogy az absztrakt gondolkodás, ill. egyáltalán a gondolkodás előmozdítója minél több sokrétű, változatos nyelv ismerete. Látszólag paradox módon azonban a sikeresen kommunikálni óhajtó egyén nyelvhasználata többértelműségtől mentes, világos kell, hogy legyen. Végkövetkeztetésem, hogy Orwell nyelvelmélete kulcsszereppel bír műveiben, ezért elengedhetetlen mindvégig szem előtt tartanunk azok elemzése során.

Tóth Zita Veronika

Ockham és Ultricuria: a középkori és az újkori szkepszis

Filozófia IV. évf., ELTE BTK
Témavezető: Dr. Borbély Gábor megbízott előadó

A középkor elhelyezése az európai gondolkodás történetében sosem volt problémamentes. Dolgozatom ennek a kérdéskörnek egyetlen aspektusát vizsgálja, nevezetesen azt, hogy a késő középkorban volt-e olyasmi, amit az újkori szkepticizmus elődjének tekinthetünk. Aquinói Szent Tamás ismeretelméletétől kezdve egy olyan folyamat ment végbe, amely a „hogyan van a világról igaz tudásom?" kérdésétől elvezetett a „lehet-e a világról igazolható tudásom?" kérdés föltevéséig. A dolgozat célja e folyamat mozgatóinak föltárása. A probléma egyik főszereplője Ockham, aki a nemlétezőről való intuitív tudás elméletével már saját korában is a viták középpontjában állt; a szkepticizmus valóban reflektált megjelenése azonban Nicolaus Ultricuria nevéhez köthető, aki részben Ockham ismeretelméletére támaszkodik, részben pedig éppen megfordítja annak fő kérdését. Kétségei és a világról adott pusztán valószínűségi leírása az újkori filozófia szkepszisét vetítik előre.

Veres Máté

Egy lehetséges történet. Az akadémiai szkepticizmus platóni öröksége

Filozófia-esztétika III. évf., ELTE BTK
Témavezető: dr. Lautner Péter egyetemi docens, PPKE BTK
Pázmány Péter Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Dolgozatomban arra teszek kísérletet, hogy az Arkeszilaosz és Karneadész nevével fémjelzett Középső Akadémia ismeretelméleti álláspontját a töretlen platonikus hagyomány részeként mutassam be. Gondolatmenetem kiindulópontját a képzeteink igazságának kritériumáról folytatott vitában felmerülő akadémikus érvek ismertetése képezi, amelyek kizárólag polemikus kontextusukban értelmezhetőek, szerepük azonban nem merül ki az ellenfelek dogmatikus állásfoglalásainak dialektikus cáfolatában.
Feltevésem szerint a szkeptikus Akadémia képviselői azon nézeteket védelmezték a sztoikusokkal szemben, amelyeket egyes platóni dialógusok legitim olvasataként fogalmaztak meg. Ennek alátámasztására szemügyre veszem a szkeptikus Platón-olvasat két alappillérét: a dialógusokban ábrázolt szókratikus vitamódszert, valamint azt az állítást, miszerint a platóni korpuszban *„minden kutatás tárgya, és sehol egy állítás, ami bizonyosságra tartana igényt"* (Cic. *Acad*. I. 46). Ez a vizsgálódás, pedig arra is rávilágít, hogy az Akadémia szkeptikus korszakának értékelése végső soron annak függvénye, hogy mit gondolunk magáról Platónról.
Végül megkísérlem a feltételezett szókratikus-platonikus örökség révén elhatárolni a szkepszis akadémiai változatát az újpürrhonizmustól, teret nyitva ezáltal annak az interpretációnak, amely a platóni episztemológia középponti jelentőségű gondolatából származtatja az akadémikus álláspontot: eszerint az érzékelhető világ természeténél fogva nem lehet bizonyos és rendíthetetlen tudás tárgya. A szüntelen kutatással töltött élet akadémikus ideálja ezáltal illeszkedik a platóni hagyományba.
A vizsgált területen azonban kizárólag olyan állításokat tehetek, amelyek természetüknél fogva a vélekedés rangjára tartanak számot; a hellenisztikus filozófia története bizonyos és cáfolhatatlan kijelentések megfogalmazásának nem alkalmas terepe. Ennek megfelelően egyetlen lehetséges értelmezést szeretnék felvázolni, nem feledkezve meg arról, hogy miként Platón szerint a természetfilozófiában, úgy itt is számtalan történet lehetséges.

KULTURÁLIS- ÉS SZOCIÁLANTROPOLÓGIA 1.

Baumann Tímea

„Kinek kell ez az iskola?" Narratívák egy iskolabezárás mentén

Kommunikáció-magyar, V. évf., PTE BTK
Témavezetők: dr. Béres István egyetemi adjunktus, PTE-BTK, Kommunikációs és Médiatudományi Tanszék, dr. Váradi Mónika Mária tudományos főmunkatárs, MTA-RKK

Dolgozatomban egy aprófalvak által fenntartott kisiskola megszüntetésének okait, körülményeit és következményeit mutatom be, valamint az érintettek narratíváit elemzem az iskolabezárás mentén. Az elemzés a vizsgált probléma komplexitása miatt igyekszik túllépni a hagyományos esetleírás szűk körén. Michel Foucault írásait alapul véve a probléma feltárása során az érintettek diskurzusait és ezen diskurzusok dimenzióit mutatja be a dolgozat. Mindehhez a narratív közpolitika-elemzés Emery Roe által kidolgozott változata kerül alkalmazásra, amely a közpolitikai diskurzusok vizsgálatában a történeteket, narratívákat emeli ki. A narratívák bemutatása és értékelése nemcsak a közpolitika-elemzésben, de a kulturális antropológia kvalitatív kutatási eljárásaiban is használatos módszer. A vizsgált esetben e politológiai eljárás interdiszciplináris felhasználása hasznosnak tűnik: hiszen egy valóban közpolitikai probléma jelenik meg a helyi társadalom szintjén, az ő narratíváikon keresztül, melyeket a terepmunka során kerültek rögzítésre a helyszínen. A vizsgált esetnél a cél a probléma által érintettek narratíváinak felfedése az iskolabezárásról. Az eset maga – mivel az iskolát bezárták – viszonylagosan lezártnak mondható, így inkább tanulságként szolgálhat más hasonló helyzetben lévő iskolák, települések számára.
Az írás egy az Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatóközpontja és a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Kommunikációs Tanszéke közös terepmunkájának eredményeit dolgozza fel. A kutatás a kulturális antropológia kvalitatív módszereivel zajlott. A terepen az esetben érintett két falu teljes és további két falu részleges felmérése történt meg életút- és vezérfonal-interjúk segítségével, továbbá a résztvevő megfigyelés módszerével. A dolgozat a kutatás eredményeit, a mikrokörnyezeti tapasztalatokat igyekszik a makrokörnyezetben megfigyelt, országos szintű tendenciákkal és tudományos diskurzusokkal összeegyeztetni.

Bálizs Beáta

A gyimesi színnyelv és a tudati színkategóriák viszonya. Alapszínnév-e a rózsaszín?

Néprajz - kulturális antropológia V. évfolyam, PTE BTK
Témavezető: dr. Vargyas Gábor egyetemi docens, tanszékvezető, PTE BTK Néprajz - Kulturális antropológia Tanszék

A dolgozat a kognitív antropológia és a nyelvészet tárgykörében íródott, témája a színek helyének meghatározása az emberi gondolkodásban és a nyelvben, egy konkrét színosztályozás vizsgálaton keresztül. A saját kutatás Gyimesközéplokon (román nevén Lunca de Jos) folyt, ahol színatlasz, és színminták megneveztetésével az itt élő csángó magyarok tudatában létező színkategóriákat, és a szóhasználatukban előforduló színszavakat térképeztem fel. A több mint egy hónapos gyűjtés eredményét felhasználva *háromféle* elméleti kérdéskört taglalok dolgozatomban. Egyrészt kimutatom, hogy a magyar nyelv is alátámasztja azt a nemzetközi napirenden lévő és vitatott álláspontot, miszerint a gondolkodásban lévő színfogalmak pszichológiai kiformálódása, azaz a színkategóriák létrejötte, megelőzi nyelvi megjelölésüket: a színnevek kialakulását. Másrészt kísérletet teszek annak definiálására, hogy mely színek a magyar nyelv alapszínei. Harmadrészt felállítok egy sémát, annak alapján, ahogyan az alapszínnevek megjelenhettek nyelvünkben. Az „alapszínnév" terminust, mint kutatási egységet Berlin és Kay amerikai nyelvészektől veszem át, de módszertani okokból újra definiálom, és pszichológiai vonatkozásait a „színkategória" fogalmához utalom. Ez a lépés elvezet, a magyar színrendszer kétes helyzetű tagjának, a rózsaszínnek a meghatározásához. Bizonyítani kívánom a *rózsaszínről,* hogy színkategória és hogy - ellentétben Kicsi Sándor András nyelvész véleményével -alapszínnév, míg valószínűsítem, hogy a *lila* csak a gondolkodás szerint kategória, de a nyelv szintjén nem. A magyar nyelvben a Berlin - Kay hipotézissel összhangban a fekete, fehér, piros, sárga, zöld, kék, barna, megjelenése megelőzi a többi színfogalom kialakulását, a nyelvenként változó utolsó stádium, pedig feltételezéseim szerint a magyar esetében úgy alakul, hogy a rózsaszín kiválását a lila követi, de a narancssárga kategóriaként és alapszínnévként egyaránt hiányzik a sorból. Egy tájegység színrendszerének vizsgálata az egész magyar nyelvterület vagy kultúra színrendszerezésére nézve is hordozhat tanulságokat - erről szól ez a dolgozat.

Borbély Éva

Kényszerszimbiózis. (Esettanulmány egy Veszprém-megyei aprófalu helyi kapcsolatrendszeréről)

Kulturális antropológia - Történelem, IV. évfolyam, ME BTK
Témavezető: dr. Kotics József, egyetemi adjunktus, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológia Tanszék

A dolgozat empirikus terepkutatás eredményeként jött létre melyet egy, a Balaton parti Dörgicsén végeztem. Lehetőségem nyílt bizonyos társadalmi jelenségek mögé bepillantani, s tisztábban látni olyan folyamatokat, melyek a hasonló adottságú falvak többségében is megfigyelhetőek. Dörgicsei kutatómunkám 2003-ban indult. Ennek során feltérképeztem, hogy az itt kialakult speciális helyzetben milyen kapcsolatrendszer épült ki a helyi lakosok, és az állandó nyaralóházzal bíró népesség között, akik mára a falu lakosságához képest többségi helyzetre tettek szert.
Terepmunkámat 2006 nyarán végeztem el, mivel a nyári hónapokban, az év többi részéhez képest, intenzívebben jelen vannak az ideiglenes lakosok is a falu életében. Miután a kutatott terület turisztikailag előnyös földrajzi fekvéssel bír, ebben az időszakban kulturális rendezvények is megrendezésre kerülnek. Ezek az események az átlagosnál intenzívebb közösségi jelenlétet váltanak ki mindkét, vizsgált csoport részéről.
Az ide telepedő ideiglenes lakosok nagy része felismerni véli a vidék szellemiségét, hagyományait és a követendő, áhított életformát látják a helyi környezetben. Felvetődik a kérdés: jelenlétük során identitásképző tényezőknek használják-e ezt a miliőt? A helyi társadalomban kulturális szerepeket vállalnak fel, jelentős részük irányító pozíciókat céloz meg kulturális és gazdasági téren egyaránt.
A helyben lakók reakciói az idegenekkel kapcsolatosan igen eltérőek. Van, aki elfogadja, és ahol tudja kihasználja a nyaralósok jelenlétét. A turizmust és a betelepülő városiakat sokan kiútnak, megoldásnak tekintik, főleg azok, akik a falu elnéptelenedésétől tartanak.
A végbemenő változások során átalakuló szociális és gazdasági rendszer, egyfajta kényszerszimbiózist eredményez. A nyaralósok megjelenésével és többségbe kerülésével olyan folyamatok indulnak be a helyi társadalom működésében, melyek gyökeres változásokat hoznak a lokális tudat és az identitás terén. A helyiek életvitele és maga a vidéki életmód is a modernizáció áldozata lesz.

Borzován Eszter

Wicca vagy mágus? Wicca hagyományok szerepe egy alternatív vallási csoport működésében

Néprajz – magyar V. évf., DE BTK
Témavezető: dr. Kotics József, egyetemi adjunktus, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológia Tanszék

Csippán Tamás

„Szent" a „profán". A szellemteremtményekről és a transzcendens tér kiterjesztéséről egy vallási kisközösség világképe kapcsán

Kulturális antropológia V. évf., ME BTK
Témavezető: dr. Kotics József, egyetemi adjunktus, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológia Tanszék

Az emberi faj alapvető igényének tűnik, hogy megismerje és értelmezze az őt körbeölelő világot. Már nem sokkal születésünk után, mikor elménk és minden érzékszervünk összehangolt működése is a rendelkezésünkre áll, mohón fürkészzük az egyre csak táguló világot. Önálló felismeréseink igazát később anyánk, majd pedig egész családunk, tanáraink, barátaink, valamint tapasztalt művészek sokatmondó alkotásai egészítik ki és formálják. A magunk szőtte „jelentések hálójában" (Geertz) különböző lények, tárgyak és jelenségek válnak egyszerre, egy a létben való eligazodásunkat szolgáló „szellemi térkép" részévé. Eliade, a *szent* és a *profán* durkheimi alapkategóriáinak segítségül hívásával írja le és jellemzi életünk jelenségeinek két külön csoportját. Ahogy írja, az egyikben a természetünkön feletti szent valóság megnyilvánulásával, a másikban pedig, a mindennapok természetes voltának megtapasztalásával társul mindenhez jelentés és értelem. De mi van, ha e „kétpólusú" világlátás karakteres kategóriái, a többségi társadalom hagyományos tudását és beállítódásait maga mögött hagyva, „összeölelkeznek, majd pedig feloldódnak egymásban"? Miképpen változik így a létben való eligazodást szolgáló „szellemi térkép", és vajon annak majd képzetekben megjelenő változásai, miképpen alakítják az emberek mindennapi stratégiáinak praktikus szempontjait? Dolgozatomban ezen, és ezekhez hasonló kérdésekre keresem a választ. Össze kívánom foglalni egy 2004 óta tartó empirikus kultúrakutatás, azaz Jehova Tanúi közt végzett terepmunkám eddig szerzett és idevonatkozó következtetéseit. Úgy vélem, hogy a közösség sokak által meg nem értett kollektív és egyéni viszonyulásainak hátterében, a világ, és az ember abban betöltött szerepének a „miénktől" alapvetően eltérő értelmezése áll. Célom, így elsősorban annak a bemutatása, hogy miképpen változtatja meg egy gyülekezet tagjainak tárgyait, szokásait, vélekedéseit, mentalitását és mindennapi interakcióit a transzcendens tér tudattalan és/vagy tudatos kiterjesztése.

Debreceni Boglárka

„Vadócba rózsát oltani" Czinke Ferenc grafikusművész szerepe és szerepváltozásai az individuális és a kollektív emlékezet tükrében

Kulturális antropológia szak, végzett, ME BTK
Témavezető: R. Nagy József, egyetemi tanársegéd, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológia Tanszék

Czinke Ferenc grafikusművész a Kádár-korszak reprezentatív képviselőjének tekinthető. Életútja rendkívül jól prezentálja a népi indíttatású, baloldali érzületű, identitását népi gyökereiből eredeztető, a Kádár-korszakban kiemelt és támogatott, a '89-es rendszerváltást nehezen megélő művészeket, amely a művészegyéniségek életvitelében, életszínvonalában és megítélésében a rendszer átalakítása után változások álltak be. Czinke Ferenc visszavonulása még életében megkezdődött a közéleti szerepléstől, halála után pedig emlékezete kezdett feledésbe merülni. 2006-ban, születésének 80., halálának 5. évfordulóján azonban nagyszabású ünnepség-sorozatot terveztek és valósítottak meg tiszteletére. Vizsgálatom arra irányult, hogy kiderítsem, miért fontos ma a Salgótarjánban, illetve Pácinban – Czinke életének fő színterein – élő emberek számára, hogy újra emlékezzenek a grafikusművészre, milyen szerepet töltött be Czinke Ferenc a múltban. A művész, aki a későn városi, ill. megyei rangra emelkedő Salgótarján városépítési folyamatában oszlopos szerepet töltött be, az egykor virágzó, mára azonban gazdasági és kulturális téren is hanyatló bányaváros életében iránymutató személyiségként szerepelhet a megyeszékhely új identitásának megkonstruálásában. A kutatásban az általam legtöbbet használt technika a félig strukturált interjú volt. Elolvastam a művésszel készült, általam hozzáférhető, vele készült beszélgetések anyagát; tévéfelvételeket elemeztem, hangkazettákra rögzített, rádióban elhangzott riportműsorokat, családi körben készített felvételeket; folytattam könyvtári, levéltári, múzeumi kutatást, anyaggyűjtést. Forrásul használtam a művész saját írásait: verseit, novelláit, meséit, naplóját, határidő naplóit, hivatalos iratait, előadásainak szövegeit, más művészekről készült tanulmányait, megemlékezéseit. Salgótarjánon kívül ellátogattam Pácin, Sárospatak és Tihany településekre is, hogy felkutassam Czinke Ferenc ottani munkáit, munkásságát, vizsgálhassam az adott helyen élőkkel való viszonyát, s azt, hogy miként jelenik meg ma Czinke az ott élők emlékezetében.

Erdei Krisztián

A pécsi hip hop stílusközösség - A stílusközösség fogalma, fogyasztási jelképek egy pécsi szubkulturális csoportban

kommunikáció- német nemzetiségi, V. évf., PTE BTK
Témavezető: dr. Havasréti József, egyetemi adjunktus, PTE BTK Kommunikáció- és Médiatudomány Tanszék

Az írás a pécsi hip hop kultúra feltárását célozza. A dolgozat egy empirikus kutatómunka eredménye, a hip hop elemzésével, kategorizálásával, valamint a fogyasztással, fogyasztási szokásokkal, a márkásodással, a márkák szerepével és a hozzájuk kapcsolódó szimbólumok feltárásával foglalkozik. A kritikai kultúrakutatáson alapuló írást egy Pécsett végzett társadalomtudományi kvalitatív vizsgálat előzte meg. Az empíria résztvevő megfigyelésen, interjúkon és diskurzuselemzésen alapszik. Nagy hangsúlyt kap a szakirodalom elemzése, a szubkultúrákkal, ifjúsági kultúrákkal, illetve magával a hip hoppal foglalkozó irodalom mellett olyan írások is felhasználásra kerültek, amelyek a fogyasztás, márkásodás társadalmi dimenzióit vizsgálják.
A kutatás és a dolgozat fő eredménye a stílusközösség fogalmának megalkotása és a hip hop kultúra stílusközösségként történő leírása, elemzése. Nagy hangsúlyt kap a stílusközösségben megjelenő identitás feltárása, a stílusközösségre jellemző fogyasztási, márkásodási dimenziók ismertetése.
A dolgozat leíró jellegű. Az írás második felében kiemelt szerephez jut az öltözködés, a ruhák és legfőképp a márkásodás vizsgálata, leírása. Fontos elem a trendek, a márkahasználat és a márkaszimbólumok ismertetésére.

Fütyü Klára Ibolya

A hagyományőrzés szerepe a magyar turizmusban a Hortobágyon

Magyar – néprajz, V. évf., DE BTK
Témavezető: dr. Bartha Elek egyetemi tanár, DE BTK Néprajz Tanszék

Számos tanulmányt olvashattunk eddig, mely a Hortobággyal foglalkozik s a terület néprajzi értékeit, a csikósok, a szikár hortobágyi emberek életét, a gémes kutakkal tarkított délibábok, a híres kilenclyukú híd, a hortobágyi állatvilág, a pásztorművészet világát tárja elénk. Szintén megszámolhatatlan művet olvashatunk a hagyományok tiszteletéről, óvásáról, a hagyományőrzésről. A falusi turizmussal is egyre többet foglalkozik a szakirodalom. Olyan művet viszont, mely a 3 említett fogalmat egymásba olvasztja, és közös szemüvegen keresztül vizsgálja már nehezebben találni. Ezt kísérlem meg ebben a dolgozatban. Tanulmányom koránt sem teljes, inkább csak vázlatos, áttekintő jellegű. A nemzetközi szakirodalom felöl a hazai felé, majd onnan az adott terület irányába szűkítettem nézőpontomat. Felvázolom a termiológiában rejlő fogalomhasználatok közti különbségeket vagy éppen azonosságokat, majd bemutatom, hogy mennyiben ötvözhető a fejlődés illetve a hagyományőrzés a 21. század Kelet-Európájában, az Európai Unióban, Magyarországon, Hortobágyon.

Gallasy Katalin

Virágszőnyeg Budakeszin Csoportkohézió fennmaradása vallási szertartások, rítusok révén

Kulturális antropológia, III. évf., ELTE TáTK
Témavezető:Papp Richárd egyetemi tanársegéd, ELTE BTK Kulturális Antropológia Tanszék

A dolgozat célja a csoportazonosságot fenntartó, csoporttal való azonosulás lehetőségeit jelentő eszközök, formák keresése, vizsgálata. Mindezt a budakeszi svábok körében, egy etnikainak is, kisebbségnek is tekintett, de lényegében: egy azonos kultúrához köthető csoportban, mai életükben és történetükben vizsgálom.
A kapott eredmények kétfelé mutattak, egyrészt vallási (katolikus) szertartások és részszertartások körébe, másrészt ezektől független „világi" hagyományok köre felé. Az elsőnek jelzett témáról lesz itt szó. Az utóbbiról – főleg a sváb fánkról mint etnikai kohéziós szimbólumról és a mai sváb bálok szerepéről – más dolgozatban írtam. Vannak természetesen köztes, a két csoport közötti átmenetet képviselő vonások is.
Kiemelkedik mindkét vonatkozásban az ünneptartáshoz, rítushoz köthető motívumoknak a hagyományőrzésben, azonosságtudat fenntartásában betöltött jelentősége. – Ennek megfelelően a dolgozat felépítésében is erre koncentrálok, a szerkezet ezt tükrözi.
A sváb identitástudat fenntartása a budakeszi sváb lakosság életében, történetében – nem kizárólagosan ugyan, de jellemzően – azáltal valósulhatott meg, sőt, erősödhetett fel az utóbbi időkben, hogy a sváb vagy svábnak tartott szokások egybeolvadtak vagy szorosan összekapcsolódtak a katolikus egyházi élet, kivált az ünnepek szertartásaival. Jelképezheti ezt számunkra az úrnapi virágszőnyeg, melyet régtől, talán ittlétük kezdeteitől fogva elkészítenek a sváb családok, részfeladataiban is rögzült rítusként. A katolikus ünnepek központjában áll még a szintén Budakeszin kívül is ismertté vált Kálvária-járás. Már a sváb kitelepítés előtt is a szokásaik szerves részei voltak ezek. Mára megújultak, megerősödtek a szertartások, főleg a sváb családok közreműködése révén. Az interjúk szerint mindez részben a tudatos sváb identitásőrzés következménye.
A kulturális antropológia módszereinek megfelelően narratív interjúkat készítettem, elemeztem. Mindezt hosszú ideig tartó résztvevő megfigyelés alapozott meg. Elképzelésem szerint ezek az interjúk mind a kulturális antropológia (főleg identitást kutató) kérdésfeltevéseire válaszokat nyújthatnak, mind egyfajta oral history részévé válhatnak.

Horváth Henriett

A határ, amely cigányokat és nem-cigányokat teremt – Identitásgyakorlatok működéseinek kulturális antropológiai értelmezése

Kulturális antropológia IV. évf. ELTE TáTK
Témavezető: Horváth Kata megbízott előadó, PTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola

E kulturális antropológiai tanulmány azt a szimbolikus határt értelmezi, amely megteremti a dombközi cigányokat és nem-cigányokat, akik egymással kialakított hétköznapi gyakorlataik által különböző helyzetekben hozzák létre önmagukat és a határ túloldalán lévő „másikat". Bár mind a cigány, mind a nem-cigány normarendszer határteremtő, állandósult tartalmai kijelölik a „másik" helyét abban, az egymás közti társadalmi interakciók mégis megteremthetik annak lehetőségét, hogy e közös tudásból eredő „kényszerek" működései a szituáció „kreativitásában" új jelentéseket kapjanak, és e határ újrafogalmazódjon. Mindez megteremtheti a „másikról" alkotott kép dinamikáját, továbbá a kategorizáció és identifikáció folyamatos dialektikáját.
E kulturális antropológiai vizsgálat tehát arra keresi választ, hogy különböző társadalmi interakciókon keresztül a dombközi cigányok és nem-cigányok viszonyrendszerében létrejövő identitásgyakorlatok hogyan működnek és milyen jelentéstartalmakat hoznak létre a köztük létrejövő határfenntartó-mechanizmusok által?
Mindezt a kutató abban a cigány és nem-cigány együttélési kontextusban teszi, amelyben önmaga is él. Vagyis a tanulmány szerzője e sajátos perspektívában, az „otthon-lét" módszertani kontextusában értelmezi saját kutatói pozíciójában létrejövő „átjárási"-dimenzióit különböző interakciók által, hogy a reflexív viszonyaiban konstruálódó jelentéstartalmak interpretációján keresztül próbáljon választ adni a tanulmány elméleti kérdésére.

Hrotkó Henriett

A kazahsztáni orosz kisebbség kultúrájáról – Almaty-i kutatás egy család életének tükrében

Kulturális antropológia, II. évf., ELTE TáTK
Témavezető: Papp Richárd egyetemi tanársegéd, ELTE BTK Kulturális Antropológia Tanszék

Kutatásom tárgya az oroszok helyzete a mai Kazahsztánban különös tekintettel a vallásra és a nyelvhasználatra. A témaválasztás hátterében személyes kötődés húzódik, rokonsági kapcsolat köt a terephez. A kutatás módszere a családi kapcsolatokon keresztül felépülő, mind nagyobb körre kiterjedő kapcsolatépítés a társadalom különböző tagjaival, rétegeivel.
Családom egy évszázada Kazahsztánban él, a felmenők a 20 század elején érkeztek oda. Szerves részévé váltak a társadalomnak és egy széles körű kapcsolati rendszerben élnek. Ezt a kapcsolati rendszert meghatározza foglalkozásuk, lakóhelyük és vallásuk.
Célom az volt, hogy feltárjam, hogy hogyan lépett/lép interakcióba a kazah és az orosz kultúra. Elsőként a **nyelv használata** tűnt fel; a nemzeti többség nem az anyanyelvén beszél, az utcára kilépve nagyon ritkán hallani kazah beszédet, ami a történelmi háttér következménye. Kialakult egy társadalmi reflex, az emberek azért fejezik ki magukat oroszul, mert ezt biztos, hogy mindenki megérti. Az orosz nyelv az oktatás szempontjából is előnyt élvez, egy fejlettebb oktatási rendszert képvisel.
Ezzel párhuzamosan megjelent egy nemzeti mozgalom a kazah lakosság körében, miszerint vissza kell nyerniük nyelvi szuverenitásukat, az állam többségi nemzeteként saját nyelvükön kell kommunikálniuk. Az ország átmeneti periódust él a nyelvhasználat szempontjából.
Szorosan kapcsolódik a nyelv témaköréhez a **többségi nemzet és a kisebbségek közötti viszony**. A terepmunka egy kiegyensúlyozott, feszültségmentes viszonyt támasztott alá.
Ehhez a harmóniához hozzátartozik a pravoszláv **vallás** szabad gyakorlása, amit a dolgozatban az ortodox húsvéton keresztül, ami az egész ország számára egy fontos esemény. Alátámasztja ezt Kazahsztán elnökének ünnepélyes beszéde, amit Almaty központi pravoszláv templomában tartott a húsvéti reggeli misén. Bemutatásra kerülnek továbbá különféle pravoszláv szokások, rítusok, és ennek kapcsán külön foglalkozom az antropológus helyzetével, a részvétel problematikájával.
Az utazásom előtt, a kutatásra való felkészülés végett számos cikket olvastam Kazahsztán politikai helyzetéről az interneten, főként nyugat-európai országok site-jait látogattam. Ezek élesen kritizálták a hatalom politikai irányvonalát és a rendszert. Az összes ilyen oldal Kazahsztán kormányának korruptságáról, a gazdasági és szociális helyzet folyamatos romlásáról, a munkanélküliség növekedéséről, a lakosság elszegényedéséről szólt, egy teljes gazdasági, szociális, jogi valamint ideológiai, erkölcsi és vallási krízisről számolnak be. Mindezek egy éles ellentétet képeznek azokkal az interjúkkal és tapasztalatokkal, amiket a 3 hetes munka során érzékeltem. A terepmunka során semmi ilyesmit nem véltem fölfedezni, épp ellenkezőleg, az emberekről általánosan elmondható, hogy optimistán viszonyulnak az országhoz, a megkérdezettek „fejlődő és a környező országoknak példát mutató" országnak tekintik Kazahsztánt. Az **ellentmondások** a pozitív tapasztalatok és interjúk kifejtésére koncentrálva mutatom be.
Az úton **édesanyám** is velem tartott, a dolgozatban külön fejezetben foglalkozom a szülővárosába való **visszatérése** hatásaival. Kiemelem a vallásosság elmélyülését a gyökerekhez való visszatalálás után, a ország helyzetének kettős, erősen eltérő interpretálását a budapesti illetve az almaty-i családtagok előtt valamint kitérek a visszatérés személyiségre gyakorolt hatásira.
Mivel ez az első antropológiai kutatásom külön hangsúlyt fektetek a módszertani kérdések taglalására és az ilyen téren felmerülő nehézségekre.
Ez a terepmunka későbbi terepmunkáim előkészítését szolgálta, az élet minden aspektusát figyelembe véve igyekeztem egy **komplex kép**et kapni, ami lehetővé teszi, hogy az ezt követő kutatásaim elmélyültebbek és letisztultabbak lehessenek.

Jasper Kata

Núbiaiak Garb Szehelben. Terepmunka egy Asszuán melletti núbiai faluban

Egyiptológia – Kulturális antropológia, II. évfolyam, ELTE TáTK
Témavezető: Papp Richárd egyetemi tanársegéd, ELTE BTK Kulturális Antropológia Tanszék

Egyiptomban, Asszuán mellett egy faluban, Garb Szehelben végzett terepmunkám tapasztalatait kívánom ismertetni. Garb Szehelben núbiai népcsoport él az 1900-as évek elejétől, az asszuáni gát építésének kezdetétől. Korábban a jelenleg elárasztott területeken voltak a falvaik. A faluba napjainkban több száz turista jár, a helyiek közül többen fogadják őket házaikban, vagy árulják nekik portékáikat.
A közösség bemutatását követően a kulturális antropológia relativista és holisztikus megközelítése és módszere, a résztvevő megfigyelés által kívánok jelen tanulmányomban betekintést nyújtani a falu lakói közti kapcsolatokba, a turizmus és a modernizáció következtében megjelent kulturális változásokba, a közösség ehhez való adaptációjába.
Proxemikai megközelítésben vizsgálva az adott közösséget feltárhatóvá válnak a nemek közti viszonyok és azok a normák, amelyek az egyes ember attitűdjeit meghatározzák a különböző terekben. Többek közt ezek értelmezése révén kaphatunk teljesebb képet magáról a közösségről.
A turisták számának rohamos növekedése és a modern technológia terjedése a núbiaiak közt is érzeteti hatását. Egyiptomitól különböző folklórjukat főleg lakóházaikkal reprezentálják a külföldieknek, amelyek során a hagyományos népi művészet átalakulva alkalmazkodik az új körülményekhez új értékeket is magába olvasztva. Mára a falunak van turistabazárja is, amivel kapcsolatban az eladói és a vevői attitűdöket elemzem, és bemutatom az árképzés módját is.
A núbiaiakról szóló szakirodalom jó része a két asszuáni gát építése miatti etnográfiai mentés során végzett kutatásokon alapul - amikor az elárasztásra ítélt falvakból az átköltöztetésre váró lakosság közt végeztek terepmunkát -, illetve a közösség alkalmazkodási stratégiáit vizsgálja az új hazában. A turizmus és a modernizáció hatását azonban csak az utóbbi években kezdték tanulmányozni, így kutatásom hozzájárulhat a fent említett tényezők vizsgálatához és megértéséhez.

Kajári Gabriella

Az imaéletbe való belenevelődés Gyimesközéplokon

Néprajz – kulturális antropológia V. évf., PTE BTK
Témavezető: Pócs Éva, egyetemi tanár, PTE BTK Néprajz-, Kulturális Antropológia Tanszék

A 2002 nyara óta folyó, Gyimesközéplok vallási életét komplex és funkcionális módon feltáró kutatási projektbe bekapcsolódva az átmeneti állapotban lévő, de még tradicionális jegyeket viselő, és vallási életében is sok archaikusnak mondott elemet őrző gyimesi társadalmat vizsgálom. Arra a kérdésre keresek választ, hogy milyen didaktikai módszerek és eszközök segítségével folyik az eltérő generációk között a vallásos attitűd és tudás közvetítése, illetve milyen változás történt a vallási szocializáció téren az elmúlt mintegy 70 év alatt.
Jelen dolgozatomban a téma egy részterületére térek ki, és a sokáig elszigetelt gyimesi mikrorégión belül Gyimesközéplok és Hidegségpataka imaéletére fókuszálok. A félig strukturált interjúk valamint a résztvevő megfigyelés során szerzett tapasztalataim, illetve a szakirodalom elemzésével azt járom körül, hogy milyen szerepe volt, és van a helyi társadalom tagjainak életében az imádságnak, és miért tartják fontosnak ennek a tudásnak az átadását a következő generációknak, illetve milyen eszközöket mozgósítanak a cél érdekében. Az imára történő szocializáció ágenseinek attitűdje mellett vizsgálom a paraszti didaktika által alkalmazott motivációs eszközöket, és az imára nevelés szakrális és profán környezetét is.
Az imaélet kiemelt jelenségként kezelését az indokolja, hogy a még ma is középkorias jegyekkel bíró vallásossággal rendelkező gyimesi hívők nagyon hisznek az ima erejében, az imádkozás és a magánáhitati formák nemcsak egyéni, hanem társadalmi szükségleteket is kielégítenek, hozzájárulnak a gyimesiek identitásának egyik alappillérének, a vallásosságnak a fennmaradásához, ezért kulcsfontosságú a továbbadásuk. Kutatásmódszertanilag az teszi érdekessé a témát, hogy a korábbi kutatások szerint észrevétlen – de legalább is szavakba nem öntött elvek szerint történő - belenevelődésről van szó, aminek feltárása nehézségekbe ütközik a hagyományos néprajzi adatgyűjtés módszerével, és antropológiai módszerek alkalmazását teszi szükségessé, ám így „émikusabb”, élményközelibb képet nyerhetünk a gyimesiek vallási életéről, a látványos rítusok és szimbólumok felszíne alatt megbújó mentalitásukról.

Kulturális- és szociálantropológia 2.

Baumann Tímea

„Maradjon emléközet?" Emlékezetstratégiák a délszláv háborúról a horvátországi magyarok egy közösségében

Kommunikáció-magyar, V. évfolyam, PTE BTK
Témavezető: dr. Kovács Éva, óraadó tanár, PTE-BTK Kommunikációs és Médiatudományi Tanszék

Dolgozatom egy kísérlet annak bemutatására, hogy miként őrzi emlékezetében a horvátországi magyarság egy közössége a kilencvenes évek délszláv háborúját. Milyen stratégiák mentén igyekszik e magyar identitással rendelkező közösség emlékezni, illetve felejteni? Létrejön-e a kollektív emlékezet a háborúról?
Kérdéseim megválaszolásához a horvátországi Kopácson (Kopacevo) végeztem terepmunkát 2005 áprilisában és augusztusában, melynek során a résztvevő megfigyelés és a teljes illetve részleges életútinterjú módszerével dolgoztam. Írásomban négy asszony elbeszélését elemezve fogom bemutatni az emlékezők (a vizsgált közösség női képviselőinek) viszonyát a megélt eseményekhez, illetve azokat a stratégiákat, amelyekkel a traumatikus emlékeket felidézik. Emellett írásomban két falubeli szerző által írt naplót vizsgálok abból a szempontból, miként szolgálják ezek a művek a kollektív emlékezet narratívájának kiépülési folyamatát.
Hipotézisem, hogy a kopácsi magyar közösségben még nem alakultak ki a délszláv háborúval kapcsolatban a kollektív emlékezés kodifikált narratívái, a háború tematikája csak a habituális emlékezetben (Connerton, 1989) és az egyéni, kommunikatív emlékezetben (Assmann, 1999: 49 – 56) jelenik meg –négyszemközti, privát beszélgetések által előhívva. A délszláv háború „emlékmunkája" még korai stádiumban van, egyelőre inkább a ricoeuri értelemben vett „passzív felejtés" stratégiája tapasztalható (Ricoeur, 1999a: 64), nem az aktív emlékezés. A horvátországi magyarság nem tudja magáévá tenni sem a horvát, sem a szerb, sem a bosnyák, de még a magyarországi magyar „hivatalos" diskurzust sem a délszláv háborúval kapcsolatban. A horvátországi magyar nemzetiségű kisebbség „közteskent", egyik féllel sem azonosulhat, de kívülről sem tekinthet az eseményekre, hiszen átélt élményekként emlékszik rájuk. Az emlékek, pedig viszonylag újak, ebből következően széttartóak, a közösségnek nincs közös narratívája, amellyel elmesélhetővé tehetné azokat.

Kunt Anna

Látni a nem nézhetőt. Vakságok szakralitása, vakságképek hasonlósága és oppozíciói a mitológiai Teiresziasz, a bibliai Saulus (Paulus), és Dürrenmatt vak Hercege nyomán

Kulturális antropológia – magyar nyelv és irodalom III. évf., ME BTK
Témavezető: Dr. Biczó Gábor egyetemi docens, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológiai Tanszék

Három személy bemutatását választottam tanulmányom céljául. Mindhárom vizsgált alany közös vonása a vakság. Vakság, mely nem veleszületett vakságot jelent, hanem különböző okok miatt történt látóból vakká való válást. Vakság, mely mindegyiküket olyan látás képességével ruházza fel, mely addig ismeretlen világ volt számukra, melyet addig látóként nem láttak, nem láthattak. Hipotézisem szerint: szemük világának elvesztésével egyetemben transzcendens, szakrális látás képességének birtokába jutnak. Teiresziasz, a jelenre vakká tett férfi, a jövőbelátás képességének adományát kapja. Paulus számára három-napi vaksága teszi lehetővé a hit világának megnyílását, az Isten-látás képességének szentségét. A Herceg vaksága - pedig amellett, hogy ismét csak a feltétlen hittel párosul - jelenti az éberen-való álom-látást, mely által ?hamis? világot konstruál önmaga számára. Vakság és vaksággal együttjáró szakrális látás. Ez a fő kapocs a dolgozatban, mindamellett, hogy gondolatébresztően mások ezek a szövegek korbeli eltérésük, szemléletmódjuk, kérdésfeltevéseik terén is. Ez ad lehetőséget szimilitásuk mellett oppozícióik feltárására. Míg Saulusnál a vakság csupán átmeneti állapotot jelent, addíg a Hercegnél és Teiresziasznál állandó „fogyatékosságként" van jelen. Míg Teiresziaszt és Paulust a vakság kiválasztottá, addíg a Herceget kitaszítottá teszi. De mindenképpen megkülönböztető jegyként funkcionál. A már Paulussá lett Saulus áldásként, Teiresziasz ránehezedő átokként éli meg vakságát. Dürrenmatt *A vak* című drámájának Hercege számára pedig, mintegy kábítószer funkcionál világtalansága, mely által élhető(bb) világot hazudik magának.
Irodalom-antropológiai „látásmód" használata mellett, törekedtem valamiféle szélesebb látókörű, kulturális kitekintésekkel és egybevetésekkel átszőtt multidiszciplináris szemlélet érvényesítésére.
Összefoglalva: olyan emberekről lesz itt szó, akik ugyan nem nézhetnek, mert vakok, de olyan dolgokat látnak, melyek ellenben nem nézhetőek.

Liberténvi Ágnes

Identitás és szerepváltozatai - A kereskedő gábor cigányok identitásgyakorlatai

Kulturális antropológia – szociológia, IV. évf., ME BTK
Témavezető: Dr. Biczó Gábor egyetemi docens, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológiai Tanszék

Németh Szilárd - Szalczer Péter

A nemzet, mint kultúra- és értékhordozó. Mi a haza ma, és mi volt a reformkorban? (Haza- és nemzetkoncepciók és gondolatok, régen és ma)

Közgazdász-gazdálkodási III. évf. SZE JGK
Témavezető: Dr. Szakál Gyula, egyetemi docens, SZE JGK Regionálistudományi és Közpolitikai Tanszék

A dolgozat célja a reformkori és a rendszerváltozás utáni nemzetkoncepciók összehasonlítása volt. Megpróbáltuk meghatározni a hasonlóságokat és az ellentéteket a két kor nemzetfelfogásában.
Kutatásunk egy összehasonlító elemzésen, valamint két általunk készített felmérés, és két kutatóintézet által végzett kérdőíves vizsgálat összehasonlításán alapul.
A kutatás végeredménye után levonható végkövetkeztetés, hogy a rendszerváltozást követő 15 évben a nemzethez való tartozás értéke nem csökkent a magyar társadalom körében.
Összehasonlítva a kutatásunk eredményét illetve a szakirodalmakat, a reformkori nemzetfelfogásokkal, megállapíthatjuk, hogy a nemzethez való tartozás különleges identifikációs lehetőséget nyújtott. Természetesen tudjuk, hogy ez egy triviális következtetés lenne, azonban figyelembe kell vennünk azt a történelmi helyzetet is, amelyben ma vagyunk, illetve azt, amelyben a reformkor meghatározó személyiségei voltak. Akkor a Habsburg Birodalom többi polgárától, a rendszerváltozás után pedig a kommunista blokk felszabaduló államaitól való megkülönböztetés lehetőségét adta a magyar nemzethez való tartozás.
Ugyanilyen párhuzamot sikerült vonnunk a rendszerváltozást követő néhány év és az Európai Uniós csatlakozásunkat megelőző, illetve az azt követő időszak között.
A kiteljesedés illetve a napjainkban divatos fogalom az önmegvalósítás is csak valamilyen keretek között értelmezhető, mivel a család fogalma ehhez szűkös keretnek bizonyul, így szükség van egy általánosabb, nagyobb egységre, ilyen a haza is.
A nemzettudat egyfelől történelmi örökség, másfelől pedig egy érzés. Emocionális voltát mutatja, hogy „egyszerű tudata" nem elégséges csak szükséges feltétele létezésének, megértése csak a hit, a bizakodás fogalmának bevezetésével lehetséges.

Ördög Anita

Éjjeli angyalok– Gondolatkísérletek a prostitúcióban „rejlő" csáb(ítás)erőről

Kulturális antropológia IV. évf., ME BTK
Témavezető: Dr. Biczó Gábor egyetemi docens, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológiai Tanszék

Dolgozatomban a prostitúció jelenlétén, illetve a prostituált lányok tevékenységén keresztül, mutatom be/meg a csábítás fogalmának antropológiai vetületét. Kutatásomat Budapesten a VIII. kerületi Mátyás téren dolgozó prostituáltak között végeztem. A vizsgált probléma, az hogy a csábítás nem mint folyamat, hanem mint a hatalom elérését szolgáló funkció van jelen a prostituált munkájában. A dolgozatban bemutatott kérdés kulturális antropológiai szempontú kutatása révén a prostituált anti – csábító voltának kifejtésére vállalkozom. A vizsgálati probléma olyan társadalmi kérdés mélyebb jelentését érinti, mely nem kerülhető meg a komplex társadalmak kutatása során, jelesül. a szexualitás, az erotika összekapcsolása kereslettel, fogyasztással. A kutatás során, általam felvett félig strukturált interjúkra, valamint másodlagos forrásokra (interjú kötetetekre, dokumentumfilmekre) támaszkodom. A szövegben használt fogalmi keret megalkotásához Søren Kierkegaard *A csábító naplója* című munkáját használom, valamint Michel Foucault *hatalom* értelmezését.
A dolgozat a kutatás eddig elért eredményeit igyekszik bemutatni, mely a prostituált anti–csábító szerepén keresztül enged betekintést a prostituáltak klienseihez, stricijéhez, illetve magukhoz valamint szakmájukhoz való viszonyába Az eddig elért eredmények legrelevánsabb pontja, hogy sikerült megtalálni azt a szerepkört, melyen keresztül a prostituált szubjektuma megismerhető, és szakmája is bemutatható. A kutatás háttérben meghúzódó másik irányelv az volt, hogy részét képezhesse más e komplex témát vizsgáló kutatásoknak. Mivel az eddigi tapasztalatok révén az előfeltevésem igazolást nyert, ezért következtetésként megállapítható, hogy a szexuális diskurzusokhoz tartozó prostitúció, komplex társadalmunkban, elszigetelt voltában őrzi meg, illetve alakítja a társadalom szerkezetében megjelenő egyének között kialakult viszony – struktúrákat.

Patakfalvi Czirják Ágnes

Going Under – A kolozsvári magyar drum&bass szubkultúra bemutatása

Szociológia – antropológia IV. évf., BBTE
Témavezetők: Drd. Geambaşu Réka, Drd. Kacsuk Zoltán

Pápay Orsolya

IRC a köztudatban és azon is túl – A jelenség vizsgálata a 15–25 év közötti erdélyi fiatalok körében

Közgazdaságtudomány III. évf., BBTE
Témavezető: Drd. Salat Enikő egyetemi adjunktus

Sebestyén Mária – Ilyés Emőke Hajnal

„Ez nem árvíz volt, hanem vízözön" – Társadalmi törésvonalak

Szociológia-antropológia, antropológia, IV., III. évf., BBTE
Témavezető: Drd. Geambaşu Réka egyetemi tanársegéd

Szász Orsolya

Prém Nagar, a Szeretet Városa - A gurunak és tanításának jelentősége egy indiai ásram életén keresztül

Kulturális antropológia, IV. évfolyam, ELTE TáTK
Témavezető: Papp Richárd egyetemi tanársegéd, ELTE TáTK Kulturális Antropológia Szakcsoport

2003-ban Észak-Indiában, Haridvár városban végeztem kulturális antropológiai terepmunkát a Srí Prém Nagar Ásramban. A két hónapos résztvevő megfigyelés során az ásram – „lelkigyakorlatra és meditációra szolgáló hely" – mindennapi életét tanulmányoztam, illetve két nagyobb programon vettem részt, melyek szintén az ásram életéhez kapcsolódnak.
Az ásramot mintegy 50 éve alapította elsőként a ma élő guru – lelki tanítómester – édesapja. Mára már több száz további ásrammal együtt egy egész szervezetet alkotnak, melyhez önkéntes társadalmi jóléti szervezet is kapcsolódik Guru Mahárádzs vezetésével. Dolgozatom célja megvilágítani az ásram intézményének és a guru személyének jelentőségét a hívők számára, akik spirituális beavatásban részesültek a guru által és tanításának elsajátítása után a guru szolgálatában tevékenykednek.
Az ásram mindennapi életének továbbá a szervezet által rendezett nagyszabású programoknak a leírása után megfigyeléseimet Victor Turner communitas elméletének segítségével elemzem, mely segít annak megértésében, hogy a guru tanításai hogyan jelentenek alternatívát egy jobb egyéni élet és az ideális állapotot megközelítő társadalom kialakításához alkalmazkodva a több ezer éves hindu hagyományon alapuló világképhez és a jelenkor történelmi, társadalmi folyamataihoz. Ezen keresztül pedig érthetővé válik, miben is áll a guru személyének jelentősége és a tanítás vonzereje, mely rengeteg embert változtat a guru odaadó hívévé.

Szenttamási István Tamás

„Kiürült tér, elveszett idő" – Megfontolások identitásról és kultúráról egy bányabezárás kapcsán

Kulturális antropológia szak, V. évf., ME BTK
Témavezető: Dobák Judit, egyetemi tanársegéd BTK Kulturális és Vizuális Antropológia Tanszék

A dolgozat alapjául szolgáló kutatás a rendszerváltás utáni Magyarország egy máig aktuális problémáját, a jelentős nehézipari múlttal bíró észak-magyarországi régiót a gazdasági szerkezetváltás nyomán sújtó bányabezárásokat és az azok által előidézett társadalmi változásokat vizsgálja a kulturális antropológia eszközeivel.
A dolgozatban a Miskolc melletti Lyukóbánya bezárásával kapcsolatban azt próbálom meg bemutatni, hogy a bányaüzem az ott dolgozó bányászok, és a megélhetésükben a bányához kötődő személyek számára nem pusztán munkahely volt, hanem olyan identitáskonstituáló közeg, amely alapvetően meghatározta a bányászok és a bányából élők személyes és kollektív önazonosságát, világképét.
A dolgozat arra tesz tehát kísérletet, hogy a kulturális antropológia eszközeivel (résztvevéses megfigyelés, foglalkozási és életútinterjúk), összegyűjtött adatok alapján rekonstruálja a bányaüzem által meghatározott identitáselemeket, melyek fontos részét képezték és képezik ma is a hajdani bányászok és a megélhetésükben a bányaüzemhez kötődők önazonosság-tudatának. A bányabezárás után az identitásképző közeg, a bányaüzem megszűntével az identitás az, ami válságba került, és ez nagyban meghatározta a volt bányászok és a bányából élők bányabezárás utáni életstratégiáit.

Vámos Katalin

Kávéházak a századfordulókon

Kulturális antropológia IV.évf., ME BTK
Témavezető: Dr. Biczó Gábor egyetemi docens, ME BTK Kulturális és Vizuális Antropológiai Tanszék

Dolgozatom témáját a mindennapi élet, a városi lét témakörében választottam: a kávéházakat, mint a hétköznapi időtöltés, kommunikáció, műveltségátadás helyszínét. A polgári életformába mélyen beágyazott századfordulós kávéházi szokásokat igyekeztem feltérképezni, majd összevetni az ezredforduló kávéház-reneszánszával, s a kettő kapcsolatából levont konklúziókkal igazolni illetve cáfolni hipotéziseim.
Munkám során felhasználtam irodalmi és művészkávéházakkal foglalkozó irodalmakat, ezek a művek azonban elsősorban a téma irodalomtörténeti, historikus és anekdotikus oldalát domborítják ki, mintegy háttérbe szorítva a kávéházi intézmények társadalomtörténeti, kultúrtörténeti vetületét. Ebből a szöveganyagból kilépve fordultam olyan szerzőkhöz, akik társadalomtörténeti oldaláról igyekeztek/igyekeznek megközelíteni a témát.
Kutatásomat budapesti kávéházakban egy kisebb ismerősi, baráti társasággal strukturált interjúkkal végeztem.
A kutatás azt az eredményt hozta, hogy a jelenlegi kávéházak nem kultúra teremtő közegek, nem funkcionálnak kitüntetett térként. Korábban a kultúrát teremtő polgárság állandó megjelenési terei, a polgári életforma, életmód megnyilvánulásának helyszínei voltak, ma ez a szerep nem teljesül. A század- és ezredfordulós kávéházi folyamatok mozgatórugói nem ugyanazok, anno a kávéházak társadalmi, szociális igény kielégítésére születtek, ma jobbára csak szórakozóhelyek. Ma a kávéházba járó személyt az egyéni idő eltöltésének igénye csak kevéssé, a múltidézés, nosztalgia annál inkább ösztönzi a kávéházba járásra.

MÉDIA- ÉS KOMMUNIKÁCIÓTUDOMÁNY

Bokor Tamás

Felhasználókból virtuális közösség (Római katolikus egyház az interneten)

Kommunikáció – történelem, V. évf. PPKE BTK
Témavezető: P. Szilczl Dóra egyetemi tanársegéd, PPKE BTK Kommunikáció Intézet

A *Felhasználókból virtuális közösség* című dolgozat az interneten alakuló virtuális közösségeket a felhasználók puszta halmazától megkülönböztető specifikumokat igyekszik meghatározni. Mivel a katolikus egyház a történelem folyamán élen járt a közösségteremtésben, a vizsgálat római katolikus internetes felületek virtuális közösségekre terjed ki. A mű első része, a szakirodalmi forrásokon alapuló kutatás egybekapcsolja a webergonómiával, az e-businessel és a vallásos értelemben vett közösségfogalommal kapcsolatos ismeretek egy részét, s három nagy hazai római katolikus portált vizsgál: a Magyar Katolikus Püspöki Kar honlapját, a Magyar Kurír című hírportált és a Virtuális Plébánia elnevezésű oldalt. A felállított kutatási kritériumok alapján kiderül: a három honlap közül egyedül a Virtuális Plébánia rendelkezik azokkal a webergonómiai és e-business eszközökkel, amelyek alkalmasak a felhasználók bevonódásának fokozására, s ezáltal virtuális közösségek teremtésére, hiszen sok webes lehetőséget ad az önkifejezésre és a kapcsolatteremtésre.
Az empirikus kutatás két kérdőíves vizsgálattal folytatódik. A főként zárt kérdéseken alapuló felmérés megkérdezettjei tizenöt és negyvenöt év közötti római katolikusok. Válaszaik legfőbb tanulsága, hogy mintegy négyötödük ismeri és – saját bevallása szerint – rendszeresen használja a Virtuális Plébániát, de használati céljaikból kiderül: elsősorban információt szereznek belőle, a közösségi élmény a második helyen áll. A másik, egykérdéses felmérés a Virtuális Plébánia fórumozói között készült, s azt mutatja, ők elsősorban a közösségi élmény miatt látogatják a honlapot. Válaszaik és a szociálpszichológiai, web- és marketingelméleti háttér egybekapcsolásából a dolgozat végén elkülönül a virtuális közösségek öt jellemzője: problémamegoldó szándék, interaktív jelleg, a csoporttudat kialakulása, ellentétes vélemények és viták jelenléte, és lehetőség az anonimitásra vagy épp a személyes találkozásra. Csak e specifikumok figyelembe vételével alakítható ki az interneten egy-egy valódi virtuális közösség.

Dudás Zsuzsanna

A nick mint az önkifejezés eszköze az IRC-n

Kommunikáció - elméleti nyelvészet V. évf., SZTE BTK
Témavezető: dr. M. Ivaskó Lívia egyetemi adjunktus, SZTE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék

Gugi Boglárka

Politikus az interneten: dr. Gyenesei István weblogjának és honlapjának elemzése

Kommunikáció IV. – Magyar V. évf., PTE BTK
Témavezető: Mester Tibor, egyetemi tanársegéd PTE BTK Kommunikációs és Médiatudományi Tanszék

Dolgozatomban a politikusi blogolás egy lehetséges értelmezésére teszek kísérletet. Megpróbálok túllépni a pr-es szempontokon, és egy tágabb összefüggésbe helyezem ezt a nálunk a tavaszi választások előtt elterjedt gyakorlatot.
A blogot a politikusok webes megjelenésének egy részeként fogom fel, és azt vizsgálom, hogy milyen újfajta énbemutatási lehetőségeik vannak ebben az alkalmazásban. A célom az volt tehát, hogy szempontokat keressek a politikusblog elemzéséhez, és ezeket egy példán „leteszteljem". Így esett a választásom olyan tanulmányokra, melyek az internet sajátosságaival (Deuze 2003), az internetes politikai kommunikáció funkcióival (Kiss-Boda 2005), a webes identitás kérdésével (Wallace 2002) és magával a blog jelenségével foglalkoznak (Bőgel 2006). Ezek a témák jelzik azt, hogy a fentebb feltett kérdéseimre adandó válasz középpontjában az áll, hogy a politikus a blogján keresztül mennyire tudja felhasználni az internetes kommunikáció sajátos lehetőségeit, hogyan teremti meg és mutatja be a webes megjelenését, szerepeit vagy identitását.
A megvizsgált politikusblog ugyan az internet sajátosságainak területén, valamint a blog főbb jellemzőinek felmutatásában hiányosan „teljesít", ellenben szubjektív beállítottságával, informális stílusával és egyfajta nagymértékű kitárulkozással az emberek szemében (a visszajelzések tanúsága alapján) pozitív képet alakít ki magáról. Így jutottam arra a következtetésre, hogy a politikus webes megjelenése talán nem kizárólag azon mérendő le, hogy mennyire tudja felhasználni a különböző internetes technikákat. Esetemben a webes énbemutatás központi jellemzője a szerepek sokaságának bemutatása, nem pedig egy újabb szerep definiálása. Ennek részeként Gyenesei rengeteg információt tesz elérhetővé magáról és az életéről, ez pedig egy nyitott, őszinte, pozitív politikusképben csapódhat le az emberekben.
Dolgozatom végén felvetek egy további lehetséges szempontot, a tabloidok kérdését, a politikusblogok vizsgálatához.

Horváth Ádám

Is TV Lost? Avagy minőségi változás az amerikai televíziózásban

Is TV Lost? Quality change in the programming of the american tv-networks

Kommunikáció – nemzetközi kommunikáció V. évf., BKF
Témavezető: -

Az amerikai televíziózás az elmúlt években jelentős változáson ment keresztül. Ez a változás 2004-ben csúcsosodott ki a legerősebben. Meglátásom szerint – és kutatásaim is ezt igazolták – három fő tényezőt sorolhatunk fel a változás okaként: egyrészt az internet, mint alternatív szórakoztatási forma felerősödése, amely az amerikai nagy tévéhálózatok profitját kétség kívül veszélynek tette ki, másrészről a kábeltelevíziók és az HBO műsorainak minőségi erősödése. A dolgozatomban a minőségi változás eredendőinek kutatása mellett, ennek a minőségi változásnak a következményeivel is foglalkozom, azaz, hogy azok az „új-generációs" tv-sorozatok, mint a *Lost* illetve a *Desperate Housewives* milyen hatással vannak az amerikai televíziós piacra, illetve a világ televíziós kultúrájára. Elemzem, hogy ennek a két sorozatnak a sikere milyen nyomást gyakorol a nagy tévétársaságok és filmstúdiók kreatív osztályaira, illetve költségvetésükre.
A témát azért választottam, mert régóta érdekel az amerikai televíziózás, és észrevettem, hogy az elmúlt két év során egy jelentős változás következett be az tv-sorozatok terén, így úgy döntöttem, hogy a TDK dolgozatom fő kutatási céljának ennek az általam „minőségi változásnak" a fő okait próbálom feltárni.

Lugosi Janka – Kocsi Gábor

A bulvárosodás és a politika orientáció alakulása a politikai napilapok piacán

Közgazdász-gazdálkodási II. évf., BME GTK
Témavezető: dr. Szakadát István egyetemi docens, BME GTK Szociológia és Kommunikáció Tanszék, Csigó Péter egyetemi tanársegéd, BME GTK Szociológia és Kommunikáció Tanszék

A dolgozat célja bemutatni, hogy a magyar sajtópiaci szereplők, ezek közül is kiemelten az országos politikai napilapok piacának résztvevői (Magyar Hírlap, Magyar Nemzet, Népszabadság, Népszava), a gazdasági rendszerváltást követően hogyan tudtak alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez és olvasói igényekhez. Kiemelt szerepet tulajdonítunk a bulvárújságok megjelenésével a tágan vett országos napilapok iparágán belül felerősödő versenyhelyzetnek, valamint a tartalommal kapcsolatos „fogyasztói" elvárásokhoz – mint az objektivitáshoz, vélemény-pluralitáshoz, politikai semlegességhez – való alkalmazkodás szükségességének és korlátjainak. Az elemzés során végig azzal a feltevéssel élünk, hogy a kereslet határozza meg a kínálatot, de megengedve, hogy bizonyos gazdasági racionalitások szükségszerűen a kínálat diverzitásának csökkenését okozzák. Ezen mechanizmusok közül mi az ún. Hotelling-modellt emeljük ki, és e modell működését vizsgáljuk amerikai és angol sajtópiaci példákon keresztül. Pusztán a kínálati oldal vizsgálata során arra a feltevésre jutunk, hogy a magyar sajtópiacon a kínálat bulvárosodása, valamint politikai – és nem társadalom-felfogási – vélemény-monopóliumok kialakulása lehet a piaci résztvevők számára az előnyös állapot. Hipotéziseinket egy, a négy említett újság 1995 és 2004 között megjelent számain végzet összehasonlító tartalomelemzéssel kívánjuk igazolni. A kapott adatokból azt a következtetést vonhattuk le, hogy mindegyik újságnál megfigyelhető különböző mértékű bulvárosodás, azonban a politikai hovatartozás alakulása, részben az erős verseny, részben pedig bizonyos olvasótáborok merev preferenciái miatt a vizsgált időszakban csak egy újságnál mutatott változatlan tendenciát.

Németh Csaba Miklós

Online művészet, interakció, közösség. Az Internet és a művészet kapcsolatáról

Kommunikáció-művelődésszervező IV. évf., ZSKF
Támavezető: dr. Fehér Katalin főiskolai docens, ZSKF

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy az Internet milyen lehetőségeket nyújt egy művész, egy művészeti intézmény, vagy egy műélvező számára. Az Internet veleszületett sajátosságait figyelembe véve vizsgáltam a lehető legtágabb értelemben vett művészetet, legyen az net-art, webdesign, popzene, és tanulmányoztam a közösségi alkotás útjait, a virtuális játékok lehetséges szerepét, az interaktivitásban rejlő potenciált, és a „hagyományos" művészeti ágak és intézmények útkeresését, alkalmazkodását a világhálón.

Rajnai Ákos

A Pécsi Műhely fotóhasználata

Politológia - kommunikáció V. évf., PTE BTK
Témavezetők: Doboviczki Attila, egyetemi tanársegéd, Dr. Havasréti József, egyetemi adjunktus, PTE BTK Kommunikációs és Médiatudományi Tanszék

Dolgozatomban tanuló és gyakorló fotósként célom a fotográfiához, mint kifejezési technikához közelebb kerülni a téma aurájába bevonva a neoavantgarde problémáit, szerteágazó kifejezésformáit. Fontos indok a hetvenes évek hazai művészeti működésének alacsony szintű feldolgozottsága. A fotóhasználat kérdésében módszerként a kosuthi alapkérdésekhez nyúlok: hogyan és miért úgy.
A művészettörténeti bevezetőben kísérletet teszek a Pécsi Műhely behatárolására, pontosabban az új magyar művészet fotó-látását alakító művészek munkásságának lényegi megfogalmazására.
A fotó funkcionális gazdagodását elméleti síkon a Beke László által felállított kategóriák alkalmazásával igyekszem bemutatni, amely tipológiát Hajas Tibor problémafelvetései tesznek egységesebbé. Módszerem ezen probléma-rendszer segítségével csoportokra bontani a Pécsi Műhely igen összetett fotóhasználati gyakorlatát konkrét művek elemzésével.
Egy fénykép önmagában is számos médiumelméleti problémát hordoz, ám több fotó együttes hatása még árnyaltabbá teszi a képet, hiszen többek között az idő faktorral is bővül a kép. Megjelenik a folyamatábrázolás motívuma, továbbá a fotósorozat mozgófilm-pótló szerepét emelem ki, amely segítségével az akciók, happeningek és performanszok dokumentálását, archiválását oldották meg, és ide tartozik még a folyamatművészet, avagy a process art. A képek egymással alkotott asszociációs tere teszi érdekessé a fázisfotókat; foglalkozom még a fotószerű dokumentum problémájával, továbbá a szitanyomat és a vetítés kérdéseivel.
A legfontosabb következtetéshez, miszerint a neoavantgarde folyamatos énkeresése figyelhető meg a fotó természetének újradefiniálásában, szorosan kapcsolódik egyfajta nyughatatlan médiumkeresés, amely a közvetíteni kívánt problémát is minduntalan megváltoztatja.

Simon Borbála

A szövegbe ágyazott kép, avagy a szöveg mint mentális képi reprezentáció

Filozófia – kommunikáció IV. évf., PPKE- BTK
Témavezető: Blaskó Ágnes egyetemei tanársegéd PPKE BTK Kommunikáció Intézet

A dolgozat a társadalmi nyelvhasználatba kerülő új szavakkal foglalkozik. Kérdése, hogy az elegendő felkészültséggel rendelkező egyén miként képes új szavakat értelmezni; valamint, hogy az új szavaknak milyen, a társadalmi kommunikáció-ban betöltött szerepe lehet. A gondolatmenet a kognitív szemantika, azon belül a metaforaelmélet keretein belül mozog, állításait pedig Uj Péter Népszabadságban megjelenő cikkeiből rostázott szavak elemzése alapján teszi. A dolgozat válasza a fenti kérdésekre a saját maga által kijelölt értelmezési kereten belül tehát, hogy az egyén a metafora elmélet specifikus értelmében, képes metafora rejtvények megoldására, amely kommunikációs eszközként funkcionál a társadalmi kommunikációban, így alakítva ki új társadalmi kereteket a befogadóban. Azaz ha tudjuk mit jelent a *muszájmarkoló fittnesznácizmus*, akkor képesek lehetünk rá, hogy kikerüljünk a szavak által keltett erőtér vonzásából, és magunk *tematizáljuk le* a *latrina médiá*t, egyfajta *pacalreneszánsszal*.

Turi Tímea

Ez nem regény. Avagy hogyan beszél a televízió a szépirodalomról?

Kommunikáció IV. – magyar IV. – irodalomelmélet III. évf., SZTE BTK
Témavezető: dr. Ivaskó Lívia, egyetemi adjunktus, SZTE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék

A dolgozat a televízió szépirodalmat reprezentáló mechanizmusait vizsgálja a Nagy Könyv programsorozat elemzésén keresztül. A Nagy Könyv csupán ellentmondásosan megvalósítható célt tűz ki maga elé: miközben a jóslatok szerint a Gutenberg-galaxis korának az elektronikus médiumok eljövetele vet véget, e program éppen az audiovizuális médium nyelvén próbál népszerűsítő módon beszélni a könyvkultúráról. A kérdés csupán az, hogy a televízió, mint a másodlagos szóbeliség intézménye, vissza tud-e nyúlni az írásbeliséghez? A részletes vizsgálat az eltérő médiumok összeütközésére világít rá.
Ugyanakkor fontos, hogy A Nagy Könyv műsorai másképpen működnek, mint a klasszikus filmadaptációk, hiszen míg utóbbiak jelölőcsereként élik meg a képpé fordítás problémátlannak tetsző gesztusát, addig A Nagy Könyv lényege éppen az, hogy az írás jelölőjét magát is népszerűsítse. A program egészének televíziós közege termékenyen veti fel a közszolgálati és a kereskedelmi beszédmód keveredésének problémáját is, hiszen miközben látszólag az utóbbi kisajátítása, mintegy adaptálása történik az előbbi célok javára, valójában a kereskedelmi eszközök burkolt felmagasztalásával szembesülhetünk az infotainment felé történő kikerülhetetlen elmozduláson túl.
A dolgozat részletesebben elemzi A Nagy Könyv három olyan versenyfilmjét, melyek eltérő módon reflektálnak a program egészének ellentmondásos célkitűzésére. Ezek alapján láthatjuk, milyen audiovizuális illetve dramaturgiai stratégiákat mozgósíthat a program. A személyes olvasatok létrehozásának látszata mögött azonban a leghitelesebb mozgóképi megszólalásokban ott kísért a kimondhatatlanság, a vállalkozás kudarcának, a választott eszközöknek a műhöz való hozzáférhetetlenségének felismerése.

Valecsik Zsófia

Hiperaktív és diszlexiás gyerekek kommunikációs hátrányai

Magyar és kommunikáció (végzett), KRE BTK
Témavezető: Dr. Spannraft Marcellina, egyetemi docens, KRE BTK Kommunikáció Tanszék

A dolgozatomat a hiperaktív és diszlexiás gyermekekről készítettem. Úgy gondolom, hogy ez egy nagyon hálás téma, hiszen nem is olyan régen kerültek ők az érdeklődés központjába, most viszont rengeteg vizsgálat folyik velük kapcsolatban, sok könyv, tanulmány születik róluk, és ennek a figyelemnek megvan a gyümölcse. Amíg nem tudtak semmit ezekről a zavarokról, addig a szülők, a tanárok is elkönyvelték ezeket a gyerekeket egyszerűen „rosszaknak", vagy „lusták-nak". Most azonban van esélyük nekik is a tartalmas élet kialakítására, problémáik csökkentésére, és elfogadására.
Nagyon fontos szerintem, hogy minél többet tudjunk az ő állapotukról, hiszen ezek a zavarok sok más, másodlagos tünetként kialakuló, pszichológiai problémát is előidézhetnek náluk. Ezért akartam valamit még hozzátenni a tanulási- és magatartászavarok elméletéhez, valami olyat, mely a gyerekkel való kapcsolattartásban gyakorlati jelentőséggel is bír. Vizsgálatom tárgya így a kommunikációra irányult, megfigyeltem, és rendszereztem a kommunikációs sajátosságaikat, és ajánlottam a dolgozatomban néhány sikeres kommunikációs stílust, mellyel akár a laikus személy is könnyebben közeledhet a problémákkal küszködő gyermekhez.
A kutatási módszerem résztvevő megfigyelés volt, szakmai gyakorlataim, munkám és személyes tapasztalataim során volt lehetőségem közelről megtapasztalni azt, hogy egy gyermek közülük hogyan rekesztődhet ki a társadalomból, azt, hogy milyen mély és súlyos sérelmek érhetik, és hogy hogyan távolodhat el kudarcai miatt az emberi kapcsolatoktól. Mindehhez nem csak a tanulási eredmény, és a viselkedés járult hozzá, hanem a gyermek kommunikációs sérülése is. A társadalomban rosszabb esélyekkel indul az, aki nehezebben tudja kifejezni magát, aki rosszabbul igazodik el a kommunikáció világában. A kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy a tanulási és magatartás zavarok együtt járnak a hibás kommunikációval, ami megnehezíti az ilyen problémákkal küzdő gyermekeknek a többi emberrel való érintkezést.

MENEDZSMENTTUDOMÁNYOK

Bellovics Rita

Győr-Moson-Sopron Megye borvidékeinek turisztikai helyzete és fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata

Kommunikáció-művelődésszervező szak, III. évf., VTIF
Témavezető: Hartl Mónika, főiskolai adjunktus VTIF Művelődés- és Társadalomtudományi Tanszék

Kutatásom témájául a Soproni- és a Pannonhalma-Sokoróaljai Borvidék turisztikai helyzetének elemzését választottam. A Soproni borvidék Kőszegi körzetére – bár szerves része a borvidéknek - nem terjed ki az elemzés, mivel nem Győr-Moson-Sopron megyében található.
Célom e két borvidék bemutatása, turisztikai és marketingszempontú elemzése, összehasonlítása és a fejlesztésükkel, népszerűsítésükkel kapcsolatos megoldási lehetőségek feltárása.
Dolgozatom megírásához használt módszereim között szerepel a hazai borászattal, borturizmussal és bormarketinggel foglalkozó szakirodalom megismerése, felhasználása; az elemzett borvidékek egyes bortermelőivel folytatott személyes beszélgetés; a borászatok, pincészetek, turistákat fogadó helyszínek reklámanyagainak megismerése nyomtatott és interneten elérhető formában; információ és adatgyűjtés a Tourinform irodák és a témával kapcsolatos internetes honlapok segítségével. További módszerként a dokumentumelemzést választottam, melyből legfontosabbnak A Győr-Moson-Sopron megyei borvidékek stratégiai programja című 2003-2004. évi tanulmányt találtam.
Kutatásom eredményeképpen szeretném felsorakoztatni a megyében fellelhető lehetőségeket borturizmus és bormarketing terén.

Béki Orsolya - Homó Barbara

Az Ormánság kulturális és gazdasági helyzete

Kommunikáció-művelődésszervező II. évf., ZSKF
Témavezető: Sulyok Tamás, főiskolai adjunktus, ZSKF Kommunikáció És Művelődéstudományi Intézet

Dolgozatunkban az Ormánság nevű kistérség kulturális és gazdasági összefüggéseit vizsgáljuk. Kutatásunkban három tipikus ormánsági településsel foglalkozunk, Lúzsokkal, Marócsával és Kákiccsal. Az itt végzett kutatásaink alapján mutatjuk be az Ormánságban kialakult gazdasági és kulturális „ördögi kör”-t és az ebből adódó hátrányokat, amelyek következtében az Ormánságban élők helyzete a magyarországi átlaghoz képest is tragikusnak nevezhető. A térség gazdasági elmaradottsága főként a történelemből, illetve a földrajzi elhelyezkedésből ered. Ezért az infrastrukturális helyzet messze elmarad az országos átlagtól, ami negatívan hat az Ormánság kulturális lehetőségeire, a kulturális fogyasztásra és az iskolázottságra. Mindezen tényezők visszahatnak a terület fejlődésére, ezért hátrányos helyzetű települések alakulnak ki. Ezt a folyamatot gazdasági és kulturális ördögi körként lehet definiálni.
Dolgozatunkban felidézzük, milyen gazdasági és politikai okok vezettek az egykézés kialakulásához. Ez alapján, illetve saját kérdőívvel és mélyinterjúval végzett kutatásaink során kiderült: az ormánsági embernek nincs kialakult jövőképe, máról holnapra él. A falvak nem rendelkeznek olyan fejlesztési tervvel, amely kiutat mutatna a mai helyzetből.
Véleményünk szerint az a legfontosabb, hogy a térség települései képesek legyenek az ördögi kört „boldogság kör”-ré alakítani, vagyis: a terület fejlettségi szintje gazdasági konjunktúra hatására magasabb lesz, a javuló infrastruktúra segítségével a kulturális lehetőségek száma megtöbbszöröződik, ezáltal javul a kulturális fogyasztás.
Kutatásunk alapján továbbá arra a következtetésre jutottunk, hogy a 18. századi és a mai ormánsági ember túlélési stratégiája a gyerek. A 18. században ez az „egykézés”-ben valósult meg. A szegénység ma egyre visszafordíthatatlanabbá válik, a lakosság újabb túlélési stratégia alkalmazására kényszerül, de ma nem a születések számának drasztikus csökkentése, hanem növelése jelenti a megoldást. Az ormánsági családok nagy részének bevételei segélyekből származnak. Minél magasabb az eltartottak száma egy családban, annál nagyobb a szociális juttatások összege. Új túlélési forma van tehát kialakulóban az Ormánságban, amelynek mozgatórugója ismét a gyermek!

Gulyás Gábor György - Póka Balázs - Szili Dávid

Egy ideális anonim csevegő szolgáltatás konstrukciója

Műszaki informatika szak, V., V., III. évf., BME GTK
Témavezető: dr. Székely Iván kandidátus, egyetemi docens BME GTK Információ- és Tudásmenedzsment Tanszék

Az anonimitás, a kommunikáció bizalmassága, az információs önrendelkezés érvényesíthetősége az internet-használat kulcskérdései közé tartoznak. Különösen fontos e kritériumok biztosítása valós időben zajló, illetve több partnert érintő kapcsolatok esetén. A dolgozat e kérdéseket a csevegő szolgáltatások körébe tartozó azonnali üzenetküldő, illetve chat szolgáltatások sajátos területén elemzi és bemutatja az elemzés eredményeképpen kidolgozott, az ideális rendszert közelítő új szolgáltatás konstrukcióját, illetve annak a gyakorlatban kifejlesztett elemeit.
A szerzők, több mint féléves közös kutatási előzményükre támaszkodva, osztályozási szempontrendszert állítottak fel a létező csevegő szolgáltatások anonimitási és további kritériumainak kritikai vizsgálatára, majd kidolgozták egy ideális szolgáltatás szempontrendszerét és számbavették elvi megvalósítási lehetőségeit. Ezt követően kidolgozták egy gyakorlatban megvalósítható, új típusú rendszer technológiai és szolgáltatási tervét, amely role-based privacy alapon nyújt lehetőséget párbeszédes és csoportos, partnerlistás és csevegőszobás, illetve konferencia-kapcsolatok igénybevételére, és emellett a kényelmi szolgáltatások széles skáláját nyújtja a felhasználók egyéni és kollaboratív választása alapján.
A dolgozat előadásakor a szerzők a rendszer egyik már megvalósított alapvető elemének, a protokoll üzenetek szállítását végző hálózati rétegnek a működését valós idejű kísérletben demonstrálják. Ennek során két kliens üzeneteket küld egymásnak egy szerveren keresztül, egy szimulált támadó jelenlétében, amely lehallgatással, illetve forgalomelemzéssel próbálkozik, a közönség, pedig diagramokon és a folyamat vizuális megjelenítésén követheti a történéseket.

Hegedűs Csilla

Érd város településfejlesztési lehetőségei

Kommunikáció-művelődésszervező IV. évf., VTIF
Témavezető: Hartl Mónika, főiskolai adjunktus, VTIF Társadalomtudományi Tanszék

Kutatási célként tűztem ki, hogy felfedjem Érd város fejlesztési lehetőségeit, hagyatkozva a településmarketing eszközrendszerére.
Vizsgáltam, hogy a településen élők és a helyi vállalkozók hogyan látják a város helyzetét.
A SWOT analízis segítségével feltártam a városra ható erőket. A természeti és társadalmi vonzerők felsorakoztatása, stratégia kialakítását tette lehetővé. Törekedtem a veszélyek és gyenge pontok objektív feltárására.
Kutatásom kiemelt kérdése volt, hogy a főváros közelsége előnye-e vagy hátrány Érd fejlődési mutatójában. Az autópályák (M6, M7, 6-os, 7-es számú főutak) közelsége milyen fejlődési potenciálokat hordoz.
A kutatás során alkalmazott módszereim: dokumentumelemzés(rövid- és közép távú fejlesztési koncepció, várostörténetéről szóló dokumentumok)
Statisztikai adatok másodelemzése (KSH adatok).
A kérdőíves megkérdezést és az interjút használtam a kutatásom során.
A kutatásom egyik eredménye, hogy a helyi lakosok és vállalkozók ugyanazokat a fejlesztési megvalósulásokat szeretnék látni a városon belül, amelyeket az önkormányzat tervként tűzött ki maga elé 2012-ig.

Kundi Viktória

Az Európa Kulturális Fővárosa pályázat elemzése Avagy jó választás volt-e Pécs országos és nemzetközi szempontból.

The analysis of the application of European Capital of Culture Whather it was Pécs a good choice from Hungarian and international view

Gazdálkodási egyetemi kiegészítő szak V. évf. SZE JGK
Témavezető: Dernóczy Adrienn egyetemi adjunktus, SZE JGK

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy az Európa Kulturális Fővárosa címre pályázott magyar városok közül valóban helyes döntés volt-e, hogy Pécs képviselje országunkat ezzel a magas rangú címmel. Az elemzés konkrétabbá tétele céljából Miskolc – a pályázaton második helyezést elért város – és Pécs pályázati anyagát hasonlítottam össze szekunder adatok alapján.
A cím elnyerése azon kívül, hogy nagy dicsőséget hoz a győztes városnak, ahol egyben jelentős anyagi beruházást is kivált, munkaerőt indukál, infrastrukturális fejlesztéseket tesz elengedhetetlenné, mindezek végén 2010-ben Magyarország arcává is válik.
Elemzésem során arra a következtetésre jutottam, hogy a beadott pályázatok alapján a város civil szférájára, az egyetemre és az önkormányzati és turisztikai szervezetekre támaszkodva kiválóan képviselheti majd hazánkat 2010-ben.
A dolgozatban saját ötleteimet is megfogalmaztam arra vonatkozólag, hogyan lehetne a magyar emberekben mégjobban tudatosítani Pécs győzelmét, illetve a cím országos és nemzetközi fontosságát, melyre a primer kutatás adott okot. Ennek kiértékelése azonban még részben tart, így a dolgozathoz kapcsolódóan a téma szóbeli bemutatása során kívánom ennek eredményét közzétenni, de a felmérés alapjául szolgált kérdőívet a dolgozathoz csatolom.

Monori Márk

Hungarikum-e a Hungarikum – avagy mitől magyar a magyar étterem

Nemzetközi tanulmányok IV. évf., BCE TK
Témavezető: Dr. Sárosi Mária egyetemi adjunktus, BME TK Gazdaság és Társadalomtörténeti Tanszék

Tanulmányomban egy magyar étterem ételsorán keresztül igyekszem általános következtetésekre jutni, a tekintetben, hogy „mennyiben magyar a mai magyar étterem", avagy Hungarikum-e a Hungarikum".
A vizsgálat terepe a Jankó Kortárs Magyar étterem, amelynek cégére azt állítja, hogy "Csipkerózsika álmából élesztette újra a magyar ízeket" (www.janko.hu). Tehát szűkebb értelemben arra keresem a választ, hogy tényleg használ-e magyar művelődéstörténeti hátteret az étlap, illetve ha igen, milyet. Azaz, mennyiben magyar eredetűek az általuk felszolgált ételek, italok, s mennyiben a felszolgálás körülményei.
Nagyobb általánosságban a tanulmány nem titkolt célja, hogy az étterem ételkínálatán keresztül mozaikszerűen bemutassa, felvázolja népünk táplálkozástörténetét. Fel kívánom hívni a figyelmet Magyarország olyan gasztronómiai különlegességeire, amelyek bár mindennapi életünk részei, mégsem tudatosodnak bennünk.
A másik irányvonal a forrásmunkák alapján történő elemzés. A étlapon feltüntetett ételek alapanyagai kerülnek vizsgálatra, abból az aspektusból, hogy hogyan, mikor kerültek be a magyar étrendbe, bekerültek-e egyáltalán, s ha igen milyen kultúrtörténetet hagytak maguk után. Az ezzel a tárgykörrel foglalkozó fejezet, a Hungarikum az alapanyagokban alkotja a tanulmány gerincét.
Ezt követően, a Hungarikum az ételekben fejezetben, amennyire forrásaim és idevonatkozó ismereteim ezt lehetővé teszik, igyekszem az ételek egészét is kultúrtörténeti nézőpontból megvilágítani.
A végkövetkeztetésem, hogy ez a receptúra a magyar művelődéstörténet számos értékét képviseli, azokat bátran variálja, és a hagyomány és újítás kettős erőterében értelmezi a magyar identitást. Véleményem szerint szükség lenne egy újabb „gasztronómiai reformkorra", amelyben a haladás és modernizáció és a szakma iránti elhivatottság és szeretet párosul.

Nagy Szandra

Interkulturális kommunikáció, avagy kultúrák megismerése mint a nemzetközi érintkezés sikerének záloga

Humán erőforrás menedzser II. évf., ZSKF
Témavezető: dr. Artner Annamária, főiskolai tanár, ZSKF Gazdaság- és Vezetéstudományi Intézet

A dolgozat az üzleti kapcsolatok sikere szempontjából hívja fel a figyelmet a különböző kultúrák megismerésének fontosságára, miközben két szembetűnően eltérő kultúra, Kuvait és Finnország példáján vizsgálja a kultúrákkal való ismerkedés különböző tartalmi mélységeit, a külsődleges viselkedési normáktól kezdve a történelmi fejlődés, a vallás, a földrajzi környezet stb. által meghatározott közgondolkodás és értékítélet számos aspektusáig. Gyakorlati tanácsokat is találunk arra vonatkozólag, hol és hogyan lehet elkezdeni a felkészülést - céljainktól függően - az adott kultúra tagjai attitűdjének, világnézetének, verbális és nonverbális megismerésére. A tanulmány a gyakorlati felhasználás elősegítésére rendszerezi és ismerteti az interkulturális kommunikáció mértékadó elméleti modelljeit.
A tanulmány üzenete, hogy a kiélezett üzleti versenyben nagyon sok múlik a szereplők, az emberi tényező komplex képzésén, felkészítésén.

Szabó Tímea

Egyedül a világban, PCM a Bionetben

Kommunikáció-művelődésszervező, III. évf., VTIF
Témavezető: Hartl Mónika, főiskolai adjunktus, VTIF Társadalomtudományi Tanszék

Sokan, szinte majdnem mindenki szenved valamilyen betegségtől.
A hagyományos gyógyászatban, az orvosok által ajánlott gyógymód a gyógyszerek szedése. Ezek azonban nem minden esetben nyújtanak segítséget, és a káros mellékhatásokkal is számolni kell.
Az alternatív gyógyászat a hagyományos orvoslással ellentétben, a betegségek megszűntetését különböző gyógykezelésekkel, illetve kizárólag természetes alapanyagokból készült termékekkel végzi.
Fény derül arra is, többek között G. Edward Griffin A világ rák nélkül című könyvéből, hogy milyen nagy jelentősége van a betegségek kialakulásában a lelki állapotunknak, éppen ezért a legtöbb külső problémának belülről kell keresni az okát.
A Bionet World Kft 12 éves, magyar, egészségfenntartó termékekkel foglalkozó cég, aki készítményeivel a különböző betegségekre kínál gyógymódokat mellékhatások nélkül.
Míg a hagyományos orvoslásban a termékek, vagyis a gyógyszerek hagyományos marketing útján jutnak el a fogyasztóhoz, addig a Bionet World Kft kifejlesztett egy új stratégiát, mely a Multi-level marketingre, azaz a több szintű kereskedelemre épül. Ez a rendszer a Personal Contact Marketing.
Pályamunkámban kérdőíves felmérést végeztem a Bionet World Kft. termékeit forgalmazó munkatársakkal és vásárlókkal, mely során a cég ismertségét akartam felderíteni, és azt, hogy megállja-e a helyét a hazai és a nemzetközi piacon egyaránt
Ezzel együtt a vásárlók, illetve a munkatársak elégedettségére, termékhasználatra, az üzlet fontosságára, és a motivációkra is kíváncsi voltam.
A kérdőíves felmérés bebizonyította, hogy a Bionet World Kft. egy sikeres vállalkozás, mind a termékei, mind az üzleti lehetősége, a cégben alkalmazott Personal Contact Marketing által egyaránt, így megállja a helyét a hazai és a nemzetközi piacon is.

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET, -ELMÉLET

Dolea Dóra

Szent László-freskók a háromszéki templomokban

Idegenforgalmi és szálloda II. évf., NYME ATFK
Témavezető: dr. Varga Józsefné főiskolai docens, NYME ATFK Idegenforgalmi és Szálloda Tanszék

2007-ben lesz a 400. évfordulója annak, hogy Szent László királyunk hermája Győrbe került. Dolgozatomban a szent király alakjához kötődő cserhalmi legenda alapján készült freskókat és az ebből kibontható lehetőségeket vizsgálom.
Kutatásaim helyszínei Erdély háromszéki falvai: Gelence – mely ma a világörökség része –, Sepsikilyén, Sepsibesenyő és Maksa. Erdélyi származásom miatt kötődöm a vidékhez.
Célom, hogy bemutassam a freskók művészi szépségét, a templomok kivételességét és a téma turisztikai hasznosíthatóságát. Fontosnak tartom megismertetni a mai emberrel ezen értékeinket, és felhívni a figyelmet az általam kutatott különleges ábrázolások egyediségére.
A téma kidolgozását tudományos művek és források tanulmányozása, helyszíni kutatások, és a megjelölt településeken élő emberektől hallott történetek feldolgozása segítette.
A munkám eredményének tekinthető az említett helyszínek megismerése és megismertetése, és ez által a bennük rejlő turisztikai lehetőségek felvázolása. Ahogyan kutatásaimban egyre jobban elmélyedtem, arra a következtetésre jutottam, hogy a téma rendkívül jelentős idegenforgalmi lehetőségeket foglal magában, ugyanis a Szent László-freskókat őrző, illetve a Szent László-hagyományokhoz kötődő települések kiváló helyszínei lehetnek a kulturális és zarándokturizmusnak.
E hatalmas témakörből dolgozatomban most egy kis területet tártam fel. Célom a további kutatás, a határokon átívelő kapcsolatok építése, a szomszédos országokkal való kulturális is idegenforgalmi együttműködés erősítése és ápolása, valamint a turisztika számára az Európai Unió által kínált lehetőségek kibontakozásának elősegítése.

Kelemen Gábor

A Holitscher-család csetényi uradalmi gazdasága és cselédjeinek életmódja az 1930-as, 1940-es években

Kommunikáció – művelődésszervező, VTIF
Témavezető: Abai Ilona főiskolai docens, VTIF Művelődési- és Társadalomtudományi Tanszék

Egy hosszas társadalomismereti kutatómunka eredménye ez a dolgozat, amelynek célja egy társadalmi szempontból már megváltozott közösségi forma, a csetényi uradalmi cselédség életmódjának bemutatása.
Az 1945 előtti Magyarországra jellemző nagybirtokos rendszerek gazdasági erejét képezték a cselédek, ezek közül a nagybirtokos rendszerek közül választottam ki lehetőség szerint a csetényi gazdaságot, amely 1891 és 1945 között a Holitscher-család tulajdonában volt.
Kutatásom az 1930-as, 1940-es évekre korlátozódott, de a kutatásnál nem nélkülözhettem a birtok fejlődésének, a majorsági gazdálkodás kialakulásának történetét és kísérletet tettem az uradalmi cselédség, mint foglalkozástörténeti kategória előzményeinek bemutatására.
A téma szakirodalmát, a vonatkozó forrásanyagot Csetényben eddig még senki nem dolgozta fel, ezért célom, hogy a lakóhelyemet érintő hely- és társadalomtörténeti ismereteket gyarapítsam.
A birtok kialakulásának kutatása levéltári források segítségével történt, a vizsgált korszak azonban ezek hiányában szóbeli forrásokra épül.
A kiválasztott adatközlők benne éltek abban a közösségi formában, amelynek életmódját, történelmi szerepét igyekeztem teljes egészében feltárni.

Klagyivik Mária

A pozsonyi jezsuiták kertjei

Tájépítész-mérnök III.évf. BCE TÁJK
Témavezető: dr. Fatsar Kristóf egyetemi docens, BCE TÁJK Kertművészeti Tanszék

Sarang Judit

A soproni iparfejlődés sajátosságai a 19. században

Óvodapedagógus II. évf. NYME BPFK
Témavezető: Alpárné Dr. habil. Szála Erzsébet dékán, főiskolai tanár, NYME BPFK Társadalomtudományi Tanszék

Gyermekkorom óta érdekel a történelem, ezen belül is szülővárosom, Sopron városának története. Édesapám idegenvezető, ezért gyakran hallok tőle városunk kialakulásáról történeteket, tényeket, konkrét adatokat. Tanulmányaim során egyre jobban kezdett érdekelni az idegenvezetés, a történelem, s ezért kézenfekvő, hogy kutatásom témaválasztásának Sopron iparának kialakulását, annak fejlődését választottam.
Dolgozatom első részében a 19. századi Sopront, illetve Sopron lakosságának megosztását próbálom bemutatni. A dolgozatomban Sopron iparágainak kialakulásáról és annak fejlődéséről írtam. A város kiemelkedő iparágai: cukorgyártás, likőr-, ecet- és szeszgyártás, harangöntés, szappanfőzés, szeszfőzés, és sörgyártás.
A témám alapját jelentik olyan alapvető szakirodalmak, mint Csatkai Endre, Eperjessy Géza, Faller Jenő, Házi Jenő, Horváth Mihály, Horváth Zoltán, Payr Sándor, Thirring Gusztáv művei, valamint a Soproni Városi Levéltár fondjai, Iparkamarai jelentései, tanácsjegyzőkönyvek.
Dolgozatomból kiderül, hogy a gazdasági fejlődésben élen járó személyeknek és családoknak nagy szerepe volt úgy a város gazdaságának fejlesztésében, mint a kulturális élt alakításában. Dolgozatomban a soproni ipar fejlődését, fejlődésének sajátosságait a 19. Század végéig próbáltam meg bemutatni. A dolgozat megírása során az egyes üzemek, iparágak kiemelésénél az a szempont vezérelt, hogy melyek voltak azok, amelyeknek jelentősége túlnőtt a helyi érdekeken és a lokális szükségletek kielégítésének körén. Azokról az üzemekről, iparágakról írtam, amelyek regionális, vagy országos jelentőségűvé váltak.
Őszintén remélem, hogy dolgozatommal, és a mellékletben látható képanyaggal sikerült egy átfogó képet adnom a 19. századi Sopron életéről, az itt élt, és munkálkodott emberekről, kiket a korabeli leírások szerint is ugyanúgy a város fejlesztése és gyarapítása vezetett, mint ahogy a mai soproniak szívét is ez hatja át.

Sarang Renáta

Széchenyi István törekvései a közlekedés reformjára

Szociálpedagógia, III. évf., NYME BPFK
Témavezető: Alpárné Dr. habil. Szála Erzsébet dékán, főiskolai tanár, NYME BPFK Társadalomtudományi Tanszék

Gyermekkorom óta érdekel a történelem, kifejezetten a híres nagy egyéniségek munkái és élettörténete, szép feladatnak tűnt tehát megvizsgálni a látvány mögötti óriási reformtörekvést, mely a „legnagyobb magyar" nevéhez fűződik.
Kutatásom célja volt, hogy megvizsgáljam, mennyire időszerű napjainkban Széchenyi István akkori közlekedéssel kapcsolatos tevékenysége, hiszen a mai Magyarország fejlődéséhez is az infrastruktúra, ezenbelül a közlekedés fejlesztése, autópályák építése, vasút korszerűsítése elengedhetetlen feladat.
Kutatásaimat olyan alapvető szakirodalmakra építettem, mint Csorba László, Gazda István, Kósa László, Kaján Imre, Lászlóffy Woldemár, Lónyai Menyhért, Lovas Gyula, Perkovátz Bódog, Kubinszky Mihály, Rosta István valamint Széchenyi István témához kapcsolódó könyvei, cikkei. Látogatást tettem Széchenyi szülővárosában, valamint a nagycenki kastélyban azzal a céllal, hogy az ott készített fotókkal színesebbé tehessem kutatásom anyagát. Tanulmányoztam a levéltár által rendelkezésemre bocsátott Soproni Szemle cikkeit.
Kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy 1860-70-es évekre a fejlesztés eredményeképpen óriási gazdasági fellendülés tapasztalható. A közlekedés és az ipar fejlesztésével szükségessé válik a gépipar és a vasművek rohamos kialakulása. Jelentős mértéket ölt a szénbányászat, a vasbányászat a közlekedés szempontjából. Ezen fellendülés alapjait fektette le Széchenyi István, aki egész tevékenységével arra törekedett, s arra ösztökélt, „hogy a polgárosodott világ drágán szerzett tapasztalatait" hasznosítsuk. Tudta és tudatosította, a siker attól függ: „mennyire tudjuk azokat saját viszonyainkra alkalmazni, s eközben megóvni magunkat a vak utánzás, avagy szertelen elbizakodás ballépéseitül." Máig érvényes irányt szabott:
„Feladatunk nem egyéb, mint a világcsaláddal állandó kapcsolatba lépni – hiszen Magyarország nem volt, hanem lesz!"

Sipos Mihály

Molnár Ferenc: Egy haditudósító emlékei. Tények és hangulatok az író szemével, újsághasábokon a művelődéstörténet szolgálatában

Kommunikáció – művelődésszervező IV. évf. VTIF
Témavezető: Abai Ilona főiskolai docens VTIF Művelődési- és Társadalomtudományi Tanszék

Stempely Irén

A cenzúra és revízió kérdése a 18. században egy latin nyelvű kézirat alapján

Magyar – történelem, V. évf., PPKE BTK
A témavezető neve, beosztása: Nagy László, egyetemi docens, PPKE BTK Magyar Irodalomtudományi Intézet

A 18. sz.-i cenzúratörténet részletei kisebb-nagyobb publikációkból, tanulmányokból már ismertek. Az eddig megjelent közlések többsége csak a cenzúraügyben hozott kormányhatósági intézkedések ismertetésére, valamint egyes esetek és történeti összefüggések feltárására szorítkoztak. Magával a cenzori gyakorlattal, s a cenzúrázás folyamatával csak érintőlegesen foglalkoztak. A cenzúratörténetre vonatkozó közlések száma az utóbbi években a téma nagyságához és a feltáratlan anyag mennyiségéhez képest elenyésző. Ez azért sajnálatos, mert az iskolaügy, a peregrináció, a könyvkereskedelem, a könyvnyomtatás, a politika- és a vallásügy kérdései sok tekintetben összefüggenek a cenzúrázással és a revízióval. Ezen témakör vizsgálata többek között fontos eszme- és művelődéstörténeti tanulságok levonását is eredményezheti.
Jelen munkánkban betekintést szerettünk volna nyújtani a 18. század közepének könyvvizsgálati módszereibe, érintettük a korszak főbb cenzúratörténeti problémáit, érzékeltetve az egyház és az állam viszonyának a változását. Mindezt egy eddig kiadatlan latin nyelvű forrás, a Systematica collectio alapján. Ezen kívül kitértünk a cenzúra és revízió fogalmának a problémáira, a könyvvizsgálat szervezetére és annak működésére. Munkánk nem törekszik a teljes revizori gyakorlat ismertetésére, annak csak egy részletét mutatja be; ez a könyv átvételével kezdődik, és a vizsgálat eredményeinek az átadási formájával zárul.
Az általunk ismertetett és teljes egészében közölt forrás a dolgok lefolyásának az ideális menetéről tájékoztat, újabb eredményeket, a konkrét esetek vizsgálata és összehasonlítása hozhat, de ez kutatásunk következő lépése.

Vass Éva Tünde

Nemzeti Plutarkus

Magyar III. évf. PTE BTK
Témavezető: dr. Jankovits László, tanszékvezető, egyetemi docens PTE BTK Klasszikus Irodalomtörténeti Tanszék

A dolgozat tárgya egy döntően pécsi könyvtárakból, ezen belül is elsősorban a püspöki könyvtárból dolgozó 19. század elején alkotó Baranya megyei szerző, Kölesy Vince *Nemzeti Plutarkus* című életrajzgyűjteményének művelődéstörténeti értelmezése. A szerző életpályájának összefoglalása, a munka mintáinak ismertetése, valamint a „plutarkus" műfaji hagyományainak áttekintése után két életrajz, a Hunyadi Mátyásról és a Klimó György pécsi püspökről szóló rész esetében tanulmányoztuk a szerző forráskezelését. A két nevet a könyvtáralapítás, és a műveltség népszerűsítése egyaránt összeköti. A kutatások alapján úgy tűnik, hogy népszerűsítő, a népnyelven olvasó közönség céljait szolgáló munkájában a szerző jelentősen retorizálja a forrásaiban található leírásokat, elsősorban a személyi toposzok felhasználásával. A dolgozat konklúziója a munka művelődéstörténeti szerepét, és a kutatás további lehetőségeit vázolja.

NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK 1.

Hajdics Győző

A humanitárius intervenció problematikája az Amerikai Egyesült Államok külpolitikájában

Nemzetközi tanulmányok, III. évf. PE BTK
Témavezető: dr. Hoffmann Tamás, egyetemi tanársegéd, PE BTK Társadalomtudományok Tanszék

Az igazságos háború elmélete régóta szerepel tudósok, gondolkodók kutatásainak középpontjában. Az emberiség, emberiesség; a nemzetközi jogok, a demokrácia, a nemzet egyaránt beletartoznak a humanitárius intervenció fogalomkörébe, amely a 17. században jelent meg. Grotius, a korai természetjogi felfogások képviselőjeként alkotta meg, a nemzetközi jog kategorizálása során, bár ő inkább „idegen ügyért" folytatott háborúnak nevezte. E doktrína számos változáson ment keresztül az eltelt évszázadok alatt. Mai értelmezésének kialakulása 1945 utánra tehető, végleges formájához az 1999-es koszovói beavatkozás vezetett.
A fogalom értelmezésekor vizsgáltam az ENSZ szerepét; néhány kivételes esettől eltekintve ugyanis csupán az ENSZ Biztonsági Tanácsának van joga ahhoz, hogy engedélyezzen egy ilyen beavatkozást; s jogszerűnek nevezni is csak abban az egy esetben lehet, ha az engedélyezés megtörtént. A BT állandó tagja, az Amerikai Egyesült Államok azonban előszeretettel hagyja figyelmen kívül annak esetleges tiltásait.
Ezért került az amerikai külpolitikát vizsgálva a humanitárius intervenció a kutatásom középpontjába, amelynek során szükséges volt a legalitás és a legitimitás megkülönböztetése. Lehet, hogy az USA legálisan tartózkodik Irakban, de ott léte nem nevezhető legitimnek is, mert ezt az akciót a világ társadalmainak nagy része elítéli. Miért fontos az USA-nak, hogy a demokráciát exportálja a Közel-Keletre? Nyugati emberekként van-e jogunk rákényszeríteni a demokrácia intézményét egy olyan népre, melynek kultúrája, történelme, társadalmi berendezkedése sem sugallja a demokrácia iránti igényt? S az USA miért teszi ezt a humanitárius intervenció fogalma mögé bújva?
Dolgozatom ennek tükrében egyrészt az elméleti háttér bemutatásából, másrészt a fogalom problematikájának vizsgálatából áll az aktuális amerikai külpolitikában. A legfőbb kérdése pedig az, hogy e vizsgálatot követően is beszélhetünk-e még humanitárius intervencióról az USA-val kapcsolatban.

Lőrincz Réka

A nyitott koordináció módszere, avagy az 'a la carte' kormányzás lehetőségei és kihívásai

Angol-nemzetközi tanulmányok, IV. évfolyam, PE BTK
Témavezető: dr. Kaiser Tamás, egyetemi adjunktus PE BTK Társadalomtudományok és Európa Tanulmányok Tanszék

Dolgozatom célja a nyitott koordináció módszerének – mint a közösségi együttműködés véleményem szerint legígéretesebb formájának – bemutatása, valamint hatékonyságának elemzése. Ez a puha módszer igyekszik megtalálni az egyensúlyt a kormányközi együttműködés és a közösségi szabályozás között. Lényege a szoros együttműködésben, a tapasztalatok megoszlásában és az egymástól való tanulásban fogható meg. A módszer elsősorban külföldi elemzők körében keltett nagy érdeklődést, így az ő munkáikra támaszkodva mutatom be azt, miközben igyekszem kritikákat, kérdéseket, s lehetséges válaszokat megfogalmazni a módszer hatékonyságát és életképességét illetően.
Elsőként a Lisszaboni Stratégiát, mint a módszer szülőanyját ismertetem, különös tekintettel annak jelenlegi helyzetére, az általa támasztott kihívásokra és a bővítésre. Külön foglalkozom a nyitott koordináció létrejöttével, tartalmával és működési mechanizmusával. Dolgozatom magját alkotja a metódus összehasonlítása a közösségi módszerrel, valamint elemzése a kormányzati mód, a demokrácia és a legitimitás vitás kérdéseiben. Ezt követően a nyitott koordináció gyakorlati megvalósulásával foglalkozom – elsődlegesen a foglalkoztatáspolitikában, majd a további célterületeken – három szempont, a politikai célkitűzések, a folyamat és a részvétel tekintetében. Munkámat néhány megoldási, fejlesztési javaslattal zárom.
A nyitott koordináció módszere – számos gyermekbetegsége ellenére – ígéretes együttműködési forma. Szerepe különösen jelentős lehet az Európai Unió demokratikusságának és legitimitásának megteremtésében, hiszen a szereplők mind szélesebb körét igyekszik bevonni az együttműködésbe. Hosszútávon, pedig elősegíti a Lisszaboni Stratégia prioritási területein való együttműködést, és a stratégia sikerességét. A módszernek azonban még időre, a tagállamoknak pedig türelemre van szüksége, hogy beérjen.

Nagy Lilla

Nyilvános diplomácia – a közvélemény szerepe a diplomáciában

Nemzetközi tanulmányok, BCE TK
Témavezető: dr. Horváth Jenő egyetemi docens, BCE TK Nemzetközi Tanulmányok Intézet

A nyilvános diplomácia kutatásával egy olyan tendenciára szeretném felhívni a figyelmet, mely a nemzetközi rendszerben, a diplomácia világában egyre nagyobb jelentőséggel bír, s mint ilyen fontos, hogy a magyar külpolitika formálásában is szerepet kapjon. Kutatásom során hazai és külföldi szakirodalmat, valamint a Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma szakértőjével folytatott beszélgetések anyagát dolgoztam fel.
A nyilvános diplomácia a külföldi közvélemény tájékoztatását és befolyásolását célozza a hazai külpolitikai célok megvalósítása érdekében. Kiegészíti a hagyományos diplomáciai tevékenységet, s jelentős mértékben hozzájárul az előnyös befogadó közeg kialakításához a partner országokban. A nyilvános diplomácia a kormányzat, valamint kulturális intézetek és a média tevékenységének összehangolásával lehet igazán sikeres. Dolgozatomban bemutatom a nyilvános diplomácia kialakulásának okait, a nyilvános diplomácia jellegét, valamint az Egyesült Államok és Magyarország gyakorlatát. Elsősorban az állam nyilvános diplomáciában betöltött szerepét, valamint a rendelkezésére álló eszközöket vizsgálom. A nyilvános diplomácia a demokratikus viszonyok elterjedésével, valamint a kommunikációs eszközök fejlődésével egyre nagyobb jelentőségre tesz szert. Ezért fontos és érdekes kutatás tárgyát képezi, mely Magyarország vonatkozásában is hasznos lehet. Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozás előkészítésekor bizonyítékát adta annak, hogy színvonalas nyilvános diplomáciai tevékenységre képes. A csatlakozás óta eltelt időszakban azonban – jelen dolgozat elkészültéig – jelentős nyilvános diplomáciai stratégia kidolgozására nem került sor. A nyilvános diplomácia történetének, jellegének és eszközeinek megismerése jelentős lépés a benne rejlő lehetőségek felismerése, s azok sikeres gyakorlati alkalmazása felé.

Plankó Gergely

Leviatán bukása

Nemzetközki kapcsolatok IV. évf. BCE TK
Témavezető: dr. Kiss J. László egyetemi tanár BCE TK Nemzetközi Tanulmányok Intézet

Dolgozatom az államkudarcok égetően aktuális témakörét vizsgálja. Bár nem új keletű jelenségről van szó, a bukott államok igazán az utóbbi években, a „világterrorizmusnak" nevezett jelenség elleni harc hullámaival léptek elő a világpolitikai események meghatározó színhelyeivé. A téma rendkívül gazdag irodalmából merítve kíséreltem meg dolgozatom első részében tisztázni az állam összeomlásának fogalmát, valamint a jelenség sajátosságait, típusait és fokozatait különféle tudományágak szemszögéből. A második részben az államkudarc két klasszikus példájának összehasonlításán keresztül igyekeztem vizsgálni a témát. Az egyik választott ország Szomália, mely a jelenlegi legszélsőségesebb példa, a másik pedig az érdeklődés középpontjában álló Afganisztán. Ezek a fejezetek világítanak rá igazán, hogyan érvényesülnek ténylegesen az előzőekben felvázolt elméletek a hús-vér emberek életében. Dolgozatomat – ahogyan címe is mutatja – átszövi Thomas Hobbes Leviatán című államelméleti munkájának hatása, mely évszázados gondolatok, némi modernizálás után, éppen úgy értelmezhetőek napjaink zűrzavarára, mint a szerző korában.

Répási Krisztián

Sikerek, kudarcok és nem várt fordulatok a modern terrorizmus elleni küzdelemben

Politológia V. évf. DE BTK
Témavezet: dr. Szabó Irén egyetemi docens, DE BTK Politológia Tanszék

Kutatásom célja a terrorizmus elleni harccal kapcsolatos. Dolgozatomban megpróbálok rávilágítani azokra a hasonlóságokra és különbségekre, amelyek a modern terrorizmus úgynevezett *klasszikus,* illetve *globális* szakaszával szembeni küzdelem között lelhetőek föl. A dolgozat első részében megvizsgálom, hogy a modern terrorizmus klasszikus szakaszát képviselő legrelevánsabb európai csoportjai – a Vörös Hadsereg Frakció, a Vörös Brigádok, az Ír Köztársasági Hadsereg, valamint a Baszkföld és Szabadság – ellen az adott országok milyen intézkedéseket hoztak, elemezve azok pozitív és nem várt hatásait. A második részben felvázolom az Európai Unió és a NATO terrorellenes stratégiáját, ismertetve az okokat, amiért a két szervezet nem képes teljes hatékonysággal fellépni a számos szakértő által „új típusú"-nak, „al-Kaida típusúnak", vagy éppen „globális"-nak aposztrofált terrorral szemben, valamint bemutatom, hogy az USA terrorellenes külpolitikája miért nem teljesítette maradéktalanul a kitűzött célt. Dolgozatom végén pedig összehasonlítom a két fent említett szakasz elleni harc közötti hasonlóságokat és különbségeket.
A kutatás során igyekeztem hiteles, elfogulatlan és a témában járatos szakértők könyveit, tanulmányait összegyűjteni, majd feldolgozni.
Kutatásom eredményeként azt lehetne elmondani, hogy a terrorizmus elleni harc egyfajta címkévé kezd válni, amit bármilyen katonai vagy rendőri intézkedésre rá lehet tűzni. Nyilvánvaló, hogy ez számtalan visszaélésre adhat lehetőséget.
A kutatás eredményei tükrében azt a következtetést lehet levonni, hogy a terrorizmus elleni harcon belül nem létezik egyetlen olyan recept, amely minden esetben beválik és a terrorizmus összes formája ellen hatásos, hiszen minden egyes terrorista csoport más és más. Ugyanakkor minden terrorizmusellenes stratégiának a legfontosabb pontja kell, hogy legyen a kiváltó okok kezelése, ugyanis egy esetleges válaszcsapás csupán egy lehetséges eszköz lehet a sok közül és nem a végcél.

Szabó István

Indivisibiliter et inseparabiliter? Státusztörvények és honosítás Európában

Nemzetközi tanulmányok IV. évf. BCE TK
Témavezető: dr. Arday Lajos egyetemi docens, BCE TK Nemzetközi Tanulmányok Intézet

Dolgozatomban összehasonlítom Európa azon országait, ahol az államalkotó nemzet jelentős része az országhatárokon kívül él. Az összehasonlítás alapja, ezen országok határontúli kisebbségeikre kiterjedő törvényalkotása és a szomszédos országokkal folytatott külpolitika érdekérvényesítő ereje, annak sikeressége, vagy kudarcai. Vajon milyen eszközökkel lehet jobb eredményeket elérni? Mi motiválhatja az anyaországokat arra, hogy sorra hozzák meg az ide vonatkozó törvényi szabályozásokat, sokszor a szomszédsági politika javára is? Ezekre a módszertanilag nehezen kezelhető kérdésekre keresem a választ, elsősorban jogszabályok, az ide vonatkozó szakirodalom, bizottsági jelentések és a napi sajtóból kivehető nyilatkozatok vizsgálatának segítségével.
A dolgozatban szándékosan nem térek ki Magyarországra, a témában ugyanis óriási mennyiségű szakirodalom és dolgozat született már eddig, a többi országot összefoglalóan együttértékelő talán kevesebb. Magyarország számára viszont létfontosságú, hogy a kérdést nemzetközi kontextusban el tudja helyezni, hogy látható és belátható legyen: ezzel a problémával nem vagyunk egyedül az Európai kontinensen.
Végső megállapításként levonható majd az a következtetés, hogy a sikeres szomszédsági politika és az eredményes kisebbségvédelem az anyaország által nem egymást kizáró fogalmak. Sőt, hosszú távon csak a kettő együttes alkalmazása vezet eredményre, ehhez azonban sok más feltételnek is teljesülnie kell.

Szabó Imre Gergely

Kitalált régiók? A régióvita a magyar történetírásban

Nemzetközi tanulmányok IV. évf., BCE TK
Témavezető: dr. Szántay Antal tudományos főmunkatárs, BCE TK Gazdaság-és Társadalomtörténeti Tanszék

Kutatásom célja bemutatni a magyar történésztársadalomban a nyolcvanas években, a Kádár-rendszer bomlásával párhuzamosan lezajlott úgynevezett régióvitát, és a régiószemléletben azóta bekövetkezett változásokat. Emellett fel kívánom villantani a régiók meghatározásához használható ismérvek sokszínűségét, és azt a bizonytalanságot, amely ebből a tényből fakad.
Dolgozatomban a régióvita legfontosabb résztvevőinek (Berend T. Iván, Gyáni Gábor, Hanák Péter, Niederhauser Emil, Pach Zsigmond Pál, Szűcs Jenő) írásait veszem górcső alá. Összehasonlítom a rivális érvrendszereket, a vita előzményeire és a tudománytörténeti háttérre is utalva. Dolgozatom záró részében a régiókérdés új, posztkolonialista szemléletű megközelítésével foglalkozok.
Kutatásom eredményeként arra jutottam, hogy a nyolcvanas évek régióvitájában mindkét fél társadalmi-gazdasági mélyszerkezetek vizsgálata alapján próbálta bizonyítani régióelméletének igazságát. Emiatt mindkét fél meg volt győződve álláspontjának objektivitásáról. Ez a magabiztosság mára a múlté. Ha elfogadjuk a társadalmi-gazdasági mélyszerkezetek jelentőségét, akkor mi az a határ, ahol ezek a mélyszerkezetek átcsapnak az egyik típusból a másikba? Ezek a szerkezetek nem átcsapnak, hanem szinte észrevehetetlenül átfolynak egymásba. Éppen ezért a határt mindig is önkényesen fogjuk kijelölni.
Így jutunk el a posztkolonializmusig, amelynek régiókkal szembeni bizalmatlansága a posztmodern nagy narratívákkal szembeni általános bizalmatlanságának egyik szelete. A társadalomtudományok objektivitásába vetett hitről való lemondás a régió-meghatározás objektivitásáról való lemondást is magával hozza.

Tatár Balázs

A közigazgatási reform-elképzelések kulturális meghatározottsága Romániában – különös tekintettel a régiók kialakításnak esélyére

Nemzetközi tanulmányok III. évf. BCE TK
Témavezető: dr. Vizi Balázs egytemi adjunktus BCE KTK Nemzetközi Jogi Tanszék

Vági Attila

A német újraegyesítés 1989-1990

Politológia III. – történelem III., DE BTK
Témavezetők: dr. Barta Róbert egyetemi docens, dr. Dér Aladár egyetemi docens, DE BTK Egyetemes Történeti Tanszék, Politológia Tanszék

Jelen munkámban kontinensünk és az Európai Unió meghatározó tagjának, Németországnak a bipoláris világrend megszűnésével egyidejűleg lezajlott egyesítési folyamatát tárgyalom. A történések jelentősége mind magyar (történeti, geopolitikai kötődés), mind európai (integrációs motor szerep), mind világpolitikai (jaltai rendszer vége) szempontból kézenfekvő.
Dolgozatom két szálon fut: egyszerre követem figyelemmel a német szempontból fontos nemzetközi történéseket és a német-német bilaterális viszonyt. Magyarország szerepét az egyesülési folyamatban csupán valós súlyának megfelelően tárgyalom; munkám nem Magyarország ezen változásokban betöltött szerepére irányul, hanem szándékosan európai nézőpontot követ.
A dolgozat a klasszikus politikatörténeti megközelítést követi; gazdasági és társadalmi folyamatokra, mozgásokra csak a témám szempontjából feltétlenül szükséges mértékig utalok. Az újraegyesítésnek a német identitásra gyakorolt hatása, valamint a felmerülő nemzetközi jogi problémák ugyancsak önálló elemzést igényelnének, további kutatási irányokat képeznek.
A felhasznált szakirodalom és források tekintetében a magyar nyelvű anyagok mellett (részben primer források), német és angol munkákra támaszkodtam. A magyar anyagokhoz hozzáértendő a Magyar Országos Levéltár V. főosztályában (MDP, MSZMP iratok) folytatott kutatómunkám eredménye. A 288. fond főcsoport anyaga sajnos nem teljes, azonban a 32. csoport, valamint a 62. csoport így is sok, a téma szempontjából értékes és publikálatlan beszámolót, utasítást, jelentést tartalmaz.
Lényeges háttér információkkal gazdagodtam a *Dr. Ormos Máriával* 2006. október 13-án készített interjúm alkalmával is. Professzor asszony beszámolt 1989. szeptemberi kelet-berlini tárgyalásairól, melynek során több, a forrásokban homályosan jelentkező részletkérdést világosabbá tett számomra, amit ezúton is köszönök.

NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK 2.

Friedmann Viktor – Demeter Patrik

Egy kudarc megértése - nemzetközi válságkezelési kísérletek Darfúrban

Nemzetközi tanulmányok V. évf. BCE
Témavezető: DR. HABIL Benkes Mihály tanszékvezető egyetemi docens. ELTE TTK Politikai Tanulmányok Tanszék

A dolgozat célja annak vizsgálata, mely tényezők, és milyen módon akadályozták a nemzetközi válságkezelési kísérletek sikerét a 2003 eleje óta folyó Darfúri válságban. A klasszikus konfliktuselemzési keretek segítségével felvázolt problémarendszer rávilágít azokra a pontokra, ahol a bénultság feloldható, s a válság különböző szintjeit domináló struktúrák teret engednek a cselekvésnek.
A konfliktus vizsgálatát három nagy dimenzióban végeztük el. Az első a konfliktus különböző értelmezési lehetőségeit veszi számba, megmutatva a kapcsolatot a különböző interpretációk és a nemzetközi intervenció legitimitása között. Figyelmünk arra irányult, miként manipulál(hat)ják a konfliktus szereplői a válság értelmezését érdekeiknek megfelelően.
A második dimenzió a válság különböző szintjein, a szudáni, a regionális és végül a nemzetközi küzdőtéren vázolja fel az egyes aktorok érdekeit, az azok közötti szinergiákat, így körülírva a konfliktus kezelését elősegítő és hátráltató tényezőket.
Harmadik dimenziónk a válságkezelés különböző területeire koncentrál, megvizsgálva, hogy a politikai, gazdasági nyomásgyakorlás, nemzetközi jogi szankciók, katonai beavatkozás és humanitárius akció közül melyik milyen hatással van a konfliktus dinamikájára.
Következtetésként a dolgozat hangsúlyozza a konfliktus lokális szintjére helyezendő nagyobb figyelem jelentőségét, a kívülről az elsődleges felekre kényszerített megoldás helyett a köztük zajló párbeszéd fontosságát, a "morálisan helyes" eredményre való törekvést és a konfliktus regionális kontextusban való kezelésének fontosságát. Az eredmények többsége egyéb, jelenleg zajló konfliktusokra is alkalmazható.

Kemény János

Merre tart az iszlám harci mozgalom?

Politológia III. évf. ELTE TáTK
Témavezető: Dr. Gazdik Gyula egyetemi docens ELTE TáTK Politikai Tudományok Tanszék

A dolgozat célja a témával kapcsolatos, angolszász nyelvterületen született legújabb publikációk összegzése, és ezen keresztül az iszlám harci mozgalom (angol terminológiával dzsihádi vagy dzsihádista mozgalom) jövőbeli taktikai és stratégiai céljainak bemutatása. Súlyponti kérdésnek az iszlám harci mozgalom kiemelkedő kortárs teoretikusainak bemutatását és a terrorizmus vagy felkelés problematikájának körbejárását tekinti, de kitér a dzsihádizmus előzményeire, az USA iraki inváziójának hatására, ismerteti a dzsihádista kommunikáció mozgatóit és fontosabb színtereit, és a mindezekkel kapcsolatos USA-beli megnyilatkozásokat.
A dolgozat a következő fejezetekből áll: A mai dzsihádizmus előzményei; Az iszlám harci mozgalom kortárs teoretikusai; Elmélet és gyakorlat; Az átalakuló nemzetközi terrorizmus; Az ellenség fogalma a terrorizmusellenes harcban; A terrorizmusellenes küzdelem stratégiája; Az al-Kaida szerepe; Globális felkelés vagy terrorizmus? Kilátások a jövőre.
A sajtóban és a médiában a globális terrorizmus és az al-Kaida egymás szinonímái lettek, ami egyáltalán nem felel meg a valóságnak. Az al-Kaida ma már inkább csak egy szimbólum, nem beszélve arról, hogy amikor még aktív volt, akkor sem volt más, mint a dzsihádi mozgalom egy tagja. A dolgozat felhívja a figyelmet arra, hogy a dzsihádizmus korántsem olyan félelmetes, mint első pillanatra látszik. Idézi William M. Arkint, aki rámutat arra, hogy a súlyának megfelelően kell kezelni a jelenséget. Az al-Kaidához fűződő, annak ideológiájával szimpatizáló csoportok és személyek nem tudják megsemmisíteni a világunkat, nincs hozzá elég erejük, akkor sem, ha szeretnék ezt elhitetni. Optimizmussal tölthet el bennünket John Negroponte nemzeti hírszerzési igazgató véleménye is, mely szerint „ (…) a muszlimok egyre inkább tudatára ébrednek iszlám identitásuknak, ami növekvő aktivitáshoz vezet, de nem feltétlenül jelent radikalizálódást. A legtöbb muszlim visszautasítja a globális dzsihádisták radikális üzenetét és erőszakos célkitűzéseit.”

Kiss Krisztina

Guantanamo problémája az Amerikai Egyesült Államok terror elleni háborújában

Politológia V. évf. ME BTK
Témavezető: Boros Bánk Levente tudományos munkatárs, ME BTK Politikatudományok Tanszék

A Kuba területén elhelyezkedő guantanamói öbölben az Amerikai Egyesült Államok egy haditengerészeti támaszpontja található. A bázison tartják fogva azokat a feltételezett terroristákat, akiket az USA a 2001. szeptember 11-i események után általa meghirdetett „Global War on Terror" (globális terror elleni háború) jegyében fogott el.
Guantanamo és az ott fogvatartottak különleges helyzetben vannak. Máshogy vélekedik róluk az amerikai politikai vezetés, máshogy a nemzetközi jog világa.
Dolgozatom célja, hogy rámutasson azokra a pontokra, ahol a véleménykülönbségek kialakultak, majd részleteiben tisztázza ezeket az eltérő nézeteket, különös tekintettel az igazán éles szembenállásokra. A vizsgálat során négy témakör bizonyult ilyen, különösen vitatott kérdésnek. Az egyik a földterület hovatartozásának kérdése. Amerikai terület Guantanamo, vagy nem? A további három témakör, pedig a bázison fogvatartott őrizetesekkel kapcsolatos. Mindenekelőtt eltérő véleményekkel találkozhatunk a rabok (nemzetközi jogi) státuszát illetően: hadifogolynak minősülnek-e a guantanamóiak, vagy sem? Majd ehhez szervesen kapcsolódva merül fel további két kérdés: hogyan bánnak velük és miként lehet őket felelősségre vonni? Milyen szabályozás alá esnek a fogvatartottak, vagy szabályozás alá esnek-e egyáltalán? Létezik-e törvényen kívüliség? Többek között ezekre a kérdésekre keressük a választ a legjelentősebb nézetek bemutatásának és ütköztetésének segítségével.
Guantanamo történetének rövid bemutatását követően a rabokkal foglalkozó három nagy kérdéskörrel kapcsolatban kialakult vélemények és nézetek feldolgozása következik. Minden esetben az USA képviseli az egyik oldalt, a másik oldalon pedig különböző, témához értő és arról véleményt alkotó (nemzetközi) szervezeteket, személyeket találunk. Az utolsó rész bemutatja a guantanamói támaszpont (esetleges) bezárásával kapcsolatos véleményeket, végül az utószóban egy összefoglalást olvashatunk.

Ölveczky Anna

Régi ismerős új szerepben- Az Európai Unió és Oroszország határ menti együttműködései

Német nyelv és irodalom-nemzetközi tanulmányok V. évf. PE BTK
Témavezető: dr. Kaiser Tamás, egyetemi adjunktus, Társadalomtudományok és Európa Tanulmány Tanszék

A hangzatos „régiók Európája" és a „határok nélküli Európa" szlogenek szintézisét megteremtő határ menti együttműködések száma rendkívüli ütemben növekszik manapság. Ennek oka az Európa Bizottság támogatásaiban, a Közösségi Kezdeményezések közé tartozó Interreg program katalizátor hatásában keresendő. Az Interreg azonban csak az Unió belső határaira terjeszthető ki, de ez nem jelenti azt, hogy a külső határok mentén - legyen az tagjelölt státusú avagy harmadik ország- ne nőtt volna meg az együttműködési kedv. Ilyen harmadik országgal, az Orosz Föderációval alkotott eurorégiókat elemzem a dolgozatom során.
Elméleti bevezetéssel kezdtem a munkát, melyben sor kerül az államhatár fogalom tartalmi változásainak elemzésére a történelem folyamán. Különös tekintettel arra, mi változott e tekintetben a kontinensen az Európai Unió létrejötte óta.
A dolgozat első fele a határ menti együttműködések elméleti alapjaival foglalkozik. Tisztázom mit kell e kifejezés alatt érteni, majd történeti kontextusba helyezve az eurorégiók fejlődéséről írok az 1958-as EUREGIO Gronautól a Madridi Konvención át az Európai Területi Együttműködéséig. Külön foglalkozom az együttműködések létrehozásá során alkalmazható jogi eszközökkel.
A második rész már a kiválasztott makrorégióra, a Balti-tenger vidékére és Észak-Nyugat-Oroszországra koncentrál. Elsőként Észtország, Lettország, Litvánia és az Orosz Föderáció között létrejött együttműködéseket mutatom be. Létrejöttük jelentőségét pedig történelmi tényekkel támasztom alá, csakúgy, mint az Euregio Karelia esetében. Az eurorégiókat prioritásaik, céljaik, megvalósuló projektek tükrében értékelem, tekintettel a Phare CBC, Tacis CBC és az Interreg támogatások szerepére.

Rada Csaba – Rada Péter

Törökország európai uniós csatlakozásának biztonsági aspektusai

Nemzetközi Tanulmányok V. évf., BCE TK
Témavezető: Gálik Zoltán, egyetemi tanársegéd, BCE-TK Nemzetközi Tanulmányok Intézet

A dolgozat Törökország uniós csatlakozásának kérdését vizsgálja. A téma aktualitásából adódóan rengeteg tanulmány készült az elmúlt időszakban. A dolgozatunk azonban egy új aspektus bevonásával, a biztonságpolitika szemszögéből világít rá az összefüggésekre. Hagyományosan a tudományos vizsgálatok az integrációs folyamatok elemzéséhez a neofunkcionalista elméletet alkalmazták, a mi tanulmányunk kiindulópontja azonban „koppenhágai iskola" által használt szektorelmélet. Az elmélet az államokra irányuló fenyegetéseket öt szektorba csoportosítja: katonai, politikai, gazdasági, társadalmi és környezeti. Ezek azok a területek, amelyekben össze lehet foglalni az államokat kívülről érő fenyegetéseket és hatásokat. Dolgozatunk arra a kérdésre keresi a választ, hogy Törökország csatlakozása milyen biztonsági kihívásokat jelent az Európai Unió számára. Vizsgálódásaink az öt szektorból indulnak ki, amelyekbe elhelyezve az aktuális kérdéseket, választ tudunk adni a dolgozat alapkérdésére. Törökország miatt megváltozó európai uniós biztonsági környezet alakulásának figyelemmel kísérése kulcsfontosságú az EU jövője szempontjából. Az ötszektoros, több szempontú vizsgálaton keresztül bemutatásra kerül, hogy Törökország közeledése vajon biztonsági fenyegetést jelent-e közvetetten vagy közvetlenül az Európai Unió számára. A különböző szektorok egymástól elválasztott kezelése miatt a dolgozat külön-külön határozza meg a katonai, a politikai, a gazdasági, a társadalmi és a környezeti területeken a török csatlakozás által keltett fenyegetést. A szektorok csak hipotetikusan választhatóak el egymástól, és valójában kölcsönösen befolyásolják egymást, ezért a modell keretében az összesített következtetés levonása is megtörténik és a dolgozat az öt vizsgált aspektus eredményeiből kiindulva válaszolja meg a hipotetikus kérdést.

Radics Bálint

A Jugoszláv Nemzetközi Büntetőtörvényszék

Nemzetközi tanulmányok III. évf. PE BTK
Témavezető: dr. Hoffmann Tamás egyetemi tanársegéd PE BTK Társadalomtudományi és Európai Tanulmányok Tanszék

Az elmúlt 50 évben több millió civil esett áldozatul különböző konfliktusoknak, de a világ hatalmai sorozatosan elmulasztották felelősségre vonni a tetteseket. Az 1991-ben kezdődött balkáni konfliktus során, az etnikai tisztogatások elkezdődésével a világ tudomást szerzett a hadviselő felek által fenntartott koncentrációs táborok létezéséről. A második világháború óta először, a népirtás, mint olyan, visszatért közénk, Európába.
A legfontosabb indok, amiért létrehozták a Jugoszláv Nemzetközi Büntetőtörvényszékeket (ICTY), az, hogy az áldozatok igazságot, a rémtetteket elkövetők, vagy elrendelők, pedig büntetést érdemelnek. Mivel elég valószínűtlen, hogy ezeket az ügyeket helyi törvények szerint tárgyaló helyi bíróságok elfogulatlanul tudnák kezelni, kézenfekvőnek tűnt, hogy a bűnösöket nemzetközi bíróságok elé állítsák.
Dolgozatomban ismertetem a törvényszék kialakulásának körülményeit, szervezeti felépítését, ügyrendi szabályzatát. Ezt követően az ICTY céljáról, azaz a tettesek elfogásának szükségességéről értekezem, arról, hogy ez mekkora fontossággal bír a térség stabilitása és a nemzetközi közösség hitelessége szempontjából. Ezt követően az igazság "áráról" elmélkedem, főleg az ICTY finanszírozási problémáira fókuszálva, amelyek jelentősen lelassították és megnehezítették a munkáját. A következő részben részletesen elemzem azt ICTY által elkövetett stratégiai hibát, amely miatt közvetve, jóval a délszláv háború után, a koszovói válság idején sok ezer embert megöltek, bántalmaztak és kényszerítették őket a lakóhelyük elhagyására, és amely miatt erkölcsi felelősség terheli a Jugoszláv Nemzetközi Büntetőtörvényszék akkori vezetőit. Végezetül, az ICTY működését konkrét példán bemutatva a világtörténelem első olyan nemzetközi büntetőperével foglalkozom, amely egy állam hajdani első embere ellen indult. Ismertetem a Milosevics per előzményeit, elfogásának körülményeit, az ellen felhozott 3 vádiratot, valamint a bizonyítási eljárást, legvégül pedig értékelem a törvényszék eddigi munkájának eredményességét.

Tóth Péter

Új dimenziók az izraeli–palesztin konfliktusban

Történelem – kommunikáció V. évfolyam EKF
Témavezető: Dr. Gazdik Gyula egyetemi docens ELTE TáTK Politikatudományi Tanszék

A dolgozat célja, hogy összefoglaló betekintést nyújtson az izraeli-palesztin konfliktus alakulásának aktuális kérdéseibe. Közel hatvan éve áll a világpolitikai érdekek keresztüzében a közel–keleti térség, benne pedig a történelmi Palesztina területe. Miután a XX. század egyik legjelentősebb államalapítási kísérletét végrehajtó cionista mozgalom céljai érvényesítésekor szembekerült arab–muzulmán környezetével, a hidegháborúban egymással viaskodó szuperhatalmak a konfliktusba beavatkozva kiépítették a maguk hídfőállásait a komoly stratégiai jelentőséggel bíró közel-keleti térségben. A kilencvenes években, a Szovjetunió felbomlása után a felek kísérletet tettek arra, hogy vitás kérdéseiket a tárgyalóasztal mellett próbálják rendezni. Felszínre kerültek azonban a konfliktust eredendően meghatározó okok: két nép egyazon területen, egymás rovására, a lehető legnagyobb nyereség elérésével kívánja érvényesíteni önrendelkezési jogát. Az ún. oslói békefolyamat kudarca után teret nyert az az elgondolás, hogy rövid időn belül nem valósítható meg a két nép békés egymás mellett élése, mindkettejüknek alkalmazkodnia kell a tartós, permanens konfliktus állapotához. Mindezzel 2000 óta együtt járt mindkét oldalon a politikai önvizsgálat gyakorlása és az addig szilárdnak hitt paradigmák felülírása; új vezetők jelentek meg a színen, számottevően megerősödtek a népi-fundamentalista arab mozgalmak és a különböző vallási indíttatású szervezetek. Izraeliek és palesztinok egyaránt igyekeztek választ adni arra a kérdésre, hogyan képzelik el helyzetüket a tartós békétlenség korában. A külső körülmények gyors és folyamatos változása, az erőviszonyok váratlan felborulása azonban a válaszok helyett sokkal inkább az újabb kérdések sorát szaporította. Dolgozatom terjedelmi okok miatt érthetően nem terjedhet ki mindannyiuk megtárgyalására — a 'miként'-ek helyett, a nagyobb összefüggések feltárásával, sokkal inkább a 'miért'-ek megvilágítására próbál kísérletet tenni.

Várady Nóra

Iszlám a Nyugat-Balkánon

Nemzetközi tanulmányok II. évf. BCE TK
Témavezető: Paragi Beáta egyetemi tanársegéd, BCE TK Nemzetközi Tanulmányok Tanszék

A téma feldolgozásának alapmotívuma abból a szembesülésből született, hogy a vizsgált térség évszázadok óta az etnikai és vallási sokféleség és változatosság területe. Dolgozatomban az iszlám tényezőt emeltem ki, amelynek szerepe, jelentősége és befolyása a Nyugat-Balkánon a török hódoltsággal kezdődik, és napjainkban is számos ellentmondás forrása.
A kutatás során választ kerestem arra, hogy a Nyugat-Balkán legújabbkori történelmi eseményeiben a muszlimság és az iszlám milyen szerepet játszott. Kezdve a 19. század elejétől, majd a két Jugoszlávia fennállása alatt a Nyugat-balkáni muszlimoknak nem sikerült feloldani egy identitásproblémát, amely abból eredt, hogy a keleti gyökerű vallás egy szláv eredetű nép által került átvételre. A horvátok (katolikusok) és a szerbek (pravoszlávok) buktatókkal ugyan, de megtették a nemzeti emancipáció felé vezető utat – amiben vallásuk komoly támasz volt –, létrehozták saját nemzetállamaikat és kialakították nemzeti identitásukat. Mindez az iszlám vallású szlávoknak nem sikerült, ez az identitáskeresés részükről tovább tart. Éppen ebben az útkeresésben található a balkáni instabilitás egyik oka.
Kutatási módszerként a téma tárgyát vallás-, és hittörténeti vonatkozásban, politikatörténeti aspektusból, és kultúrtörténeti szemszögből vizsgáljuk. A kutatási folyamat során a Magyarországon és a kutatott térségben fellelhető főbb szakirodalmak mellett kiemelkedő hangsúlyt fektettünk az interjúkra, a konzultációkra, valamint a panelbeszélgetésre a témát ismerő hazai és külföldi szakemberekkel.

Vidák Rózsa

Kurd identitás a török nemzetállamban

Nemzetközi tanulmányok BCE TK
Témavezető: dr. N. Rózsa Erzsébet tudományos főmunkatárs

Dolgozatomban egyrészt a kurd identitás alakulásának folyamatát próbáltam bemutatni a török nemzetállam történetében, másrészt - ezzel szoros összefüggésben - azon emberek csoportját kellett újra és újra elhatárolnom, akik ezt az identitást adott időszakokban képviselhették. A kurdok, vagy a kurd identitás határait azonban nem lehet objektíven kijelölni, ezért azt érdemesebb egy sokszereplős identifikációs harcként értelmezni. Határai, az hogy ki tartozik bele, és ki esik kívül azon, dinamikusan változik, attól függően, hogy ki és hogyan tölti fel tartalommal a kurd identitást.
Jelenleg a kirekesztettség, az elnyomás elleni harc, a közös sorstudat képezi az összetartozás alapját. Ez a közösségtudat a 19. század óta megerősödött, a kurdokat megosztó törésvonalak jelentősen átalakultak. A nyelv – a vallás – a törzs már csak részben relevánsak, illetve új faktorok elemzése – mint például globalizáció, kivándorlás, urbanizáció, liberalizáció - válik szükségessé.
A liberalizáció az identitások között is egyfajta versenyt eredményez, egy adott csoport identitás tartalmától függően válik vonzóvá vagy éppen előnytelenné, vállalhatatlanná valaki számára. A kurd, mint egyéni és mint csoport identitás is, sokszorosan összetett, folyamatosan változik, különböző érdekcsoportok által újradefiniálódik. A kurd, mint egyén és mint csoport is, számos identitással rendelkezik, a kurdság csak egy a különböző lojalitások között.
A társadalmi, földrajzi mobilizáció, illetve az egyre liberalizálódó ankarai kisebbségpolitika lehetővé teszi, hogy az identitás részben szabad választás kérdése legyen. Egy esetleges, etnikai identitásra is kiterjedő népszámlálás jelentős következményeket vonna maga után. Egyrészt a szabad választás egyben az identitás aktív megélését jelentené, a kurdok saját maguk jelölnék ki fizikai határaikat. Másrészt a kurd identitás tartalmában is átalakulásra kényszerülne. A létért folytatott harc, az üldöztetés és az egyre erősödő szegregáció által kialakult sorsközösség helyére, valami más, közös kultúrán, összetartozás tudaton alapuló identitáskép kell, hogy kerüljön.

POLITIKATUDOMÁNY 1

Csehi Róbert Imre

Az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának egy gazdasági értelmezése

Politológia, III. ELTE TáTk
Témavezető: dr. Balogh László, egyetemi docens, ELTE TáTK Politikai Tudományok Tanszék

Dolgozatomban az amerikai szövetségi köztársaság alkotmányát egy új megközelítési keretben vizsgáltam. Célom az volt, hogy bemutassam a dokumentum gazdasági és bizonyos mértékben politikaelméleti jelentőségét is, konkrétan egy föderális rendszer hátterében mozgó gazdasági megfontolásokat, és azok hatásait a politikai berendezkedésre. Témám komplex jellegét éppen az adja, hogy egy történelmi, jogi okirat teljesen új megvilágítását célozza meg.
Több oka is van a gazdasági, politikai és politikai gazdaságtani szemléletű vizsgálatnak. Nem csupán arról van szó, hogy az alaptörvény tartalmaz néhány gazdasági vetületű passzust, hiszen olyan kérdéseknél, mint például a kereskedelem szabályozása, a hadsereg, a kölcsönfelvétel, az adózás, stb. elkerülhetetlen, hogy a gazdasági motívumokat is megvizsgáljuk. Ennél sokkal fontosabb egy társadalmi, politikai, gazdasági berendezkedés megalapozásának alapelveinél felbukkanó gazdasági kérdések vizsgálata.
Vizsgálatom nagymértékben alapszik a konstitucionalista közgazdaságtan, illetve a kontraktualista politikai filozófia terminológiáján, illetve gondolati, és vizsgálati rendszerén, melyet egy valós példán – az alkotmányozó folyamat egyes fejezetein – keresztül bontok ki. A dolgozat lényeges pontja a föderalista-antiföderalista szembenállás, mely tulajdonképpen az ország politikai, gazdasági rendszerének lehetséges variációit manifesztálja. A vita nem csupán az akkori korban volt jelentős, hanem az USA későbbi történetében is meghatározó szerephez jutott.
Elméleti konstrukcióról lévén szó, a kérdések megválaszolása természetesen csak részleges, azonban jelentőségét semmiképpen nem szabad alábecsülnünk a gyakorlati megfontolásokra kifejtett hatásait tekintve. A téma komplexitása azonban nyilvánvalóan újabb kérdéseket is felvet, amelyek vizsgálata egy újabb pont lehet a téma teljes kibontásában.

Cselényi Emese

Emlékezet és történelem között félúton - 1956 emlékezetének megjelenési alakzatai a mai fiatalok körében

Politológia III. évf. ELTE-ÁJK
Témavezető: -

Tanulmányom célja választ találni arra a kérdésre, hogyan jelenik meg a mai, a rendszerváltás után szocializálódott fiatalok körében az 1956-os forradalom eseményeinek emlékezete. Mit jelent számára, hogyan viszonyul ehhez a múlthoz az a generáció, aki ugyan még a rendszerváltás előtt születetett, ám a szocializmus közel sem volt olyan jelentős tapasztalati horizont életében, mint szüleik, nagyszüleik életében. Arról a generációról van szó, aki már nem volt szemtanú, talán már a szüleik sem, ám az esemény közelsége miatt, azt a történelem még nem vette birtokába. Így félúton járnak emlékezet és történelem között. Ehhez a Sziget Fesztiválon 2006-ban a Terror Háza Múzeum által készített oral history interjúk álltak rendelkezésemre. A félig strukturált kérdésekből azok a kérdéscsoportok képezték elemzésem tárgyát, melyek nem a konkrét történelmi tények ismeretére vonatkoztak, mert feltételezésem szerint ezekben inkább kiemelt szerepet kaptak az emlékezet átadásának formái, a forradalom szubjektív megítélésének és értelmezésének lehetőségei, illetve a nemzet fogalom implicit meghatározásai. A szövegek elemzésénél arra kerestem a választ, hogy a fiatalok a családi legendáriumból a kommunikatív emlékezet révén milyen emlékeket kaptak a forradalomról, ez hogyan viszonyul az iskolában átadott történelmi tudáshoz, és a kettő viszonya hogyan jelenik meg az általuk rekonstruált forradalomképben. A dolgozat felépítése is ezen gondolatmenetet követi.

Feketéné Pál Enikő

Politikai filozófiai témák Bibó István életművében

Szociológia – politológia IV. évf. ME BTK
Témavezető: Fekete Sándor egyetemi tanársegéd ME BTK Politikatudomány Tanszék

Bibó István gondolkodói-politikusi életművét összegyűjtött munkáinak külhoni s később hazai kötetei mutatják be. Tanulmányai, cikkei egy tudós és egy „hétköznapi", humánus ember jegyeit egyaránt magukon hordozzák. Torzóban maradt munkássága igen jelentős gondolkodót sejtet. Plurális megközelítései a legkülönbözőbb tudományterületekre terjednek ki. Ezek közül dolgozatomban a politikai filozófiai gondolatait ismertetem.
Volt-e egyáltalán Bibónak politikai filozófiája? Érveket és ellenérveket egyaránt fel lehetne hozni, ugyanakkor érdemes figyelmünket Bibó életművének egészére fordítani e kérdés megválaszolásakor. Két tényezőt szeretnék kiemelni. Az egyik: Bibó munkásságának összetettsége, sokszínűsége és egymásba forrottsága. Írásai sohasem egy-egy akadémikus eszmefuttatás részei – bár tudományos igényük nem vitatható. Tanulmányinak időbeli érvénye és célja nem azonos, de – ami életművét egészben tartja – írásainak erkölcsi alapállása és belső szerkezete, illetve kérdésfelvetéseinek fókusza jelentős integráló erőt biztosít. Bibó írásaiban mindig a jelenségek okait keresi, ami mögött mindig a társadalomban, a politikumban élő ember jelenik meg. A másik tényező: a bibói életmű maga, amely rendkívüli nehézségek között született, s tragikus módon nem összegződött egyetlen írásműben, ezért gondolatai viszonylag nehezen kezelhetőek.
A problémák, a félig nyitva hagyott kérdések ellenére azt próbálom bemutatni a dolgozatomban, hogy Bibónak van politikai filozófiája, ami különböző előfeltevések és gondolati vezérfonalak mentén jól megragadható egységet képez. Foglalkozni kívánok Bibó antropológiai nézeteivel, társadalomlélektanával, közösség-felfogásával, a szabadságról és a demokráciáról vallott eszmeiségével. Amennyiben a dolgozat keretei megengedik, kitérek Bibónak a jövő társadalmáról alkotott víziójára is. Nem kívánok a teljességre törekedni, inkább néhány olyan, általam kiemelt politikai filozófiai témát mutatok be, amelyek véleményem szerint jól reprezentálják Bibó gondolkodásmódját.

Kasznár Attila

A filozófia hatalma Kínában

Politológia IV. évf. ME BTK
Témavezető: Hosszú Hortenzia tanársegéd, ME BTK Politikatudományi tanszék

Adódik a kérdés, miként lehetséges, hogy a világ legnépesebb országának hatalmi pozíciót ma is a Kínai Kommunista Párt tartja kezében. Mégpedig szilárdan, s egyre kevésbé valószínűsíthető, hogy rövid időn belül hajlandó volna elengedni a kormányzás gyeplőjét.
Elemzésem során arra keresek választ, hogy mi tartja hatalmon, mi módon, milyen társadalmi, államhatalmi, kulturális és gazdasági tényezők alapján magyarázható meg ez az egyedülálló hatalommegtartási képesség.
Tanulmányomban a Gabriel A. Almond és G. Bingham Powell által 1992-ben megjelentetett Összehasonlító politológia (Comparative Politics Today) című műben felállított a politikai rendszer funkció modelljének kiegészítése alapján kívánom megtalálni a Kínai Kommunista Párt hatalommegtartó képességének legjelentősebb, sajátos összetevőjét.
Almond és Powell a hazai környezet vizsgálata során kiemelkedő szerepet tulajdonítanak a folyamati funkcióknak: „amelyek politikai rendszertől függetlenül alapvetőek ahhoz, hogy politikai döntéshozatalról (policymaking) és a döntések végrehajtásáról (implementation) lehessen beszélni" és amelyek „közvetlen és nélkülözhetetlen szerepet játszanak a politikai döntéshozatalban" A szerzőpáros négy folyamati funkciót határoz meg, az érdekartikulációt, az érdekaggregációt, a döntéshozatalt és a végrehajtás és ítélkezést. Állításuk szerint ezzel a négy funkcióval végigkísérhetőek minden egyes politikai rendszer döntéshozatali és működési mechanizmusai.
Elméletem szerint azonban Kína esetében a folyamati funkciók fenti felosztása hiányos, s ezért téves következtetésekhez vezet, ha az elemzési keretet nem egészítjük ki, s így próbáljuk meg elemezni a kínai politikai és társadalmi folyamatokat. Kína esetében szükséges bevezetni egy ötödik funkciót is, a filozófiát. Olyannyira, hogy nemcsak a többi funkció mellérendeltjeként kell szemlélni, hanem mivel minden egyéb funkciónál erősebb befolyásoló erővel lép fel, ezért mintegy funkció-majoritásként szükséges szemlélni. Vagyis egy olyan különálló funkcióként, amely a többi mellett folyamatosan jelen van, és azokra alakító tényezőként hat.

Pap Milán

Spinoza és az etikus állam

Politológia, V. évf. ELTE ÁJK
Intézmény neve: ELTE- Állam- és Jogtudományi Kar
Témavezető: -

Spinoza politikai filozófiája kétségtelenül a politikai filozófia történetének maradandó és nagy hatással bíró munkája. Ennek ellenére ma nem tartozik a politikai filozófia történeti kutatásának főáramába.
Dolgozatom célja Spinoza politikai filozófiai összefüggéseinek vizsgálata. Célom a politikai etika mintáinak feltárása Spinoza ezirányú műveiben.
Kiindulópontom a politikai filozófia történetében ismert distinkció, a klasszikus és modern politikai tudat elkülönítése. Ebből a szempontból próbálom meg felvázolni a spinozai politikai filozófia és az etika kapcsolódási pontjait, melynek releváns terepe a modern állam, szemben az antik városállam és köztársaság illetve a keresztény birodalom koncepcióival.
Dolgozatomban elsősorban Spinoza műveinek alapos vizsgálatára törekedtem, kiindulópontnak a spinozai szövegek feltárását szántam. A másodlagos irodalmak néhány kérdésben, mint gondolati kiegészítők álltak rendelkezésemre.
Spinoza politikai filozófiája a politikai etika szempontjából egy jelentős kérdésben hozott fordulatot az őt megelőző politikai filozófiákhoz képest: Spinoza bevezeti a politikai szabadság fogalmát, mely nála a szólásszabadság normájában jelenik meg.
Spinoza (és a kortárs John Locke) így a modernség és vele együtt a liberalizmus gondolati megalapozójaként értelmezhető.

Petrity Orsolya

Hősök és értékek

Nemzetközi kapcsolatok IV. évf. SZE JGK
Témavezető: dr. Tompos Anikó egyetemi docens, SZE JGK Nemzetközi Kommunikáció Tanszék

Dolgozatom célja, hogy új szemszögből vizsgálja Geert Hofstede holland kutató az interkulturális kommunikáció területén folytatott kutatásainak eredményeit. Széleskörűen elfogadott feltételezés, hogy azonosíthatók olyan problémák, amelyekkel a világ összes társadalma szembesül. Az univerzális problémákra adható válaszok száma limitált, és minden társadalom egy bizonyos választ részesít előnyben a többivel szemben; nehezen érti meg, hogy más kultúrák miért más megoldásokat preferálnak. Hofstede szerint ezek a közös problémák az alábbi dimenziók szerint nevesíthetők: *hatalmi távolság, individualizmus és kollektivizmus, férfiasság és nőiesség, valamint bizonytalanságkerülés*.
Munkám újszerűsége, hogy a szépirodalmat kapcsolja össze a kultúraközi kommunikációval, ezen belül is Hofstede dimenzióival. A mítoszok, hőstörténetek ismerete jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy megismerjünk egy idegen kultúrát, és megpróbáljuk megérteni tagjainak viselkedését. Annak ellenére, hogy évszázadokkal ezelőtt keletkeztek, hatásuk a mai napig érzékelhető.
Hofstede szerint egy társadalomban a kultúra magját képező értékek nem, vagy csak lassan és kis mértékben változnak. A hősök a kultúra egy kívülről tanulmányozható részét képezik, melyek megmutatják az értékeket.
Három ma is létező kultúrát választottam, melyek értékeit egy-egy hősi történet célirányos olvasása által elemeztem. A Hofstede könyvében található jellemzők jelenlétére, annak mértékére és fontosságára odafigyelve olvastam a műveket.
Hipotézisem az volt, hogy az így kapott eredmények meg fognak egyezni a Hofstede által végzett kutatások végeredményeként kialakított indexeivel, elfogadva azt, hogy a kultúrák valóban nem, vagy csak kis mértékben változnak az idők folyamán.
Vizsgálatom szinte teljes mértékben igazolta a hipotézist, csak a hatalmi távolság és a bizonytalanságkerülés tekintetében tértek el eredményeim Hofstede indexeitől. A különbségek oka lehet az eltelt hosszú idő a jelen és a vizsgált a műveknek a keletkezése között, de a kutatás eltérő iránya, szemszöge is okozhatta őket.

Pór Károly

Egy ünnep a politika hálójában. Az 1956-os forradalom politikai diskurzusa 2005-ben

Kommunikáció – magyar IV. évf. PTE BTK
Témavezető: Glózer Rita egyetemi tanársegéd, PTE BTK Kommunikáció- és Médiatudomány Tanszék

A dolgozat célja hogy az események mögé nézve megvizsgáljam a 2005-ös október 23-i nemzeti ünnep körüli politikai diskurzusokat.
Először egy elméleti keretben helyezem el a nemzeti ünnep, mint megemlékezési szertartás fogalomkörét, Paul Connerton és Kovács Éva írásai alapján. Visszatekintek a rendszerváltás időszakára, amikor '56 mítoszából nemzeti ünnep lett, és kialakult 1956 emlékezet formáló diskurzusa. Ezt követően meghatározom diskurzuselemzés formai kereteit, az elemzés menetét. A diskurzusra, - Foucault-i értelemben - mint kijelentések megtételét irányító szabályrendszerre tekintek.
Az elemzés leghangsúlyosabb része a beszédmódok meghatározása, amit a különböző megemlékezéseken elhangzott, és a sajtóban megjelent, politikusok megszólalásai, illetve, azon politikailag elkötelezett újságírói megnyilatkozások tartalomelemzése alapján végzek. Öt beszédmódot különítek el (1/a. A barikád két oldala; 1/b. A másik oldal; 2. '56 üzenete, 3. 56' mindenkié 4. Az ismeretlen forradalom) és a beszédmódokhoz hozzárendelem az őket létrehozó a szimbolikus pozíciókat, majd mindezeket három nagy értelmezési rendszerben helyezem el (irányításorientált, státuszorientált, emlékezésorientált), majd összefoglalom a diskurzuselemzésből nyert tapasztalataimat, és felvázolom a diszkurzív mező sematikus ábráját.
A legfontosabb tézisek az 1956-os forradalom 2005-ös politikai diskurzusát illetően:
1. Az 1956-os forradalom nyilvánosság előtt történő megítélése egymástól élesen elkülönülő beszédmódok, értelmezési rendszerek mentén történik.
2. Nincs pontos történeti narratívájuk az emlékezéseknek, maga a történelemi esemény, a forradalom, mint történelmi tény csak utalások formájában jelenik meg, konkrét eseményekről nem beszélnek a megszólalók.
3. A két legnagyobb párt, illetve a hozzájuk kapcsolható sajtóorgánumok inkább politizálnak, sok esetben kampányolnak, mintsem ünnepelnek, emlékeznek.
4. Beszédmódjukban kihangsúlyozzák a politikai csoportok a közelgő ötven éves évforduló jelentőségét, annak fontosságát, hogy az egész magyar nemzet egyként, közösen tudja ünnepelni a jubileumot. Arra azonban a 2005-ös ünnepségek, a 2005-ös diskurzus alapján nem sok jel mutat, hogy a politikai pártok valóban közösen fognak, közösen akarnak ünnepelni 2006 októberében.

Szabó Márk

A konzervativizmus filozófiája és politikája

Nemzetközi tanulmányok V. évf. BCE TK
Témavezető: dr. Lánczi András egyetemi tanár, BCE TK Politikatudományi Intézet

A dolgozat a magyarországi konzervativizmus kutatásának szándékával íródott, s a cél elérése érdekében két, világosan elkülöníthető részből tevődik össze. Az első a konzervativizmus filozófiáját mutatja be, pontosabban: a konzervativizmusokat, *N. O'Sullivan* eszmetörténész tipológiáját segítségül hívva. Az általános kép felrajzolásának célja, hogy rávilágítson: nincs olyan, hogy „a konzervativizmus", mivel a konzervativizmus eszméjének alapvető ismertető jegyein túl az eszmei spektrum a radikálistól a „neo változaton" át (USA és Németország) a posztmodernig ível.
A dolgozat második fele a magyarországi politikai konzervativizmust vizsgálja, három kutatási módszerre ill. forrásra támaszkodva: (1.) kormányprogramok szakpolitikai (*policy*) elemzésére; (2.) releváns politikusi megnyilvánulások (országgyűlési felszólalások, stb.) elemzésére; (3.) két mélyinterjúra, egyrészt Pokorni Zoltánnal (alelnök, Fidesz – MPSZ), másrészt Dr. Bod Péter Ákossal (tanszékvezető egyetemi tanár, BCE Gazdaságpolitika tanszéke).
A dolgozat következtetései úgy foglalhatók össze, hogy (1.) Magyarországon tisztán konzervatív politikai párt nincs; (2.) szakpolitikai szinten jól elkülöníthető a baloldali és a jobboldali/konzervatív eszmerendszer megvalósulása, ill. annak hiánya; (3.) a nyugati politológia jobb- és baloldalfogalmai csupán erős megszorításokkal alkalmazhatók a magyarországi politikai életre; (4.) a nyilvánvaló gazdasági-kulturális inkonzisztencia (ld. jobb- és baloldal, „konzervatív paradoxon", stb.) okai a rendszerváltásban keresendők.

Tóth Brigitta Kinga

Néhány elképzelés a magyar demokratikus kultúra és állampolgári aktivizmus fejlesztéséről

Nemzetközi kapcsolatok szak, IV. évf. ZSKF
Témavezető: dr. Zsigó Ferenc PhD főiskolai docens ZSKF Politikatudomány Tanszék

Magyarországon, az 1989 júniusában kezdődő kerekasztal-tárgyalások eredményeként, az év október 23-án kikiáltották a III. Köztársaságot, majd az 1990-ben megrendezett országgyűlési és önkormányzati választásokkal intézményesen is lezajlott a rendszerváltás hazánkban. Fiatal demokráciánkat azonban a kezdetektől az állampolgári részvétel erősen szituatív jellege, s az állam egészétől való nagyfokú elidegenedés jellemzik. A dolgozat, választ keresve e problémákra, a magyar demokratikus kultúra fejlesztésének egy lehetséges irányát vázolja fel.
A magyarországi demokratizálódási folyamat főbb vonásainak elemzése nyomán megállapíthatjuk, hogy a hazánkban formálódó politikai kultúra gyengeségeinek hátterében a politikai rendszer meglehetősen zárt jellege áll. Így a demokrácia liberális formája mindenekelőtt az elit csoportok egymás, illetve az állampolgárok irányába történő nyitásával szilárdulhat meg; hozadékai, a közéleti aktivitás, a társadalmi tőke, valamint az állampolgári kultúra kialakulása pedig a demokráciával való általános elégedettség, a nemzeti büszkeség és a kollektív bizalom szintjének növekedését indukálhatják.
Napjainkban azonban a globalizációs folyamatok, az egyoldalú konzumkultúra terjedése mind nagyobb mértékben erősítik meg az apolitikus, individualista mentalitást. Ezen új kihívásokra a deliberatív demokrácia koncepciója jelenthet megoldást. A döntéseket megelőzően közös álláspont kialakítására törekvő deliberáció sikerének előfeltétele az állampolgárok nagyarányú részvételi hajlandósága és széleskörű kompetenciái, eredménye pedig az együttműködés és a közjó iránti elkötelezettség kialakulása lehet.
Ilyenformán, hazánkban a részvétel ösztönzése, a civil kezdeményezések támogatása, illetve az állampolgári ismeretek és készségek közoktatásban betöltött szerepének erősítése hozzájárulhatnak a magyarországi állampolgári kultúra létrejöttéhez, s idővel talán a deliberáció gyakorlatának kialakulásához is.

POLITIKATUDOMÁNY 2.

Bita Dániel Ferenc

Szerkesztőségi állásfoglalások az angolszász és a magyar nyomtatott sajtóban

Politológia szak, IV. évf. ELTE ÁJK
Témavezető: Mándi Tibor egyetemi tanársegéd ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet

Mi a sajtó feladata? Mi az a demokratikus újságírás? Miként alakult a sajtó és a politika kapcsolata Európában illetve a tengerentúlon? Egyáltalán: mit értünk a sajtószabadság alatt? Ezekre a kérdésekre is választ keresek dolgozatom első részében.
Endorsement – így nevezik a vélemény-újságírás azon műfaját, amelyben főként az angolszász világ nyomtatott lapjai választásokat és népszavazásokat megelőzően ismertetik álláspontjukat. A lapok vezércikkeikben rendre valamelyik párt vagy jelölt mellett érvelnek, és annak támogatására buzdítják olvasóikat is.
Véleményem szerint a nyílt és érvelő szerkesztőségi állásfoglalások – a deliberatív demokrácia koncepciójának megfelelően – hozzájárulhatnak a politikai rendszer jobb működéséhez, lehetőséget adnak a nyilvános vitára és segítik a választókat döntésük meghozatalában.
Dolgozatomban a 2004-es amerikai elnökválasztási kampány, a 2005-ös nagybritanniai és a 2006-os magyarországi korteskedés során közölt endorsementek bemutatásával igyekszem bizonyítani állításomat. Végezetül kitérek arra, hogy miért szokatlan e műfaj Magyarországon.
Kutatásom célja, hogy segítsem az idehaza kevéssé ismert, általam azonban a föntiek okán hasznosnak gondolt műfaj elméleti megalapozását, és rámutassak annak előnyeire. Vizsgálódásom során ugyanis azt tapasztaltam: a szerkesztőségi állásfoglalások a közbeszédből sokszor hiányzó racionális vita eszközei lehetnek.

Csabuda Péter

Az MKP a felvidéki magyarság védőbástyája

Történelem – ének IV. évf. EKF BTK
Témavezető: Ráczné dr. Horváth Ágnes, főiskolai tanár, EKF BTK Politológia Tanszék

Dolgozatom célja, hogy bemutassam: miként képviseli a Magyar Koalíció Pártja a szlovákiai magyar kisebbség érdekeit. Kutatásom során igyekeztem az MKP tevékenységét több oldalról megvilágítani. Pozsonyi utazásaim alkalmával a párt négy képviselőjével Bugár Bélával, Csáky Pállal, Duray Miklóssal és Dolník Erzsébettel készítettem interjúkat. Ezen kívül megkérdeztem az MTA Kisebbségkutató Intézetének igazgatójának, Szarka Lászlónak a véleményéti is a párt munkájáról.
Az MKP számos eredményt ért el a nyolc évig tartó kormányzás alatt: lecsendesítette a magyar kisebbség ellen irányuló nacionalista törekvéseket; fontos pozíciókhoz és tisztségekhez jutott; ezen kívül nagymértékben hozzá járult a magyarlakta települések fejlesztéséhez. Ezek jelentőségéről az interjúk és a szakirodalom alapján mondhatunk véleményt. Felmerülhet a kérdés, hogy miért éppen az MKP került vizsgálódásom középpontjába? Egyrészt azért, mert az MKP az egyetlen olyan határon túli magyar párt, mely nem szakadt ketté; másrészt egyetlen, mely uniós országban képviselteti a magyarság érdekeit.
Következtetésképpen megállapíthatjuk: ha valóban betölti az MKP a védőbástya funkciót, akkor megvan a modell, amit a többi határon túli magyar pártok is átvehetnek, s amely orvosság lehet a határon túli magyar kisebbségek betegségeire.

Fűri Zita Sára

A Siklósi Többcélú Kistérségi Társulás bemutatása

Politológia IV. évf. PTE BTK
Témavezető: dr. László Mária egyetemi docens, PhD, PTE-TTK Földrajzi Intézet

A kistérség, mint szervezeti egység, egy új fogalom a magyar közigazgatásban és a civil életben. Legfontosabb jellemzője, ami a dolgozatból is kitűnik, hogy egy adott térség önmagát ismeri a legjobban, ebből következik, hogy saját lehetőségeit, céljait önmaga tudja a legjobban meghatározni. Ahhoz, hogy az elképzelések megvalósuljanak, különböző szintű és nagyságú összefogásra van szükség. Természetesen minden szint, próbálja tágítani lefelé és fölfelé a határait, de ezek kulturálisan és anyagilag is behatároltak.
A dolgozatban bemutatásra kerül a kistérségi szint törvényi háttere.
Különös figyelmet fordít tehát a dolgozat a Többcélú Kistérségi Társulás jogi hátterének bemutatására, mivel a dolgozat fő vonalát a Siklósi Többcélú Kistérségi Társulás bemutatása adja. A dolgozat során bemutatom a vizsgált kistérségi társulás polgármestereinek kapcsolatrendszerét az általam készített interjúk és kérdőíves vizsgálatok alapján.
Fontosnak tartom a Kistérségi Társulás szerepét a mindennapi életben, ám ez a lehetőségektől messze nem képes kihasználni egyedi vonzerejét, számomra a kutatásból kiderült, hogy mely fejlődési lehetőségeket kell erősíteni, mely irányba kell elindulnia a kistérségnek ahhoz, hogy egy magasabb fejlettségi szintre kerüljön, mint kulturálisan, mint gazdaságilag.

Horváth Csaba

Gondolatkísérlet egy lehetséges decentralizált magyar közjogi rendszerről

Politológia, III. évf. ELTE TáTK
Témavezetők: Dr. Balogh László egyetemi docens – Dr. Hubay László mb. előadó, ELTE TáTK Politikai Tudományok tanszék

A dolgozat egy Magyarországot illető lehetséges decentralizált közjogi berendezkedésről szóló gondolatkísérlet. A felvázolt rendszer fő pilléreit

- Az elsődleges törvényhozó szervként funkcionáló alsóház és az általa választott kormány, mely a végrehajtói hatalom elsődleges szerve.
- Az alsóház felett korlátozott ellenőrzést gyakorló, az alsóház ciklusainak félidejében megválasztott felsőház.
- Az elsősorban a kormányzattól független állami szervek vezetőinek kinevezésénél döntő befolyással rendelkező, közvetlenül választott köztársasági elnök.
- És a jelenlegihez képest drasztikus mértékben kiterjesztett hatáskörű középszintű önkormányzatok-megyék vagy régiók- adnák.

Két irányelv együttes teljesülésére törekedve kísérli meg egy lehetséges közjogi struktúra főbb alkotóelemeinek leírását. Ezek közül az egyik a többszörös ellensúlyok és hatalommegosztás rendszerének irányelve, melynek elemei egymás ellensúlyaiként alkotnának egy komplex rendszert, szorosan épülve a közvetlen állampolgári véleménynyilvánítás jelenleginél gyakoribb megvalósulására. A másik irányelv pedig az ország kormányozhatóságának biztosítása. A fő cél tehát a rendszer alkotóelemeinek meghatározásakor az volt, hogy a hatalmi ellensúlyoknak a ciklusonkénti többszöri közvetlen állampolgári véleménynyilvánítással megerősített struktúrája lehetőleg ne váljon az ország kormányozhatóságának rovására.
A címben megfogalmazott decentralizáltság nem csak az ország területének közigazgatási decentralizálását jelentené a megyék vagy régiók hatásköreinek kiterjesztésével, hanem magának az állami szintű politikai hatalomnak a decentralizáltságát is, különválasztva az alsóházat és az ottani erőviszonyokat, tükröző kormányt az őket ellenőrző felsőháztól, és a párhuzamos hatalmat jelentő köztársasági elnöki tisztségtől.
A dolgozat egy, a fenti elvek szerint felépülő közjogi rendszer leírására tesz kísérletet.

Kiss Katalin Ágnes

Az országgyűlési frakciók működése, és szerepe a jogalkotásban

Politológia V. évf. ELTE ÁJK
Témavezető: Dr. Körösényi András DSc egyetemi tanár, ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet

Dolgozatomban az előző parlamenti ciklus (2002-2006) négy országgyűlési képviselőcsoportjának (MSZP, Fidesz – MPSZ, SZDSZ, MDF) törvényalkotási munkára épülő belső felépítését, illetve működését mutatom be. Témám fontos és hiánypótló jellegű, mivel a frakciók szervezetével és működési rendjével kapcsolatban alig születtek még tudományos jellegű írások, és a Házszabály sem foglalkozik a kérdéssel. Vagyis alig ismerjük a pártok „zárt ajtók mögötti" működését.
Mivel témámban kevés írott forrásanyag található, így főként az egyes képviselőcsoportok munkatársaival készített szakmai mélyinterjúk anyagára, illetve a megszerzett frakció alapszabályra támaszkodom. Alapfeltevésem, hogy az országgyűlési képviselőcsoportok a politikai élet önálló szereplői.
Elméleti kiindulópontom a parlamenteket általában jellemző belső pluralitás: ellenzékiség és kormánypártiság. A pluralitásból eltérő szerepek és szerepfelfogások következnek, amely alapvetően meghatározzák az adott frakció belső működését.
A szakmai interjúkon elhangzottak alapján részletesen ismertetem külön-külön a frakciók belső felépítését, továbbá azt a folyamatot, belső egyeztetési eljárást, ami törvények tárgyalásakor történik. Ez alapozza meg hipotézisem igazolását. A frakciók egyenkénti beható vizsgálata után a képviselőcsoportokat két szempont szerint vetem össze: a frakció mérete, illetve a kormány-ellenzék oldal szerint.
Konklúzióként elmondható, hogy frakció, kormány és a pártszervezet ugyanúgy politikai aktornak tekinthetőek, de mégis eltérő szerepeket vehetnek fel. E három politikai szereplő működése elválaszthatatlanul összekapcsolódik, azonban eltérő belső struktúrával, tagoltsággal, és belső logikával rendelkeznek és működnek. Dolgozatomban a frakciókkal foglalkozom részletesen.

Kőrösi Viktor Dávid

Államrendszerünk működése - ahogy a jog szól és ahogy működtetik

Politológia IV. évfolyam ELTE TáTK
Témavezető: dr. Balogh László egyetemi docens, ELTE TáTK Politológia

A dolgozat által tárgyalt témakörök – az államfő, az Országgyűlés, a kormányzat és az Alkotmánybíróság – két szemszögből lettek megvizsgálva.
Az első részben a politikatudomány leíró hagyományait követve tényszerűen megemlítjük a jogi szabályozás hátterét, különös tekintettel az alkotmány betűjére. Ennek praktikus okai vannak, hiszen így az Olvasó pontosan tudhatja, miről szól majd az elemző rész.
A dolgozat megírásában nagyobb hangsúlyt kapott az aktuális helyzet egy-egy adott intézményrendszert érintő elemzése. A feladat elvégzése szempontjából komoly nehézséget jelentett, hogy egy-egy aktus több intézményt is érint – pl. az államfő megválasztása az Országgyűlés által. Igyekeztünk hasonló esetekben úgy súlyozni, hogy oda kerüljön a kérdés, ahonnan „jobban hiányozna" a megemlítése.
Célunk e dolgozat megírásával, hogy a döntéshozók egy más szempontból is szemügyre vehessék a folyamatokat, így, nagyobb látótérrel könnyebb a jó döntést meghozni.

Róna Dániel

Szavazói magatartás Budapesten

Politológus – közgazdász IV. évf. BCE TK
Témavezető: Török Gábor egyetemi adjunktus, VCE TK Politikatudományi Intézet

Dolgozatomban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy mi határozza meg a budapestiek pártszimpátiáját? Kik szavaznak az egyes pártokra a fővárosban?
Leggyakrabban használt módszerem az ún. ökológiai következtetés volt, azaz a választási eredményeket összevetettem népszámlálási adatokkal. Emellett még sok közvetlen következtetést levontam a választási eredményekből, illetve közvéleménykutatási adatokkal is alátámasztottam állításaimat.
4 szempontot vizsgáltam: történelmi folytonosság, lakóhely, a lakóhely társadalmi összetétele, és az előző választások eredménye. Ezek alapján a fő eredményeim, következtetéseim a következők voltak:
A budapesti választói viselkedés egyik fontos magyarázóereje a történelmi folytonosság. Az egyes fővárosi kerületek, városrészek hasonlóan szavaztak a Horthy-korszakban; a 45-ös, 47-es választásokon; és napjainkban. A változó közigazgatási határok, választási törvények és korok ellenére, ugyanazok a kerületek voltak baloldaliak, jobboldaliak és liberálisok, mint ma.
A következő tényező, ami meghatározza a budapesti szavazói viselkedést, az a lakóhely. Az egyes kerületeknek különböző politikai arculata van, a főváros politikai térképe sokat elárul a pártpreferenciákról.
A budapesti kerületek szociológiai összetételét összehasonlítottam a választási eredményekkel, és arra a következtetésre jutottam, hogy a társadalmi státusz nagyban befolyásolja a pártválasztást.
Az utolsó változó, ami szerintem meghatározza a pártpreferenciákat, az az előző választások kimenetele. Ha meg akarjuk tudni azt, hogy egy városrészben milyen eredmény fog születni a következő választásokon, meg kell néznünk a korábbi eredményeket az adott helyen, és közelebb jutunk a kérdés megválaszolásához.

Sebők Miklós

Választási ígéretek és reprezentatív kormányzás – A mandátum-elmélet és korlátai

Közgazdász végzett BCE KTK
Témavezető: dr. Körösényi András egyetemi tanár, ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet

A parlamenti vagy elnök-választások előtt és után a mai demokráciákban az egyik legfontosabb kampánytéma mindig a korábbi választási ígéretek betartása, amely politikaelméleti szempontból számos problémát vet fel. Ezek egy része a reprezentatív kormányzás elméletéhez kapcsolódik. Ha Hannah Pitkinnel elfogadjuk, hogy a kormányzáskor reprezentatív, ha a közjót valósítja meg, akkor az ígéretek esetleges nem teljesítését akár pozitívan is értékelhetik a választók.
A dolgozat a mandátum-elmélet egy Manin, Przeworski és Stokes által leírt modelljét alapul véve vizsgálja ígéretek és közjó viszonyát. A mandátum-elmélet e szerint három alapkérdésre adott pozitív válasz esetén érvényesül (ez a modell három alappillére), melyet három előfeltevés egészít ki.
A dolgozat első, elméleti részében a Manin és társai által leírt modell alapján vizsgáljuk külön az egyes alappilléreket, valamint a rendszer koherenciáját. A második részben a magyar politikatörténetből vett gyakorlati példákkal illusztráljuk az első fejezetben érintett problémákat. A példák segítségével világosabbá tehetőek a mandátum-elmélet erényei és korlátai, és következtetéseket vonhatunk le az elmélet továbbfejlesztésének irányáról.

Tábori Ferenc

Az első Kisgazdapárt

Politológia III. évf. ELTE TáTK
Témavezető: dr. Balogh László egyetemi docens, ELTE TáTK Politikai Tudományok Tanszék

Dolgozatommal az 1909-ben a birtokos parasztság által, annak érdekeinek képviseletére alapított első Kisgazdapártot mutatom be, mely véleményem szerint egy agrár-érdek párt.
Elemzem a párt megalakulásnak sajátos körülményeit, bemutatom annak tevékenységét és célkitűzéseit, programjait. Bemutatom a pártban beállt változásokat 1909-1922-ig, majd Bethlen István és társainak a párthoz való csatlakozása után, hogyan szorultak ki, ill. hogyan vesztették el saját párjukat a kisgazdák.
A párt változásaival kapcsolatban a leghangsúlyosabbnak azt tekintem, hogy a párt megalakításakor még egy egységes parasztpárt volt, ám ez az I. világháború után ez megváltozott. Mivel a pártba különböző értelmiségi csoportosulások is beáramlottak, valamint egyesült a „másik" Kisgazdapárttal. Mellyel a pártban jelentősen megnőtt a konzervatív tisztviselők és értelmiségiek száma, megjelentek a közép- és nagybirtokosok (bár súlyuk nem igazán volt érezhető), valamit a dzsentri és katonatiszti csoportok is. Így a párton belül lényegében öt (érdek) csoport jött létre, melyek nem csak a kormány kormánykoalíció más politikai csoportjaival, vívtak napi politikai küzdelmet, hanem sok esetben egymással is, sokszor úgy tűnnek, mintha külön pártok és frakciók lennének. Tehát az 1909-1918 között egységesnek tekinthető parasztpártból a 1920-ra egy az agrár érdekeket képviselő, több jól elkülöníthető csoportból álló gyűjtőpárt jött létre.

Turbucz Dávid

A politikai rendszer jellege a Horthy-korszak első tíz évében

Politológia III. évf. ELTE TáTK
Témavezető: dr. Balogh László egyetemi docens, ELTE TáTK Politikai Tudományok Tanszék

„A politikai rendszer jellege a Horthy-korszak első tíz évében" c. dolgozatom célja a megnevezett periódus politikai rendszerének, annak jellegének nemzetközileg használt politológiai fogalmakkal történő jellemzése. Természetesen ezen fogalmakat csakis különféle korlátozásokkal lehet a magyar viszonyok jellemzésére alkalmazni. A fogalmak vizsgálata - a korlátozások megfogalmazása - során önálló megállapításaimon keresztül jutok el végül egy saját definíció megalkotásához.
A dolgozat bevezetőjében - a vizsgálat kiindulópontjaként - a rendszer megalkotójának, Bethlen Istvánnak, világ- és társadalomképét, eszmei-politikai gondolkodását mutatom be, mely alapvetően meghatározta a későbbi politikai rendszer jellegét. Dolgozatom három jól elkülöníthető részre tagolódik. A korlátozott parlamentáris demokrácia c. fejezetben a politikai rendszer leíró elemzésére kerül sor: a törvényhozó hatalom, a választójog, a kormányzati hatalom, az államfői jogkör illetve a közigazgatás bemutatása során. A második rész - az első fejezetre támaszkodva - a linzi autoriter rendszer fogalom vizsgálatát végzi el, egyrészt az egész rendszerre vetítve, másrészt pedig a linzi négy kritérium alapján. A harmadik fejezet Sartori pártrendszertipológiája alapján a pártrendszer jellegét, s a pártrendszert alkotó pártok funkcióit írja le.
A tanulmány összegzésében olvasható saját definícióm a politikai rendszer jellegéről, mely szerint egy ***alapvetően - de nem kizárólagosan - konzervatív mentalitású, parlamentáris intézményrendszeren alapuló*** [***parlamentáris elemeket felmutató***], ***korlátozottan versengő (pragmatikus) hegemonisztikus pártrendszerű autoriter rendszerről*** [***zárt hegemóniáról***] beszélhetünk.

Ughy Márton

A blog magyar politikára gyakorolt hatása a Gyurcsány-blog tükrében

Politológia (BA) I. évf. ELTE ÁJK
Témavezető:-

Mire jó a blog? Személyes napló, amatőr zsurnalisztika, családi album, unaloműző vagy egyszerűen egy önkifejező eszköz? A kommunikáció egy legújabb szeszélye vagy forradalmi vívmánya? Érdemes e kutatni, vagy egyáltalán foglalkozni vele?
Olyan világban élünk, ahol másodpercenként születik egy blog, és minden második másodpercben megszűnik egy másik. Egyedül hazánkban több mint százezer, világszerte pedig több millió webnapló létezik, tehát egy figyelemreméltó jelenséggel állunk szemben. A dolgozat célja bemutatni a blog hatásait politikára és politikai kommunikációra – elsősorban Magyarországon.
A tanulmány keretét az internet, a blog és az információs társadalom fogalmainak ismertetése, majd a webnapló történetének bemutatása teszi ki. A téma kifejtésének gerince két részre oszlik, melyet a Gyurcsány-blog fog össze. Az első rész az üzleti világra koncentrál, mivel a mindent behálózó gazdasági világ egyfelől gyorsan fejlődik és a leginnovatívabb, másfelől a politika is számos megoldást próbál innen adoptálni. A második részben vizsgálat tárgyává válnak a politika és politikai kommunikáció számára a blog által kínált lehetőségek, a webnapló internetes kampányba való illeszthetősége, az interaktivitás és a közösségépítés. Az említett két szakaszt átszövi a Gyurcsány-blog elemzése a bennük említett kritériumok alapján.
A dolgozatból kiderül, hogy – megfelelő hozzáértés és internetpenetráció mellett – az internetes kommunikáció talán eddigi leghatékonyabb eszközéről van szó. Elődei hibáit kikerülve egyetlen hátránya, hogy a bloggal és közönségével aktívan kell foglalkozni.

.

POLITIKATUDOMÁNY 3.

Antik Dalma

A német (gazdasági) újjászületés, a „gazdasági csoda”

Nemzetközi kapcsolatok III. évf. ZSKF
Témavezető: Dr. Szatmári Péter, CSc, intézetvezető, főiskolai tanár, ZSKF Nemzetközi és Politikai Tanulmányok Intézet

A dolgozat célja a II. világháború után kialakult nyugatnémet gazdasági modell meghatározó elemeinek bemutatása és bebizonyítása annak, hogy a szociális piacgazdaság alkalmazásának igen nagy szerepe volt a Német Szövetségi Köztársaság ’50-es évekre tehető gazdasági újjáéledésében.
Ennek keretében bemutatja Németország háború utáni állapotát és az utat a kettéosztottsághoz, a két német állam kialakulásához. Jelentős részét képezi a német szociális piacgazdaság alapjainak megteremtéséről szóló fejezet, majd rávilágít a 60-as évek közepétől felmerülő problémákra és az utána alkalmazott megoldási javaslatokra. A dolgozatban megtalálható egy rövid rész a Német Demokratikus Köztársaság gazdaságáról és annak összeomlásáról, de ki kell hangsúlyozni, hogy nem célja a két német állam gazdaságának összehasonlító elemzése.
A világgazdaságban betöltött fontos szerepe ellenére az újjáegyesülés óta még mindig nem áll stabil alapokon a német gazdaság, igen nagy megterhelést jelent az ország számára a keletnémet területek felzárkóztatása. Németország letért a szociális piacgazdaság útjáról és napjainkban az angolszász gazdasági modell felé hajlik. Szükség van a német gazdaságpolitika újragondolására, illetve újrafogalmazására és talán a szociális piacgazdaságra való visszatérés lenne a megfelelő választás számukra, mely a német „gazdasági csoda” másfél évtizede alatt bebizonyította, hogy megfelelő alkalmazása során van esély arra, hogy felvirágoztasson akár egy romokban heverő gazdaságot is.

Baksa Eszter

Vándorlások a XXI. században. A személyek szabad mozgásának társadalmi és gazdasági hatásai Magyarországon az uniós csatlakozás után

Politológia IV. évf. PTE BTK
Témavezető: Laczkóné dr. Tuka Ágnes, PTE BTK Politikai Tanulmányok Tanszék

Az Európai Unióhoz való csatlakozás után a magyar társadalomra és gazdaságra – több mint két év után - már kimutathatóan hatással volt a személyek szabad mozgása. Ezalatt, nemcsak a magyar munkavállalók más tagállamokban való munkavállalását értem, hanem az uniós polgárok Magyarországon való munkába állását is. Az emberek ilyenfajta migrációjával a politikai életnek is foglalkoznia kell, a politikai intézményeknek is alkalmazkodniuk kell a kialakult helyzethez.
Mégis azt mondhatjuk, hogy a csatlakozás nem növelte, de nem is csökkentette a munkavállalók külföldre való távozásának kedvét, viszont nagyban megkönnyítette az adminisztrációt, a határátkelést, világosabban megjelentek az igények, és színre léptek az ezekre építő közvetítőcégek.
Az Európai Bizottság 2006-ot a munkavállalói mobilitás európai évének jelölte. A munkavállalói mobilitás két tényezőre bontható: a foglalkozási mobilitásra és a földrajzi mobilitásra. Az előbbi arra utal, hogy milyen gyakran változtatunk állást, az utóbbi pedig arra, hogy milyen gyakran költözünk egyik régióból (esetleg országból) a másikba. Az Európai Unió a világ vezető gazdasági nagyhatalmává szeretne válni, ehhez fontos a munkavállalói mobilitás megkönnyítése – ezen belül is a földrajzi –, és a fennálló jogi, gyakorlati vagy éppen társadalmi, pszichológiai akadályok elhárítása.
Az EU három konkrét cél megvalósítása érdekében jelölte ki 2006-ot a munkavállalói mobilitás európai évének: tájékoztatás nyújtása, bevált gyakorlatok cseréje, tanulmányok támogatása. Az Európai Unió bizonyos régióiban és ágazataiban magas a munkanélküliség, másutt viszont a munkaerőhiány okoz problémákat. A globalizáció növekedésével valószínűleg a földrajzi mobilitás is fokozódik. Jelenleg az Európa előtt álló legnagyobb kihívás az akadályok elhárítása.
Dolgozatomban elsősorban az Európai Unióban való munkavállalásra összpontosítok, a munkavállalás feltételeire. Vizsgálom, hogy a magyar állampolgárokat milyen jogok és kötelezettségek illetik meg az EU többi tagállamában – kiemelten Nagy-Britanniában –, ha külföldön akarnak dolgozni, továbbá azt is, hogy a Magyarországra érkező munkavállalókhoz hogyan viszonyulnak a magyar hatóságok és a munkaerő-piac. A munkaerő áramlást tehát két aspektusból közelítem meg: a kiáramló munkaerő és a beáramló munkaerő nézőpontjából.
Fontos kérdésnek tartom az előttünk álló jövő lehetőségeinek megvizsgálását is, hiszen 2007-től az Európai Uniónak 27 tagállama lesz Bulgária és Románia csatlakozásával. Magyarország sokszor hangoztatta, hogy az unió munkaerőpiacát liberalizálni kellene, megnyitva a határokat a szabad munkaerő-áramlás előtt, de vajon hogyan fogunk viszonyulni a két új csatlakozó állam mobil, dolgozni szándékozó állampolgáraihoz? Tanulmányomban ezt a kérdést is szeretném körbejárni, hiszen így ismerhetjük meg igazán a magyar munkaerőpiac érdekeit és ellenérdekeit, melyek egyszerre jellemzik e szektort.
A munkavállalók migrációját elsősorban politológiai szempontokból vizsgálom, és kiemelten kezelek egy-két jogi kérdést is. A témának persze lehetnek más értelmezési lehetőségei is (pl. a migrációval foglalkozó szociológiai elméletek, a különböző közgazdaságtani elméletek, vagy a történettudomány szempontjai), de jelen esetben a társadalompolitikai jelenségeivel és folyamatainak lényegi összefüggéseivel foglalkozom.

Dunai Rita Erzsébet

Svájc és az Európai Unió

Nemzetközi kapcsolatok szak, IV. évf. ZSKF
Témavezető: Schottner Krisztina főiskolai adjunktus, ZSKF Történelem és Földrajztudomány Tanszék

A dolgozat célja, hogy választ keressek arra a kérdésre, hogy miért döntött úgy Svájc, hogy kimarad az európai országokat egyesítő szervezetből, az Európai Unióból. Munkám során kifejtem, hogy melyek azok a különlegességek, amelyek Svájc számára „beváltak", és hozzájárultak, hogy az ország nemzetközi viszonylatban is gazdag és sikeres legyen. Ezért fontosnak tartom bemutatni az ország egyedi vonásait: a közvetlen demokráciát, a többnyelvűséget, a hagyományos svájci semlegességet. A svájci kormány hosszútávú céljai között megjelölte az unióhoz való csatlakozást, a lakosság azonban a népszavazási kísérleteke során mindig elutasította a csatlakozást. Tehát szemben áll egymással a lakosság és a kormány akarata. Vajon melyik az erősebb? Svájc esete egyedi, hiszen a népszavazás intézménye különlegesen erős, és az ott megszületett döntés kötelezően végrehajtandó. Tehát amíg a lakosság nem érzi úgy, hogy az integráció számukra több előnyt jelent, mint hátrányt, valószínűleg változatlanul azzal szemben fog állást foglalni. Véleményük lassú megváltoztatásában bizonyára szerepet kapnak a svájci politikusok is. Jelenleg azonban a legerősebb pártnak az integráció-ellenes Svájci Néppártot tekinthetjük, amely nyíltan fellép a csatlakozás ellen. Valószínűleg az is sokat jelentene, ha az EU-nak sikerülne működését demokratikusabbá, átláthatóbbá tenni. Véleményem szerint, amíg mindez nem történik meg, Svájc továbbra is igyekszik majd a maga útját járni, esetleg újabb bilaterális szerződésekkel megerősíteni az együttműködést.

Faragó Katalin Ágnes – Tarjányi Krisztina

Média és demokrácia Oroszországban

Nemzetközi tanulmányok V. évf. BCE TK
Témavezető: Kováts Roland igazgatóhelyettes

Dolgozatunkban az orosz média helyzetét vizsgáltuk Vlagyimir Putyin első elnöki ciklusában. Bemutattuk az orosz sajtószabadság, a független újságírás helyzetét. A média helyzete szorosan összefügg az adott országban létező (demokratikus) elvek tiszteletben tartásával, ezért figyelmünk központjában mindvégig a demokrácia fejlődése, a társadalmi gondolkodás mikéntje állt.
Amellett, hogy igyekeztünk bemutatni az orosz média vonásait, dolgozatunk során felmerültek további kérdések, amelyek az orosz valóság demokratikus voltát firtatják. Így például első és legfontosabb kérdésként azt vizsgáltuk, hogy demokratikusnak tekinthető-e az orosz média, találunk-e párhuzamot a médiavilág és a politikai vezetés berendezkedése között. Képes lehet-e az orosz társadalom, letudva gyerekbetegségeit, a jövőben egy politikai felelősségtudattal bíró érett, a kapitalista gazdasági rendszerben önállóan élni tudó társdalommá válni? Milyen szerepet tölthet be mindebben a tömegkommunikációs folyamatok szabadsága? A kérdés megválaszolása érdekében sorra vettük a legfontosabb médiaelméleteket, majd megvizsgáltuk, mennyiben alkalmazhatóak ezek Oroszország esetében.
Ahhoz, hogy megérthessük, hogyan is működik az orosz demokrácia – amennyiben beszélhetünk egyáltalán nyugati értelemben vett, klasszikusan értelmezett konszolidált demokráciáról –, megvizsgáljuk a média oroszországi szabályozását, állapotát, működését, miközben egyrészt rávilágítunk a hiányosságokra és gyenge pontokra, másrészt kiemeljük a jól működő területeket. Dolgozatunkban mérlegeljük továbbá a sajtószabadság és a demokrácia jövőjének az esélyeit, rámutatunk arra, hogy az orosz média a politikai vezetéshez hasonló kifejezésekkel jellemezhető.

Gyene István Hunor

A német pártrendszer fejlődéstörténete és jelenlegi helyzete

Politológia – történelem V. évf. DE BTK
Témavezető: dr. habil. Szabó Tibor tanszékvezető, egyetemi docens DE BTK Politikatudományi tanszék

Munkánkban a németországi pártrendszer keletkezési és fejlődési tendenciáinak elemző vizsgálatára teszünk kísérletet.
Mindenekelőtt röviden megvizsgáljuk azt, hogy milyen jelentésbeli módosuláson esett át maga a „párt", mint szó, és később, mint szervezet jelölő kifejezés az évszázadok folyamán Németországban, illetőleg miként értelmezi a fogalmat napjaink politológiája, valamint a német törvénykezés. Ezek után a mintegy másfél évszázados múltra visszatekintő német pártrendszer fejlődéstörténetének összefoglaló jellegű bemutatása következik. Ismertetjük az első formációk keletkezésének történeti körülményeit, elhelyezzük a pártokat a császári (bismarcki), a weimari, a hitleri és a „német katasztrófát" követő évtizedek talaján.
Ezt követően rátérünk a pártrendszer 1990 óta tartó centripetális szakaszának részletesebb tanulmányozására: egyenként végigkísérjük minden jelenlegi releváns (parlamenti) párt szemszögéből a 2005. évi választásokig tartó időszakot, nagyobb hangsúlyt fektetve a belső változásokra, a különböző választásokon elért eredményekre. Felvázoljuk azt a pozíciót, amelyből a pártok elébe nézhettek az előrehozott választásoknak.
Azután bővebben igyekszünk bemutatni a magát a választást megelőző kampányidőszakot, a választási eredményeket, a pártok reakcióit, a kabinetalakítás feltételeit, az ország kancellár- asszonyát, szólunk a kormány összetételéről, a kormányprogramról, a média és a piac reagálásáról.
Munkánk zárásaként felállítunk egyfajta „fejlődéstörténeti tipológiát", s ismertetjük a német pártrendszert - megítélésünk szerint - jelenleg is jellemző főbb mechanizmusokat.

Kasznár Attila

A jövő nagyhatalma: Kína

Politológia IV. évf. ME BTK
Témavezető: Hosszú Hortenzia tanársegéd, ME BTK Politikatudományi tanszék

A Szovjetunió felbomlásával megszűnt az a viszonylagos kiegyensúlyozottság, amelyet a nemzetközi politikában a kétpólusú világrend tudott biztosítani. Az elmúlt tizenöt esztendőben az Amerikai Egyesült Államok egyedüli nagyhatalomként és totális érdekérvényesítőként maradt jelen a nemzetek nagy közösségének színpadán. Az államok közötti viszony azonban ugyanúgy nem viseli el hosszútávon az egyeduralom jelenlétét, ahogy a modern társadalmak is igyekeznek lerázni a vállukról minden diktatórikus és parancsuralmi rezsimet. Egyre több érv szól amellett, hogy az Amerikai Egyesült Államok abszolutisztikus nagyhatalmi státusza mindinkább tarthatatlanná válik, s megjelennek a trónkövetelők.
A hatalomból részesedni kívánók legmarkánsabb képviselője: Kína. Ez az óriási ország egyelőre kéri az őt megillető helyet a világ gazdasági és politikai elitjében, ám hamarosan elkövetkezik az idő, amikor nem kérni, hanem követelni fogja ezt a pozíciót.
El kell felejtenünk, a Kínáról bennünk élő képet, s egy újat kell felépítenünk. Ehhez viszont szükséges, hogy mindjobban megismerjük azt a világot, amelyet eddig csak az elmaradottság vidékeként tartottunk számon. Munkám célja, hogy ennek az új Kína-képnek a bemutatását próbálja meg segíteni azzal, hogy felvázolja a világ legdinamikusabban fejlődő országának politikai rendszerét.
Ennek keretében, rövid általános áttekintést kívánok nyújtani az ország földrajzáról és gazdaságáról. Ezt követően fontosnak látom, hogy Kína XX. századi történelmét áttekintve, mintegy a társadalmi folyamatok sodrásán keresztül eljutva a napjainkban fennálló politikai rendszerhez, azt tüzetesebb elemzés alá vessem, érintve az alkotmányt, a választási rendszert, a politikai pártokat és a civil szervezeteket, valamint a külpolitikát.

Kiss Nóra

António de Oliveira Slazar és az Estado Novo rendszere Portugáliában

Politológia III. évf. ELTE TáTK
Témavezető: dr. Lichtenstein József megbízott előadó, SZTE ÁJK Alkotmányjog Tanszék

Dolgozatom témája António de Oliveira Salazar, és az Estado Novo politikai rendszere Portugáliában. Portugáliát, ezt Európa nyugati peremén fekvő kis országot már-már közhelyszámba megy Magyarországhoz hasonlítani. Hosszú távon egy nagyobb lélegzetű komparatív kutatást szeretnék készíteni a két ország kapcsán, a politikai kultúra fejlődésének témakörében, a rendszerváltozástól, a demokratikus fejlődés tükrében. Nagyon fontosnak és előre mutatónak találom Portugália vizsgálatát Magyarország szempontjából, hiszen 15 évvel előttünk jár, egy hasonló fejlődési úton. Feltételezésem szerint fontos következtetéseket vonhatunk le belőle saját jelenünkre, jövőnkre nézve. Az Estado Novo rendszere igen meghatározó a portugál társadalom és politika szempontjából mind a mai napig. Mivel magyar források a témában korlátozott számban léteznek, és azok sem vágnak egybe tökéletesen a számomra fontos szempontokkal, kutatásom első lépéseként az Új Állam politikai berendezkedését, a salazarizmus ideológiáját, valamint a rendszerben a portugál állampolgárok létezésének kereteit vizsgálom ebben a dolgozatban.
Elsőként rövid betekintést nyújtok az ország történetébe az 1910-es forradalomtól, azaz a demokratikus rendszer bevezetésétől indulva. Fontosnak találtam a téma kifejtéséhez egy rövid összefoglalást Salazar életrajzáról, illetve politikai gondolkodásáról, és az azt formáló hatásokról. Dolgozatom leghangsúlyosabb része az 1933-ban elfogadott alkotmány ismertetése. Részletesen foglalkozom a köztársasági elnök, a miniszterelnök és a kormány, a Nemzetgyűlés és a Korporatív Kamara jogköreivel, valamint e jogkörök fejlődésével, az alkotmány főbb módosításaival velük kapcsolatban, illetve a miniszterelnök jogköreinek de facto és de jure bővülésével. Kitérek azon mozgalmakra, szervezetekre, amelyeket a vezetés hatalma társadalmi támogatottságának szélesítése céljából hozott létre. Ilyen volt egyrészt az egyetlen létező párt, illetve pártszerű képződmény, az União Nacional; a félkatonai szervezet, a Legião Portuguesa, amelynek főként rendfenntartó szerepe volt; valamint az ifjúsági mozgalom, a Mocidade Portuguesa, amely a rendszer szempontjából megfelelő vallásos és politikai nevelést adott a fiataloknak. Az Estado Novo központi ideológiájának nagyon fontos elemét képezték a gyarmatok, amelyek része voltak a portugál élettér-elméletnek. Az Estado Novo idején a portugál gazdaságra a protekcionizmus volt főként jellemző, a második világháború utáni európai integrációs trendek ellenére is. Gazdasága hagyományosan a gyarmatok kiaknázására épült, a rendszer egyik alapköve volt a tengerentúli területek megtartása. Dolgozatomban röviden áttekintem a gyarmatok helyzetét és függetlenedési törekvéseit a diktatúra majd fél évszázados fennállása alatt, illetve összefoglalom a gyarmati háborúk történetét, mivel részben ez okozta a rendszer összeomlását. Végül röviden áttekintem a diktatúra ellenzékét, és annak evolúcióját 1926-tól a szegfűs forradalomig, 1974-ig, különös tekintettel egyes főbb, meghatározó mozgalmakra, illetve megmozdulásokra.

Komoróczki Tünde

Az Euro-Mediterrán Együttműködés alakulása 2005-ig, különös tekintettel a dél-kelet mediterrán országokra

Politológia IV. évf. ELTE TáTK
Témavezető: dr. Gazdik Gyula egyetemi docens, ELTE TáTK

Az európai térséghez szorosan kapcsolódó területi egység a közel-keleti és észak-afrikai mediterrán régió. Mind kultúrájában, mind pedig gazdasági tekintetben kötődött és kötődik Európához, nem véletlen, hogy az európai integrációval párhuzamosan ennek a térségnek az integrációjára, vagyis a fennálló kapcsolatok szorosabbá tételére is törekedtek az európai államok. E térséggel kapcsolatban erős politikai integrációról – az eltérő politikai hagyományok és politikai kultúra miatt – nem lehet beszélni. Dolgozatomban a térség – tehát az Európai Unió és Földközi-tengertől délre fekvő mediterrán államok – intézményesített politikai, gazdasági és kulturális együttműködésének bemutatására törekszem. Célom az 1995-ben a Barcelonai Nyilatkozat aláírásával Euro-Mediterrán Együttműködésként nevesített kooperáció három kérdéskörének körüljárása, történetének, a fejlődés jelenlegi szakaszának ismertetése.
Munkám első részében meghatározom a szóban forgó régiót, majd górcső alá veszem történetét, a Római Birodalom romjain létrejött iszlám és keresztény-zsidó kultúrkör konfliktusait, kooperációját és egymásra gyakorolt hatásait 1995-ig.
A Barcelonai Nyilatkozat elfogadása, amelyet pontosan 900 évvel az első keresztes háború meghirdetése után írtak alá a felek, új fejezetet nyitott a Földközi-tenger északi és déli államai kapcsolatában. Az Euro-Mediterrán Együttműködés, melynek deklarált célja a béke és stabilitás régiójának megteremtése, három pilléren nyugszik: a demokratikus értéken alapuló politikai kooperáción, a gazdaságok átalakításán a washingtoni konszenzusban lefektetetteknek megfelelően, illetve a kultúrák közötti párbeszéd folytatásán.
A hatékonyság érdekében az Európai Unió az Együttműködés keretei között meghirdetett nemzeti és regionális indikatív programokat finanszíroz az adott területeken, illetve valamennyi ágazatban meghatározott időközönként sor kerül a folyamatban részvevő államok szakértői és miniszteri találkozóira, konferenciáira.
A Folyamat jelenlegi szakaszában a gazdasági kooperáció tűnik a legsikeresebbnek, bár ez is alulmúlja a várakozásokat. A szabadkereskedelmi övezet létrehozásának 2010-es céldátuma már most legalább 5 évvel kitolódni látszik, s a gazdaságok átalakítása sem halad megfelelő ütemben. A politikai együttműködés terén a palesztin-izraeli konfliktus nagymértékben hátráltatja a tárgyalásokat, a demokrácia kiépítése országonként eltérő stádiumban van, de e tekintetben történtek előrelépések. A harmadik pillér szintjén különböző programok és szervezetek alakulnak a szociális, kulturális és humán területen. A nőkkel való bánásmód, a civil szervezetek helyzete, a tudomány és kultúra tekintetében tapasztalható meglehetősen eltérő civilizációs háttér miatt egyelőre korlátozottak az európai és délkelet mediterrán országok együttműködési lehetőségei.
Összefoglalásként azonban megállapíthatjuk, hogy mivel az Unió kínálta feltételeket a dél-kelet mediterrán országok elfogadták, a komoly nehézségek és az együttműködés időnkénti akadozása ellenére a kooperáció mindenképpen pozitívan fog hatni a részvevőkre.

Mandák Fanni

Polgárok Európája? - Kommunikáció, Konvent, Közeledés

Nemzetközi tanulmányok IV. évf. BCE
Témavezető: dr. Hajba Éva egyetemi docens, BCE TK Politikatudományi Intézet

Dolgozatomban napjaink egyik legaktuálisabb vitatárgyát, az Európai Alkotmányos Szerződést, ehhez kapcsolódóan az Európai Konvent munkamódszerét, illetve a reflexiós periódus eseményeit kívánom elemezni a kommunikációs stratégiák szempontjából. Célom bebizonyítani, hogy a szerződéstervezethez vezető út, s az azt követő időszak kommunikációjának közvetlensége, sokrétűsége hozzájárult, illetve hozzájárul a demokratikus deficit csökkentésének folyamatához. Az átláthatatlanság, a megfoghatatlanság, az elérhetetlenség több évtizede létező jelenség az Európai Unióban. Az Eurobarometer felmérései alapján azt mondhatjuk, hogy a hivatalosan 1969-től felmerült, majd az 1980-as évektől egyre jelentősebb nehézségeket okozó demokratikus deficit napjainkban is komoly problémákat okoz. Úgy vélem, hogy a 2004. október 29-én aláírt Európai Alkotmányos Szerződést kidolgozó Európai Konvent új típusú felépítése, kommunikációja és munkamódszere nagy mértékű előrelépést jelentett e kérdésben. A testület a civil társadalom felé történő nyitottságával visszanyerte az uniós polgárok megbecsülését és biztosította a munkafolyamatba való bevonásukat. Az állandó tájékoztatók, a párbeszéd a civil szervezetekkel és az állampolgárokkal, a lehetőség a Konvent üléseinek élő követhetése az interneten, a vitafórum megnyitása a testület honlapján, valamint az a tény, hogy a szervezet munkájának kezdetekor még tagjelölt státusszal rendelkező országok gyakorlatilag egyenrangú partnerként vehettek részt a tárgyalásokon, mind-mind az átláthatóság megteremtését szolgálták, mely eleddig oly nagy problémát jelentett az uniós állampolgárok számára.
Az Európai Konvent befejezte munkáját, s elkezdődött a ratifikációs folyamat. A jelenlegi reflexiós periódusban a politikai döntéshozók arra törekszenek, hogy az Alkotmányos Szerződés által lefektetett, a demokratikusság biztosításához szükséges intézkedéseket valamilyen formában megvalósítsák. Úgy vélem, amennyiben ezek az „elvek" a napi szintű intézményi gyakorlatban megvalósulnak, elmondhatjuk majd, hogy az Európai Unióban nem létezik demokratikus deficit.

Mészáros Piroska

A nem-állami politikai szereplők jelentőségének növekedése a XX. század második felében a nemzetközi politikai viszonyokban

Politológia V. ELTE ÁJK
Témavezető:Dr. Bíró Gáspár egyetemi tanár, ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet

A dolgozatom célja, hogy általános képet adjak a nemzetközi politikai viszonyok területén létező és működő nem-állami politikai szereplőkről. Vizsgálom a XX. század fordulóján, illetve második felében bekövetkező változásokat, amely nemcsak a nemzetközi politikai viszonyokat érintették, hanem ennek folyományaként az általam felvetett kérdésben is jelentős hangsúlyeltolódást eredményeztek. Akkorra tehető ugyanis a nem-állami szereplők számának és lehetőségeinek jelentős mértékű növekedése. Általános tendencia, hogy utóbbi egyre csak nő, sokszor a nemzetállamok rovására. Kísérletet teszek arra is, hogy meghatározzam a fogalom alá tartozó csoportokat, szervezeteket; valamilyen közös jellemzőt találjak, ami alapján egységesen nemzetközi politikai szereplőknek nevezhetjük őket.
A dolgozat második részében egyes csoportokon, szervezeteken keresztül mutatom be azt, hogy az adott entitás mikor, milyen körülmények között érheti el a nemzetközi politikai szereplői „státust". Azokat elemzem, amelyek esetében nemcsak elméleti, hanem reális esély is van arra, hogy bármelyikük politikai szereplővé váljon, illetve vált az utóbbi években (lásd nemzetközi szervezetek, terroristacsoportok, állammal nem rendelkező népek, transznacionális vállalatok, nemkormányzati szervezetek).
Szemben az államokkal, itt nehéz megállapítani a felelősség határait, mértékét, viszonyítási pontjait és egyáltalán kérdéses, hogy beszélhetünk-e itt felelősségvállalásról.
A téma megközelítésében nem kapcsolódok más, a szakirodalomban fellelhető szerző nézeteihez (csupán utalok rájuk), új szemszögből próbálom megközelíteni a problémát. Olyan fogalmakat használok a probléma leírására, mint a befolyásolási potenciál, azaz a képesség, ami alapján változást tudnak elérni az aktorok a nemzetközi politikai viszonyok területén, valamint a politikai szereplő lét megítélésének kontextus-függősége.
Különbséget teszek ugyanakkor állandó és nem állandó politikai szereplő között, ami azzal van összefüggésben, hogy az adott entitásnak már eleve politikai céljai vannak-e, vagy elsődlegesen nem politikai célok vezérlik, és csupán egy adott helyzetben kényszerül belépni (és utána kilépni is) ebbe a szférába.
Azt vallom, hogy bármely szereplőnek lehetősége van nemzetközi politikai szereplővé válni (aki tehát nemcsak létezik a nemzetközi viszonyokban, de a politika szférájában is tevőlegesen működik), bár más kérdés természetesen, hogy akar-e.

Németh Mónika

Az Európai Alkotmány Szerződés kudarca – Kockázatok és mellékhatások

Nemzetközi Tanulmányok III. évf. BCE TK
Témavezető: dr. Hajba Éva egyetemi docens, BCE TK Politikatudományi Intézet

Az Európai Unió alkotmányozási folyamatának lendületét 2005-ben az Alkotmány Szerződés ratifikálásához szükséges referendumok kudarca törte meg. A csalódást okozó eredmény két lényeges kérdést vet fel.

Elsőként azt vizsgálom milyen – talán figyelmen kívül hagyott - kockázatokat rejtett magában a Szerződés népszavazásokra bocsátása. Az Alkotmányban foglaltak hagynak esetleg maguk után kívánnivalót, vagy inkább az aktuális politikai környezet számlájára írható a kedvezőtlen fogadtatás? A két lehetőség közötti választást segíti elő a Szerződés legfontosabb tartalmi elemeinek értékelése, illetve a franciaországi referendum részletes bemutatása. Az elemzést politikatudományi aspektusból végzem, első sorban az Alkotmány Szerződés szövegére és több közvélemény-kutatási eredményre támaszkodva.

Másrészt felmerül a kérdés, hogy milyen következményekkel – vagy ahogy az alcímben fogalmaztam: mellékhatásokkal – jár az Alkotmány elutasítása, milyen utakon folytatódhat az európai integráció? A kezdeti bénultság után az Unió megkezdte a reflexió időszakát, a kudarc okainak feltárása után kísérletet tesz azok kiküszöbölésére. De jó megoldásokat választ-e, és ezek vajon pótolni tudják majd – akár csak átmenetileg is – azokat a mélyreható reformokat, amiket az Alkotmány hozott volna?

Dolgozatom lezárásának időpontjában még kérdéses a megindult folyamatok eredményessége. Mégis azt az álláspontot képviselem – és ezt igyekeztem is kellőképpen alátámasztani – hogy a kibontakozó válságnak számos pozitív hozadéka lehet, az Unió évtizedek óta maga előtt görgetett problémái végre felszínre kerülhettek, és ez esélyt jelent arra, hogy megszülessen a közös szándék orvoslásukra. A jelenlegi helyzetben a legfontosabb feladat, hogy az EU egységesen lépjen fel a globális színtéren, és erőt mutatva visszanyerje az állampolgárok bizalmát, helyreállítsa meggyengült legitimitást.

Varga Eszter

Az Európai Unió és tagállamai egészségpolitikája

Politológus V. évf. ELTE ÁJK
Témavezető: dr. Arató Krisztina egyetemi docens, ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet

A dolgozat két problémakört ismertet, egyrészről az egészségügyet, mint politikai rendszert kívántam elemezni, összetevőit országonként és uniós szinten bemutatni. A másik terület a tagállamok és az Európai Unió kompetencia megoszlásának vizsgálata volt, valamint foglalkoztam az egészségügy európai integrációjával. A tagállami és az uniós szintű egészségügyi rendszer összetevőinek vizsgálatából a következő konzekvenciákat vonhatjuk le. A tagállamok feladatai és nehézségei az egészségügy területén közös uniós szinten is relevánsak, ilyen problémák az egészségügy finanszírozhatatlansága, a demográfiai problémák, az egészségügyi dolgozók hiánya, valamint a növekvő átlagéletkor a ebben az ágazatban. Vannak olyan speciális nehézségek, melyek csak uniós szinten jelentenek problémát, ilyenek például a négy szabadságjog akadálytalan áramlásának biztosítása a szektorban, az egyes tagországok közötti árkülönbségek eliminálása a szolgáltatások terén, egységes minőségbiztosítási struktúra és gyógyszerpiac kialakítása, az akcióprogramok kialakítása és megvalósítása. Eltérőek az egészségügy szereplői uniós és tagállami színtéren, és más az a szabályozási keret is, melyben tevékenykednek. Az egészségügy európanizálódását vizsgálva kétségtelen tény, hogy az egészségügy európai integrációja megkezdődött, mégpedig a népegészségügy területén. Az egészségügy teljes integrációja azonban szinte lehetetlen feladat, hiszen egyrészt, egy rendkívül heterogén közösséget kellene egységes szabályozás alá vonni. Az egyes tagállamok egészségügyi rendszere szerfelett változatos képet mutat, egészségügyi kultúrájuk, szokásaik problémáik rendre eltérnek egymástól. Másrészt az egészségpolitika kialakítása speciális és aktuális ismereteket és direkt beavatkozási lehetőségeket követel meg. Így a betegek gyógyításával kapcsolatos területeken a nemzeti vezetés jobban átlátja a nehézségek forrását, és adekvátabb megoldással képes válaszolni a problémákra. Ugyanakkor a szupranacionális szint is bír előnyökkel, melyek főként azokon a területeken jelentősek, ahol összehangolt, sok, vagy minden tagállamot igénybe vevő együttműködéssel lehet célt elérni, ilyen területek a megelőzési, egészségnevelési, és -fejlesztési programok, valamint a vészhelyzet esetén megkövetelt egységes fellépés. Ez a megoszlás alakítja ki lényegében az Unió és a tagállamok közötti kompetencia megosztásnak kereteit ebben a szakpolitikában

SZOCIÁLIS MUNKA, SZOCIÁLPOLITIKA 1.

Antal Tibor – Hordósy Rita

Zsíroskenyér, pingpong és drogprevenció – A Magyar Éjféli Sport Egyesületek budapesti és pest megyei klubjai

*S*zociálpolitika IV. – szociológia III. ELTE TáTK
Témavezető: Csongor Anna ügyvivő szakértő, ELTE TáTK Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék

2006. február – júniusa között zajlott a Magyar Éjféli Sport Egyesületek megrendelésére az ELTE Társadalomtudományi Szakkollégiumának kutatása, melynek keretében az egyesület pest megyei és budapesti klubjait vizsgáltuk. Az egyesületek deklarált célja, hogy sportolási lehetőségeket nyújtson fiatalok számára, drog- és alkohol-prevenciós céllal.
Az éjszakai sportegyesületek foglalkozásain részt vevőket kérdőíves és csoportos interjús technikákkal mértük fel.
A kérdőíves felmérés két szakaszban zajlott: az első szakaszban az áprilisban lebonyolított csepeli bajnokságon részt vevők teljes körét mértük fel, míg a második alkalommal a kutatásba bevont klubokat jártuk végig, s az interjúk mellett számos kérdőívet is felvettünk.
A gyerekek kreativitását fokozandó választottuk a kérdőív mellé a csoportos interjú technikáját, mely segítségével a csoportfolyamatokba is betekintést nyerhettünk.
A klubok minél alaposabb megismerése végett a klubvezetőkhöz juttatunk el egy kérdéssort.
Dolgozatunk a klubok működésére, a tagok társadalmi háttérváltozóinak leírására és a csoportdinamikai folyamatokra fókuszál.

Ács Annabella

Megszokni vagy megszökni? Helyzetkép a kelet-magyarországi menekült nőkről 2006-ban

Szociálpedagógus III. évf. DE HPFK
Témavezető: Pálfi Sándor, főiskolai adjunktus, DE HPFK Gyermeknevelési Tanszék

Dolgozatomban a Debreceni és Békéscsabai Menekülteket Befogadó Állomáson tartózkodó nők helyzetét mutatom be a befogadottak szemszögéből. Célom a teljes populáció elérésével kérdőíves vizsgálat adatbázis felállításával és empirikus vizsgálataim feldolgozásával pillanatképet adni a nők életéről. A nagy fluktuáció miatt dolgozatomban inkább kvalitatív tényezők hangsúlyosak. A történeti háttér és jogszabályi feltételeinek ismertének fényében elemzem a jelenleg működő ellátási rendszert, annak előnyös és hátrányos oldalát bemutatva. Kiterjedt kapcsolatrendszer híján a hazánkba menekült nőknek egy olyan országban kell helytállniuk, melynek sem nyelvét, sem kulturális, politikai, menekültügyi sajátosságait nem ismerik. A társadalomba való beilleszkedésüket nemcsak a „köz" elutasító magatartása, de az előnytelen munkaerő-piaci helyzetük is nehezíti, mivel iskolázottságuk alacsony így szinte teljes mértékben az adott jóléti elosztási rendszer kiszolgáltatottjaivá válnak. Menekülésük jelentős státuszveszteséggel jár, amit részben kárpótol az átmeneti ellátás és biztonság érzése. Jövőre vonatkozó terveikben a munkavállalás dominál, és ennek rendelik alá magánéletüket, gyermekvállalásukat, szakítva tradicionális családfelfogásukkal. Szűk életterük, lakáskörülményeik kedvezőtlenül befolyásolják családi életüket. Szabadidejükben nincs lehetőségük az aktív pihenésre, rekreációra.

Baráz Judit

Családi életre nevelés- az iskolában? - szociálpedagógus szemmel

Szociálpedagógus III. évf. DE HPFK
Témavezető: Molnár Endréné főiskolai adjunktus, DE HPFK Szociálpedagógia Tanszék

A dolgozat kutatja a nevelési-oktatási intézményekben családi életre nevelés jelenét, megvalósítási módszereit.
A témához kapcsolódó szakirodalmakat alapul véve mutatja be a családok történetét, funkcióit, a családpedagógia, a családi életre nevelés szerepét, jelentőségét. Vizsgálja, hogy jelenleg milyen formában valósul meg a családi életre nevelés. Arra tesz kísérletet, hogy rávilágítson, a rendszeres, oktatási intézményben folytatott, preventív jellegű családi életre nevelés hiánya milyen hatással lehet a felnövekvő generációk jövőképére. Felhívja a figyelmet, egyebek közt arra is, hogy a rendszeres családi életre nevelés megléte elsősorban a szociális szakmában dolgozó szakemberek érdeke, mivel ezáltal csökkenne az ellátó-rendszerben súlyos problémával megjelenő kliensek száma. Ezen tények alátámasztására kérdőíves kutatás szolgál, mely Hajdúböszörmény középfokú oktatási intézményeinek végzős diákjai, valamint azok pedagógusai körében felmérte a családi életre nevelés jelenlegi helyzetét.
A diákoktól arról érdeklődtem, tisztában vannak-e a családi életre nevelés jelentésével, részesültek- e korábban családi életre nevelésben. A pedagógusok megkérdezésével -többek között- arról tájékozódtam, hogy ők végeznek-e családi életre nevelést, valamint hogy a pedagógiai gyakorlatban milyen hatást érzékelnek a rosszul funkcionáló családokból származó gyermekek viselkedésében.
Az eredményekből kitűnik, hogy ezekben az intézményekben nem, vagy alig valósul meg rendszeresen a családi életre nevelés, pedig fontosnak tartják mind a diákok, mind a pedagógusok egy boldogabb, szebb jövőképű generáció felnövekedése érdekében.

Endre Szilvia

Az interprofesszionális együttműködés vizsgálata a gyermekvédelem rendszerében

Szociális munka V. évf. PTE-BTK
Témavezetők: dr. habil. Kelemen Gábor, egyetemi docens, dr. Csürke József, egyetemi adjunktus, PTE-BTK Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék

Dolgozatomban az interprofesszionális együttműködés fontosságát, jelenlétét vizsgálom a gyermekvédelem rendszerében. Napjainkban az emberi problémák komplexitása, az élethelyzetek sokrétűsége hívja elő azt a segítő kapcsolatokat érintő sajátosságot, hogy egy klienssel több szakember is kapcsolatba kerül. Ezért fontos, hogy a szakemberek megosszák tapasztalataikat, véleményüket egymással a kliens és saját maguk érdekében is. A kliens köré segítés céljából szerveződő rendszer diszfunkcionális működése rendszerabúzus jelenlétét idézheti elő. Kialakulásának fő oka lehet a hatékony interprofesszionális együttműködés hiánya.
A dolgozatom központi kérdése: a szociális szférában dolgozó szakemberek együttműködése, annak hatékonysága hogyan, milyen eszközökkel növelhető? Többek között kitérek az interprofesszionális módon való tanulásra, a versengés, mint fejleszthető szociális készségként való megközelítésére, szakmai fórumok, tréningek szervezésének és a szakmai kamara létrehozásának fontosságára. Továbbá áttekintem angol gyermekvédelmi rendszerben megvalósuló interprofesszionális együttműködés gyakorlati példáit.
Kérdőíves felmérést végeztem Pécs Megye Jogú Város gyermekjóléti szolgálatainak családgondozói körében, mivel a Gyvt. értelmében elmondható, hogy a gyermekvédelemhez kapcsolódó feladatot ellátó szervekkel és személyekkel való kapcsolattartás megszervezése a gyermekjóléti szolgálatok feladata.
Hipotézisem szerint az észlelő- és jelzőrendszer tagjai közötti együttműködés hatékonysága alacsony. A gyermekjóléti szolgálat feladatait, hatáskörét nem ismerik megfelelően az észlelő- és jelzőrendszer tagjai. A kérdőíves felmérés igazolta hipotézisemet. Az eredmények alapján elmondható, hogy az együttműködés hiányának nemcsak a foglalkozások presztizsében fennálló hierarchia az oka, hanem a kompetenci-határok, egymás szakmájának nem megfelelő ismerete.

Gálbory Viktória

A fiatalok szexuális élete. 13 és 18 éves korosztály

Szociálpedagógia IV. évf., VTIF
Témavezető: Riez Andrea főiskolai adjunktus VTIF Szociális Képzési és Neveléstudományi Tanszék

Napjainkban a rohanó világ sok olyan dolog mellett elrohan, melyre igenis figyelnünk kellene. Dolgozatomban összefoglalom a fiatalok szexuális életét a 13 és 18 éves korosztály tekintetében.
Először röviden bemutatom témám kiválasztásának indokát, hogy miért gondoltam azt, hogy a fiatalok egyre inkább fiatalabb korban lépnek a párkapcsolatok világába.
Ezután feldolgozom a szakirodalmat Dr. Buda Bélán át Szilágyi Vilmos és sok más neves előadó és pszichológus gondolatain keresztül, kitekintést téve a szexológia történetre Magyarországon. Követve a téma történelmét, hogy miként alakult ki és milyen változásokon ment keresztül a párkapcsolat és ezen belül a szexualitás az idők folyamán. Vizsgáltam a szexuális viselkedés kialakulásának történetét Krafft- Ebing, bécsi idegorvos, Magnus Hirschfeld, Freud és Alfred C. Kinsey- amerikai vizsgálatát feldolgozva. Kitérek Freud pszichoszexuális szakaszaira és a szerepjáték tanulására.
Kicsit közelebbről megvizsgáltam, mi oka van valójában a szexualitásnak, mi az elindítója, kiváltója, hogy a nemi apparátus miként indul fejlődésnek a serdülőkorban, melyet a szexualitás biológiai alapjai című részében foglaltam össze.
Fontos kérdés, hogy az erotika és a serdülés miként bontakozik ki a mai fiatalok szemszögéből nézve és a másik nemmel való kapcsolat milyen személyiségtényezőket, hordoz.
Ki mit tekint a boldogsághoz vezető útnak a fiatalkorban. A témával kapcsolatos észrevételekhez nagy segítségét vettem Buda Béla „ A szexualitás modern elmélete" című könyvének. Emellett négy szempontban összefoglalva olvasható, hogy a fiatalok a partnerkapcsolatot és a szexuális kapcsolat miként élik meg, ezeket belső és külső tényezők miként befolyásolják (szülők, barátok, média).
Majd dolgozatom fő kutatási része, egy korábbi 1991 és 1996-os kutatás eredményeinek összesítése mellett kerül leírásra, illetve a felállított hipotézisem- mely szerint a fiatalok túl korán létesítenek először szexuális kapcsolatot egymással- kerül feldolgozásra a saját kutatási eredményeim tekintetében. Vizsgálatom helye és alanyai esztergomi iskolák diákjai voltak, akik között nyolcvan kérdőívet osztottam szét a téma kidolgozásához. Eredményeim igen elgondolkodtatóak, sok helyen érdekes eredményeket kaptam, melyeket a fiatalok önmaguk válaszaként írtak.
Úgy gondolom a témával igenis foglalkozni kell, remélem dolgozatom is elindít egyfajta közfigyelmet a kutatással kapcsolatban és megoldást tudunk találni a helyzet javítására.

Hanzséros Mária

Fogyatékos hallgatók helyzete a felsőoktatásban

Szociálpedagógia, végzett NYME BPFK
Témavezető: dr. Varga Szabolcs főiskolai adjunktus, NYME BPFK Társadalomtudományi Tanszék

A fogyatékossággal élő emberek nem csak a sérülésükből adódó problémákkal találják szembe magukat nap, mint nap, hanem egy vajmi kevéssé toleráns, teljesítménycentrikus társadalom előítéleteivel is meg kell küzdeniük. Az esélyegyenlőség megteremtésének kérdése egyre fontosabb, mert a fogyatékossággal élők jelenleg a magyar társadalom leghátrányosabb helyzetű csoportjai közé tartoznak. Az esélyegyenlőség megteremtésének egyik legfontosabb színtere az iskola.

A témaválasztásom az oktatás kérdéskörén belül a felsőoktatási képzésre esett. Elsősorban annak az okát kerestem, hogy miért csak ilyen kis létszámban képviseltetik magukat a fogyatékossággal élők ezen az oktatási szinten. Illetve, hogy az intézmények mennyire tesznek eleget az előírásoknak, amelyek az esélyegyenlőség megteremtését szolgálják.

A dolgozat két különálló részből áll. Az első rész olyan elméleti kérdéseket vet fel, mint a fogyatékosság definíciója, a társadalmi helyzet, illetve a nemzetközi és a hazai jogi keretek. A második részben a kutatást ismertetem.

A témát azonban nem a sérült hallgatók szemszögéből közelítettem meg, hanem az intézmények fogyatékosügyi koordinátorait kerestem fel kérdéseimmel. Így az ő véleményükre hagyatkozva írtam le a fogyatékossággal élők helyzetét és lehetőségeik érvényesülését.

Összességében azt tapasztaltam, hogy függetlenül attól, hogy vannak hiányosságai a jogi szabályozásnak, az igazán komoly probléma az, hogy a meglévő szabályok és lehetőségek sem érvényesülnek, tehát elsősorban az intézmények önálló döntése az, hogy mennyi időt, energiát és pénzt fektetnek a fogyatékossággal élő hallgatók segítésére.

Az új felsőoktatási törvény már sokkal nagyobb hangsúlyt fektet az esélyegyenlőség megteremtésére, mint az elődje. Azonban lehet, hogy a törvényi szabályozás nem elég, hiszen csak akkor éri el a célját, ha azt az illetékes vezetők megfelelő mértékben pártolják és megpróbálják érvényesíteni.

Hirsch Anna Janka

Az aszódi javítóintézeti nevelés (Jogi szabályozás és a szociális munka fiatalkorú bűnelkövetőkkel javítóintézetekben Magyarországon)

Szociális munkás szak IV. évf. PTE IFK
Témavezető: Varga István főiskolai adjunktus, PTE IFK Szociális Munka és Szociálpolitikai Intézet

Elsődleges célom volt a kutatásom során a fiatalkorú bűnelkövetőkkel mélyrehatóbban megismerkedni, elmélyülni a témában, mid szociális munkás szemmel, mind pedig jogi aspektusból. A téma terjedelme elég nagy, ezért én a kutatásomat leszűkítettem a magyarországi javítóintézetekre, ezen belül is az Aszódi Javítóintézetre.
A kutatási célom az volt, hogy bebizonyítsam, hogy ma Magyarországon a megfelelő szabályozásnak és a szociális munkának az együttes működésével lehet pozitív irányú javulást elérni a javítóintézeti nevelésre ítélt fiatalkorú bűnelkövetőknél. Hiszen egy ilyen típusú intézetben elengedhetetlen a megfelelő szabályozás épp úgy, mint a megfelelő egyéni illetve csoportos szociális munka.
A hipotézisem bizonyításához végig vezettem a XX. században keletkezett jogszabályokat kiemelve és elemezve a fontosabb részeket. Megpróbáltam összefüggést keresni a jogi szabályozások illetve a gyermekvédelmi törvény között. Emellett a meglévő irodalmakból szedtem össze a témához kapcsolódó fontosabb passzusokat. Majd a meglévő statisztikai adatokat újra elemeztem a témám szempontjából. A kutatáshoz ezeken kívül még interjút készítettem.
A kutatásom során próbáltam rávilágítani, hogy ma Magyarországon milyen bonyolult a fiatalkorúak szabályozása Hiszen egy- egy gyermek a javítóintézeti nevelést megelőzően már benne van a gyermekvédelmi rendszerben. Így, mind a statisztikai adatokból is kiderül minél korábban, és minél hatékonyabban kell elkezdeni a bűnözés elleni fellépést. A dolgozatom egyik eredménye mindenképpen az, hogy a mai javítóintézetekben elengedhetetlenül fontos a szakképzett szociális munkás jelenléte.

Hűse Ágnes

„Út a társadalomba"- az értelmi fogyatékosok integrációs lehetőségei a kultúra és sport területén

Szociálpedagógus szak III. évf. DE-HPFK
Témavezető: Szerepi Sándor, főiskolai adjunktus, DE HPFK Gyermeknevelési Tanszék

„Egy tökéletes világban mindenki egészséges és boldog; az emberek megértők és odafigyelnek egymásra. A mi világunk azonban korántsem tökéletes. Egyáltalán nem az! Magyarországon több tízezer értelmi fogyatékos ember próbál boldogulni az őket nem mindig támogató világban."
(Részlet az „Európa a hely, ahol élünk" című konferencia zárónyilatkozatából)
Korunk igen felkapott kifejezése az integráció, amely egységesülést, beilleszkedést, egyes részek egésszé való egyesülését jelenti. Ezt a megnevezést használják akkor is, amikor a fogyatékos személyek társadalomban való elfogadását próbálják elősegíteni.
Dolgozatom célja, hogy bemutassa a kultúra és sport területének azon lehetőségeit, amellyel elősegíthető az értelmi fogyatékosok társadalmi el-, illetve BEFOGADÁSA.
Ezen terület lehetőségeinek felkutatásához megismerkedtem a Magyar Speciális Művészeti Műhely Egyesület és a Magyar Speciális Olimpiai Szövetség munkásságával. Részt vettem az MSMME és az MSOSZ egyes rendezvényein, ahol videofelvételeket, fotókat készítettem, valamint lehetőségem nyílt több szervezővel, résztvevővel is interjút készíteni. Kérdőíves felméréseket készítettem a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Idősek Otthona és Értelmi Fogyatékosok Rehabilitációs Intézetében élő értelmi fogyatékos személyek és gondozói között.
Kutatásom eredményeként egyértelműen kijelenthető, hogy a különböző kulturális- és sportrendezvények, amelyeken értelmi képességeikben akadályozottak vesznek részt, s kapcsolatba kerülnek az ép, egészséges emberekkel, jelentősen hozzájárulhatnak a mentálisan sérült személyek társadalmi „el nem fogadottság" problémájának oldásához, személyes kapcsolatok szövődéséhez, végső soron pedig az előítéletek újragondolásához, lebontásához.

Kati István Balázs

Hangok nélkül. A hallássérültekkel való kommunikáció a szociális munkában

Szociálpedagógus végzett VTIF
Témavezető: dr. Semsey András főiskolai docens, VTIF Szociális Képzési és Neveléstudományi Tanszék

Dolgozatom a hallássérültekről, a hallássérültek kommunikációs lehetőségeiről szól a szociális munka dimenziójában. Tapasztalataim alapján rengeteg előítélet, tévhit és sztereotípia él az emberekben a hallássérültekkel kapcsolatban, hiszen kommunikációs eszközük olykor megriaszthatja azokat az embereket, akik nem rendelkeznek megfelelő információval a hallássérültek világáról.
A szociális munka problémával küzdő embereknek nyújt segítséget. A segítségnyújtás alapvető eszköze a verbális kommunikáció. Hallássérült személyek esetén ez az eszköz olykor inadekvált. Dolgozatom alaphipotézise az, hogy a hallássérültek sajátos kommunikációs rendszere miatt diszkrimináció alanyaivá válhatnak a szociális ellátások területén.
Az alaphipotézisből adódóan dolgozatom fő célja az, hogy információkat adjak a siketek és nagyothallók világáról kevesebb ismerettel rendelkező emberek számára, valamint, hogy felmérjem azt, hogy az átlagemberek és a szociális szféra mennyire tájékozott a hallássérültek világával kapcsolatosan.
Dolgozatom első része információkat ad a hallássérülésről, a hallássérültek társadalmi helyzetéről és a kommunikációs eszközükről. A dolgozat legterjedelmesebb részében felmérésemet és vizsgálatomat ismertetem: egy nem-reprezentatív felmérést, amelyből az körvonalazódik, hogy az átlag emberek tájékozottsága a hallássérüléssel kapcsolatban igen csekély. Előítéletek és sztereotípiák élnek a társadalomban a témával kapcsolatban. Kérdőíves vizsgálatom pedig a szociális feladatokat ellátó intézményekben végeztem el (szociális alap- és szakosított ellátást nyújtó intézmények, gyermekjóléti alap- és gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézmények, egészségügyi intézmények, büntetés-végrehajtási intézetek és önkormányzatok). A vizsgálatból kiderül, hogy az intézmények nincsenek megfelelően felkészülve a hallássérültek fogadására, ellátására. A dolgozatban feltett hipotézisek többsége igazolódott. A siketeknek és nagyothallóknak azonban – fogyatékosságukból kifolyólag – több segítségre lehet szükségük, mint ép embertársaiknak. Ez az ellentmondás sarkallt arra, hogy dolgozatomban esetleges megoldási módokat is közöljek a probléma megoldása érdekében. Az esetleges megoldási módok megfogalmazásába beleépítettem a dolgozatban szereplő siket és nagyothalló személyekkel készült interjú következtetéseit is. Így a közvetlenül érintettek igényei is megjelennek a leírtakban.
A dolgozatban felvetett probléma nagyon aktuális ma Magyarországon, amely társadalmi szemléletváltást kíván. A jogi szabályozás egyre erősebb ezen témában, viszont a társadalom gondolkodásának megváltoztatásához évekre, sőt évtizedekre lehet szükség.

Knapig Brigitta

Fogyatékossággal élők és a szexualitás

Általános szociális munkás III. évf. PTE IFK
Témavezető neve, beosztása: Jankó Judit főiskolai adjunktus, mestertanár, PTE IFK Szociális Munka És Szocálpolitikai Intézet

Az emberi szexualitás ezerarcú jelenség, amelyet a különböző kultúrák, vallások, korszakok egymástól gyökeresen eltérő módon értelmeznek, ezért ítélhető „kényes" témának. A szexualitás életjelenség, akár vállaljuk fontosságát, akár tagadjuk, csakúgy szükségszerű velejárója életünknek, mint a létfenntartási szükségletek. Az ember szexuális kérdéseivel való foglalkozás esetében a prűdség és a túlzott szabadosság szélsőségei meghatározó tényezők voltak abban, hogy hosszú időn keresztül a tudományos élet számára a nemiség tabu és jórészt feltáratlan terület volt. Mindez fokozottan érvényesült a fogyatékos emberek vonatkozásában. Az utóbbi évtizedekben a fogyatékkal élő emberek problémáit világszerte, így hazánkban is fokozottabb érdeklődés kísérte. Vannak, akik fogyatékos emberek forradalmáról beszélnek. Dolgozatomban a fogyatékkal élő emberek egy sajátos és a teljes emberi élethez szorosan hozzátartozó gondját, a szexualitást elemeztem. Először a fogyatékos személyeket megillető jogokat mutattam be, az újabb meghatározás a korlátozottság fő problémáját a társadalmi aktivitásból való kirekesztésben látom ennek a kirekesztésnek az egyik formája a szexualitás területén is jelentkezik. A kérdés sokoldalúságát szakirodalom alapján szemléltettem dolgozatomban. Főként az értelmi fogyatékkal élőket és a mozgáskorlátozottak szexualitására tértem ki. Mivel ez a téma a mai napig a társadalomban tabu, hazánkban sem foglalkoznak vele olyan részletességgel a szakirodalmak, és főleg az intézményekben sem eléggé, hogy korlátok nélkül felvilágosítást nyújthatnának. A dolgozat befejező részében saját kutatásomat mutatom be. Ebben a kérdésben önálló, az érintettekre vonatkozó kutatásokat nem tudtam végezni, emiatt támaszkodtam az intézmények munkatársainak beszámolóira.

Kocsispéter Edit

Jót tenni jó. A dévai Szent Ferenc Alapítvány tevékenységének bemutatása a szociális munka szempontjából

Szociálpedagógiai IV. évf. NYME BPFK
Témavezető: Sámson Tímea, főiskolai tanársegéd NYME BPFK Szociálpedagógiai Tanszék

A diákköri dolgozatom logikailag két nagy részre osztottam fel. Az első részében témámat elméleti megközelítésből tárom az olvasó elé, míg a második részben a kutatásom gyakorlati bemutatása és az elemzése áll.
Az első fejezetben Romániában élő magyar kisebbség életútját mutatom be a tragikus trianoni békediktátumtól a rendszerváltásig. Ez után rátérek arra, hogy rávilágítsak a párhuzamra, mely felfedezhető a romániai illetve a magyarországi kisebbségek között. A romániai magyarok identitás harca és a magyarországi cigány kisebbség megmaradása érdekében tett lépései között vannak közös pontok. A romániai magyar kisebbséget Magyarország leszakadt részeként kezelem. Ilyen megfontolás alapján a magyar tudomány által is elfogadott szakemberek nevelési és érzelmi momentumait jelenítem meg.
A szociálpolitika és a szociális munka már több évszázada jelen vannak a társadalmunk életében, melynek módszereit és eszközrendszerét az egyházak is alkalmazni tudják karitatív tevékenységük gyakorlásában. Az egyházak, mint „segítő szolgálatok" mindig nagy részét vállaltak magukra, melyre dolgozatom gyakorlati része is épül.
A szociális munka egyik legfontosabb része a gyermekek jó úton tartása, amihez a szakembereknek, így a szociálpedagógusoknak is, a nevelés pedagógiai és érzelmi elméleteivel tisztában kell lennünk. A nevelés elsődleges színtere a család, akiknek a szocializáció az egyik legfontosabb feladatuk. Röviden áttekintem az általános szocializáció feltételeit, majd a pedagógiai nevelés alapelveit mutatom be. Az affektív megközelítésben a személyiség alakulását az önértékelés és az optimizmus, valamint a nemek közötti különbözőségek elméleteit vázolom fel.
A kutatásom két részből tevődik össze, az első részben bemutatom a tanulmány alanyainak környezetét és az általam kiválasztott Romániában fontos és kiterjedt szociális munkát végző Szent Ferenc Alapítvány munkásságát. A kutatás második részében térek rá a kutatási probléma és kiválasztás megfogalmazására, majd az alkalmazott eljárásokra. A hipotézisek ismertetése után a kérdőívek feldolgozásának eredményeit mutatom be, majd azok pedagógiai, pszichológiai és szociálpedagógiai vonatkozásait elemzem.
Ezen leírat alapján, szívesen ajánlom figyelmükbe a dolgozatom elolvasását.

Kossuth Borbála, dr.

A hajléktalanok helyzetéről

Szociológia V. évf. ME BTK
Témavezető: Gyukits György egyetemi adjunktus, ME BTK Szociológia Tanszék

Napjainkban a társadalomban sok esetben méltatlan körülmények között élnek a számukban egyre növekvő hajléktalanok. Ez különösen előtérbe kerül a téli hónapokban az írott és az elektronikus sajtón keresztül is. Ahhoz, hogy sorsukon változtatni tudjunk, foglalkoznunk kell velük, meg kell ismernünk őket, körülményeiket, problémáikat, valamint azt az intézményrendszert is, amelynek feladata a velük való foglalkozás illetve segítségnyújtás.
Kutatásom célja a sztereotípiák feloldása mellett, a hajléktalanok demográfiai adatok szerinti összetételének a vizsgálata, valamint az általam végzett kutatási mintába került személyek hajléktalanságát kiváltó okainak és az intézményekben szerzett tapasztalatainak a feltérképezése.
A kutatás első részében - a hajléktalanság fogalmának rövid hazai és nemzetközi történetének áttekintése után - a Magyarországon jelenleg szervezetten működő hajléktalanokat segítő intézményeket elemzem mind számszerűleg, mind tartalmilag általában országosan és részletesebben Borsod-Abaúj-Zemplén megyére vonatkoztatva. Mivel kutatásom célja a hajléktalanná válás objektív és szubjektív tényezőinek feltárása is, a hajléktalanok összetételének különböző szempontok szerinti vizsgálata, ezért kutatási módszeremül a meglévő országos és régiós statisztikai adatok, valamint vonatkozó szakirodalom felhasználása, adatok szerinti elemzése mellett kérdőíves interjúk készítését választottam. A kérdőíveket egy miskolci átmeneti szállón és, egy szintén miskolci éjjeli menhelyen tartózkodó hajléktalan személyekkel töltöttem ki , illetve kérdeztem le.
A kutatás végén az értékelésekből következtetéseket vonok le. A hajléktalanoknak társadalomtól való elidegenedésének legfőbb okainak az empátia hiánya, a közömbösség, az elhamarkodott véleményalkotás, az előítélet, és az ismétlődő sztereotípiák tulajdoníthatóak. A szemléletváltozás nagymértékben elősegítené hajléktalanok társadalmi reintegrációját. Legfontosabb feladatként a hajléktalanok számítógépes regisztrációval történő számbavételét jelölöm meg, valamint valós és utópisztikus elképzeléseket vázolok fel.

SZOCIÁLIS MINKA, SZOCIÁLPOLITIKA 2.

Kovács Mariann

Szexuálisan bántalmazott gyermekek és fiatalok egy kutatás tükrében

Szociálpedagógia IV. évf. DE HPFK
Témavezető: Molnár Endréné főiskolai adjunktus DE HPFK Szociálpedagógiai Tanszék

A dolgozatommal azon feltevésemet szerettem volna igazolni, miszerint Békés megyében a gyermekek és fiatalkorúak ellen elkövetett szexuális jellegű bűncselekmények alakulása kedvezőbb képet mutat, mint országos szinten.
A dolgozat elkészítéséhez könyvtári kutatást végeztem, és feldolgoztam a szakirodalmakat; interjúkat készítettem a rendőrség és a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatok szakembereivel, valamint pszichológusokkal, és áldozatokkal.
Statisztikai adatokat gyűjtöttem, dolgoztam fel, és elemeztem.
A dolgozat elkészítésénél felhasználtam személyes tapasztalataimat is.
Az összegyűjtött adatok elemzése után arra a következtetésre jutottam, hogy Békés megyében nagyobb arányban nőtt a hatóság tudomására jutott esetek száma az általam vizsgált (2000 – 2004 közötti) időszakban, mint országos szinten; amit én pozitívumként értékeltem.
Az eredmények számomra a lakosság és az áldozatok részéről magasabb bejelentési hajlandóságot mutatnak, amely nagyon jó eredménynek tekinthető.
Talán elkezdődött az a folyamat, amely során az e témával kapcsolatos tabuk gyengülni fognak.
Valószínűsítem, hogy ez az eredmény a hatékony prevenciónak és felvilágosításnak tudható be.
Rávilágított számomra e vizsgálat arra is, hogy az áldozatok segítése tekintetében – véleményem szerint – Békés megyében elég elkeserítő a helyzet.
A jövőben szerintem ezt a területet fejleszteni kellene.

Körei Edina

Aktív élet. Az egész életen át tartó tanulás jelentősége idős korban

Szociális munkás, IV. évf. VHF
Témavezető: dr. Pethesné Dávid Beáta PhD főiskolai tanár, VHF Szociális Munka Tanszék

Az 55 évnél idősebb korú emberek körében végzett kutatásom célja, hogy választ kapjak az idősek helyzetére, körülményeire, és a társadalomban betöltött szerepükre vonatkozóan. Fontos szempontnak tartottam azoknak az elemeknek a kihangsúlyozását, amelyek az életen át tartó tanulás fogalomköréhez kapcsolhatóak. A szakirodalom áttekintése és az országos kutatási anyagok összegzése mellett, az elemzéshez és az eredmények kiértékeléséhez saját kutatási eredményeimet is felhasználtam.
2006-ban Veszprém városában közel 100 idős ember körében végzett kérdőíves adatfelvételt mélyinterjúkkal egészítettem ki. Ez utóbbit azokkal az interjúalanyokkal készítettem, akik a TDK dolgozatomhoz egyéb érdekes információval szolgálhattak, és szívesen vállalkoztak az interjú elkészítésére is.
A veszprémi kutatási anyagok és az országos felmérések (TÁRKI) egyaránt alátámasztani látszanak azt a hipotézisemet miszerint az idősek aktivitása az életen át tartó tanulással összefüggésben igen alacsony. Az idősek körében az ilyen típusú inaktivitás mögött az okok a pénzügyi nehézségektől, a megromlott fizikai- és szellemi állapoton át egészen a személyes kapcsolati rendszer hiányáig terjednek.

Kuzma Klaudia

A Mura- menti horvát kisebbség nyelvi asszimilációja

Szociálpedagógus III. évf. VTIF
Témavezető: dr Tóth Sándor főiskolai docens, VTIF Magyar Nyelvi, Irodalmi és Kommunikációs Tanszék

Lakatos Andrea Judit

Munkavállaló édesanyák Zala megyében

Szociálpedagógus, végzett NYME BPFK
Témavezető: Kissné Geosits Beatrix főiskolai docens, NYME BPFK Szociálpedagógiai Tanszék

Kutatásom célja elsősorban a gyermekgondozási segély lejártát követő munkavállalási esélyek vizsgálata volt. Felmérésem Zala megye térségeire terjedt ki. Az édesanyák nehezebb helyzetben vannak független társaiknál a munkavállalási folyamat során, mivel már eleve a gyermekvállalással évekre kieshetnek a munkaerőpiacról.
Kutatásom alanyai Zala megyei városokban és falvakban élő édesanyák voltak. Három célcsoportot kérdeztem meg: egyrészt a kisgyermekkel otthon lévőket, másrészt az évek óta háztartásbeliként élő nőket, akik gyermekvállalás után különböző okokból nem tudtak ismét elhelyezkedni, harmadrészt pedig azon dolgozó anyákat, akik gyermekük hároméves kora előtt kényszerültek újra munkába állni. Konkrétan a témával foglalkozó szakirodalom nagyon kevés látott napvilágot, azonban Interneten napi szinten jelennek meg újabb és újabb írások ezzel kapcsolatban.
A kutatásból leszűrhető, hogy az anyák nagy része nem szeretné, hogy választania kelljen a család vagy a munka között, de ehhez ma még hiányoznak a feltételek. Óriási igény mutatkozik a részmunkaidős foglalkoztatásra. Kevesebb, mint felét a megkérdezetteknek várta vissza egykori munkahelye – a törvényi előírások ellenére. Továbbképzik magukat a gyes ideje alatt, hogy több esélyük legyen az újrakezdésre, de a statisztikák még így is ellentmondásosak.
Azt remélem, hamarosan változhat a helyzet, mert sürgős reformokra, intézkedésekre lenne szükség, hogy a gyermekvállalás ne hátrány legyen, hanem szabad választás – szorongás nélkül.

Lozsádi Dániel

Szervátültetés, szervkereskedelem - Múlt, Jelen, Jövő?

Gazdaságdiplomácia és nemzetközi menedzsment IV. évf. BGF KKFK
Témavezető: Dr. Habil Molnár István CSc főiskolai tanár, BGF KKFK Jogi Tanszék

A szervátültetés napjainkban az orvostudomány olyan újabb lehetősége, amely az eddig kilátástalannak vélt betegségek gyógyításában sikerrel járhat. A megoldás több irányú kísérletek során közelíthető meg: (1) emberi, (2) állati szervátültetés, illetve (3) mesterséges szervek előállítása útján.
(1) Az emberi szervátültetés legnagyobb problémája elsősorban a donorhiány;
(2) az állati szervátültetés jelenleg immunológiai problémákba ütközik és
(3) a mesterséges szervek, pedig még csak átmeneti jelleggel alkalmazhatók.
Miután az eddigiekben az emberi szervátültetés vezetett a legjobb eredményekre, a mindennapi gyakorlatban ezt alkalmazzák; elterjedését azonban a megfelelő szervek hiánya korlátozza. A hiány minden vonatkozásban a feketekereskedelem melegágya; különösen vonatkozik ez a törvényszerűség az életet jelentő szervekre. Nem meglepő tehát, hogy az életéért harcoló beteg immúnissá válik az általános erkölcsi normákra, és akár törvénytelen eszközöket is megragadva mindent elkövet, hogy a szükséges szervhez hozzájusson. Ezt használják ki azok a bűnöző csoportok, amelyek elsősorban az elmaradottabb országokban fejtik ki tevékenységüket: a szervek beszerzésének és közvetítésének hasznáért akár emberéleteket is feláldoznak.
A dolgozat a fent ismertetett probléma erkölcsi, jogi, gazdasági konzekvenciáit és megoldási lehetőségeit elemzi.

Priegl Diána Veronika

Az időskori viktimitás helyi kérdései

Szociálpedagógia IV. évf. VTIF
Témavezető: Tordainé Vida Katalin főiskolai docens, VTIF Szociális Képzési és Neveléstudományi Tanszék Esztergomi Rendőrfőkapitányság

A Ratkó-korszak gyermekeinek öregedése, pár éven belül várhatóan előidézi a 60 évesek és idősebbek, eddigieknél nagyobb össznépességen belüli növekedést. Ennek következtében időszerűnek tartom a nők és gyermekek védelme mellett az idősek áldozattá válásának, hatékonyabb védelmének megszervezését. Tanulmányommal, amely elméleti és empirikus kutatás ötvözete, az idős korosztály növekvő viktimológiai veszélyeztetettségére szeretném felhívni a figyelmet. A tanulmány első része ismerteti a vizsgált korosztály tudományos besorolását, illetve az időskori áldozattá válás megelőzésének és kezelésének lehetőségeit. Tartalmazza az Esztergomi Rendőrkapitányságon végzett kutatás eredményeit, amely az elmúlt három év során Esztergomban és annak környező településein élő 60 évesek és 60 év felettiek ellen elkövetett, ismertté vált bűncselekmények minőségi és mennyiségi jellemzőit mutatja. A tanulmány második része az Esztergomi Rendőrkapitányság illetékességéhez tartozó települések idős lakosainak körében végzett reprezentatív, önkitöltős kérdőíves kutatásom eredményeit foglalja össze. A kérdőívek kiértékelése során nyert eredmények rámutattak az áldozattá válástól való félelemérzet növekedésére, és a rendőrség felől észlelhető sértetti rejtettség valószínűsíthető mértékére, valamint annak okára, amely többnyire az elkövető és áldozata közt kialakult – vagy meglevő – kapcsolatra vezethető vissza. Arra is fény derült, hogy a vizsgált települések idős klubjainak programjaiból jórészt hiányzik az idősek prevenciós jellegű tájékoztatása, illetve az önkormányzati és civil szféra viszonylatában sem foglakoznak az idősek áldozattá válásának megelőzésével. A kutatás eredménye kapcsán létrehoztam egy az idős korosztály áldozattá válásának megelőzést szolgáló, (helyi) prevenciós kiadványt.

Szabó Attila

A jövő gondoskodása –a gondoskodás jövője

Szociálpolitika, IV. évf. DE BTK
Témavezető: dr. Csoba Judit egyetemi docens, tanszékvezető DE BTK Szociológia és Szociálpolitika Tanszék

A Gondoskodás jövője – a jövő gondoskodása - című munkám témája a peremhelyzetű társadalmi csoportokról való gondoskodás rendszerének, kereteinek, változásainak áttekintése, elemzése. A dolgozat alapvetően a társadalmi ellátórendszer változásait követi, és olyan következtetések levonására tesz kísérletet, amelyek segítségével a jövő gondoskodásra vonatkozó alternatívái felvázolhatók. A dolgozat három korszakra tagolja a szociális gondoskodás történetét: nevezetesen a premodernre, a modernre és a posztmodernre. A szerző bemutatja, hogy melyik korban milyen módon, milyen keretek között szerveződött a szociális ellátás. Az egyes korszakokra jellemző társadalmi viszonyok elemzésével felállít egy fejlődéselméletet a szociális ellátórendszerekről. Az elmélet szerint a kis közösségektől fokozatosan került át a gondoskodás feladata az államhoz és ez valamikor a XX. század közepén teljesedett ki, azóta az állam egyre inkább vonul ki a szociális ellátásokból. A dolgozat igazi kérdése, hogy milyen módon fogja a társadalom betölteni az állam által hagyott űrt? Két lehetséges eset képzelhető el, az egyik esetben még távolabb kerül az embertől az ellátás szervezése, egy *szuperállam* keretei közé; a másik esetben, pedig visszakerül az emberi közösségekbe, a lokalitás szintjére.
A jövő gondoskodása e két elképzelhető keretrendszerben működhet, hangzik a szerző következtetése. Azt, hogy melyik fog dominálni csak jósolni lehet. Valószínűleg a lokális keretekben történő ellátás lesz az általánosan kikényszeríttet gondoskodási forma, de természetesen az is elképzelhető, hogy a két ellátórendszer párhuzamosan tesz kísérletet a peremhelyzetűek társadalmi integrációjára.

Szalóki Lívia

A társfüggők gyenge kapcsolatainak változása. Összehasonlító kutatás a pécsi Al-Anon önsegítő csoport tagjai és a pécsi családsegítő-és gyermekjóléti szolgálat kliensei körében

Szociális munka V. évf. PTE BTK
Témavezető: dr. habil. Kelemen Gábor tanszékvezető, egyetemi docens, PTE BTK Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék

A kutatás célja annak bemutatása, hogy a szenvedélybetegek hozzátartozóinak gyenge kapcsolatai eltérnek-e, és ha igen, milyen módon és mértékben a populáció gyenge kapcsolatainak mintájától. A vizsgálat célkitűzése továbbá annak feltárása, hogy az Al-Anon önsegítő csoport gyűlésein való, viszonylag rendszeres és régóta tartó részvétel, illetve a családsegítő-és gyermekjóléti szolgálatnál megvalósuló kliens-szakember kapcsolat milyen hatással van a társfüggők gyenge kapcsolataira. A kérdések megválaszolására interjúkat készítettem a pécsi Al-Anon tagjaival és a pécsi családsegítő-és gyermekjóléti szolgálat klienseivel, mely interjúk során a mélyinterjú, a narratív interjú, a klinikai beszélgetés és az oral history módszereit alkalmaztam.
A vizsgálati adatok elemzése alapján elmondható, hogy mind az önsegítő csoport látogatása, mind a kliens-szakember kapcsolat befolyásolja a társfüggők gyenge kapcsolatait, kiszélesíti kapcsolati hálójukat; azonban jelentős eltérés mutatkozik az Al-Anon és a kliens-szakember kapcsolat hatására bekövetkezett változást illetően. Az Al-Anon tagjai tudatosan kezelik személyiségük és a szenvedélybeteg hozzátartozójukhoz való kapcsolatuk változását, gyenge kapcsolataik változása azonban nem tudatosan történik, hanem a bennük bekövetkező átalakulás következménye. Ezzel szemben a szolgálat klienseinek gyenge kapcsolatai terén bekövetkezett változás nagymértékben irányított a szolgálat és a családgondozó által.
A kis elemszámú, regionális hipotézis-generáló vizsgálat eredményei általánosításra nem alkalmasak, de lehetőséget adnak pontosabb és konkrétabb kérdésekből kiinduló hipotézis-verifikáló vizsgálatok tervezésére, melyek feltárhatják a társfüggők és egyéb szenvedélybetegek gyenge kapcsolatainak szerepét a talpraállásban.

Szász Mária

A diszfunkcionális családtól az önmagával törődő emberig

Szociális munkás III. évf. PTE BTK

Témavezető: dr. habil. Kelemen Gábor tanszékvezető, egyetemi docens, PTE BTK Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék

Napjaink jelensége, hogy egyre nagyobb számban kerülnek a szociális munka különböző területeinek horizontjára az úgynevezett „sokproblémás" családok.
Hipotézist generáló kutatásom arra keresi a választ, hogyan tud hatékonyabban segítséget nyújtani a szociális munka, milyen eszköz-rendszerei lehetnek?
Az önsegítő közösségek magyarországi csoportjainak elemzésével keresem a választ a kérdésekre; a narratív pszichológia, valamint az önmagával törődő ember elméletei tükrében vizsgálom meg e csoportok működését. E közösségek ereje lehet-e megtartó erő? Hogyan működnek, mi a vonzerejük az egyes embereknél? Milyen tartalékokkal rendelkeznek, vannak-e céljaik, és mik ezek?
Érdeklődésem középpontjában a tizenkét lépéses filozófiát követő önsegítő közösségek egyike az Anonim Felnőtt Gyermekek (Adult Children of Addicts, ACA) magyarországi csoportja áll.
Az ACA tagok életének közös központi problémája egy gyerekkorban kialakult tévhit, amely a felnőtt élet minden területére kihat. A rendellenesen működő családokban gyermekként kilátástalan harcot kezdtek, hogy a rosszul működő családjukat szeretetteljessé, támogatóvá tegyék. Kudarcaik nyomán arra a következtetésre jutva érték el a felnőttkort, hogy ők voltak sikertelenek. Ebből a kiterjedt értelemben vett sikertelenségből alakult ki az önvád, a szégyen és a bűntudat, melyek a felnőttkorban önbizalomvesztéshez, öngyűlölethez vezettek.
Kutatásom arra keresi a választ, hogy az AA és a belőle kifejlődött, a józanság kultúráját hirdető tizenkét lépéses programok miképpen viszonyulnak a pszichológiai fejlődés-koncepciókhoz, mindenekelőtt Erik H. Erikson fejlődéselméletéhez és a rá épülő elméletekhez?
A számítógép ATLAS.ti 4.3-as szövegelemző programjának segítségével a nyolc (5 önsegítő csoportba járó/3 a programot nem ismerő)személy életútinterjújának 40952 szavát vizsgálom meg, és vonom le a következtetéseket a pszichológiai fejlődéselméletekkel összevetve.

Tóth Anikó Panna

Az internetes lelki segítségnyújtás Magyarországon

Szociálpolitika IV. évf. DE BTK
Témavezető: Berényi András óraadó tanár, DE BTK

Dolgozatom témája az interneten keresztül folytatott lelki segítségnyújtás.
Bemutatom az online pszichológiai tanácsadás nemzetközi és magyarországi történetét, az internet közegeit, az interneten át folyó kommunikáció jellegzetességeit, fajtáit és a face-to-face kommunikációtól való eltéréseit.
A tanulmány olvasója megtudhatja, hogy miért gondolom, hogy szükség van internetes segítségnyújtásra, milyen célcsoportok esetében ajánlható a használata és melyik formája.
Természetesen interneten csak olyan személy kérhet és kaphat segítséget, akinek megvan a lehetősége, hogy számítógép és internet közelbe kerüljön és képes használni a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges technológiákat. Ezért kiemelt figyelmet fordítok arra, hogy hogyan lehet az emberek esélyegyenlőségét növelni ezekhez a szolgáltatásokhoz való hozzájutásban, valamint, hogy ne pusztán a lelki, hanem a szociális jóllét megteremtését, helyreállítását illetve a problémák megelőzését, a közösségek erősítését is szolgálhassa az online segítés.
Bemutatom, hogy jelenleg milyen internetes lelkisegély szolgáltatások működnek. Ezzel kapcsolatos kérdőíves kutatásom két nagy kérdéscsoportot járt körbe: magára a szervezetre vonatkozó kérdéseket vizsgáltam, például azt, hogy milyen körülmények között dolgoznak ezekben a szolgáltatásokban a segítők, milyen a szervezetek struktúrája, milyen motiváló tényező hatására, mióta, milyen módszerekkel és szakemberekkel dolgoznak, és nem utolsósorban, hogy milyen ezen szervezetek finanszírozása. A kutatás második részében azt vizsgáltam, hogy maguk a segítők hogyan értékelik saját munkájukat, helyzetüket, megbecsültségüket, felkészültségüket és eszközeiket elégségesnek tartják-e, hogy képesek legyenek segíteni, mennyire túlterheltek és fenyegeti-e őket a kiégés.
A válaszok és megfigyeléseim alapján a dolgozat végén összegzem, hogy mit tudunk a magyarországi internetes szolgáltatásokról, milyen problémákkal küzdenek és javaslatokat adok a szolgáltatások jövőbeni fejlesztéséhez.

Urbán László

Szociálpedagógia IV. évf. SZIE JFK
Témavezető: Pataki Józsefné főiskolai adkunktus, SZIE JFK Szociálpedagógia Tanszék

Villányi Zita

Hátrányos helyzetű családokkal végzett szociálpedagógiai munka

Szociálpedagógia IV. évf. DE HPFK
Témavezető: Molnár Endréné főiskolai ajunktus, DE HPFK Szociálpedagógiai Tanszék

Mai rohanó világunkban számottevő azoknak a családoknak a száma, akik egyik napról a másikra élnek, a létminimum alatti jövedelemből próbálják fenntartani magukat. Ezek a családok gyakran halmozottan hátrányos helyzetűek. Kutatást végeztem hátrányos helyzetű családokkal, mellyel az volt célom, hogy választ kapjak arra, a DMJV Családsegítő Központjában és telephelyein – jelen esetben a Tócóskert övezetében – regisztrált családok mi miatt tekinthetőek hátrányos helyzetűeknek, és miben nyilvánul ez meg. A kutatás módszere feltáró módszer volt, írásbeli kikérdezés történt kérdőíves felmérés segítségével. Alkalmazom a statisztikai elemzést, mivel a kapott adatok ezt lehetővé teszik. A mintát tartalmazó populációra kívánok következtetéseket levonni különféle szignifikanciák mellett. 120 kérdőívet adtam ki és dolgoztam fel, melyből 80 értékelhető lett. Kutatásomat a családokon túl a családgondozókra is kiterjesztettem, mindezek tekintetében elmondható, hogy a hátrányos helyzet jelen van, melynek okául – a vizsgálati eredmények alapján – szolgál az alacsony iskolai végzettség éppúgy, mint a rossz anyagi körülmények. Tény, hogy a hátrányos helyzetűek és a nem hátrányos helyzetűek közötti távolság növekvő tendenciát mutat. Hogy ebből kialakul-e egy végzetesen kiszoruló létalatti osztály vagy sem, ez múlik azon, hogy milyen irányba alakul a társadalompolitika, mennyire lesz védelme a foglalkoztatott munkaerőnek, milyen képzési forma fogja helyettesíteni a tömeges képzést, mennyire fog általában javulni és bővülni a rendszer. A családgondozóktól visszakapott kérdőív egyértelműen bizonyította, hogy a komplex családgondozás elengedhetetlen a hátrányos helyzetből adódó problémák megoldásában.
Következtetésként elmondható, hogy – mint azt az eredmények is tükrözik -, a hátrányos helyzet, mint jelenség nem csak időszakos, hanem napi szintű probléma, az egész gazdaság és társadalom szempontjából súlyos probléma, ami ellen küzdeni kell, piaci és állami eszközökkel egyaránt.

SZOCIOLÓGIA 1.

Bacsik Lüszien

„Ember és polgár leszek" – esélyek a gyermekvédelmi gondoskodás után

Szociológia V. évf. ME BTK
Témavezető: dr. Gyukits György egyetemi adjunktus, ME BTK Szociológia Tanszék

A dolgozat a gyermekvédelmi gondoskodás keretei közé kényszerült fiatalok helyzetével foglalkozik, mégpedig három szinten: az egyén, az intézmény és a társadalom szintjén. Az egyén szempontjából történő megközelítés eszköze a Miskolcon utógondozói ellátásban élő 18-24 év közötti fiatalokkal fölvett interjúk elemzése. Választásom azért esett az ezen keretek között föllelhető fiatalokra, mert ők abban a sajátos helyzetben vannak, hogy még a gyermekvédelmi szakellátás berkeibe tartoznak, ugyanakkor már fokozottabban „kiléptek" a burokból, hiszen otttartózkodásuk fölsőfokú tanulmányokhoz vagy munkavégzéshez kötött. Az interjúkból kitűnik, hogy a jelenlegi gyermekvédelmi rendszer nem vagy csak alig képes segíteni ezen igen kiszolgáltatott fiataloknak az interperszonális kapcsolatok, az énkép, az impulzivitásuk kontrollálása terén fölbukkanó nehézségeiben. Az intézményi szint vizsgálata kiterjed a történeti visszatekintésre, a törvényi szabályozás föltérképezésére, az ezzel kapcsolatos elméleti és gyakorlati dilemmák áttekintésére, valamint a törvények gyakorlati alkalmazásának, a tárgyi, személyi és hálózati föltételek mennyiségi-minőségi attribútumainak elemzésére. A társadalmi szint vizsgálata azt a keretet veszi szemügyre, amelyben az egyének és intézmények működni kényszerülnek: milyen potenciális társadalmi hátrányok várhatnak a gyermekvédelmi gondoskodás keretein belül fölnövő fiatalokra, milyen föltételek szükségesek ahhoz, hogy egy rossz helyzetből startoló ifjúból is „ember és polgár" válhasson. A szakirodalomban és a sajtóban föllelhető statisztikák és esetleírások voltak segítségemre abban, hogy az ily' módon szerzett ismereteket az interjúk tapasztalataival összevetve minél szélesebb spektrumú kép alakulhasson ki a vizsgált társadalmi csoport életlehetőségeire vonatkozóan. A dolgozat végén kísérletet teszek a lehetséges változtatási módozatok fölvázolására is. A jövőre vonatkozó teendők és kilátások strukturálására két olyan elméleti modellt használok föl (Parsons AGIL-sémája, illetve a SWOT-analízis) amelyeknek a gyermekvédelmi rendszerre történő vetítése tudomásom szerint eddig sehol sem jelent meg a szakirodalomban és tudományos munkákban.

Csaba Zoltán László

Az öngyilkosság alakulása a rendszerváltás utáni Magyarországon

Szociológia II. évf. BCE TK
Témavezető: dr. habil. CSc Szántó Zoltán egyetemi docens BCE TK Szociológia és Társadalomtudományi Intézet

Az öngyilkosságok száma a gazdasági föllendülés mellett a durkheimi struktúralista elmélet szerint nő. Dolgozatom egy kutatás első fázisa, melyben bemutatom az öngyilkossági elméleteket, és analitikusan vizsgálom, hogy Durkheim elmélete alkalmazható-e a mai magyar társadalomban megfigyelhető öngyilkosság jelenségére. Arra a megállapításra jutottam, a mikro elemzések által megfigyelt pszichés, alkohol és magánéleti válságokkal erősebb összefüggést mutatnak az öngyilkosságok, mint a gazdasági változások által előidézett egyensúlytalansági helyzettel, illetve, hogy a strukturális befolyásoló tényezőknél erősebben hatnak a kulturális tényezők. Ez a megállapítás azért lényeges, mert segít megérteni az öngyilkosság jelenségét, ami - bár javuló tendenciát mutatnak az öngyilkossági arányszámok - komoly társadalmi probléma az ezredfordulós Magyarországon.

Darvai Tibor

Lelki sérültek – elváltak életútjai

Szociológia, V. évf. SZTE BTK
Témavezető: dr. habil. Pászka Imre egyetemi docens, SZTE BTK Szociológia Tanszék

Kutatásomban olyan embereket teszek szociológiai vizsgálódás tárgyává, akik életük folyamán legalább egyszer végigélték a válás folyamatát. Ezen személyek életútja érdekel és különösen az, hogy milyen okok vezettek oda, hogy életük egyik legmeghatározóbb élménye a válásuk legyen. Tehát kutatásom központi témája a válás.
Kutatásom tanulmányai kvalitatív módszerrel készültek, struktúrált interjúval. Mivel a kutatásom kvalitatív módszerrel készült, ezért az esettanulmányaim nem reprezentálják a magyar lakosságot semmilyen társadalomstatisztikai szempontból. De talán reprezentálja a válások legfőbb okait és mikéntjét.
Úgy gondolom, hogy egy egyén élettörténetét, életútját legjobban interjús technikával lehet feltérképezni. Az interjú fajtája a struktúrált interjú, tehát egy „valamilyen céllal készült párbeszéd". Méghozzá olyan céllal, ami a legjobban feltárja a vizsgálandó személyek életútját. Interjúimban az egyes élettörténetek egészét kutatom fel. Tehát nem csak a váláshoz vezető közvetlen, manifeszt okokat és a házasságban eltöltött éveket próbálom felderíteni, hanem a látens okokat is. Ennek fényében minden egyes interjúm első részében foglalkozom a gyermekkorral, a szülőkkel kapcsolatos attitűddel és azzal, hogy milyen jelentősebb események érték a vizsgálandó személyt ebben az életszakaszban. Az interjúk második részében magára a házasságra kérdezek rá, hogy milyen okok vezettek oda, hogy válással végződjön. Harmadik részben pedig az kerül vizsgálódásom fókuszpontjába, hogy a válás után hogyan alakult a vizsgált személyek élete, elsősorban későbbi párkapcsolataik szemszögéből.
A kutatásomban igyekszem azt bemutatni, hogy a családokban megfigyelhető egy nemzedékek közötti állandóság. Vagyis, hogy magának a válás bekövetkezésének valószínűsége egy személy életében megnövekszik, ha már a szülei életében is megtörtént a válás procedúrája. Sőt, mintha az egyének lemásolták volna szüleik házasságát és ugyanazok a problémák öröködnek generációról generációra és mintha képtelenek lennének kilépni emlékeik és önmaguk árnyékából.

Farkas Éva

"Bologna" mérlegen - A szupranacionális oktatási reform hallgatói értékelése a Debreceni Egyetem Informatikai Karán

Szociológia III. évf. DE BTK
Témavezető: dr. Fényes Éva egyetemi tanársegéd DE BTK

Hegymegi Dávid

Válságban van-e a család?

Közgazdász – gazdálkodási III. évf. SZIE JGK
Témavezető: dr. Szabó Sándorné egyetemi adjunktus, SZIE EFI Szociális Munka Tanszék

Az elmúlt közel egy évszázad jelentős változásokat hozott az emberek életébe. A világ működésének mikéntje megváltozott és az információk gyors áramlásával az idő szubjektív értékelése módosult, felgyorsult a világ. Mindennek következtében a globalizálódó világ egyre inkább átalakította a társadalmak képét, és ez a folyamat napjainkban egyre erőteljesebb. Ezért is irányult a figyelmem a családra, a társadalom alapvető összetevőjére, „építőkövére", ami az egyén és az egész társadalom között „összekötőkapocsként" áll. Dolgozatomban a családot egy rendszerként értelmeztem, és az által ellátandó feladatokat vizsgáltam meg, forráselemzést alkalmaztam. Összesen 6 típusú (gazdasági, szocializációs, pszichoszociális, közéleti-politikai, státuszkijelölő és reprodukciós) funkciót különböztettem meg, melyek közül a reprodukció vizsgálatára fektettem a legnagyobb hangsúlyt. A felosztás során többször is kiderült, hogy a család intézménye rendkívül komplex rendszer, az egyes funkciók okai és okozatai között nagy az átfedés. Egy hétköznapi esemény több funkcióval is kapcsolatban állhat. Hipotézisem szerint a családi élet nem került olyan típusú válságba, mint azt sokan állítják, csupán csak a változó világ változó követelményrendszeréhez igazodott, ami éppen a család erősségét mutatja. Hiszen nem eltűnt, hanem módosult, ami pedig a szükségességét mutatja. Hipotézisem helyességét statisztikai adatokkal bizonyítom, az egyik legfőbb bizonyítéknak a házasságszerű együttélések népszerűségét tartom, amik tartalmilag alig különböznek a házasságtól.

Kmetty Zoltán

Alkohol dohányzás és drogfogyasztás a középiskolások körében

Szociológia (végzett) PPKE BTK
Témavezető**:** Bozsonyi Károly Phd. címzetes egyetemi docens, PPKE BTK Szociológia Tanszék

A dolgozat célja kettős volt. Bemutatok a dolgozatomban egy eddig a magyar szociológiában nem használt módszert az **adatfúziót,** aminek használatán keresztül, új kutatási területek nyílhatnak meg a szakma előtt. A másik cél részben az előző illusztrálását is szolgálta, mivel a módszer segítségével egy eddig még nem kutatott témát a **középiskolás fiatalok alkohol cigaretta és drogfogyasztási szokásait** tudtam elemezni a szülők egzisztenciális helyzetének aspektusából. Mivel jelen dolgozat elsősorban szociológiai tanulmánynak készült, ezért az utóbbi rész lett hangsúlyosabb a tanulmányban.
A kutatás céljainak ismertetéséből is kiderül, hogy a felhasznált módszer, újszerű, és eddig Magyarországon ilyen jellegű elemzésekben nem használt, ezért az átlagosnál hosszabb módszertani részt írtam a dolgozatomba. De pár szóval összefoglalva úgy írhatnánk körül az adatfúziót, hogy ugyanabból a populációból merített, de eltérő eseteket tartalmazó adatbázisokat kötünk (vagy fuzionálunk) össze statisztikai módszerekkel. Ezeknek az eljárásoknak nagy, és egyre bővülő irodalma van Magyarországtól Nyugatra.
A dolgozat eredményeit nehéz röviden összefoglalni, mert gyakran bonyolult, és nem feltétlen lineáris összefüggések tárultak föl az elemzés végére. Gyakorlatilag azt meg lehetett állapítani, hogy mindegyik vizsgált társadalmi réteg gyermekei más-más devianciák által veszélyeztettek; és a bonyolultabb struktúrák miatt érdemes lenne a jövőben nagyobb figyelmet fordítani erre a területre, hiszen gyermekek viselkedésének megértése véleményem szerint mindig is fontos lesz a társadalom és ezáltal a szociológia számára.

Sajtos Eszter

Feltáratlan probléma? Érdektelenség? Oktatáspolitikai hiba?(Mit tud a közvélemény a funkcionális analfabétizmusról?)

Szociológia – kommunikáció III. évf. BCE TK
Témavezető: dr. habil. CSc Szántó Zoltán egyetemi docens BCE TK Szociológia és Társadalomtudományi Intézet

Dolgozatomban első lépésként a funkcionális analfabétizmus legfontosabb **szakirodalmait** mutatom be. Kezdem a fogalom meghatározásával a nemzetközi és a hazai szakirodalomban, majd folytatom a nemzetközi összehasonlító vizsgálatok eredményeivel (SIALS, PISA), végül bemutatom a funkcionális analfabétizmus magyarországi helyzetét, vizsgálatait (Terestyéni, Steklács, Radó) és a pedagógiai kutatásokat.
Probléma felvetésem a következő: Több, mint egy évtizede jelenlévő problémával állunk szemben mégsem érezhető semmiféle előrelépés sem az „újratanítás" sem a prevenció területén. Ennek okait vizsgálom a továbbiakban.
Hipotéziseim szerint a nehéz előrelépésnek oka lehet, hogy nincs megfelelő, hozzáférhető képzési anyag. A felnőttek újratanításának össze kellene kapcsolódnia a munkaerő átképzéssel, hiszen a funkcionális analfabétizmus felnőtt érintettjei alapképességeik hiánya miatt átképezhetetlenek. A munkaügyi képző szervezetek mégsem foglalkoznak megfelelő szinten ezzel a problémával. A pedagógusok, akiknek feladata az oktatás, nem kapnak megfelelő felkészítést, nem ismerik a probléma fontosságát. A leendő értelmiség keveset tud a témáról, nem találkozik a problémával.
Az idő rövidsége és az anyagi források hiánya nem tett lehetővé nagy populáción elvégzett **vizsgálat**ot. Mégis igyekeztem a témát több oldalról körüljárni. Kérdőíves vizsgálatot készítettem kis létszámú tudatosan kiválasztott csoportoknál, dokumentum-elemzéseket végeztem (felmérések, tematikák, képzési programok), interjút készítettem a területen dolgozó szakemberekkel.
A vizsgálat során nyert eredményeket összesítettem, feldolgoztam, ábrázoltam diagrammokon.
Válaszoltam a hipotézisekre, összegeztem az eredményeket, majd elkészítettem a bibliográfiát.

Személyi László

Brain drain – közelkép a diplomás magyarokról

Szociológia végzett PPKE BTK
Témavezető: dr. Csanády Márton megbízott előadó

Az információs társadalom korszakában egyre több felé válik komoly problémává az információt birtokolni és termelni hivatott tudáselit migrációja. Egy ország számára veszteséget jelenthet, ha szakemberei közül egyesek külföldre távoznak és a határ másik oldalán folytatják munkájukat. A nemzetközi szakirodalom ezt „brain drain"-nek – újabban képzett migrációnak – hívja, és több évtizede foglalkozik a kérdéssel.
Kutatásunkban a rendszerváltás és az uniós csatlakozás közötti magyar képzett migrációt kívántuk vizsgálni. Módszerként Interneten kitölthető kérdőívet és email segítségével végzett hólabda-mintavételt alkalmaztunk. Olyan felsőfokú végzettségű embereket kerestünk meg, akik Magyarországon magyar állampolgárként szereztek diplomát, 1989 után külföldre kerültek és a kutatás idején, 2005 nyarán is külföldön dolgoztak.
A vizsgált időszakban tudományterületenként eltérő mértékű volt a kivándorlás: a műszaki, a gazdasági és különösen a természettudományos végzettségűek aránya a kivándorlók közt magasabb, mint a magyar felsőoktatásban; a természettudományos diplomások közül becslésünk szerint minden negyedik kivándorolt. Ami a kivándorlás módját illeti, a legfontosabb tanulság, hogy az ezredfordulón megjelent az agyelszívás egy új formája: a karrierkezdés lehetősége Magyarországon kívül, és ez a forma jelentőssé vált a magyar tudáselit migrációjában.
A kivándorlás okai között első helyen áll a külföldön elérhető magas jövedelem, továbbá a válaszadók csaknem fele szerint problémás itthon a szakmai fejlődés, kétötödük szerint nehéz képzettségnek megfelelő munkát találni. A nyitott kérdésre adott válaszok között a legkülönfélébb taszító erőkkel találkoztunk: korrupció, dilettantizmus, hálapénz, politikai helyzet (a teljesség igénye nélkül). A külföldön dolgozó magyar tudáselit kevesebb, mint fele tervezi a hazatérést; elsősorban a magasan képzett, nem túl régen kint élő fiatalok.

Széll Krisztián

A családban megjelenő alkohollal kapcsolatos problémák hatása a szubjektív életminőségre

Szociológia IV. évf. SZTE BTK
Témavezető: dr. Utasi Ágnes egyetemi docens, SZTE BTK Szociológia Tanszék

Tanulmányomban az egyes családokban megjelenő alkohol okozta problémák szubjektív életminőségre gyakorolt hatását próbálom meg feltárni. Tehát vizsgálatom az életminőség szubjektív oldalára fókuszál, vagyis arra, hogy az egyes emberek miként értékelik és ítélik meg az objektív környezet, jelen esetben az alkoholproblémákkal küzdő családi miliő által determinált feltételeket.
Vizsgálatom alapjául az „Emberi kapcsolatok a szubjektív életminőségre" című OTKA kutatás keretében végzett reprezentatív kérdőíves adatfelvétel, valamint a kutatás első, kvalitatív szakaszában felvett ötven életút-interjú szolgált.
Munkám kezdetén alapvetően az a kérdés merült fel bennem, vajon az alkohol kiváltotta életkörülményeknek van-e egyáltalán szerepe abban, ahogyan az érintett egyének megélik és átélik léthelyzetüket, és ha igen, akkor ez milyen és mekkora változást eredményez a „jóllét" dimenzióiban. Hipotézisem szerint a felnőtt és/vagy a gyermekkorhoz kapcsolódó családban megjelenő alkohollal összefüggő problémák emocionális deficitje negatív módon hat ki a szubjektív életminőség dimenzióira.
A kapott eredmények igazolják kezdeti feltételezéseimet, vagyis a közvetlen környezetben jelenlévő alkoholproblémák olyan lelki folyamatokat indukálnak, amelyek rontják az élet minőségének szubjektív megítélését. Ennek következtében az objektív környezetre való reflektálás, az elégedettség és boldogság, tehát az életminőség szubjektív oldala hiányt jelez.

SZOCIOLÓGIA 2.

Antus Kata

Gerillaművészet Európa Kulturális Fővárosában. Street art Pécsett 2006-ban

Szociológia II. évf. PTE BTK
Témavezető: Dr. Gáspár Gabriella egy. docens PTE BTK Szociológia Tanszék

Az utcaművészet általam górcső alá vett ága, a street art – más művészeti jelenségekhez hasonlóan- a társadalomtudomány eleddig elhanyagolt területe Magyarországon. Ugyanakkor olyan jelenséggel állunk szemben a témát tekintve, amely hazai és nemzetközi viszonylatban egyaránt a városi mindennapok, az urbanizált társadalom kikerülhetetlen és szerves része- amellett, hogy a kövélemény szemében is alig ismert. Az általában falfirkának bélyegzett, erősen ellenséges megítélést kapó alkotások tömege a legritkább estben kerül a figyelmet érdemlő művészeti alkotás kategóriájába- „deviáns" elkövetőik már annál inkább vonzzák a társadalom éberségét. Pedig a falakra fújt művek esztétikai és kommunikációs funkciójukon kívül valahol a társadalom kommentárjai is, ezért azok –és alkotóik- vizsgálata társadalomtudományi szempontból is indokolt.
Dolgozatom a street art jelenkor társadalmában elfoglalt helyét kívánja körüljárni. Pécsi street artosokkal készült interjúkra alapozva kívánom vizsgálni a stencilezők és matricázók művészetét, mint társadalomkritikai tevékenységet, valamint a kortárs művészetszociológiai és művészetfilozófiai elméletekre hagyatkozva elemzem ennek az illegális művészeti ágnak a sajátosságait. Az elemzés rávilágít arra is, hogy egy nagyváros/Kulturális Főváros milyen terepet kínál ahhoz, hogy egy ilyen underground jelenség művelőit esetlegesen szubkultúrába tömörítse.

Bander Katalin

Belső megújulás és „elitvallásosság”? Fiatal értelmiségiek hívő közösségeinek vizsgálata

Nemzetközi tanulmányok III. évf., szociológia (BA) BCE TK
Témavezető: dr. Hegedüs Rita egyetemi adjunktus BCE TK Szociológia és Társadalompolitikai Intézet

Tanulmányom kiindulópontjául a rendszerváltás utáni magyar társadalom egyik kulcsfontosságú jelensége, a vallásos kisközösségek fokozódó térnyerése szolgált, amelynek révén egy belső egyházi megújulási folyamat indult útjára. Ennek a megújulási folyamatnak fontos aspektusa egy új típusú elitvallásosság kialakulása, amelynek bázisát a fiatal vallásos értelmiségiek csoportja jelenti.
Kutatásom során ennek a kéttényezős megújulási folyamatnak a bemutatására vállalkoztam egy katolikus és egy református egyetemi és főiskolai közösség összehasonlító vizsgálata révén. Fő célom ezen közösségek társadalmi bázisának körvonalazása volt, amely feltevésem szerint a vallásos értelmiség újratermelődése révén rekrutálódik.
A hipotézisem bizonyítására szolgáló adatokhoz kvantitatív és kvalitatív módszerek kombinálásával jutottam. Az adatgyűjtés egy elérhetőségi mintán lekérdezett kérdőíves felmérésen, a közösségek vezetőivel készített interjúkon, illetve a közösségek összejövetelein végzett résztvevő megfigyeléseken alapult.
Kutatásom eredményeképpen a katolikus közösségre egyértelműen igazolódott a vallási-értelmiségi újratermelődés jelenségének léte. A református gyülekezetben nyert adatok alapján állításom egy részének, az értelmiségi újratermelődés tényének alátámasztására nyílt módom.
Megállapítható, hogy a fiatal értelmiség vallásos közösségekhez való kötődésében mind társadalmi kapcsolatrendszerük, mind vallásos meggyőződésük szerepet játszik, bár minden jel arra mutat, hogy az előbbi hatása tekinthető jelentősebbnek. Ennek alapján arra következtethetünk, hogy a vallásos közösségek legfontosabb funkciójukat napjaink atomizálódó, közösséghiányos világában a társadalom mikroszintű struktúrájának fenntartása, befogadó közeg és referenciacsoport biztosítása révén töltik be.

Barna Róza Emília

Szubkultúrák, ízléskultúrák, rajongói közösségek? A rockzene közönsége az internetes térben

Szociológia V. évf. SZTE BTK
Témavezető: Lencsés Gyula egyetemi adjunktus, SZTE BTK Szociológia

Dolgozatom fő kérdésfeltevése az internet terében is jelenlévő, rockzenét „fogyasztó" közönség megközelítésére irányul. A probléma egyrészről a zeneszociológia kérdéskörébe tartozik, mivel témája a (populáris, azon belül a rock-) zene közönsége, illetve a rockzenei élet szereplőinek kapcsolatrendszere; ugyanakkor a kérdést a *popular music studies* kutatásaira is reflektálva és annak szemléletmódját átemelve vizsgálom. Célom esettanulmányok segítségével választ adni arra a kérdésre, hogy vajon az adott közönség sajátosságainak megragadására milyen fogalomrendszer alkalmas leginkább. Az eredetileg osztály-alapú *szubkultúra*-megközelítésmódot az utóbbi időben számos támadás érte; helyette a szakirodalomban megjelent az egyéni választásra hangsúlyt helyező *ízléskultúra*, illetve a fogyasztást, mint kritériumot kiemelő *stílusközösség* mint csoportmegnevezés; továbbá a megközelítésében mindezektől eltérő, eredetileg pszichológiai kritériumokra is támaszkodó *rajongói közösség* fogalma.
Vizsgálom a legnagyobb magyarországi kollektív, amatőr zenekaroknak (is) teret adó portálok, illetve a legnagyobb látogatottságú interaktív fórumok struktúráját, tematikáját, közönségének hozzászólásait, kiegészítve néhány kisebb zenekari illetve rajongói weboldal vizsgálatával – különös tekintettel a szövegben megjelenő stílusokra, csoportokra, közösségekre, a rockzenei életen belüli szerepekre, folyamatokra való utalásokra. Az elemzés alátámasztja azt a – szubkultúra-fogalom kritikájában is megjelenő – feltevést, amely szerint az egyének zenéhez kapcsolódó (csoport-) identitása rugalmas, de az online interakció szövegében nyomon követhető módon alakul, ahol az ízlésbeli választásokat, értékítéleteket és az azonosulás alapjaiként szolgáló kategóriákat befolyásolja maga az online érintkezés formája és tartalma. A közönség leírása tehát a szubkultúra-megközelítésmódnál kevésbé determinisztikus kategóriákat kíván.

Barna Zsófia

Vallásosság és életminőség

Szociológia V. évf. SZTE BTK
Témavezető: dr. Utasi Ágnes, docens, SZTE BTK Szociológia Tanszék

Kutatásom fő területét az életminőség, ezen belül a szubjektív és objektív jólét és a vallásosság összefüggései képezik. Legfőbb kérdésem az, hogy mennyire befolyásolja az élettel való elégedettséget, és a boldogságérzetet a vallásosság, mutatkozik-e eltérés e tekintetben a hívők és nem hívők különböző ismérvek által meghatározott csoportjai között.
Ennek vizsgálatát elsősorban empirikus elemzésekkel folytatom, melyhez a TÁRKI 2006. évi Omnibusz felvételének keretei között készült életminőség-vizsgálat adatbázisát és az ISSP (International Social Survey Program) 1998-as moduljának egyes vallással kapcsolatos adatait használom. Kiegészítő módszerként interjú-elemzéseket is alkalmazok.
A várható eredmények tekintetében elmondható, hogy egyrészről a vallásosság legerősebb formája, az ún. extrém vallásosság gyakorol komoly hatást az életminőségre, másrészt a vallásos közösségek, és a vallás nyújtotta stabil világkép is pozitívan befolyásolják az elégedettséget.

Kiss Tamás

Tudjuk-e, hogy mit ünneplünk? – Ünnepeink ismerete a fiatalság körében

Művelődésszervező-szociálpedagógus III. évfolyam DE-HPFK
Témavezető: Szerepi Sándor főiskolai adjunktus, DE HPFK Gyermeknevelési Tanszék

A kutatásom célja feltárni a mai magyar középiskolás fiatalság ünnepeinkhez fűződő ismereteit, szokásait, érzelmi kapcsolatait. Azt, hogy mennyire vannak tisztában ünnepeink jelentőségével, mondanivalójával, tartalmi hátterével. Az általános és középiskolai évek során évről évre megünnepelt ünnepekből mi az, ami a diákságban megmarad. Kialakul-e egyfajta érzelmi kapcsolat, kötődés a diákság és ünnepeink között? Hogyan, milyen formában foglalkoznak a fiatalok ünnepekkel kapcsolatos ismereteinek bővítésével, a különböző iskolatípusokban? Hogyan ünneplik családjukkal az ünnepeket a diákok? Az ünnepekhez fűződő ismeretek, szokások, érzelmi kötődések
hogyan alakulnak a vallásosság, vallásos neveltetés, iskolatípus, nem, életkor, lakóhely függvényében. Dolgozatomban a Magyar Köztársaság állami ünnepeiről szóló 1991. évi
VIII. törvény által kimondott három nemzeti ünnepünket (március 15-ét, augusztus 20-át, október 23-át) vizsgáltam, illetve a keresztény kultúrkör három fő vallási ünnepét (a húsvétot, pünkösdöt és a karácsonyt). A kérdőíves elemzés eredményei szerint a diákok többségének ismeretanyaga összességében véve rendkívül hiányos a vizsgált ünnepekkel kapcsolatosan. Ünnepeink többségéről elmondható, hogy közömbösek, nem kötődnek igazán hozzájuk, sok esetben nem jelentenek számukra azok semmit. A tanulók zöme úgy érzi az iskolában az ünnepekkel kapcsolatos ismereteinek bővítésével csupán elégséges szinten foglalkoznak. A sajnos javarészt negatív eredmények arra engednek következtetni, hogy ezen korosztály nem érzi igazán magáénak ünnepeinket, nincs tisztában azok tartalmi hátterével, mondanivalójával. Az eredményekből következik, hogy többek között az iskolai nevelésben is nagyobb hangsúlyt kellene fektetni ezen probléma kezelésére. Az eredményekből kifolyólag kétségek merülhetnek fel bennünk azzal kapcsolatban, hogy hogyan is lesz képes ez a nemzedék végrehajtani azon feladatát, hogy tovább vigye ünnepeink eszmeiségét, szellemiségét és a hozzájuk kapcsolódó hagyományokat az utókor számára.

Kocsis Ibolya

Hippi szubkultúra napjainkban a külföldön élő magyarok körében

Szociálpedagógia III. évf. DE HPFK
Témavezető: Kelemen Lajos főiskolai adjunktus, DE HPFK Szociálpedagógiai Tanszék

Dolgozatom alapjául a szubkultúra témaköre szolgál. A vizsgált „szubkultúrát" lehetne csavargóknak, lázadóknak hívni, de én mégis a mai kor hippijeinek nevezném. Igazából külsőleg tekintve nem nevezhetnénk őket annak, de életformájukat, gondolkodásukat tekintve igen. Olyan magyar fiatalok, akik külföldön (Franciaországban), mint illegális bevándorlók, próbálnak szerencsét. 2003 októberében kerültem ki Franciaországba, és ekkor kezdtem a hippi életvitelt élő csoportkultúrával ismerkedni. Érdeklődésem azért fordult éppen ebbe az irányba, mert ismerőseimen keresztül felfigyeltem a csoport sajátosságaira – külső megjelenés, az információ terjedése, egymással való viselkedés - és kíváncsi lettem arra, hogy csak egy egységes csoportról vagy egy szubkultúra kialakulásáról van-e szó, valamint a fiatalok milyen „hippi" jegyeket hordoznak magukon?
Vizsgálatomat interjú és megfigyelés módszereinek alkalmazásával készítettem el, valamint különböző szempontok alapján hasonlítottam össze a „szubkultúra" tagjait a régi hippikkel. Pl.: életstílus, öltözködés, lakhatási lehetőség, pénzkeresési lehetőségeik, szórakozási szokásaik, szabadidejük eltöltése, ideológia: a világgal és az ellenkultúrával kapcsolatos véleményük, partnerkapcsolat, család.
Tapasztalataim alapján, úgy gondolom, sokak számára a mai kor hippijének lenni csak egy lépcső az önazonosság felépítése során, pár évig tartoznak csak a szubkultúrába, majd idővel "kinövik", sikerül megoldaniuk problémájukat és csatlakoznak a társadalom tagjaihoz. Míg mások beleragadnak ebbe az állapotba és talán életük végéig sem képesek elfogadni a társadalom nyújtotta konvenciókat, helyette kialakítják sajátos mikrokörnyezetüket, közösségüket ahol jól érezhetik magukat. Fontos a közösség saját egységes normarendszere és világlátása, amely egységes szubkultúraként értelmezhetővé teszi őket.

Kovács Eszter

Fiatal felnőttek értékpreferenciái

Szociológia V. évf. SZTE BTK
Témavezető: dr. habil Pászka Imre egyetemi docens, SZTE BTK Szociológia Tanszék

Az értékkövető magatartás, a konformizmus elvárás a társadalmakban. Ma többfajta követhető minta áll az emberek előtt, a pluralizmus elve érvényesül, különböző értékek hatnak, így az egyes generációk nem feltétlenül ugyanazt az értékrendet követik. A társadalom egyes szférái maguk is rendkívül képlékenyek, így a követendő értékek megjelenésével, módosulásával, változásával és eltűnésével érdemes foglalkozni.
Célom: a hagyományos, illetve a posztmodern értékek megjelenése és egymás mellé rendeződése, a feltételezett dualizmus megvizsgálása. Hipotézisem, hogy a fiatalabb korosztály inkább a posztmodern felfogást vallja, liberálisabb, míg az idősebb korosztály a konvencionális, konzervatív értékrendet követi. A fő kérdés, hogy vajon hol húzódik a határ, vagy létezik-e határ az értékkövetés tekintetében?
A Szeged Studies kutatásokat a Szegedi Tudományegyetem Szociológia Tanszéke évente végzi 2000 óta, amellyel a szegedi lakosok véleményét kérdőívek segítségével tárjuk fel. A Szeged kutatás egy longitudinális vizsgálat reprezentatív mintával. A Szeged kérdőívek elemzésében az értékrend megvilágításához több kérdést használtam fel, amelyek ismétlődtek az évek során, így az esetleges véleményváltozások könnyen kitapinthatóvá váltak. Emellett kvalitatív módszer segítségével, strukturált interjú módszerével próbáltam kideríteni, hogy a 20-28 éves korosztály milyen értékeket követ és, hogy ezek inkább a tradicionális, vagy pedig a posztmodern értékrendhez közelítenek.
A mai világról vallott vélemények, nézetek alapján a fiatalok a konzervatív tábort szélesítik. Reálisan látják a társadalmi trendeket, viszont nem látják helyesnek az utat, amely ma mintaként áll a fiatalok előtt. Ez a korosztály a tradíciókat követi, a szülők által közvetített értékeket preferálja.

Kunovszki Balázs

A skinhead szubkultúra Magyarországon

Általános szociális munkás szak, IV. évf. PTE IFK
Témavezetők: Fekete Sándor- főiskolai adjunktus, Kőszegi Erika- főiskolai tanársegéd, PTE IFK Szociális Munka és Szociálpolitika Intézet

A kutatásom célja mindenekelőtt a magyar skinhead szubkultúra viszonyainak, értékeinek, normáinak, ideológiáinak valamint az oda tartozó személyek kapcsolati rendszereinek a feltérképezése volt. A kutatás során igyekezetem a lehető legtöbb anyagot összegyűjteni, és az adatokat szintetizálni, egységes keretbe foglalni, értelmezni, ezáltal egy egybefüggő komplex képet alkotni a magyarországi skinheadmozgalomról. Főként résztvevő megfigyelést alkalmaztam, több skinhead- koncerten vettem részt, illetve több önmagát skinheadként definiáló személlyel kerültem kontaktusba, valamint a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom tagjaival folytattam beszélgetéseket. A kutatás eredményeként sikerült összefüggő leírást készíteni a jelenségről, annak tagolódásáról, kialakulásáról és a magyar vonatkozásáról, mely alapjául, kiindulópontjául szolgálhat további kutatásoknak. Az eredményekből arra következtethetünk, hogy „tradicionális" skinhead mozgalmat, mely Magyarországon a '80-as, '90-es években volt igen elterjedt, mára felváltotta a nemzeti radikális irányzat, mely ugyan skinhead szubkulturális gyökerekkel rendelkezik. Egy sajátos magyar tradíciókra alapozott szubkultúraként, vagy inkább mozgalomként jelenik meg, mely egyre népszerűbb és szervezettebb. Mellette természetesen megtalálhatók az NS (rasszista) vonulathoz tartozó skinheadek, de igen csekély számban. Az antifasiszta skinhead csoportosulások is képviseltetik már magukat hazánkban, jelenleg azonban még igen kezdetleges formában, viszont állandó konfliktusban állnak a szélsőjobboldali/jobboldali irányzatokkal.
A dolgozatban igyekszem bemutatni ezen ifjúsági szubkultúra jelenét, sokszínűségét, és ezáltal napjaink fiatalságának bizonyos csoportjait, akik identitásukban, gondolatvilágukban eltérnek a többségi társadalomtól.

Lendvai Tamás

A Rerum Novarum pápai enciklika, előzményei, hatásai

Humánszervező V. évf. PTE FEEK
Témavezető: Dr. Tóth Tibor, egyetemi tanár, MTA doktora PTE FEEK Gazdaság- és Munkatudományi Tanszék

A kutatásom céljának középpontjában a 19. század katolikus egyházának elsősorban társadalmi, másodsorban pedig gazdasági nézeteinek a vizsgálata áll.
Témaválasztásom oka a neoliberális érdekorientált gazdaságpolitikából, és a belőle következő el értéktelendő emberi viszonyokból való kiábrándulásomban rejlik. Úgy gondoltam, hogy célszerű lenne egy biztos alternatívát keresnem, és a felvilágosodás előtti klasszikus természetjoghoz, és az azon alapuló Szentírás eszmevilágához visszanyúlni. Ehhez számomra a legmegfelelőbb közvetítő a Katolikus Egyház, amely a 19. század eleje óta veszi ki részét érdemben a társadalmi, gazdasági nézetek tisztázásában, hogy kialakítson egy erkölcsi fékekkel terhelt, etikus alapokon nyugvó beágyazott gazdaságot, amelyet eszközként, és nem célként használ az organikusan szerveződő, a szubszidiaritás elvét gyakorló társadalom, amely integráns csoportokból áll.
Dolgozatom, és kutatásomat tekintve elsőként a témát, a rendi társadalom felbomlásának okainak és társadalmi, gazdasági következményének az oldaláról közelítem meg, majd vizsgálom a Katolikus Egyház viszonyulását a felvilágosodás, és a francia forradalom által képviselt eszmékhez. Kitérek a Katolikus Egyházon belüli egymást kölcsönösen kizáró irányzatok meglétére, azokat összehasonlítom, és jellemzem különböző szempontok szerint. Majd ismertetem az I. Vatikáni zsinat utáni Katolikus Egyház felépítését, gondolatait. Ezek után áttérek a XIII. Leo pápa által írott Rerum Novarum című pápai enciklikára, először a közvetlen előzményeit vizsgálom, majd az enciklika főbb pontjait, és végül a következményeivel zárom a soraimat.
Módszeremet tekintve az elsődleges és másodlagos forrásmunkák elolvasása után megpróbálok önálló gondolatokat papírra vetni, és logikai eszmefuttatásokat eszközölni. Arra a végkövetkeztetésre jutottam, hogy a Rerum Novarum pápai enciklika erkölcsi orgonapontot tud nyújtani a társadalmak számára, ugyanis egyetemes érvényű.

Tordai Bence

Államszocializmus, popkult. A Kádár-rendszer tömegkultúra-diskurzusa

Szociológus – közgazdász végzett BCE TK
Témavezető: dr. Hadas Miklós egyetemi tanár BCE TK Szociológia és Társadalompolitikai Intézet

A dolgozat a tömegkultúráról szóló nyilvános diskurzust vizsgálja a Kádár-rendszer történelmi viszonyai között. Módszere a társadalomtudományi igényű diskurzuselemzés: nemcsak magát a diskurzust írja le annak legfontosabb jellemzői – határai, tematikája, erőviszonyai, aktorai és az általuk követett stratégiák – révén, hanem feltárja a társadalmi környezet általi meghatározottságát is. Elsődleges célja, hogy bemutassa, miként befolyásolja a diskurzust kontextusa: a történelmi szituáció, a politikai rendszer, az ágensek közti hatalmi relációk, az ideológiai-teoretikus háttér és a nyelvi környezet.
Az eleinte súlyos legitimációs deficittel küzdő Kádár-rendszer számos területen kénytelen volt politikai engedményeket tenni, hogy megteremtse az offe-i értelemben vett legitimitását. Így a tömegkultúra-politikában is kimutatható, hogy represszió potenciálja ellenére a rendszer nem volt képes az ideológiának és a releváns tömegkultúra-elméleteknek megfelelő módon cselekedni (vagyis megteremteni egy szocialista tömegkultúrát), s ez tetten érhető a hatalom diszkurzív stratégiáján is.
A másik diszkurzív ágens, az értelmiség pozíciója alapvetően a politikai rendszer jellegéből származtatható: az állampártnak a legalitás szférája feletti uralma és a hatalomnak való egzisztenciális kiszolgáltatottság szűkre szabta a nyilvános diskurzusban bejárható mozgásteret, de nem tette lehetetlenné a (tömegkultúra-)politika, illetve a tömegkultúráról való beszéd és gondolkodás befolyásolását.
A „párt", a „politikus" és az „értelmiség" szerepeihez tartozó diszkurzív stratégiák szövegszintű elemzéseken alapuló bemutatása után azonban felmerül egy kiegészítő magyarázó tényező is: a Bourdieu által leírt distinkció fogalma; az „alsóbb osztályoktól" való elkülönbözés igénye. Ez a hatás ellentmond az ideológiai meghatározottságnak, de egybevág a diskurzusból kirajzolódó gyakorlattal, és ma körültekintve úgy tűnik: időtállóbb a politikai rendszereknél.

Vas Marianna

Miért hallgatnak black metált?- 14 black metált hallgató fiatallal készített interjú tapasztalata

Szociológia IV. évf. DE Debreceni Egyetem
*A témavezető neve, beosztása:*Dr.Szekeres Melinda egyetemi docens, DE BTK Politikatudományi és Szociológia Intézet

Kutatásom célja az volt, hogy kísérletet tegyek a fiatalok black metál-hallgatási motivációjának feltárására. Tizennégy 19 és 25 év közötti, black metált (is) hallgató fiatallal készítettem félig-strukturált interjút, akikhez hólabda mintavételi-logikával jutottam el.
Dolgozatomban először röviden felvázolom a rock zene történetét egészen a black metál megjelenéséig, illetve az azt életre hívó társadalmi szükségleteket. Ezt követően a Cohen-től származó szubkultúra fogalomból kiindulva próbálom meg igazolni, hogy a black metált hallgatók nem alkotnak szubkultúrát, annak ellenére, hogy mind csoport jegyeiket tekintve, mind értékrendjükben eltérnek a mainstream-től: ugyanazt a zenét hallgatják, azonos az öltözékük, a gondolkodásmódjuk és egyformán lázadnak. Legfőbb jellemzőjük, hogy a többségi társadalom által elfogadott értékrendet és életvitelt elutasítják, lenézik, képtelenek az általuk gyűlölt fogyasztói társadalom elvárásainak engedelmeskedni, „beállni a sorba".
A black metál közönsége nem egységes: a stílus kedvelői között vannak „true-black metálosok", akik számára ez a zenei stílus gondolkodásmód-szervezővé válik. Ők inkorporálnak egyfajta attitűdöt, amelyet mizantrópia, az ateizmus, esetleg a sátánizmus és a teljes elzárkózás kísér. Magukat felsőbbrendűnek tartják az átlagembernél. Annak ellenére, hogy az embereket leginkább az alapján ítélik meg, hogy milyen zenét hallgatnak, a black metált hallgató fiatalok kapcsolathálójában alig találni azonos zenei ízlésű személyt, nincs igényük csoportos aktivitásra, nem igénylik hasonló gondolkodású fiatalok közelségét. Előítéleteik kiterjednek nemcsak a más zenei ízlésű emberekre, hanem egymásra is.

Winkler Magdolna

A fiatalok valláshoz való viszonya. A „Da Vinci-kód" vallásszociológiai hatásvizsgálata középiskolások körében

Kommunikáció-művelődésszervező szak, 4. évf. ZSKF
Témavezető: dr. Kabai Imre, főiskolai docens, ZSKF Kommunikáció- és Művelődéstudományi Intézet

Dolgozatunk elsődleges célja, hogy feltárjuk a mai magyar fiatalok valláshoz való viszonyának egyes aspektusait. Ezen belül is arra vagyunk kíváncsiak, hogy a „Da Vinci-kód" című – nagy vihart kavart – alkotás (amely könyv és film formájában is megjelent) mennyiben hatott a kutatásunkban részt vevő középiskolás fiatalok valláshoz való viszonyára. Konkrét empirikus kutatásainkat az Arany János Általános Iskola és Gimnázium 15-19 éves középiskolai tanulói között végeztük. Az adatfelvételeket önkitöltős kérdőívek segítségével készítettük mintegy 154 gimnazista körében.
A dolgozatban egy speciális mérési eljárást alkalmazunk: a valláshoz való viszonyt egy kombinált kérdés-együttessel mérjük (az egyszerű önbesorolás mellett egyes vallási kérdésekhez kapcsolódó attitűd-skálák révén különítjük el alaptípusainkat).
Adataink alapján bemutatjuk a kiválasztott középiskolás csoport jellegzetességeit, eltéréseit az „országos átlagtól" (az „Ifjúság 2004" kutatás adataival vetjük össze a saját mérési eredményeinket), majd arról nyújtunk egy áttekintő képet, hogyan viszonyulnak néhány speciális „hitbéli" kérdéshez (babona, UFO, materializmus, Gral kehely stb.). Ezt követően néhány kivételes élethelyzet kapcsán (halálfélelem, szenvedélybetegségek, magány stb.) arra keressük a választ, mit nyújt a megkérdezettek szerint az embereknek a vallás.
Végül a „Da Vinci-kód" egyfajta hatásvizsgálatát végezzük el. Keressük az összefüggéseket a mű hatásának eltérései mögött: mennyiben függ nemüktől, koruktól, szüleik iskolázottságától, vallási nevelésüktől, a valláshoz való jelenlegi viszonyuktól, a művel való találkozás formájától. Egy speciális többdimenziós matematikai-statisztikai eljárás (a „teljes faktoriális modell") alkalmazása révén kiszűrjük a magyarázó változók kölcsönhatásait és bemutatjuk: kik kerültek közelebb a valláshoz a mű hatására, illetve kiket távolított el attól.

SZOCIOLÓGIA 3.

Bán Edina

A mediáció fogalma és keretmodelljei

Szociológia – kommunikáció V. évf. PPKE BTK
Témavezető: Balogh Gábor PhD egyetemi docens PPKE BTK Szociológia Intézet

Történelmi tapasztalatainkból tudjuk, hogy a konfliktusok, válságok az emberi élet, az emberi kapcsolatok szükségszerű, azonban nem kívánatos velejárói. Az üzleti életben, akárcsak a személyközi, illetve csoportközi kapcsolatokban a konfliktusoknak számos negatív következménye lehet, legrosszabb esetben a kapcsolat teljes megszűnéséhez vezethetnek. Jellemző, hogy problémáinkat inkább jogi úton kezeljük. Azonban a pereskedés hosszadalmas és költséges folyamat, nem szólva arról, hogy a végeredménnyel sokszor elégedetlenek a felek. Létezik azonban egy módszer, ahol a döntés joga a felek kezében van, maga az eljárás gyors, és a végső célkitűzés a felek elégedettsége. Ez az eljárás a mediáció, más néven közvetítés.

Dolgozatom célja a mediációs eljárás modelljellegű feldolgozása. Mindezt – korlátozott tényadatok birtokában – elméleti síkon végzem el, szakértői vélemények felhasználásával. A szakértők praktizáló mediátorok, akikkel interjúkat készítettem. Az interjúk kérdései a következő *hipotézisek* alátámasztására vagy elvetésére irányultak:

1. A mediáció alkalmazhatósága függ a felek kooperatív magatartásától.

Alhipotézisek:

1.1. Konfliktusok esetében a mediáció a játékelméleti eljárásnak megfelelően a felekből kooperatív magatartást válthat ki.

1.2. Érdekellentét esetében a mediáció a kilátáselméletnek megfelelően érhet el megoldást.

2. A mediátor választás racionális mérlegelés eredményeként valósul meg.

3. A mediáció eredményessége és hatásossága függ az adott ország szociokulturális viszonyaitól.

A hipotézisek igazolására modelljellegű eljárásokat alkalmazok, amelyek nemcsak a mediáció fogalmi környezetét, hanem narratíváit és történeti változatait is áttekintik. A téma feldolgozása során a szociológiában ismert racionalitás- és játékelméleti, valamint kilátáselméleti megközelítéseket alkalmazok, melyek eredményeként megállapítom, hogy:

- a racionális magatartás csak korlátozott mértékben és meghatározott ügyekben érvényesülhet és vezethet eredményre;
- alkalmazhatósága és sikeressége döntő mértékben függ a felek kooperatív magatartásától;
- a mediáció és a mediátor választásban, valamint a technikák alkalmazásában kultúrafüggőség mutatható ki;
- Magyarországon a mediátor személyének választásában tekintélyelvűség, illetőleg ajánlás dominanciája figyelhető meg.

Éber Márk Áron

A 'szakértő' hatalma

*S*zociológia végzett ELTE TáTK
Témavezető: Bajomi Iván egyetemi adjunktus, ELTE TáTk Szociológia Tanszék

A társadalom komplexitásának növekedésével, valamint funkcionális differenciálódásával párhuzamosan a professzionális tudás jelentősége is megnövekedik. Korunkban a racionális szakismeret birtokosai rendkívül nagy befolyással bírnak a társadalmi jelenségek megformálására és átformálására. A természettudományos problématerületek mellett a társadalomról szóló legitim tudás is jellemzően 'szakértői' monopóliummá válik.
Dolgozatomban a 'szakértő', különösen is a társadalmi jelenségek és folyamatok 'szakértőjének' fogalmát vizsgálom. Abból a – főként Pierre Bourdieu nevéhez kapcsolódó – tézisből indulok ki, hogy a 'társadalmi világ' felosztási elveinek meghatározásáért, a társadalmi csoportok identifikálásáért, illetve kategorizálásáért küzdelem folyik. Ezen osztályozási, illetve definíciós harcok tétje a társadalom egy sajátos nézetének elfogadtatása.
Mivel a 'szakértői tudást' racionális érvrendszer alapozza meg, rendkívül sikeresen vesz részt e definíciós küzdelmekben, valamint jelentős társadalmi elismertséggel is bír: a 'szakértelmet' gyakran az 'objektivitás' letéteményesének tekintik. A bourdieui probléma-megközelítés alapján megállapíthatjuk: nem csak a 'szakértők' folytatnak küzdelmet, hanem a 'szakértő' fogalmának és szerepének birtoklása is harc tárgya.
A 'szakértői' tudás hatalma éppen tekintélyéből és elfogadottságából adódóan rejtőzködő természetű. A 'szakértelem' funkcionális szükségszerűségének elismerése mellett rá kell mutatnunk, hogy a 'szakszerűség' szempontjai elkerülhetetlenül értékszempontokkal, vagyis eminensen hatalmi-politikai megfontolásokkal kapcsolódnak össze. Fő tézisem, hogy a 'szakértői szerepben' megjelenő ismeret is mindenkor „léthez kötött tudás", vagyis mindenkor társadalmi-politikai hatások és érdekviszonyok kontextusában konstituálódik.

A funkcionalista és a konfliktuselméleti szociológia 'igaz tudásról' alkotott felfogásának bemutatását követően a 'szakértelem', a 'technokrácia' és a '(szociál)technológia' társadalomelméleti kritikáját vázolom fel. Ezt követően társadalom- és fogalomtörténeti elemzést végzek: előbb a kiegyezéstől a második világháború végéig tartó időszak hazai társadalomelméleti és társadalomtörténeti elemzéseiből rekonstruálom e kor 'szakértő' fogalmát, majd az államszocializmus évtizedeire vonatkozó kutatási eredményekből kísérlem meg kihámozni a 'szakértelem' fogalmának jelentését és társadalomformáló hatásának jelentőségét. E történeti elemzés során az egyes szerzők téziseit is a 'szakértő' fogalmának értelmezéséért folytatott küzdelem szereplőinek tekintem. Írásomat vizsgálódásaim eredményének rövid összefoglalása zárja.

Kozma Norbert – Mendler Friderika

Összefüggés a vallásosság és az öngyilkosság között

Pénzügyi végzett BCE KTK
Gazdálkodási végzett BCE GTK
Témavezető: Hegedüs Rita egyetemi adjunktus, BCE TK Szociológia és Társadalompolitika Intézet

Dolgozatunkban a szociológia két kiemelten kezelt fogalma, a vallásosság és az öngyilkosság közötti összefüggéseket elemeztük egyéni és társadalmi szinten. Bár mindkét jelenség önálló kutatási terület, kapcsolatuk eddig viszonylag kevés figyelmet kapott a szakirodalomban.
Mind a vallásosság, mind az öngyilkosság igen nehezen számszerűsíthető jelenség, ezért a módszertani korlátok figyelembevételével végül a következő kérdést fogalmaztuk meg elemzésünk tárgyaként: van-e, illetve milyen erős kapcsolat van a vallás, pontosabban a vallásosság különböző dimenziói és az öngyilkossági arányszámok között.
Az elméleti háttér bemutatása után a vallásosság és az öngyilkosság mikroszintű összefüggéseire igyekeztünk fényt deríteni szakirodalmi források feldolgozása, illetve egy pszichológus szakemberrel készített mélyinterjú segítségével. A makroszintű vizsgálat során a vallásosság számszerűsített dimenziói és az öngyilkossági arányszám közötti kapcsolatot elemeztük korrelációs és regressziós módszerekkel, több mennyiségi és minőségi ismérv mentén. Az elemzést nemzetközi és magyar felmérések adatainak felhasználásával, az SPSS statisztikai programcsomag segítségével végeztük el.
A vizsgálatok eredményei igazolták kiinduló hipotézisünket, miszerint létezik, sőt számszerűen is kimutatható az összefüggés a két vizsgált ismérv között, de arra is rámutattak, hogy az öngyilkosságot – mint eredményváltozót – a vallásosságon kívül számos egyéb tényező is befolyásolja, melyek vizsgálata további elemző munkát igényel.

Kriston Vízi Gábor – Nábráczky-Hajós Anna

A város peremén – Városrehabilitációs modellek bemutatása Ferencváros és Józsefváros példáján

Gazdálkodási, nemzetközi kapcsolatok végzett, BCE GTK, BCE TK
Témavezető: Dr. Tosics Iván

Jelen dolgozatban környezetünk egy meghatározó tényezőjét, a várost, a város megújulásra való képességét vizsgáljuk Ferencváros és Józsefváros városrehabilitációs kísérletei alapján. Dolgozatunkat a városrehabilitáció elméleti bevezetésével indítjuk, kitérünk annak különféle tipizálási lehetőségeire (tiszta piacgazdasági vs. beavatkozó állam, ingatalfejlesztés vs. értékmegőrzés vs. szociális jelleg dominanciája, kemény vs. enyhe mértékű építészeti beavatkozás). Bemutatjuk emellett a nyugat-európai, illetve magyarországi trendeket az elmúlt évszázad második felének városrehabilitációs törekvéseiben. Külön kitérünk a rendszerváltás előtti budapesti városrehabilitációs kísérletekre, ezek csekély eredményességére.
A két vizsgált kerület ’80-as évek végi, '90-es évek eleji kiinduló helyzetét követően bemutatjuk a városrehabilitációs folyamatok beindulásának feltételeit, majd pedig a konkrét lépéseket, eszközöket. Kísérletet teszünk arra, hogy feltárjuk a városrehabilitáció érintettjeinek motivációit, ezzel magyarázva, hogy hogyan és miért eltérően alakult a két kerület középső városrészének sorsa.
A városrehabilitáció „evolúciójának” legújabb lépcsőfokát, a szociális városrehabilitáció koncepcióját a Magdolna-negyed példáján keresztül világítjuk meg, majd bemutatjuk, hogy közgazdász és szociológus szemmel nézve milyen költségek és hasznok alapján indokolt a városrehabilitáció értékelése.
Dolgozatunkat a bemutatott példák (Középső-Ferencváros, Corvin-Szigony projekt, Magdolna-negyed) összehasonlításával, a városrehabilitációs siker kulcstényezőinek megjelölésével, és a folyamatok értékelhetősége kapcsán született tézisünk („lehetetlenségi tétel”) összefoglalásával zárjuk.

Lénárt Ádám

Elkötelezett bűnözők?

Szociológia V. évf. BCE TK
Témavezető: Elekes Zsuzsanna CSC egyetemi docens, BCE TK Szociológia Intézet

A bűnözés nem különbözik más racionális döntésektől. A bűnözők az egyedi élethelyzeteikre reagálva hoznak racionális döntéseket, melyek végül a bűnök elkövetéséhez vezetnek. A racionalitás társadalomba ágyazott jelenség. Ám ennek ellenére kevés empirikus kutatás célozta meg ennek vizsgálatát. A dolgozat célja egy racionális döntések elméletén nyugvó deviancia modell felépítése és szintézise más szociológiai elméletekkel és a kapott modell empirikus tesztelése. Gary Becker deviancia elméletét Howard Becker elkötelezettség koncepciójával bővítve a racionális döntések elméletének egy általánosabb szociológiai alkalmazhatóságát kapjuk. Ezzel a kiegészítéssel beilleszthetővé válik az anómia, a differenciális asszociáció, a társadalmi ellenőrzés illetve a címkézés-elmélete egy racionális döntéseken alapuló modellbe. Így a racionális döntéseknek két, egy szűkebb és egy tágabb értelmezését kapjuk. A szűkebb modell a racionalitás konvencionális posztulátumain alapszik, míg a tágabb modell több teret enged egy cselekvés racionálisként való értelmezésére. Az empirikus alapot 1161 válaszadó által kitöltött kérdőívekből kaptuk. A függő változókat kisebb bűncselekmények, vétségek: marihuána fogyasztás, bolti lopás, rongálás és alkohol fogyasztása adták. A modellekből eredő független változókat többnyire klaszter-elemzésekkel kaptuk: (i) a valószínűségét annak, hogy elkapják, ha bűncselekményt végez, (ii) a büntetés súlyosságát, (iii) az aktor elkötelezettségeit, (iv) az aktor morális ítéleteit és véleményeit, (v) a valószínűséget a kívánt iskolázottság, munkahely megszerzésére. A változókat regressziós modellekbe illesztve kaptuk, hogy míg a szűkebb modell a kockázatokat, büntetéseket emeli ki, addig egy tágabb modell inkább a befektetések fontosságát hangsúlyozza. A dolgozat további eredménye az elkötelezettség koncepciójának beemelésével a konvencionális racionális döntések elmélete modell tautologikus voltának megszűntetése illetve egy racionális döntések elméletére épülő deviancia modell megalkotása.

Mérő Csaba

Az ökológiai kapcsolat problémája: aggregált adatok dekomponálása

Szociológia V. évf. ELTE TáTK
Témavezető: dr. Mészáros József egyetemi docens BCE GTK Szociológia és Kommunikáció Tanszék

A dolgozat témája az egyéni viselkedés becslése aggregált adatokból. Matematikai nyelven ez a kérdés úgy hangzik, hogy részben megfigyelt kereszttáblák belső celláit szeretnénk becsülni a sor-és oszlopmarginálisokból. A feladat nehézsége abból adódik, hogy az aggregált adatokban fennálló kapcsolatok nem biztos, hogy egyéni szinten is igazak lesznek. A dolgozatban röviden áttekintettem az eddig javasolt módszereket. (regresszió, határok módszere, hierarhikus modellek) A két legújabb modell (Wakefield, 2004 és King, 1997) becsléseinek hibáit összehasonlítottam különböző szimulált eloszlásokra. Végül egy gyakorlati példát adtam a Wakefield-modell alkalmazására a 2004 december 5.-i kettős népszavazás szavazóköri eredményein.

Szakadáth László György

Serdülők a virtuális játékvilágban

Szociálpedagógia III. évf. DE HPFK
Témavezető: Pálfi Sándor főiskolai adjunktus, DE HPFK Gyermek-nevelési Tanszék

Vargha Lili

Középiskolások cigány- és zsidóellenessége Egy kísérleti kutatás bemutatása

Szociológia IV. évf. ELTE TáTK
Témavezetők: Dr. Siklaki István egyetemi docens, Camiel Beukeboom PhD ELTE BTK

Kutatásomban 574 magyar középiskolás cigányellenességgel és antiszemitizmussal kapcsolatos, különböző kérdésekre tett szöveges válaszait hasonlítottam össze az előítéletek három dimenziója mentén (kognitív, emocionális és akaratlagos), az előítélek kutatásának individuális, kollektív és kommunikációs modelljeit egyesítve. Az elemzés a szociálpszichológiai szakirodalomra támaszkodva, új összefüggéseket próbál mutatni középiskolások zsidó- és cigányellenes mentális reprezentációinak természetében, a kvalitatív és a kvantitatív módszereket ötvözve.
A zsidósággal kapcsolatban a kognitív sztereotípia tartalmát és az affektusok összefüggését vizsgáltam: azt, hogy milyen attitűddel jellemezhetőek a zsidókat nem felismerni vélő; és a csoportot különböző, egyre részletesebb (nem feltétlenül negatív) tulajdonságokkal azonosító diákok. Az eredmények azt mutatják, hogy a kettő nagyon erős kapcsolatban van: minél negatívabb attitűdöt táplál valaki a zsidók ellen, annál pontosabb testi jegyet is említ fő tulajdonságai között; kivéve ha már durván antiszemita, mert akkor érzelmeinek kinyilvánításán kívül nem feltétlenül foglalkozik a pontos, külső felismeréssel. A modellbe be lehet továbbá vonni az észlelés gyakoriságának, és az ezt feldolgozó környezet mutatóját, mely esetenként módosíthatja is a kapcsolatot: ebből a szempontból budapestiek és nem budapestiek különböző véleményeit hasonlítottam össze, mivel ők különböző ingereknek vannak kitéve a zsidóság megítélésének tekintetében.
A roma előítéletességet az attitűdök és a diszkriminációra való hajlamosság szempontjából vizsgáltam, mivel egy általánosabb tolerancia-mutató is azt mutatta, hogy akik általában elítélik a kirekesztést (vagyis az elvi diszkriminációra való hajlamot), azok a romákkal szemben is elfogadóbbak. Az elemzésben a szöveges válaszokat befolyásoló különböző csoporthatásokat vizsgáltam, illetve kvalitatív technikákkal, a válaszokban megfigyelhető társadalmi normarendszereket is elemeztem.
Az eredmények azt bizonyítják, hogy az előítéletesség jobb megértéséhez igenis szükség van arra, hogy az előítéleteket ne mentális állapotokként kezeljük, hanem a konszenzus hatalma által nagyban befolyásolt változékony jelenségnek.

Vasvári Ferenc

A Magyar Társadalomtudományi Egyesület megalakulása, működésének kezdetei

Szociológia IV. évf. PTE BTK
Témavezető: dr. Gáspár Gabriella tanszékvezető-helyettes, egyetemi docens, PTE BTK Szociológia Tanszék

A kutatás célja, módszere, eredmények, következtetések.
A kutatás elsődleges célja egy eleddig még kevéssé tárgyalt és elemzett XX. század eleji magyar szociológiai társaság, a Magyar Társadalomtudományi Egyesület kialakulásához vezető folyamatok, illetve a megszülető Egyesület formálódó eszmei, elvi koncepcióinak bemutatása, valamint elemzése. A dolgozat egyik aktualitását pont a fenti elem adja: a feldolgozatlanság. A tanulmány három részre tagolódik. Az első egységben az Egyesület kialakulásához vezető folyamatokat, a másodikban az Egyesület megszületését, végül a harmadik részben az Egyesület első nagy szakmai szereplését teszem vizsgálat tárgyává, az 1907. októberi Pécsett megrendezésre került Szabadtanítási Kongresszuson elhangzott két előadást – Pikler Gyula és Gaal Jenő előadását. Ez utóbbi érdekességét az adja, hogy a két előadó ugyanazon témában fejtették ki álláspontjukat. A tanulmány másik aktualitása ez utóbbihoz kapcsolódik: kerek száz éve került megrendezésre a Szabadtanítási Kongresszus. Módszertani szempontból a fellelhető források elemzéséből, és a tanulmány megírásáig megjelent tanulmányokból indultam ki. Összességében tehát a tényekből kiindulva igyekeztem kimutatni a fent említett módszerek használatával az Egyesület megalakulását, működésének korai szakaszát, melynek eredményeképpen egy sajátos, a korabeli magyar viszonyokba – mind eszmeileg, mind tagságát tekintve – beilleszkedő szervezetet ismerhettem meg, mely élesen elkülönült a Magyar Társadalomtudományi Társaság elképzeléseitől.

Veréb Anita

A mai zsidó identitástudat Magyarország és Izrael tükrében – A Holocaust után

Szociológia, 4. évf. ME BTK
Témavezető: Dr. Tóth Kinga Dóra, egyetemi adjunktus, ME BTK Szociológia Tanszék

A II. világháború után a diaszpórában élő zsidóság nagy része megsemmisült, és a megmenekült nemzedék élete erősen megváltozott. Vajon hogyan és milyen irányban változtatta meg a shoah (holocaust) a zsidó nép életét?
Izrael állam megalakulása új reményeket és új életet hozott. Kik és miért alijáztak Izraelbe? Milyen változás következett be az Új Államban és a diaszpórában élő zsidóság között? Mennyire erős a kapcsolat a kint és itt élő zsidóság között? Egyáltalán mondhatjuk-e, hogy az alijázott zsidóság entitástudata lényegesebben más, mint a diaszpórában élő zsidóság között? Dolgozatomban ezekre a kérdésekre keresem a választ.
Első lépésben rövid említést teszek a II. világháborúról, mely szörnyű, tömeges pusztítást végzett. Ezt követően bemutatom a magyar zsidóságot, majd az identitás fogalmi kérdéskörét tárgyalom.
Hipotézisemet négy főbb pontra osztottam:

- A holocaust a magyar zsidóság pecsétje, mely az entitás erős szétbomlásával, elvesztésével, a vallási élet elhagyásával járt.
- Az Izraelben élő magyar zsidóság a védettség érzése miatt, az entitás, de nem a vallási hovatartozás miatt aliázott.
- A Magyarországon élő és az Izraelben élő zsidóság erős negatív véleménye a magyarországi neonácizmusról és annak esetleges következményéről.

Ezen pontok alapján kutatásomat a kvantitatív módszerre építettem. A dolgozatból részletesebben megtudhatjuk, hogy mely okok miatt vándoroltak ki Izraelbe, milyen kapcsolat fűzi őket régi hazájukhoz, illetve az itt élő zsidóságot Izraelhez. Továbbá megtudhatjuk, hogy az antiszemitizmusról miként oszlanak meg a vélemények, és hogy a holocaust befolyásoló tényezője volt-e a vallási élet átadásában.

VERSENYEN KÍVÜL

Ragányné Kosztig Csilla – Puskás Lászlóné

„Így él lelkemben…" Adalékok Kisvárda és környéke zsidóságának életéhez

Óvodapedagógus III. évf. levelező ME CTFK
Témavezető: Feroné Komolay Anikó főiskolai docens ME CTFK Nevelés- és Társadalomtudományi Tanszék

Dolgozatunk Kisvárda és környéke: Nyírkarász és Kékcse zsidóságának történetét dolgozza fel. Célunk, hogy emléket állítsunk ezeken a településeken élt izraelita embereknek. A községeinkben még élő adatközlők segítségével szeretnénk bemutatni a mozaikokból összerakott zsidó életet és szokásrendszert. Az adatokat a kisvárdai könyvtár szakirodalmi gyűjteménye és a nyíregyházi megyei levéltár forrásanyaga biztosította, melyek közül több dokumentumot mi dolgoztunk fel először. Megkerestünk Nyírkarászon és Kékcsén olyan idős embereket, akik ismerték a településeken élt zsidókat. Ezeken az interjúkon keresztül szeretnénk bemutatni a zsidók hagyományait, érzelemvilágát, mentalitását, a településen betöltött szerepüket. Valamint a helyi lakosokkal való viszonyukat, pozitív és negatív vonásaikat és azt is, hogyan befolyásolta a falu és a lakosság életét a zsidó emberek elhurcolása. Ezeket szeretnénk hiteles dokumentumokkal bizonyítani. Dolgozatunkban nem csupán adatokat közlünk, hanem igyekszünk a kérdéskör emberi oldalát is megvilágítani. Községeinkben semmilyen irat, dokumentum nem készült ezzel a témával kapcsolatban. Ezzel a dolgozattal szeretnénk, hogy az adatközlők emlékei fennmaradjanak az utókor számára. A zsidókérdés a mai napig is aktuális, hiszen a faji gyűlölet napjainkban is élénken jelen van, tömegeket mozgat meg. Az áprilisi előadás alkalmával, a téma különösen időszerű, hiszen április 16-án emlékezünk meg a Holocaust emléknapjáról. A vészkorszak kiértékelése még nem teljes. Ez különösen igaz, ha a magyar zsidóság pusztulásáról, a katasztrófa okairól és körülményeiről van szó.
Az emlékek, események fennmaradásának feltétele, hogy leírjuk azokat. De ennél is fontosabb, hogy elmeséljük gyermekeinknek. Minden korosztály ismerje és vésse emlékezetébe, az emberségbe vetett hitet. Ez különösen igaz, hiszen településeinken nagy múltú zsidó közösségekről van szó.

SZOCIOLÓGIA 4.

Batizán Emese Emőke - Lukács Katalin

A petrozsényi Independenţei és Aviatorilor utcában élő „munkáscsaládok" életmódja

Szociológia, Kommunikáció – közkapcsolatok III. évf. BBTE
Témavezető: Drd. Péter László egyetemi adjunktus, Drd. Pásztor Gyöngyi egyetemi tanársegéd

Jónás Gergely

A közösségalkotás és a társadalmi integráció problémái a leszakadó térségekben, rurális/urbánus viszonylatban

Szociológia IV. – Kommunikáció V. évf. PTE BTK
Témavezető: dr. Füzér Katalin PhD egyetemi adjunktus, PTE BTK Szociológia Tanszék

A társadalmi kirekesztődés egy viszonylag új kutatási irányzat, mely a hagyományos szegénységkutatások helyett kínál komplexebb megközelítésmódot a társadalmi integráció hiányának megértéséhez. A helyi társadalmak képessége arra, hogy közösséggé szerveződve biztosítsák az urbanizáció negatív hatásaival szemben az adott földrajzi helyhez kötött élettér élhetőségét, és a harmonikus, szoros szálakkal szőtt, összetartó együttélést számos változó függvénye. Ezek egyik összefogó kulcsfogalma lehet a társadalmi tőke.
Ez az írás arra kíván rávilágítani egy ormánsági aprófalu és Pécs egy peremterületi város-negyedének példáján, hogy a leszakadó térségek társadalmi tőkéje és integráltsága hogyan függ össze, hogy a társadalmi kirekesztettség milyen hatást gyakorol az emberi kapcsolatokra, és hogy milyen esélyei vannak egy rurális és egy urbánus térségnek a helyi integráció újraélesztésében, fenntartásában. Az elemzés rávilágít továbbá arra, hogy a mikrotársadalmak integráltsága jelentősen, de nem szükségszerűen függ a társadalmi kirekesztettség fokától. Ezzel összefüggésben arra is, hogy a Pécsi külvárosban (István-aknán) és Magyarteleken a közösségalkotásra való készség jelentős különbségeit a depriváció, a szegénység, a hátrányos helyzet vagy akár a társadalmi kirekesztettség fogalma mellett finomabb, a falu és a város eltérő értékeit is szem előtt tartó megközelítésmód magyarázhatja csupán eredményesen.
A kutatás módszereit tekintve, strukturált kérdőíves adatfelvétellel nyert adatbázis került felhasználásra, statisztikai elemzések és főként index számítás céljából.

Lakatos Tímea

A Nők munkaerő-piaci helyzete és iskolázottságuk. Egy kutatás tapasztalatai Mezőtúron

Informatika-könyvtáros, művelődésszervező III. évf. EJF
Témavezető: Sifter József főiskolai adjunktus EJF Művelődés- és Társadalomelméleti Tanszék

A kutatás a 2001- és 2005 közötti intervallumban vizsgálja a mezőtúri nők munkaerő-piaci helyzetét és iskolázottságát, az országos helyzetbe ágyazottan. A vizsgálat célja, hogy reális képet fessen a jelenlegi gazdasági helyzetben, a nők munkaerő-piaci pozíciójáról, hátrányairól, lehetőségeiről. Hipotéziseim szerint, a társadalom által elvárt hagyományos anya, feleség szerep mellett, csak kevés nőnek van lehetősége a vezető pozíciók betöltésére. A nemek közötti egyenlőtlenséget támasztja alá, hogy azonos képzettségű férfi és nő esetében a nőnek magasabb teljesítményt kell nyújtania, szakértelmét folyamatosan bizonyítania kell, hogy munkahelyén megfeleljen. A nők aránya a munkanélküli szférában, magasabb iskolázottságuk ellenére is magasabb, mint a férfiaké. A nők alacsonyabb presztízsértékű szakmákat választanak, mint a férfiak.
Módszertani tekintetben a mélyinterjú és a kérdőív bizonyult megfelelőnek a hiteles eredmény eléréséhez. Ezeket a módszereket alkalmazva, világossá váltak, Mezőtúr város munkaerő-piaci helyzetének hiányosságai, melyekre megoldási javaslatok születtek.
Ahhoz, hogy a társadalom számára pozitívan változhasson a munkaerő-piaci helyzet, nem elégségesek az Európai Unió erőfeszítései. A cél egy olyan munkaerőpiac kiépítése, mely mindenki számára nyitott, ebből kifolyólag aktív munkaerőpiaci eszközökre van szükség, például a részidős foglalkoztatás pozitív diszkriminálása és a különböző képzési programok beindítása, felgyorsítaná a hátrányosan érintett csoportok „visszaillesztését” a foglalkoztatotti szférába.

Mészáros Mónika

A lakótelepi élet, egy debreceni lakótelep tükrében

Szociológia, V. évf. DE BTK
Témavezető: Dr. Fényes Zsuzsanna Hajnalka PhD, egyetemi tanársegéd, DE BTK Szociológia és Szociálpolitika Tanszék

A célom, hogy bemutassam a lakótelep, illetve a lakótelepi élet sajátosságait, elméleti illetve empirikus úton egyaránt. Az elméleti rész a fontosabb fogalmak definíciójával, a lakótelep kialakulásával, jelenlétével, a lakótelepek társadalmi összetételével, rehabilitációjával és a jelentősebb lakótelepi kutatásokkal foglalkozik. A második részben egy általam végzett kutatás eredményének a bemutatására kerül sor. A célom, hogy vizsgált lakótelepen élők - Újkerti lakótelep-demográfiai mutatóiról, lakással, lakókörnyezettel való elégedettségükről, egzisztenciális helyzetükről, kapcsolathálójukról, kulturális életmódjukról adjak helyzetképet.
A kutatásom induktív logikájú, feltáró elemzés, nincs hipotézise. A kutatást Survey módszerrel, 100 fős mintán végeztem. A minta az Újkerti lakótelep egyik kisboltjának a vevőköre. Mivel a minta kicsi,- anyagi-és időkorlátok miatt- ezért a kutatásom inkább csak illusztrációként szolgál, és nem reprezentálja teljeskörűen a lakótelepet. Az adatokat SPSS adatfeldolgozó program segítségével dolgoztam fel. A statisztikai kiértékelést gyakorisági eloszlás és kereszttábla elemzés alapján végeztem.
A kutatás eredményének rövid összefoglalása: Az Újkerti lakótelepen valamennyi társadalmi réteg jelen van, de nagyobb arányban a szakmunkások, így kijelenthetjük, hogy a munkásréteg az ,,uralkodó" osztály. Az egzisztenciális helyzetet nézve a lakótelepi emberek közel felére jellemző a megtakarítás, természetesen a gyűjtögetés anyagi helyzet függvénye. Az itt élők kapcsolathálója nyitottnak mondható, de valószínű, hogy ezek a kapcsolatok csak felszínesek. A szabadidejük nagy részét tv nézéssel töltik az emberek. A kulturális helyek illetve a szórakozóhelyek gyakori látogatása nem jellemző, kivételt képez a lakótelepen lévő büfé látogatása. Bár a megkérdezettek 87% szeret a lakótelepen élni, de ennek ellenére 47%-a el akar költözni.
Napjainkban a legégetőbb probléma a családok számára a lakás. Mondhatunk a lakótelepről jót, rosszat, de nem feledhetjük el, hogy sok ember számára biztosított, és mai is sok embernek oldja meg a lakásproblémáját.

Paku Áron

Lakóház jelleg, mint törésvonal? (Lakóház jelleg és politikai megosztottság Szegeden 2000-2005)

Szociológia V. évf. SZTE BTK
Témavezető: Nagy Gábor Dániel, meghívott előadó, SZTE BTK Szociológia Tanszék

Dolgozatom témája a pártpreferencia és a lakóház jelleg összefüggésének vizsgálata. Kiinduló hipotézisem, hogy az egyes lakókörnyezetekhez/lakóház jelleg csoportokhoz eltérő lakókörnyezeti miliő társul, melyek különböző politikai-ideológiai klímát hordoznak. Hipotézisem teszteléséhez az SZTE BTK Szociológia Tanszék által 2000 óta évente lefolytatott Szeged Studies elnevezésű Szeged-reprezantatív kérdőíves vizsgálatának adatállományait használom fel.
Dolgozatom elméleti alapja a nagy hagyományokkal bíró törésvonal-elmélet. A törésvonal-elméleteken belül a jeles magyarországi szakértők, Angelusz Róbert és Tardos Róbert vizsgálataira támaszkodom. Kutatásaikban összefüggést mutattak ki a lakóövezet jellege és a kormánypárti/ellenzéki, bal-jobb, illetve a liberális-konzervatív dimenzión elfoglalt pozíció között.
Dolgozatomban Szeged területét négy, jellegében és funkciójában eltérő városrészre osztottam. A városrészek egyenkénti vizsgálatából kiderül, hogy az egyes városrészek között jelentős különbségek vannak a lakóház jelleg és a pártpreferencia tekintetében. A lakóház jelleg és a pártpreferencia között kétdimenziós szinten statisztikailag szignifikáns összefüggés mutatkozik. Többváltozós statisztikai módszerekkel az is kimutatható, hogy többváltozós elemzés esetén is megőrzi a lakóház jelleg önálló hatását. A leglátványosabb eltérést a lakótelepi panel épületek és a kertes családi házak esetében tapasztalható. A lakótelepi lakosság esetében az MSZP-támogatás, valamint a kormánytámogatás irányába mutat az eltérés, míg a családi házak lakói esetében az eltérés a Fidesz és az ellenzék támogatásának irányába mutat. Megállapítható, hogy az egyes lakóház jelleg csoportok különböző szociokulturális jellegzetességekkel bírnak, valamint eltérő szemléleti miliővel rendelkeznek, melyek önálló politikai-ideológiai klíma kialakulásához is vezethetnek.

Polak Nikolett

Az európai bányász-migráció hatása Magyarországon

Humánszervező szak IV. évf. PTE FEEK
Témavezető: Bodó László, tudományos munkatárs, PTE FEEK Kultúraközvetítési és Közösségfejlesztés Tanszék

Dolgozatom azzal a céllal íródott, hogy bemutassam a bányászat emberi erőforrás hátterének alakulását.
Kutatásomban a kapcsolódó szakirodalmak tanulmányozása mellett nagy hangsúlyt kapott a témában érintett személyekkel történő interjú-készítés. Képet kaphatunk arról, az államalapítás után hogyan lendült fel uralkodói támogatással a hazai bányászat a betelepült szakemberek, a bányavárosok létrejötte által, a XVIII. században miként született meg hazánkban a műszaki felsőoktatás, hogyan vált Pécs nagyvárossá a környékbeli szén- és uránbányászat felfutásával. Érintjük a bányász-migráció kulturális hatását, nevezetesen, hogy miként hatottak a szakmai, ill. zsargon nyelvre a külföldi illetőségű bányászok, és hogyan jeleníti meg a bányászéletet a szépirodalom.
Összességében elmondhatjuk, hogy a bányászatnak a gazdaságban és a politikában elfoglalt szerepe alapvetően meghatározta a város és a térség lakóinak életét. A legtöbb munkavállaló minden gond és probléma ellenére véglegesen letelepedett Pécsett, a helyi bányászszakma a város fejlődésének egyik motorja lett.

Szekeres Balázs

Társadalmi tőke és politikai kultúra Pécs keleti városrészének krízisterületein

Szociológia V. évf. PTE BTK
Témavezető: dr. Füzér Katalin PhD egyetemi adjunktus PTE BTK Szociológia Tanszék

A PTE-BTK Szociológia Tanszéke által 2005-ben szervezett társadalomkutatási gyakorlat során Pécs keleti városrészének négy krízisterületén folytattunk kérdőíves felmérés. A négy erősen depriválta és szegregált terület István akna, Pécsbánya, Györgytelep, és Hősök tere. A négy területről közösen elmondható, hogy a XX. században virágzó bányatelepek a 80-as évek végi bányabezárásokkor erősen hanyatlásnak indultak. A korábbi szociális intézményi hálózatot leépítették, és ezen területeket szinte teljesen elfelejtették, az ott élő emberekkel együtt. A területek nagy részén igen rossz állapotú, önkormányzati bérlakások találhatók melyek állagmegóvására sem költ az önkormányzat. Mind a négy kiemelt területen erős infrastrukturális elmaradottság tapasztalható. A helyzetet súlyosbítja a területek erős elszigeteltsége.
Dolgozatomban a négy szegregátum háztartásaiban készített kérdőívek összesített adatbázisára támaszkodva az ezen területeken tapasztalható politikai kultúra, társadalmi- és politikai aktivitás, a személyi- és intézményi bizalom, és a kapcsolati háló elemzésén keresztül vizsgálom a társadalmi tőke kérdéskörét.

TÁRSADALMI NEMEK KUTATÁSA

Bacsó Adrienn

Az anorexia nervosa és a bulimia nervosa előfordulása ifjúkorban

Szociálpedagógia szak III. évf. DE HPFK
Témavezető: Kelemen Lajos főiskolai adjunktus, DE HPFK Szociálpedagógia Tanszék

A TDK dolgozatom az evészavarokról szól. Anorexia-, bulimia nervosa ugyanakkor kitérek a pár éve megjelent újfajta evészavarokra is. Az inverz anorexia nervosára és a manorexia nervosára. A túlzott hánytatás, önsanyargatás testi-lelki függőség kialakulásához vezethet. Ezt megtapasztaltam saját közvetlen környezetemben is. Segíteni szerettem volna, de a hiányos ismereteimmel nem hogy segíteni nem tudtam, de még fel sem ismertem a bajt. Ez az eset késztetett arra, hogy e szörnyű betegségről, betegségekről többet tudjak annál, minthogy léteznek, és így legközelebb segíteni tudjak

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a kórosnak vélt soványság mennyire veszélyezteti a fiatalokat. Milyen mértékben, milyen pszichológiai mechanizmusok révén válnak áldozatokká? Mit tehetnek a segítő szakemberek, illetve melyek a segítségnyújtás módjai.

Vizsgálatom során a kérdőíves módszert alkalmaztam, melyet egy középiskolában és egy felsőoktatási intézményben tanulók között végeztem el. Az eredményekből megállapítható – nem reprezentatívan ugyan –, hogy a középiskolás nők között magasabb arányban fordul elő az evészavarokra való hajlamosság, mint a főiskola női hallgatói között. A férfiak evészavarra való hajlamossága nem eldönthető. Egyrészt az eredményeim, másrészt az alacsony mintaszám sem támasztotta és támaszthatja alá a hajlamosság tényét.

Szükség lenne az emberek tájékoztatására az evészavarok természetéről, súlyosságáról és szövődményeiről, s főként a szülőket is informálni kellene ezekről, a problémákról, mert a legkorábban a szülők észlelhetik a tüneteket a barátok, a tanárok, a háziorvosok előtt, mellett.

Bandi Zsuzsanna Mária

Polgármesternők Magyarországon a rendszerváltás után

Műszaki menedzser V. évf. BME GTK
Témavezető: dr. Palasik Mária egyetemi docens, BME GTK Innovációmenedzsment és Technikatörténet Tanszék

Manapság egyre több cikk foglalkozik a vezető beosztású nők helyzetével, nehézségeivel. A polgármesteri tisztség is vezetői pozíció, a nőknek itt is hasonló nehézségekkel kell szembenézniük, mint más magas vezetői szinteken. Általában egy vezetői posztra akkor is férfit választanak, ha a női jelölt is kifogástalanul megfelel az elvárásoknak. Kutatásaim során azt vizsgáltam, hogy vajon a nőkkel szembeni előítélet itt is tapasztalható-e, a nőknek a férfiaknál jóval többet kell-e bizonyítaniuk alkalmasságukat a vezető posztokra.
Dolgozatomban a nők helyi politikában betöltött szerepével kapcsolatban elemeztem a polgármesternők számának településtípus és településnagyság szerinti, illetve regionális megoszlását az 1990-2006 közötti önkormányzati választások alapján.
A megválasztott polgármesternők számának regionális megoszlását vizsgálva megnéztem, hogy az ország különböző területei között vannak-e kiugró eltérések, és ha igen, ennek mi lehet az oka. Befolyásolja-e a terület összeredményét az ott található települések mérete, vagy a szociális körülmények, a munkanélküliség, amelynek megoldását esetleg a női polgármesterektől várják. Megpróbáltam összefüggéseket feltárni: például igaz-e az, hogy inkább a kisebb lélekszámú településeken választanak női polgármestereket.

Benák Melinda - Paluska Adrienn

Pécs „női szemmel": A nők térbeli reprezentációja a XIX. század közepétől a XX. század végéig

Szociológia V. évf. PTE BTK
Témavezető: Dr. Schadt Mária egyetemi docens, PTE BTK, Szociológia Tanszék

Dolgozatunkban azt vizsgáljuk, hogy a XX. század folyamán, egészen a magyarországi rendszerváltásig, hogyan változott meg a nők társadalmi helyzete, szerepe és mindez miként mutatkozott meg a Pécsett található, nőkről elnevezett utcák megjelenésében.
A dolgozat két részre osztható, az első részben bemutatjuk, hogy a XX. század elejétől az 1947-ig terjedő időszakban miként változott meg a nők helyzete a társadalomban, miként kezdtek el láthatóvá válni, s megnézzük, hogy a pécsi utcanevekben milyen arányban jelentek meg a női nevek.
A második rész az államszocializmus érájával foglalkozik. Bemutatjuk, hogy az államszocializmus ideológiájában milyen helyet foglaltak el a nők, hogyan alakult a nemek közötti egyenlőség eszméje illetve azt, hogy mindez miként tükröződött a pécsi utcanevekben. Ezen kívül a hatalom által meghatározott elvárásokat és a nők valós helyzetét is megvizsgáljuk. Választ keresünk arra a kérdésre, hogy a nőkről elnevezett utcák mennyiben tükrözik a párt nőkkel kapcsolatos ideológiáját, azaz tapasztalható volt-e ugrásszerű növekedés ebben a korszakban a nőkről elnevezett utcák számában.
A dolgozat további részeiben leírjuk kutatási módszereinket, illetve a nehézségeket, melyekkel kutatásunk során szembe kerültünk, végül a következtetések levonásával zárjuk tanulmányunkat.

Duleczky Enikő

Nők a rendőrségen - Előítéletek a női rendvédelmi dolgozókkal szemben

Igazgatásrendészeti III. évf. RTF
Témavezető: dr. habil. Kozáry Andrea főiskolai tanár, RTF Társadalomtudományi Tanszék

A dolgozat célja a nőkkel kapcsolatos előítéletek és sztereotípiák, illetve a nők saját társadalmi és szakmai szerepeikről vallott vélekedéseinek elemzése, egy speciális hivatás, a rendvédelem területén.
Munkámmal olyan problémákra szeretném felhívni a figyelmet, melyek engem is érintenek, mint rendőrnőt, annak reményében, hogy a konfliktusok felismerésével és kellő odafigyeléssel ezek mind orvosolhatóak lesznek.
Mielőtt rátérek vizsgálatom ismertetésére, áttekintem az előítélet működési mechanizmusát és a nőkkel kapcsolatos sztereotípiákat, valamint bemutatom a nők helyzetét a különböző történelmi korokban, múltbeli és modern kori szerepüket a rendőrségnél. Bemutatom hogyan reagált a szigorú fegyelmen, tekintélyelvűségen és hagyományokon alapuló - zömmel férfiak uralta- fegyveres testület a nők fokozatos térhódítására és integrálódására.
A dolgozat utolsó fejezetében ismertetem az általam elvégzett kérdőíves felmérés eredményeit, és az ezekből levont következtetéseimet.

Erdős Kornél

Parasuicid személyek mentális állapotának vizsgálata

Szociálpedagógia III. évf. DE HPFK
Témavezető: Kelemen Lajos főiskolai adjunktus, DE HPFK Szociálpedagógia Tanszék

Kutatásaimhoz a terepet, és a szükséges irányítást a Kenézy Gyula Kórház Pszichiátriai Osztálya és Dr. Kristóf Andrea Főorvosnő biztosították. Lehetőséget kaptam arra, hogy személyesen találkozzak öngyilkosságot megkísérelt személyekkel, és így alkalmam nyílt arra, hogy megismerkedjek ezeknek a személyeknek az ön, – és a világról alkotott reflexióikkal, amelyek a tett elkövetése után alakultak ki, vagy változtak meg bennük.
A társadalmi meggyőződés a kérdést illetően az, hogy aki egyszer már megtette, az szinte predesztinálva van az újbóli elkövetésre.
Kutatásommal azt kívánom alátámasztani, hogy a parasuicid személyek csupán annyira veszélyeztetettek, mint látszólag egészséges társaik, azzal a kivétellel, hogy ők már „gazdagabbak" az öngyilkosság érzésével, és az azt követő állapottal, ezért az ő esetükben ez akár visszatartó erő is lehet. A közhiedelemmel ellentétben azt próbálom bebizonyítani, hogy az öngyilkosságon átesett személyekben, a tett elkövetése után a hajlamosító tényező kisebb, vagy ekvivalens, mint azokban a személyekben, akik nem tették meg.
A kutatási célom megvalósításának érdekében egy felmérést végeztem *(kérdőíves formában, amely 7 eldöntendő megállapítást tartalmazott) mind a kezelt, mind pedig a nem kezelt személyek körében* abból a célból, hogy felmérjem, mekkora eltérések, mekkora megítélésbeli különbségek lehetnek a két csoport között egy adott kérdést illetően.
A kutatás alkalmával ***400 nem kezelt személy*** véleményét rögzítettem 4 külön korcsoportra bontva, valamint a lehetőségeimhez mérten ***100 kezelés alatt álló, vagy már kezelésen átesett személyét.***
Ezekkel a személyekkel szintén kitöltettem a fentiekben megnevezett kérdőívet, valamint egyénenként interjút készítettem velük annak érdekében, hogy képet kapjak a tett előtti alatti és utáni állapotukról.
Az eredményeket (kezelt és nem kezelt személyek viszonylatban) grafikonrendszerben szemléltettem, majd a kapott eredményeket összehasonlítottam egymással, az adott kérdés fényében.
A vizsgálat eredményeit összegezve egyértelműen ki lehet jelenteni, hogy a bebizonyítani kívánt feltevésem igazolható a kezelt személyek oldaláról; a nem kezelt személyek, illetve a szakorvosok bizonyos csoportja ezt a kérdést gyakran másképp ítéli meg.

Feketéné Pál Enikő

A női esélyegyenlőség és az Európai Unió

Szociológia – politológia IV. évf. ME BTK
Témavezető: Mihályi Helga egyetemi adjunktus, ME BTK Szociológia Tanszék

Az elmúlt néhány évtizedben sokan és sokféleképpen, más és más aspektusból közelítve írtak a nők helyzetéről. Sokan állítják, hogy még napjainkban is hátrányos helyzetben vannak a nők. Egyáltalán kihez és mihez képest definiálható a nők hátránya, és valóban hátrányos helyzet-e az, amelyben ma az Európai Unióban élnek? Valóban fel kell-e adnia a női mivoltát annak, aki boldogulni szeretne a „férfiak világában"? Miért kell egy nőnek sokkal többet küzdenie egy állás betöltéséért? Ilyen, és ehhez hasonló kérdések várnak megválaszolásra. Előadásom nem ambicionálja a probléma megoldását, hiszen a fenti kérdésekre én sem tudok elfogadható feleleteket adni, valósághű választ konstruálni, s ez talán nem is az én tisztem.

A női foglalkoztatás növelése, a család és a munka összeegyeztetése az egész Európai Unióban kiemelt helyen szerepel, úgy az esélyegyenlőségi akciótervek, mint a foglalkoztatási politika részeként. Az elmúlt években jelentősen megszaporodtak a kérdőjelek e témában, a férfi és a nő közötti különbségek, ezek eredete, az egyenjogúság értelmezése, az elért eredmények mérlegének megvonása újra a laikus és a szakmai közvélemény érdeklődésének középpontjába került. A végkövetkeztetés mindenhol ugyanaz: a nők helyzetén változtatni, javítani kell egészen addig, amíg mindazok a jogok nem érvényesülnek, amelyek a XXI. század polgárát és polgárnőjét egyaránt megilletik.

A női egyenjogúság az általános emancipáció része. Az egyenjogúság értelmezése segít észrevenni, hogy a munkamegosztás napjainkban zajló átalakulását a férfiak vesztesekként élik meg, ugyanakkor a nők kibontakozó egyenjogúsága sem paradicsomi még. Csak az ilyen szemlélet győzheti meg a férfiakat arról, hogy a nők hátrányainak felszámolása-, a nőket pedig arról, hogy a férfiak konfliktusainak megoldása az ő legsajátabb érdekük. Ennek felismerése az egyes ember feladata. A társadalom az az iránytű, amely érdekeket terel és közvetít, magatartást és szemléletet formál: az emberiség hasznára vagy kárára.

Palla Zsófia

SOS-anyák (Az anya-szerep reprezentációjának újraolvasása a battonyai SOS-Gyermekfalu recepciójában)

Néprajz végzett SZTE BTK
Témavezető: dr. Darabos Enikő tudományos segédmunkatárs, SZTE BTK Modern Magyar Irodalmi Tanszék

A TDK dolgozat legfőbb célkitűzése a battonyai SOS-Gyermekfaluban hivatásos nevelőszülőként dolgozó nők helyzetének és szerepvállalásának változásvizsgálata, a Gyermekfalu fennállásának és működésének 20 éves távlatában. Továbbá a kutatási téma kiindulási pontjaként szolgáló – az eddig megjelent közvélemény-formáló erejű szakirodalmak alapján – kialakult negatív reprezentáció vizsgálata.
Jelen dolgozat egy 2 éves, szinkron jellegű, antropológiai terepkutatásra épül, amelyben módszertani szempontból hangsúlyos szerepet kapott a mélyinterjúzás és a résztvevő megfigyelés, továbbá a primer szövegek – elsődlegesen Kormos Valéria: SOS (1988) c. dokumentumregényében működő reprezentáció kritikai vizsgálata.
Az elmélyült kutatást az a tény tette indokolttá, hogy napjainkban a laikus olvasó az 1980-as években íródott elemzések alapján felületes és félrevezető képet kaphat a Gyermekfalu egyedülálló anyáiról, és őket könnyen „apácalétet önként vállaló" „rabszolgasorban tartott" „lelkileg sérült" nőknek vélheti (Kormos Valéria).
A kutatás legfőbb érdeme, hogy a dolgozat, az SOS-anyákkal készített interjúk alapján, részletesen ismerteti az 1980-as évek óta lezajló változásokat, az anyai illetőleg női szerepekben megjelenő új tendenciákat. Vizsgálataim alapján úgy vélem, ezek szükségessé teszik a korábbi leírásokban megmutatkozó anya-szerep felfogás átgondolását és újraolvasását.
Ily módon jelen TDK dolgozat hiánypótló munka kíván lenni, mivel a battonyai SOS-Gyermekfalu életének és működésének azon periódusát mutatja be (hangsúlyosan az SOS-anyák szemszögéből), amelyet egy, a korábbinál sokkal demokratikusabb és liberálisabb szellem határoz meg. A kutatás fő tanulsága, hogy az anya-szerep kurrens átértékelődése magára az intézményi struktúrára is visszahat, amennyiben az SOS-Gyermekfalu új utakat keresve házaspáros rendszerben kívánja folytatni tevékenységét az elkövetkezőkben.

Szabolcska Orsolya

A dolgozat címe: Sorsukba zárva. Fiatal párok marginális helyzetben – női perspektívák

Angol – kommunikáció V. évf. PTE BTK
Témavezető: dr. Kovács Éva óraadó tanár, PTE BTK Kommunikáció- és Médiatudomány Tanszék

Dolgozatomban egy 2005 nyarán végzett aprófalusi terepmunka során megismert történeteket mutatok be. Öt fiatal nővel készítettem interjúkat, mindannyian hosszú távra tervezett kapcsolatban éltek párjaikkal. Négyen a lányok közül már anyák – a legidősebb is csupán húszas évei elején ját -, az ötödik, pedig éppen várandós volt. Mindannyian ugyanott éltek – egy külvilágtól elzárt, lepusztult, egykori gyártelepből átalakult „lakótelepen". A következőkben a terepmunka tapasztalatai és az interjúk alapján szeretném bemutatni a lányok többszörösen hátrányos helyzetét, és a szakirodalom áttekintésével felvázolni, milyen lehetőségek tárulnak eléjük a társadalomtudomány tapasztalatai alapján.. (Leendő) kisgyerekes fiatal anyákról van szó, akik közül négy lány cigány. A női mivoltukból, és négyük esetén etnikai hovatartozásukból származó hátrányokat súlyosbítja a szegénység és az iskolázatlanság. Mindehhez adódik a lakóhelyük marginalizáltsága, amely nagyban kihat az ott élők helyzetére.

Szamosi Barna

A kulturális- és a gender-markerek összehasonlítása Pedro Almodóvar filmjei alapján

Angol-filozófia-alkalmazott nyelvészet III. évf., ME BTK
Témavezető: Kegyesné Dr. Szekeres Erika, egyetemi adjunktus ME BTK Német Nyelv és Irodalom Tanszék

TUDOMÁNY- ÉS TECHNIKATÖRTÉNET

Girgász Péter

A Ferihegyi Nemzetközi Repülőtér története

Környezettechnika V. évf. BME GPK
Témavezető: dr. Palasik Mária egyetemi docens BME GTK Innovációmenedzsment és Technikatörténet Tanszék

Munkámban bemutatom Budapest nemzetközi repülőterének, Ferihegynek a történetét, áttekintve azokat az indokokat, amelyek miatt a mai területén helyezkedik el a légikikötő. Átfogóan végig követem a reptér kisebb és nagyobb volumenű beruházásait, fejlesztéseit, mind az utasforgalmi oldalon és mind pedig a légiforgalmi irányítás szempontjából. Célom, hogy az olvasó, megértse, átlássa ennek a kis városnak a működését és azt, hogy a tervezők, milyen gondolat mentén jutottak el a légikikötő mai képéhez. Ennek a kérdésnek a tárgyalását fontosnak éreztem, mert ez nagymértékben meghatározza a mai fejlesztéseket is.
Ugyanakkor szerettem volna, ha a tisztelt olvasó nem csak magát a repteret ismeri meg a munkámból, hanem minden fontos egységét is, ami nélkül ma egyetlen repülő sem tudna fel vagy leszállni Ferihegyről. Ennek záloga és kiszolgálója a légiforgalomirányítói szolgálat. Ezen a téren is komoly fejlesztések, változások történtek az elmúlt évtizedekben. Ennek egyik fontos hajtóereje a technika tökéletesedése, valamint a környezetvédelmi előírások szigorodása. Ezek a fejlesztések elengedhetetlenek ahhoz, hogy zökkenőmentes legyen a légi közlekedés hazánkban.
A repülés és a technika szoros kötődésének köszönhető, hogy ezen a területen soha nem áll meg a fejlődés. Nagyon sok munka van még a reptér mai üzemeltetői előtt, hogy megőrizzék Ferihegyet a jövőnek. Nagyon sokat kell azért tenni, hogy Budapest központi szerepet kaphasson Közép-Kelet Európa légiközlekedésében.

Harkai Alexandra Dóra

Tudománytörténeti viták az ógörög matematikáról

Matematikus II. évf. ELTE TTK
Témavezető: dr. Kutrovátz Gábor egyetemi tanársegéd, ELTE TTK Tudománytörténet és Tudományfilozófia Tanszék

Hogyan, mikor és miért lett a görögöknél a matematika deduktív tudománnyá? Hogyan jöttek rá, hogy a matematika egésze be nem bizonyított állításokra épül? Kell-e, szabad-e a geometriai összefüggéseket esetlegesen szimbolikus, algebrai alakban is felírni, megfogalmazni egy másik nyelven?
Dolgozatomban az ókori görög matematikával, illetve annak történetével kapcsolatban felmerült két vitás kérdést vizsgáltam meg. Áttekintem a korabeli matematika főbb ismérveit, valamint a két kérdés felvetődésének körülményeit. Elsőként egy, az ókori görög matematika deduktív tudománnyá válásának és axiomatizálásának kiváltó okait és körülményeit taglaló vitát, melyet Szabó Árpád nevéhez köthetünk, másodikként pedig az „algebrai geometria" körül kialakult vitát járom körbe, melyet Sabetai Unguru indított el Összehasonlítom a két vita lefolyását, fogadtatását, kiemelve a közöttük fennálló hasonlóságokat, rámutatva a különbségek lehetséges okaira. Több szempontból is körüljárok egy-egy felmerülő kérdést, ismételten visszatérve rá a különböző megközelítésekkel.
Végül megvizsgálom a viták gerincét képező írások nem pusztán tartalmi, hanem stilisztikai jellegzetességeit is, ezáltal rávilágítva azok esetleges összefüggéseire fogadtatásukkal és az elméletek utóéletével kapcsolatban: Miért válhatott az egyik konstruktív viták alapjává, míg a másiknak szinte hangját sem hallani?

Kádár József

A fenntartható fejlődés fizikai korlátai

Környezettudomány IV. évf. ELTE-TTK
Témavezető: Martinás Katalin egyetemi docens, ELTE TTK Atomfizikai Tanszék

A dolgozat 3 fő részből áll:

I. Globális problémák felismerése a 20. században és a fenntartható fejlődés fogalmának kialakulása;
II. A fenntartható fejlődés etikai kérdései;
III. A fenntartható fejlődés fizikai korlátai.

A dolgozat megírásakor az volt a célom, hogy röviden bemutassam a fenntartható fejlődés kialakulását és fogalmát. Fontosnak tekintettem a dolgozat megírásakor, hogy a fenntarthatóságot befolyásoló tényezők közül kiválasszak egyet, és azt bemutassam. A kiválasztott korlát a fizikai lett, melyet a termodinamikai folyamatok segítségével próbálom szemléletessé tenni. Ebben segítségemre vannak a termodinamikai fogalmak, törvények. Egy nem igazán elterjedt fogalom segítségével – az exergiával – megpróbálom bemutatni a fizikai és ökológiai relevanciáját.

Kelen Katalin

A konvergáló technológiák gazdasági és társadalmi hatásairól

Közgazdász-gazdálkodási szak, III. évf. BME GTK
Témavezető: Dr. Hronszky Imre tanszékvezető egyetemi tanár, BME GTK Innovációmenedzsment és Technikatörténet Tanszék

A 20. század utolsó évtizedében döntő hatású tipikus tudományos fejlődéssé vált az informatika és kommunikáció területén végbement konvergencia, melyre összefoglaló néven infokommunikációs technológiákként (IKT) utalnak. Ez nemcsak jelentős szinergikus hatást gyakorol az érintett tudományterületek együttes fejlődésére, hanem nagymértékű társadalmi változásokat is lehetővé tesz. A technológiák konvergenciája általános trendnek mutatkozik a jelenkor történetben. Dolgozatomban a tudomány és technológiák olyan rendszerére való kiterjedését emelem ki, amelyben az IKT maga is csak egy elem, azaz a nano-, bio-, információs technológia, valamint a kognitív tudományok kombinációjából létrejövő konvergencia vizsgálatára helyezem a hangsúlyt. Az IKT-ben megnyilvánuló konvergencia tudományos és műszaki fejlődést felgyorsító hatásával és az ezzel együtt járó társadalmi változásokkal összehasonlítva a nanotech alapú technológiai konvergencia ennél lényegesen kiterjedtebb, felgyorsultabb és komplexebb társadalmi és gazdasági hatásokat vetít előre.
A nanotechnológiára építő konvergáló technológiai fejlesztés kezdete 1999-re tehető, amikor Bill Clinton elnök meghirdette az USA konvergáló technológiai fejlesztési programját. Az EU-nak a területre vonatkozó állásfoglalásának kidolgozására (mely az amerikai kihívásra adott válaszként is tekinthető) 2002-től került fokozatosan sor. Rendkívül gyorsan változó közegben a történeti ciklus nagyon lerövidül. Egy ciklusnak tekinthető az 1999-es Bill Clintoni felhívás és a konvergáló technológiai fejlődésnek kiemelt támogatási lehetőséget és társadalmi elismertséget biztosítani kívánó jelenlegi kezdeményezések között eltelt időszak. E rövid, 1999-2006-ig tartó periódus jelenkor történeti vizsgálatával az a célom, hogy a konvergáló technológiák gazdasági és társadalmi hatásainak bemutatására koncentrálva rámutassak arra, milyen lehetséges trendkövetkeztetések várhatóak és a szcenárióalkotás milyen formáira van szükség a várható alkalmazások adekvát kihasználása érdekében.

Láda Ákos

Hozzáállásbeli különbségek a klímaváltozás problémájához az Egyesült Királyságban és az Egyesült Államokban

Nemzetközi kapcsolatok II. évf. BCE TK
Témavezető: Korompai Attila egyetemi docens, BCE GTK Gazdaságföldrajz Tanszék

Nagy Máté - Pálinkás Tibor

Humán számítógép

Műszaki informatikus IV. évf. BME NIK, Gépészmérnök IV. évf. BME GPK
Témavezető: dr. Galántai Zoltán egyetemi docens, BME GTK Innovációmenedzsment és Technikatörténet Tanszék

Az elektronikus számítógépek megjelenése előtt a nagy számításigényű feladatokat emberek csoportjaival végeztették el.
Hallgatók bevonásával mi is összeállítottunk egy számítógépet, melynek "alkatrészei" emberek voltak. A résztvevők előre nyomtatott programokat kaptak, melyeket mindenféle előképzettség nélkül tudtak futtatni. Az emberi számítógép a feladatokat két futás alkalmával sikeresen végrehajtotta.
A dolgozat célja megmutatni, hogy mai körülmények között hogyan lehet egy emberi számítógépet működtetni. Kitérünk a fejlesztett programokra, a futtatások tapasztalataira és összehasonlítjuk az emberekből szervezhető számítógép egyes jellemzőit a kereskedelmi forgalomban kapható digitális számítógépekével.

VALLÁSTUDOMÁNY

Bognár Ildikó

Az 1848-as egyházpolitika. A cölibátus kérdése 1848-ban

Politológia végzett ME BTK
Témavezető: dr. Fazekas Csaba egyetemi docens ME BTK Politikatudományi Tanszék

Egyházpolitika
- 1848 előtt
- 1848 tavaszán
- 1848-as áprilisi törvények
- alsó és felsőpapság állásfoglalása

Cölibátus
- felső papság politikája
- alsó papság politikája

Szekeres György ismeretlen röpirata

Csonta István

Az Erdélyi Római Katolikus Státus újjászervezése 1866 és 1873 között

Teológia – történelem IV. évf. BBTE
Témavezető: dr. Holló László egyetemi docens

Csűrös András Jakab

Pap Béla (1907-1957) élete és ellenállása

Teológus-lelkész V. évf. KRE HTK
Témavezető: dr. Ladányi Sándor egyetemi tanár, tanszékvezető, KRE HTK Egyháztörténeti Tanszék

Dolgozatom célja, egy kereken 50 esztendővel ezelőtt nyomtalanul eltűnt mártírsorsú lelkipásztor, Pap Béla életének kronologikus bemutatása, részletes ismertetése volt.
Életének több, eddig vitatott, vagy nem ismert részletét sikerült feltárnom. Egy aktív lelkészen keresztül mutatom be a Magyarországi Református Egyház egy fontos szakaszának életét, a háttér-történéseket megvilágítva, és több összefüggést újszerűen megjelenítve.
A Soli Deo Gloria Református Diákmozgalom, az Országos Református Szeretetszövetség, és Pap Béla publikációs tevékenységén végighaladva pillanthatunk be a református ifjúság háború előtti korszakába, meghatározó mozgalmaiba, történéseibe. Tárgyalt személyünk aktivitását, gyülekezeti szolgálatán keresztül is láthatjuk. A gyülekezeti munka áttekintése kellően megalapozza a következő fejezeteket, melyek a zsinati munkáról, és Pap Béla meghurcoltatásáról szólnak. A különböző cikkek, tanulmányok eddig, elhurcolását az 1951-es zsinatban betöltött szerepe felől közelítették meg. Dolgozatomban levéltári, egyéb elsődleges, és másodlagos források felhasználásával bemutatom, hogy ez az irány korántsem helyes, hiszen folyamatos tevékenysége vezetett el 1951. november 27-ig, kihallgatásának napjáig. Rá kívánok világítani, – több ügynöki, és párt-jelentést feldolgozva – hogy a gyülekezeti, és az 1947-1951 közötti zsinati tevékenysége egyaránt összefüggésben állt a tragikus eseményekkel. Bemutatom, hogy a kirobbant „botrány" nem volt szervezett, és mögötte nem többen álltak. Véleményem szerint, az Egyház életét meghatározó 1951-es zsinati események mögött egyetlen személy, mégpedig Pap Béla állt. Megvizsgálom, hogy az elhurcolását követő ülésszakra miként próbálják eltüntetni a lelkésznek még a nevét is. A viszontagságos 1956. év utáni, 1957-es eltűnésének körülményeit a hozzáférhető dokumentumok alapján vizsgáltam meg.
Egy viharos korszak zűrzavaros életű, ám semmiképpen sem vitatható személyisége. Pap Béla, bárhova is került, környezetére igen nagy (pozitív) hatást fejtett ki, gondolhatunk itt Vácra, Karcagra, vagy akár a fegyházra egyaránt. Egyes cikkek életét több szemszögből mutatták már be, de átfogó, részletes tanulmány még (mostanáig) nem született.

Czakó Veronika

Ima és csend viszonya, csend és ima viszonya a szakrális kommunikációban

Kommunikáció - olasz V. évf. PPKE BTK
Témavezető: Kiss Mihály megbízott előadó PPKE BTK Kommunikáció Tanszék

Az imádság kommunikáció Istennel. De hogyan is zajlik, milyen ez a kommunikáció? A keresztényeknek is sokszor különös, hiányos elképzeléseik vannak az imáról. Imádságnak tekintjük-e a megtanult szöveget, például a Miatyánkot éppen abban a pillanatban, amikor elmondjuk a liturgiában, vagy netán idegenkedünk tőle és saját szavainkkal imádkozunk? Tudunk-e úgy imádkozni Istenhez, ahogyan szeretnénk közvetlenül és kötetlenül, vagy visszatart valami bennünket attól, hogy ezt imának érezzük? És hogyan viszonyulunk és viszonyul*hatunk* a csendhez, mely minden ima első feltétele?
Célom annak a hitbéli és annak a tudományos meggyőződésemnek hangot és formát adni, hogy a csendben végzett ima ugyanolyan szakrális kommunikáció, mint a hangosan mondott ima, a verbalizált imádkozási gyakorlat.
Szándékom az, hogy a magamban végzett (belső) kommunikáció és a transzcendens irányába végzett imádság (legyen az egyéni vagy közösségben végzett) között párhuzamot vonjak a csend fogalmának segítségével.
Szeretném bemutatni, hogy az ima fogalmát nem használhatjuk úgy, mint kizárólag a verbális csatornán végbement kommunikációt, mert nagymértékben összefügg a nem verbális csatornán folytatott belső beszéddel, melynek szintén feltétele a csend. Arra kívánok rámutatni, hogy a belső kommunikációnak, a magunkkal folytatott belső beszédnek sokkal nagyobb jelentősége van, mint ahogy gondoljuk, vagy mint amennyit foglalkozunk vele, vagy foglalkoznak vele kutatók.

Galba Zsolt

Szofia bűne

Filozófia V. évf. ELTE BTK
Témavezető: Geréby György egyetemi docens, ELTE BTK Filozófia Tanszék

Szofia paradox, ám eredeti figurája problematikus szerephez jut a gnoszticizmus spekulatív rendszereiben. Ő tehető felelőssé az elhibázott teremtésért, ugyanakkor tevékeny részt vállal az ember megváltásában is, így gazdag természetében fellelhető a kozmogóniai, antropológiai és szótérikus dimenzió egyaránt. Előadásom az eredendő bűn gnosztikus álláspontjának azon elemeit igyekszik felfejteni, amelyek kapcsolatba hozhatóak Szofia személyével és bukásának motívumával. Meggyőződésem, hogy Szofia bűne a gnosztikus bűnfogalom kiindulópontja. E tézis alátámasztása, a vizsgált isteni eredetű entitás karakterjegyeinek kibontása és szerepének elemzése révén fog történni, azáltal, hogy megfestem Szofia – ha mégoly vázlatos – portréját. Elsősorban a *János apokrifon* című gnosztikus írást vizsgálom, ezenfelül *Az Arkhónok létezéséről* és *A világ eredetéről* című iratokat. Mindhárom traktátus a szethiánus gnosztikus tradícióba illeszkedik. Felhasználom továbbá Lyoni Irenaeus *Adversus Haeresis*ének, és Hippolütosz *Refutatio*jának vonatkozó szövegrészeit is. Elemzésem során végigkísérhetjük Szofia hányattatott útját, mely a létrejötte tökéletes állapotától bűnbeesésén át, megtéréséig és a teljesség világába való visszaemeltetéséig ível. Vizsgálatom reményeim szerint segítséget nyújthat a gnoszticizmus – nehezen érthető - szövegei iránt érdeklődők számára, egyik kulcsszereplője ellentmondásos alakjának bemutatása révén.

Jenei Péter

A választott nép szenthelyei az Ószövetségben. Izrael szenthelyeinek jelentősége vallásuk összefüggéseiben szemlélve

Vallástanár IV. évf. DRHE
Témavezető: dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi docens, DRHE Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

A szenthelyek témaköre első ránézésre nem tűnik átfogó, a holisztikus egészet célba vevő témakörnek, főként akkor, ha csupán egyetlen vallásrendszer szenthelyeinek vizsgálatára szűkül. Van-e értelme részletekkel foglalkozni egy olyan világban, ahol az információ-áramlás mennyisége még azt sem teszi lehetővé az egyén számára, hogy általánosságban minden téren tájékozott maradhasson? Nem hiábavaló vállalkozás egy részletre felhívni a figyelmet akkor, amikor a legnagyobb vonalak ismeretének birtoklása is zavarba ejtő kihívás?
Ez előzetes meghatározottság alapján a dolgozat deduktív módszer mentén halad. A legnagyobb általánosság felöli megközelítés az útvonal felmutatása által, úgy hívhatja fel a figyelmet az egészen egyesre, hogy az egészen egyes jelentősége érthetővé válik. Ennélfogva, a dolgozatban a legtágabb halmaz a vallásosság fogalma, amely halmazból elindulva a vallások, teisztikus vallások, monoteista vallások egyre kisebb halmazain keresztül eljuthatunk Izrael vallásáig. Izrael vallása az első monoteista vallás a vallástörténetben, jelentősége tehát szavakkal leírhatatlan. Izrael szenthelyeinek vizsgálata ezek után kézenfekvő, mert a szenthelyek a vallás gyakorlásának általános színterei voltak, a vallás lényege: az Istennel való találkozás és ennek következményei a szenthelyekhez kapcsolódtak. Ha Izrael vallásának lényegét szeretnénk megérteni, a szenthelyek vizsgálata az egyik legcélravezetőbb kutatási területet kínálja.
A dolgozat célja Izrael szenthelyein keresztül vallásuk lényegének megragadása, nem nélkülözve Izrael elhelyezését az ókori Közel-Keleten. Bemutatva a nép történeti, vallástörténeti kötöttségét, vallásuk különálló, különleges, egyedülálló volta annál inkább a dolgozat leglényegesebb következtetése.
A dolgozat felettes célja bemutatni, hogy létezhet olyan részlet, amely ismerete vagy hiánya egzisztenciálisan érintheti az embert.

Macsó Kinga

Dalai láma kontra pancsen láma

Vallástudomány V. évf. SZTE BTK
Témavezető: dr. Porció Tibor egyetemi adjunktus, SZTE BTK Vallástudományi Tanszék

Molnár Diána Erika

A Korán nőképe

Történelem – művelődésszervező III. évf. SZTE JTFK
Témavezető: dr. Rácz Lajos egyetemi tanár SZTE JTFK Történettudományi Tanszék

Ebben a dolgozatban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy az iszlám szent könyvében, a Koránban milyen módon határozták meg a nők helyét a muzulmán világban. Mohamed próféta milyen személyes útmutatásokat adott, s milyen személyes példákkal szolgált az igazhitűek számára.
Elemzésem során az emberi élet nagy állomásait követve vizsgáltam, hogy milyen vallási előírásokat kellett betartaniuk a muszlimáknak, és hogy milyen hátrányokat szenvednek el az élet bármely területén a férfiakkal szemben, a máig fennálló patriarchális rendszerben. Az alábbi Korán részlet sokat elárul ezzel kapcsolatban:

„A férfiak fölötte állnak a nőknek, mivel Allah előnyben részesített egyeseket közülük másokkal szemben, s a miatt javaikból a nőkre költenek".

A Korán, valamint a Saría, melyek dolgozatom fő forrásai, számos gondolatot tartalmaznak még a nőkre vonatkozólag: Ezekről dolgozatom fejezeteiben olvashatunk, és ez által betekintést nyerhetünk a közel-keleti nők mindennapi életébe, társadalomban, családban betöltött szerepébe.

Molnár Mariann

Kereszténység és Okkultizmus

Szociológia V. évf. SZTE-BTK
Témavezető: dr. Máté-Tóth András, tanszékvezető főiskolai tanár, SZTE BTK Vallástudományi Tanszék

A kutatás célja a kereszténység illetve az okkultizmus elterjedésének és dimenzióinak vizsgálata. Mindezek eléréséhez kiterjedt vizsgálatot folytattam az ezoterika illetve az okkultizmus definíciójának, illetve dimenzióinak meghatározásához, majd a Szeged Studies 2005, Szegedre reprezentatív, illetve egy 2006-ban lekérdezett országosan reprezentatív kérdőív ide kapcsolódó eredményeit elemeztem empirikusan.
Azért választottam ezt a témát, mert az európai társadalmakban, így Magyarországon is az ezoterikus tendenciák egyre nagyobb térnyerése figyelhető meg, ám feltérképezésükre nem született eleddig társadalomtudományi elemzés.
Gyakorisági eloszlásokat, keresztáblákat, valamint klaszterelemzést alkalmazva az alábbi fontosabb következtetésekre jutottam:

- A kereszténységnek a Szeged Studies 2005 kérdőíven mérhető dimenzióin egy kitételminimumát állítottam fel, így megállapítottam, hogy a szegedi lakosság 9,56 százaléka tekinthető „gyakorló kereszténynek".
- Az ő esetükben a kereszténység megóvási tényezőként funkcionál az okkult praktikákkal szemben.
- Ez a megóvás felekezetenként szignifikánsan nem különbözik.
- Az okkult hitrendszer, illetve az okkult praktikák elterjedtségét számszerűsítettem.
- A keresztáblák eredményei alapján az egyházhoz tartozásnak valamint a reinkarnációban való hitnek szignifikáns kapcsolata van a kor illetve a családi állapot változókkal. Az egyházhoz tartozóak szignifikánsan idősebbek, családi kapcsolataik pedig stabilabbak, mint a reinkarnáció híveinek.
- Mindezeket összevetve az országos adatokkal, csupán apró különbségek találhatók.

Az így kapott eredmények nagy előrelépést jelentenek az ezoterikus tendenciák kutatásában.

Nagy Attila

Jizō kultusza. Egy bioetikai probléma vallási dimenziójának vizsgálata

Vallástudomány - etika végzett SZTE BTK
Témavezető: dr. Porció Tibor egyetemi adjunktus, SZTE BTK Vallástudományi Tanszék

A 17.-18. századi Japánt egyaránt súlytották éhínségek, járványok, természeti katasztrófák és a szamuráj nemesek féktelen hatalomvágya. A köznép számára a „pax sogunika" nem az egyensúly, hanem a létbizonytalanság korszakát hozta el. Érthető tehát, hogyha a saját sorsukat sem tudván kezükben tartani, olyan módszereket alkalmaztak, melyeket ma már nemcsak megfontolnánk, hanem gyakran elítélünk.
A parasztság szegényebb rétegei közt, főként az északi prefektúrákban, bevett szokás volt a csecsemőgyilkosság és az abortusz. 'Mabiki' névvel illették ezt a tettet, melynek jelentése'kigyomlálni', ahogyan a túl sűrűn nőtt rizspalántát húzzák ki a többi mellől az elárasztott földeken. A mabiki a 18. századra aggasztó méreteket kezdett ölteni, olyannyira, hogy császári rendelet született, mely ennek a társadalmi gyakorlatnak a felszámolását szorgalmazta.
Azután elmúlt néhány évszázad, a szigetország átalakult, modernizálódott. A mabiki gyakorlata csaknem elfelejtődött, habár vannak írásos dokumentumok, melyek beszámolnak egy-egy ilyen tettről. A II. Világháború után azonban a japán egyházak elveszítették a „jólétüket", sőt megélhetésüket biztosító földeket. A buddhista egyházak gyakorlatilag csak a temetésekből számíthatnak nagyobb, és állandó bevételre. A temetési rítusok és szolgáltatások egész palettája alakot öltött a szigetországban. Egy „új" rítus tűnt föl, melytől hangos volt a japán média a '60-s évektől kezdve.
Rohamléptekben terjedt el egy buddhista istenség, Ksitigarbha Mahábóddhiszattva, japán nevén Jizō Daibosatsu (ejtsd.: Dzsidzó Daiboszacu) kultusza. Ettől az istenségtől várták a rítus részt vevői azt, hogy az elvetetett, vagy korán elhalt magzatot átsegíti egy békésebb helyre, ahelyett, hogy lelkük örök szenvedésre ítéltetne. A 17. században megölték a csecsemőket, most abortálták, a késő-középkorban a szűk-közösség titkává vált, most az egyén felelősségévé degradálódott. Csak Jizō maradt változatlan vándorbotjával és bölcsességét jelképező gyönggyel a kezében.

Nagy Mariann

A testen kívül megalkotott és vissza nem ültetett élet státusza

Teológia – hittanár V. évf. SZHF
Témavezető: dr. Somfai Béla SJ egyetemi tanár, SZHF Erkölcsteológia és Bioetika Tanszék

Nyögér István

Egyes bibliai események időpontjának meghatározásáról - természettudományos módszerek segítségével

Hittanár III. évf. SZHF
Témavezető**:** dr. Benyik György tanszékvezető főiskolai tanár,
SZHF Biblikus Tudományok Tanszéke

A szentírástudomány fontos feladata, hogy megtaláljuk a Bibliában szereplő leírások, elbeszélések történeti alapját, és ezeket legjobb tudásunk szerint behatároljuk térben és időben. Dolgozatomban a kronológiával és az időbeli behatárolásokkal foglalkozom. Ehhez elsősorban csillagászati meggondolásokat használok fel a Szentírás értelmezése és elemzése mellett. A feljegyzett nap- és holdfogyatkozások vagy ezek emléke játszik igen fontos szerepet az általános időbeosztáson kívül.
Az Ószövetségből először az első teremtéstörténetet tárgyalom, s a nemzetségtáblákat. Mindkét esetben a mondanivaló a fontos, nem szó szerint, inkább szimbolikusan kell értelmeznünk e leírásokat. Majd két, egymással összefüggő konkrét eseményt részletezek: az egyik a kivonulást közvetlenül megelőző kilencedik csapás, az egyiptomi sötétség, a másik pedig Józsue „nap-csodája", amely szerint a Nap megáll az égen. Az egyiptomi sötétséget az i. e. 1262. április 12-i napfogyatkozással hozhatjuk összefüggésbe, a gibeoni csatát, pedig az i. e. 1223. március 5-én láthatóval.
Az Újszövetségben Jézus életének időbeli behatárolása a központi feladat. Jézus születését Máté evangéliuma szerint a sokat emlegetett „betlehemi csillag" jelezte a „napkeleti bölcseknek". A „csillag" valószínűleg a Jupiter és a Szaturnusz bolygók konjunkciója (együttállása) volt, ami i. e. 7-ben volt látható. Ez összeillik az Augustus-féle népszámlálásból adódó és más úton való közelítésből kapott adatokkal is.
Jézus halála esetében viszont alapvető nehézséget jelent, hogy az evangéliumok sem értenek egyet Jézus nyilvános működésének időbeli behatárolásával kapcsolatban. A napfogyatkozásra emlékeztető sötétség – ha valóban ez az oka – esetleg csak közel lehetett Jézus halálához. Húsvét mindig is holdtöltekor volt, ilyenkor napfogyatkozás nem lehet. A kutatók véleményei megoszlanak az időpont kérdésében, de valószínűnek tartom, hogy Jézust a 29. november 24-i napfogyatkozást követő tavasszal, 30. április 7-én feszítették keresztre, s április 9-én támadt fel a halálból hitünk szerint.

Petró László

„Jöjj el szabadság! Te szülj nekem rendet!”

Teológus - lelkész, V. évf. DRHE
Témavezető: dr. Gaál Botond, tanszékvezető egyetemi tanár, DRHE Dogmatika Tanszék

2006-ban a Bocskai-szabadságharc 400., míg az 1956-os Forradalom és Szabadságharc 50. évfordulóját ünnepeltük országszerte. Mindkét évforduló kapcsán a szabadság került a középpontba. Ez kínált alkalmat arra, hogy a szabadsággal egy új nézőpontból találkozzunk. A filozófusok, politológusok, szociológusok és teológusok által írt kimeríthetetlen irodalmat most egészen sajátos aspektusból, a keresztyén ember szemszögéből vizsgáltam. Ennek alapkoncepciója a korlátok nélküli, felelőtlen szabadságot elvetni, és a sok esetben korlátozott, renddel összefonódó állapotára rámutatni.
Robespierre meglátása szerint, a szabadságnak egyetlen korlátja lehet: a másik ember szabadsága. Ez az egyetlen korlát azonban számos problémát vet föl az emberi méltóság, egyenlőség és felelősség kategóriájában, filozófiai, emberi jogi, politikai és teológiai vonatkozásokban egyaránt. Így a tettek morális következményei kerülnek leghamarabb vizsgálat alá, amit a cselekvőnek fel kell mérnie. A kérdés csupán az, hogy milyen értékrend alapján? Ez pedig óhatatlanul a szabadság számos értelmezési szintjét vetíti előre, amelyek közül ki kell választani a legértékesebbet, önmagunk, a másik ember és a társadalom számára egyaránt. Ezen a ponton jelentkezik a keresztyén gondolkodás többlete. Ugyanis ami itt értékes és hasznos mindenki számára, azt a teológiában a szolgálat szabadságának hívják. A krisztusi nagy parancsolat mások szeretetén túl a mások szolgálatára is rámutat. De éppen ez hozza el a szabadságot a keresztyén ember számára, amely korlátokban jelentkezik ugyan, de összefonódik azzal a renddel, amely után József Attila is vágyakozott, mert megértette, hogy a szabadság csakis akkor értékes, csakis akkor hasznos és áldásos, ha annak vannak keretei, ha azt valami korlátozza. A szabadság akkor válik igazán szabadsággá, amikor valaki megtanulja felelősségteljesen használni, mert tudja, hogy felelősséggel tartozik érte mind Isten, mind az emberek előtt.

Subicz Róbert

A „külső" és „belső" ember problematikája Eckhart mester írásaiban

Történelem- filozófia, V., III. évf. DE BTK
Témavezetők: dr. Bugár István egyetemi adjunktus, DE BTK Filozófiai Intézet

A kutatásom célja az volt, hogy bemutassam Eckhart mester néhány prédikációjában a „külső" és „belső" ember problematikáját. Írásomban megpróbálom értelmezni azt, hogy Eckhart milyen gyakorlati tanácsokkal látta el, prédikációiban hallgatóságát a belső lelkiélettel kapcsolatban, tehát, hogy hogyan képzelte el a megvilágosodás folyamatát, milyen szerepet szánt ebben Istennek és az embernek, illetve a lélekben milyen folyamat (folyamatok) játszódtak le egy ilyen megvilágosodott ember belső élete során.

Dolgozatom első részében bemutatom a fontosabb hazai és külföldi kutatási eredményeket, és a mester munkásságának hatásait. Ezt követően ismertetem a mester életrajzát, majd bemutatom a „külső" és „belső" ember problémájának megjelenését az eckharti prédikációkban. Ezek közül a források közül kiemelném a *Márta és Mária* prédikációt, amelyben leginkább megragadható Eckhart újszerű megoldása a „külső" és a „belső" ember közötti ellentét kibékítésére. A konklúzióban pedig Eckhart prédikációinak egy másfajta értelmezéséhez próbálok támpontokat adni.

A kutatásom leginkább a forrásokra helyezi a hangsúlyt. Ezen belül is leginkább a *Márta és Mária* prédikációra, Haas megfogalmazásában: „A dominikánus lelkiség abban az időben nagyon tisztelte Mártát. Eckhart mint kolduló rendi szerzetes ebben a vonatkozásban is szembehelyezkedik a régi elmélkedő misztikával", miszerint leginkább az Istenben jelenlévő szemlélődésre kell a hangsúlyt helyezni. Eckhart abban volt új, hogy megpróbálta összeegyeztetni a világi életet a belső spirituális élettel. A forrásaimmal ezt az állítást próbálom alátámasztani, illetve azt, hogy a szemlélődő élet és a világi élet nem különül el élesen egymástól. Következtetésként az vonható le, hogy az Eckhart által megfogalmazott megállapításokat, nem csak az egyénre nézve lehet újszerűen értelmezni, hanem a társadalomra is.

Szilárdi Réka

Az eredet bűvöletében. Posztmodern identitásnarratíva a magyarországi neopogány közösségekben

Magyar nyelv és irodalom – Vallástudomány (végzett), SZTE BTK
Témavezető: dr. Máté-Tóth András tanszékvezető főiskolai tanár, SZTE BTK Vallástudományi Tanszék

Dolgozatom témája tágabb értelemben egy manapság széles körben kutatott jelenségcsoport, az új vallási mozgalmak bizonyos típusainak elemzése, szűkebb értelemben az úgynevezett neopogány csoportok identitásnarratívájának vizsgálata a modern avagy posztmodern korban.
Izgalmasnak ítélem azt a felvetést, hogy az újpogányságnak mint nemzetközi szinten jelenlévő irányzatnak, egy olyan sajátos magyar vonatkozású ága alakult ki, amely a vallási és a nemzeti identitás összefonódásának tekintetében, és esetlegesen a politikai preferencia szempontjából nézve érdekes trendeket mutathat.
Kiinduló hipotézisem szerint ezek a közösségek a posztmodern léthelyzetre olyan ellenmagatartással válaszolnak, amelyben minél átfogóbb, egyetemesebb érvényű önmeghatározást kísérelnek meg kialakítani, azaz törekednek arra, hogy plauzibilis egységbe ötvözzék a nyelvi - nemzeti, a vallási és esetlegesen politikai identitásformákat. Továbblépve egy újabb vizsgálható tartományt jelenthet az a felvetés, hogy bizonyos szempontból ezek a mozgalmak úgy viselkednek, mintha etnikai alapú közösségeket alkotnának, azaz mintha szervező elvük az etnicitás lenne. Ez korántsem azt jelenti, hogy így ítéli meg őket a többségi társadalom, hanem éppen fordítva, a vizsgálandó entitások sok esetben a kisebbségek attitűdjeivel (erős csoportszolidaritás, etnocentrizmus, csoportbezárkózás) reagálnak a környező világra, amelytől etnikailag nem feltétlenül különböznek.
Tanulmányomban elsőként az újpogányság meghatározásait és jellemzőit, majd legjelentősebb irányzatait veszem sorra, ezt követően a közép-kelet európai neopogány mozgalmakat ismertetem. Külön fejezetben tárgyalom a jelenség magyarországi megjelenését; történeti gyökereit, illetve legfontosabb képviselőit és gondolatköreit. A bejegyzett egyházak tekintetében kitérek az alapítás körülményeire, valamint a hittartalmi ismertetésekre, majd a jelenséget olyan szellemi orientációként vizsgálom, amelyben megjelenik annak identitásformáló szerepe is. Az utolsó fejezetet két olyan orgánum kavlitatív elemzéseinek eredményei alkotják, amelyekben a neopogány metakultúra szövedéke specifikus identitáskultúrával párosul.

Szűcs Andrea

Hacór, a királyságok fővárosa

Teológus-lelkész III. évfolyam DRHE
Témavezető: dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi docens, DRHE Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Dolgozatom céljaként azt tűztem ki, hogy Hacór központi jelentőségét, amiről a bibliai, valamint más források is tudósítanak, az ott végzett régészeti feltárások leleteivel, illetve az ezek alapján levonható következtetésekkel bizonyítsam. Az ásatások eredményeit olyan módon dolgoztam fel, hogy a város felépítését nagyobb ásatási területenként és azon belül rétegenként ismertettem, hogy így pontosabb képet kapjunk a település struktúrájáról, ugyanakkor az ezen belüli rétegenkénti haladásnak köszönhetően bepillanthatunk Hacór történelmébe is. Ebben a munkában elsősorban az ásatási jegyzőkönyvekre és a különböző tanulmányokra tudtam támaszkodni.
Dolgozatom eredményeképp megmutatkozhat számunkra, hogy milyen is volt az a város, amit a „királyságok fővárosának" neveztek. Láthatjuk az is, hogy melyik időszakban hogyan alakult Hacór helyzete, hiszen ezt nagyon jól tükrözik számunkra az ott talált épületek maradványai. Ezek mindenféle forrásnál többet mondhatnak nekünk a városról, hiszen helyzetének alakulását kézzelfogható módon nyomon lehet általuk követni. Segítségükkel azonban ezen kívül még mást is megtudhatunk a településről, hiszen az épületek, valamint a megtalált használati tárgyak segítségével belepillanthattunk ennek a fontos erődvárosnak a kultúrájába és a mindennapjaiba is.
Végkövetkeztetésként megállapítható, hogy Hacór valóban a Kánaán egyik kiemelkedő és vezető városai közé tarozhatott, különösen azokban az időszakokban, amelyekről a legtöbb írott forrás maradt ránk. Így tehát a régészeti leleteket és az ezek alapján meghozott következtetéseket Hacór városának esetében össze lehet kapcsolni a ránk maradt tudósításokkal, s ami a legfontosabb, hogy ebbe a Biblia elbeszéléseit is beleérthetjük.

Zsámboki Márton

Időkoncepció a "klasszikus" jógában

SZTE BTK

NÉVMUTATÓ

Ács Annabella, 167
Áncsán Beáta, 34
Antal Tibor – Hordósy Rita, 166
Antik Dalma, 152
Antus Kata, 3, 204
Bacsik Lüszien, 194
Bacsó Adrienn, 238
Baksa Eszter, 153
Bálizs Beáta, 53
Bán Edina, 218
Bander Katalin, 205
Bandi Zsuzsanna Mária, 239
Bánki Ágnes, 22
Baráz Judit, 168
Barna Róza Emília, 206
Barna Zsófia, 207
Batizán Emese Emőke - Lukács Katalin, 230
Baumann Tímea, 52, 66
Bécsi Zsófia, 35
Béki Orsolya - Homó Barbara, 91
Bellovics Rita, 90
Benák Melinda - Paluska Adrienn, 240
Bita Dániel Ferenc, 140
Bodnár János Kristóf, 23
Bognár Ildikó, 256
Bokor Tamás, 78
Borbély Éva, 54
Borzován Eszter, 55
Czakó Veronika, 259
Csaba Zoltán László, 195
Csabuda Péter, 141
Csehi Róbert Imre, 130
Cselényi Emese, 131
Csepcsányi Éva, 36
Csippán Tamás, 56
Csonta István, 257
Csűrös András Jakab, 258
Darvai Tibor, 196
Debreceni Boglárka, 57
Dudás Zsuzsanna, 79
Duleczky Enikő, 241
Dunai Rita Erzsébet, 154
Éber Márk Áron, 219
Endre Szilvia, 169
Erdei Krisztián, 58
Erdős Kornél, 242
Faragó Katalin Ágnes – Tarjányi Krisztina, 155
Farkas Éva, 197
Feketéné Pál Enikő, 132, 243
Forgács Gábor, 42
Földes Tibor Lajos, 37
Friedmann Viktor – Demeter Patrik, 120
Fűri Zita Sára, 142
Fütyü Klára Ibolya, 59
Galba Zsolt, 38, 260
Gálbory Viktória, 170
Gallasy Katalin, 60
Girgász Péter, 248
Görföl Balázs, 12
Gugi Boglárka, 80
Gulyás Gábor György - Póka Balázs - Szili Dávid, 92
Gyarmathy Ákos, 43
Gyene István Hunor, 156
Hajdics Győző, 109
Hanzséros Mária, 171
Harkai Alexandra Dóra, 249
Hegedűs Csilla, 93
Hirsch Anna Janka, 172
Horváth Ádám, 81
Horváth Csaba, 143
Horváth Henriett, 61
Hrotkó Henriett, 62
Hűse Ágnes, 173
Jasper Kata, 63
Jenei Péter, 261
Jónás Gergely, 231
Józsa Kitti, 13
Juhász Dóra, 24
Kádár József, 250
Kajári Gabriella, 64
Karip Tímea, 14
Kasznár Attila, 133, 157
Kati István Balázs, 174
Katz Kata, 15
Kelemen Gábor, 101
Kelen Katalin, 251
Kemény János, 121

Kiss Katalin Ágnes, 144
Kiss Krisztina, 122
Kiss Nóra, 158
Kiss Tamás, 208
Klagyivik Mária, 102
Kmetty Zoltán, 199
Knapig Brigitta, 175
Kocsis Ibolya, 209
Kocsispéter Edit, 176
Komoróczki Tünde, 159
Kossuth Borbála, dr., 177
Kovács Eszter, 210
Kovács Mariann, 180
Kozma Norbert – Mendler Friderika, 220
Kőhalmi Péter, 25
Körei Edina, 181
Kőrösi Viktor Dávid, 145
Kriston Vízi Gábor – Nábráczky-Hajós Anna, 221
Kundi Viktória, 94
Kunovszki Balázs, 211
Kunt Anna, 67
Kuzma Klaudia, 182
Labancz Eszter Szidónia, 26
Láda Ákos, 252
Lakatos Andrea Judit, 183
Lakatos Tímea, 232
Láng Attila, 39
Lénárt Ádám, 222
Lendvai Tamás, 212
Libertényi Ágnes, 68
Ligetfalvi Gergely, 16
Lozsádi Dániel, 184
Lőrincz Réka, 110
Lugosi Janka – Kocsi Gábor, 82
Macsó Kinga, 262
Major Zoltán, 27
Mandák Fanni, 160
Marosán Bence Péter, 18
Marsó Paula, 17
Méder Zsombor-Zoltán, 45
Mérő Csaba, 223
Mészáros Mónika, 233
Mészáros Piroska, 161
Mezei Tamás, 44
Molnár Diána Erika, 263
Molnár Mariann, 264
Monori Márk, 95
Nagy Ágnes, 19
Nagy Attila, 265
Nagy Lilla, 111
Nagy Mariann, 266
Nagy Máté - Pálinkás Tibor, 253
Nagy Szandra, 96
Németh Csaba Miklós, 83
Németh Mónika, 162
Németh Szilárd, 69
Nyögér István, 267
Ölveczky Anna, 123
Ördög Anita, 70
Paku Áron, 234
Palla Zsófia, 244
Pap Milán, 134
Pápay Orsolya, 72
Patakfalvi Czirják Ágnes, 71
Petrity Orsolya, 135
Petró László, 268
Plankó Gergely, 112
Polak Nikolett, 235
Pór Károly, 136
Priegl Diána Veronika, 185
Rada Csaba – Rada Péter, 124
Radics Bálint, 125
Ragányné Kosztig Csilla – Puskás Lászlóné, 228
Rajnai Ákos, 84
Répási Krisztián, 113
Ritter György, 28
Róna Dániel, 146
Rosta Kosztasz, 40
Sajtos Eszter, 200
Sarang Judit, 103
Sarang Renáta, 104
Sebestyén Mária – Ilyés Emőke Hajnal, 73
Sebők Miklós, 147
Simon Borbála, 85
Sipos Mihály, 105
Stempely Irén, 106
Subicz Róbert, 269
Szabó Attila, 186
Szabó Imre Gergely, 115
Szabó István, 45, 48, 114
Szabó Márk, 137
Szabó Tímea, 97
Szabolcska Orsolya, 245
Szakadáth László György, 224
Szalczer Péter, 69
Szalóki Lívia, 187
Szamosi Barna, 246
Szász Mária, 188
Szász Orsolya, 74
Szekeres Balázs, 236
Széll Krisztián, 202
Személyi László, 201

Szendrő Júlia Eszter, 47
Szenttamási István Tamás, 75
Szilárdi Réka, 270
Szűcs Andrea, 271
Tábori Ferenc, 148
Tamási Katalin, 48
Tatár Balázs, 116
Tihanyi Ágnes, 29
Tordai Bence, 213
Tóth Anikó Panna, 189
Tóth Brigitta Kinga, 138
Tóth Péter, 126
Tóth Zita Veronika, 49
Tóth Zsuzsanna, 30
Turbucz Dávid, 149
Turi Tímea, 86
Ughy Márton, 150
Urbán László, 190
Vági Attila, 117
Valecsik Zsófia, 87
Vámos Katalin, 76
Várady Nóra, 127
Varga Eszter, 163
Varga Zoltán, 31
Vargha Lili, 225
Vas Marianna, 214
Vass Éva Tünde, 107
Vasvári Ferenc, 226
Veres Máté, 50
Vidák Rózsa, 128
Winkler Magdolna, 215
Záhonyi Ábel Márk, 32
Zsámboki Márton, 272

KÜLDŐ INTÉZMÉNYEK, RÖVIDÍTÉSEK

BGF KKFK	Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Főiskolai Kar Budapest
BCE GTK	Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar Budapest
BCE KTK	Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar Budapest
BCE TÁJK	Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Kar Budapest
BCE TK	Budapesti Corvinus Egyetem Társadalomtudományi Kar Budapest
BKF	Budapesti Kommunikációs Főiskola Budapest
BME ÉMK	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészmérnöki Kar Budapest
BME GPK	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépészmérnöki Kar Budapest
BME GTK	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Budapest
BME TTK	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Természettudományi Kar Budapest
DE BTK	Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Debrecen
DE HPFK	Debreceni Egyetem Hajdúböszörményi Pedagógiai Főiskolai Kar Hajdúböszörmény
DRHE	Debreceni Református Hittudományi Egyetem Debrecen
DF	Dunaújvárosi Főiskola Dunaújváros
EJF	Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás Baja
ELTE ÁJK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Budapest
ELTE GYFK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar Budapest
ELTE BTK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Budapest
ELTE TáTK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar Budapest
ELTE TÓFK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar Budapest
ELTE TTK	Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Budapest
EKF BTK	Eszterházy Károly Főiskola Bölcsészettudományi Főiskolai Kar Eger

KRE BTK Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar Budapest
KRE HTK Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Budapest
ME BTK Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar Miskolc
ME CTFK Miskolci Egyetem Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar Sárospatak
NYME ATFK Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar Győr
NYME BPFK Nyugat-Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar Sopron
PE BTK Pannon Egyetem Bölcsészettudományi kar Veszprém
PPKE BTK Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Piliscsaba
PTE BTK Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Pécs
PTE FEEK Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar Pécs
PTE IFK Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai Kar Szekszárd
RTF Rendőrtiszti Főiskola Budapest
SZE JGK Széchenyi István Egyetem Jog- és Gazdaságtudományi Kar Győr
SZHF Szegedi Hittudományi Főiskola Szeged
SZTE BTK Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Szeged
SZTE JTFK Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar Szeged
SZIE JFK Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar Jászberény
VHF Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola Veszprém
VTIF Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző FőiskolaEsztergom
ZSKF Zsigmond Király Főiskola Budapest

A RENDEZVÉNY TÁMOGATÓI

PÉCS MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

EKF PÉCS 2010 program

Az Európa Kulturális Fővárosa 2007-es felvezető évének mottója:
"A tanítás és tanulás éve"

*

Pécsi Vízmű

*

L'ORÉAL
A L'ORÉAL Magyarország 5. éve támogatja a tudós nők tevékenységét a nagy népszerűségnek örvendő nemzeti ösztöndíjprogramjával

*

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Pécsi Tudományegyetem Hallgatói Önkormányzat
PTE BTK HÖK
*
Politikatörténeti Alapítvány
*

MTA Társadalomkutató Központ
*
Századvég Politikai Iskola Alapítvány
*
ELTE BTK Ruszisztikai Központ
*
Gyimesi Sándor Alapítvány
*
Hoffmann International Research Institute (HRI)
*
Kodolányi János Főiskola (KJF)
*
Magyar Mozgókép Közalapítvány
*
UMWELT – Technik KFT
*
Kisebbségkutató Közalapítvány
*
Horváth Önkormányzat
*
Ábel József
irodagép műszerész Kaposfő
*
IDResearch Kutatási és Képzési Kft.
*
Polgár Pincészet
*
Helikon Kiadó
*
Szigetvári Takarékszövetkezet